

16

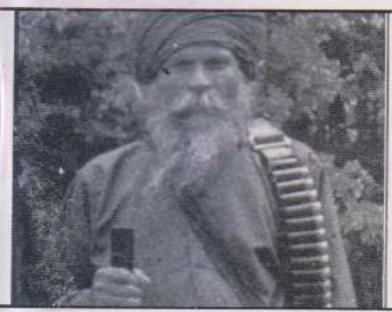
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ – 1984

Οι εργάτριες
της Reiner

Μετανάστες
εργάτες

ΤΑΞΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ
ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟ

Πανελλαδική
συνάντηση
γυναικών

ΡΑΕΝ

πολιτικό δελτίο πληροφορησος-για μια προλεταριακη αριστερα

ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ
Η ΕΚΡΗΞΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ
ΣΧΟΛΙΑ

ΣΤΟΧΟΣ
Η ΝΕΟΛΑΙΑ

ΘΙΑΣΟΣ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ
ΟΡΧΟΥΜΕΝΟΣ

Η κυβέρνηση, το ΠΑΣΟΚ, με τον αρχηγό του επικεφαλής συνεχίζει να μας διασκεδάζει με διάφορους ζογκλερισμούς που από το τέλος του καλοκαιριού και μετά εντάθηκαν. Τι άραγε να θυμηθεί κανείς από τις ευρωεκλογές μέχρι τα σήμερα;

Το γεγονός ότι άνθρωποι που βρίσκονται στην κυβέρνηση και ο πρωθυπουργός συζητούσαν μεταξύ τους αν θα πάρουν 48% ή 50% των ψήφων ή και πάνω από 50% όπως έλεγε ο «πονηρός» Κουτσόγιωργας, την στιγμή που και το τελευταίο παιδάκι υπολόγιζε το ΠΑΣΟΚ γύρω στο 41-42%. Όταν μάλιστα «αυτοί» διαθέτουν κατά τεκμήριο μέσα για να γνωρίζουν τις διαθέσεις του κόσμου.

Και η συνέχεια υπήρξε περισσότερο διασκεδαστική, με το σήριαλ Μητσοτάκη την φαρσοκωμωδία των εκλογών, τα ταξίδια στη Λιβύη και την Πολωνία, τις πεντάλφες, τα διαφορικά, την μασωνία, τον Φωτήλα κ.λπ.

Στην Λιβύη ο Τζαλούντη δήλωσε στον Παπανδρέου πως τον «δοκίμασε» και τον «ενέκρινε». Ένας θρασύτατος νεαρός αξιωματικός που «κονόμησε» από το πετρέλαιο «δοκίμασε» τον λαοπρόβλητο ηγέτη της τρισχιλιετούς Ελλάδας και τον ενέκρινε.

Ο Στρατηγός Γιαρουζέλσκυ έμεινε κατάπληκτος βλέποντας τον ηγέτη της αιώνιας Ελλάδας να του γλύφει εντελώς αναίτια τις μπότες. Όύτε στο όνειρό του δεν θα το φανταζόταν αυτός που όλες οι χώρες τον αυτιμετωπίζουν λίγο-πολύ σαν λεπρό.

Αλλά το αποκορύφωμα βρίσκεται αλλού. Στην ιστορία των εκλογών. Εδώ το ΠΑΣΟΚ και ο ίδιος ο Παπανδρέου πρωσπικά, έπαιξαν και έχασαν. Έπαιξαν και έχασαν απέναντι στον Καραμανλή και απέναντι στη Δεξιά συνολικά.

Γιατί ήταν προφανές πως αυτές οι εκλογές αποτελούσαν μια μοναδική ευκαιρία για το ΠΑΣΟΚ. Μια ευκαιρία να ανα-

βαπτισθούν στη λαϊκή θέληση με ένα τουλάχιστον 44%, δηλαδή τουλάχιστον 2% πάνω από τις ευρωεκλογές, με βάση το πολωτικό κλίμα που θα δημιουργούταν, μια ευκαιρία να διαλύσουν κυριολέκτικά τη Νέα Δημοκρατία, που αμέσως μετά την εκλογή του Μητσοτάκη δεν θα μπορούσε να αντέξει μια νέα ήττα στις εκλογές. Τέλος μια ευκαιρία για να «μπει στη θέση του» ο Καραμανλής, μια και αυτές οι εκλογές θα γίνονταν ενάντια στη θέλησή του και θα τον εξαρτούσαν άμεσα από ένα ανανεωμένο ΠΑΣΟΚ για την πιθανή επεκλογή του.

Τέλος, αλλά όχι ελάχιστο με πρώωρες εκλογές θα λύνονταν και το θέμα μιας παρατεταμένης εκλογικής περιόδου που δεν επιτρέπει την εφαρμογή μιας πολιτικής λιτότητας τέτοιας που προτείνει ο Αρσένης και οι υπόλοιποι «οικονομολόγοι».

Και όμως ενώ το θέμα των εκλογών άνοιξε από πρωτοβουλία του ίδιου του Παπανδρέου, τελικά το κατάπιε πάρ' όλο που οι εκλογές θα ήταν καταφανώς ευνοϊκές γι' αυτόν και το κόμμα του. Ο Παπανδρέου για χάρη της «εθνικής ενότητας» με τον Καραμανλή αποδέχτηκε τον υποδεέστερο ρόλο του στην πολιτική σκακιέρα και οδηγεί το ίδιο το κόμμα του σε περιπέτειες. Βέβαια τίποτε δεν αποκλείει αυτή η παλινωδία να είναι το αποτέλεσμα νέων λαθεμένων υπολογισμών αντίστροφων με εκείνες των ευρωεκλογών. Όμως το αποτέλεσμα παραμένει το ίδιο. Πρόκειται για μια ήττα μεγάλης κλίμακας, με συνέπειες ανυπολόγιστες στη συνέχεια.

Και ακολούθησαν οι άθλιες ιστορίες με τις πεντάλφες τα «επαναστατικά» διαφορικά και δεν συμμαζεύεται. Η έκπτωση της πολιτικής. Και ο αρχηγός του θιάσου το διέπραξε πάλι το αδίκημα. Μετά την επιστολή Φωτήλα το μόνο που βρήκε να πει είναι πως ο Φωτήλας χρειάζεται γιατρό. Και καμάρωνε επιπλέον. Και δεν αναρωτήθηκε ούτε στιγμή τι εντύπωση προκαλεί να χαρακτηρίζει τρελό έναν άνθρωπο που είναι μαζί του από δεκαετίες και ο ίδιος τον ονόμασε υπουργό. Τώρα λοιπόν πληροφορήθηκε την ασθενεία του! Σ' αυτό το επίπεδο κινείται ο ιστορικός ηγέτης. Και βέβαια μεσολαβεί το πάσιμο από το αυτή από τον Καραμανλή και τη χειραψία με το Μητσοτάκη. Τα άτακτα παιδιά μπαίνουν σε τάξη. Η συνέχεια είναι ξεπερνάει κάθε όριο αχρειότητας. Το γλύψιμο στο Γιαρουζέλεσκυ και η επίθεση στην Αλληλεγγύη. Τι άλλο θα χρειάζοταν για να καταδειχτεί η εξαχρείωση και η διάλυση αυτού του κόμματος. Διάλυση που διαπιστώνεται και στο επίπεδο της κομματικής οργάνωσης. Ένας και μοναδικός λόγος κρατάει ακόμα τη συνοχή αυτού του κόμματος, η συμμετοχή στην εξουσία. Κατά τα άλλα η αποσύνθεση και η σήψη προχωράει.

Αυτό το κόμμα και ο αρχηγός του μοιάζουν όλο και περισσότερο με θίασο ποικιλών, και μάλιστα την εποχή της διάλυσης. Αυτό το κόμμα δεν είναι πιά ικανό να διοικεί και να κυβερνάει.

Και βέβαια περιοριστήκαμε μόνο σ' αυτές τις ενδείξεις τις πιο οφθαλμοφανείς και χτυπητές από το σενάριο των τελευταίων μηνών. Αν όμως ψάχουμε λίγο πιο πίσω, στην πραγματική πολιτική και οικονομική κατάσταση η ίδια εικόνα διαγράφεται ανάγλυφα. Η αποτυχία της οικονομικής πολιτικής είναι προφανής. Οι βιομηχανικές επενδύσεις καταρρέουν και δεν καλύπτουν πλέον ούτε καν τις επενδύσεις αντικατάστασης του φθαρμένου κεφάλαιου. Η δε κρατικοποίηση — «κοινωνικοποίηση» επί το κομψότερο — δεν οδήγησε καν σε κρατικές βιομηχανικές επενδύσεις. Οι μόνες επενδύσεις που γίνονται είναι οι διαμορφώσεις πλατειών από τους δήμους και η συνέχιση των ανισόπεδων διαβάσεων. Όλα τα μακρόπνοα «έργα» αναβάλλονται από χρόνο σε χρόνο και αναγγέλονται πάλι τον επόμενο. Το ίδιο συμβαίνει με το μετρό, το αεροδρόμιο, τα κρατικά εργοστάσια ηλεκτρονικών κ.λπ.

Η οικονομική πολιτική είναι ίδια με την συνολικότερη λογική και πολιτική του κόμματος. Πίσω από την μεγαλοστομία του «οργισμένου μικρομεσαίου» μια πολιτική μικρομπαύλη στηριγμένη στο καθημερινό μπάλωμα, την ανικανότη-

τα. Ο αρχηγός του θιάσου έχει τον τουπέ να κάνει αναγγελίες για τρίτη βιομηχανική επανάσταση την στιγμή που η κυβέρνηση του δεν τολμάει να προχωρήσει στις επενδύσεις της πρώτης και της δεύτερης βιομηχανικής επανάστασης.

Οι περιβότοι «τεχνοκράτες», Αρσένης και κομπανία αποδείχνονται το ίδιο ανίκανοι για οιδήποτε συγκεκριμένο, στον ίδιο βαθμό που είναι ικανοί για μεγαλοστομία και παχείες κουβέντες που εκτοξεύουν σε λακέδες και αγράμματους δημοσιογράφους.

Οι «τεχνοκράτες» μικρομεσαίοι που αντικατάστησαν τους όμοιους ανίκανους «αστούς» προκατόχους τους, αποδειχτήκαν ανίκανοι για θετικό έργο. Ήρωες της φράσης.

Έτσι λοιπόν τα φαιδρά και κωμικοτραγικά της πολιτικής σκηνής δεν είναι παρά η έκφραση της ίδιας διάλυσης και φαιδρότητας που βασιλεύει «εν ου παικτοί». Με τους «τεχνοκράτες» συνεχίζεται η αποβιομηχανοποίηση που άρχισε στα τέλη της δεκαετίας του '70. Ισος είναι ο ιδιαίτερος μικρομεσαίος τρόπος για να περάσουμε σε μια «τριτογενεντοπιμένη» κοινωνία, μια κοινωνία υπηρεσών, χωρίς να περάσουμε ποτέ από τις «κατάρες» της βιομηχανικής! Γι' αυτό εξάλλου και ο τουρισμός έχει αναχθεί σε κεντρικό οικονομικό στόχο της κυβέρνησης των ανίκανων.

Αλλά είναι ώρα να σταματήσουμε το «αστείο». Το τραγικότερο σ' αυτή την ιστορία δεν είναι πως μια κυβερνητική ομάδα δεν έχει τη δυνατότητα πάνα να κυβερνήσει αλλά ότι η σήψη και η έλλειψη δημιουργικότητας είναι τέτοια σ' αυτή τη μικρομεσαία κοινωνία που δεν υπάρχει καμια πολιτική ή κοινωνική ομάδα ικανή να κυβερνήσει με άλλους δρους. Η τραγικότητα της ιστορίας στην μεταπολιτευτική Ελλάδα είναι η έλλειψη μέσα στον ίδιο το λαό δυνατοτήτων μιας αυθεντικής αλλαγής νοοτροπίας και πολιτικής. Ένας λαός που έχει πιαστεί στη μέγγενη του καταναλωτισμού από τη μια και της ανέχειας και της μικρομεσαίας μιζέριας απ' την άλλη δεν βρίσκεται σε θέση σήμερα να προτείνει μια οποιαδήποτε εναλλακτική λύση στην ανικανότητα των κυβερνώντων και της ηγέτιδας τάξης. «Φταίει ο ίδιος ο λαός γιατί είναι μαραζάρης». Έτσι μπροστά μας μπορούμε να προβλέψουμε αρκετά χρόνια τέλματος ακόμα.

Θα συνεχίζουμε για χρόνια να βλέπουμε τους ίδιους ηθοποιούς και σαλτιμπάγκους να γεμίζουν, αδειανοί όντας, «σκιές», το προσκήνιο. Θα συνεχίσουμε να ακούμε τις ίδιες κραυγές, και τη κρίση της κοινωνίας μας θα βαθαίνει, απαιτώντας μια όλο και βαθύτερη κάθαρση.

Άραγε μπροστά σ' αυτή την προοπτική θα μπορέσουν κάποιες δυνάμεις αλλαγής, επανάστασης, κάποιες δυνάμεις που θα έχουν την θέληση και τη δύναμη να τσακίσουν το άθλιο μικρομάγαζο να προβάλλουν σαν εναλλακτική λύση και να οδηγήσουν σε μια κάποια αναγέννηση, ή αντίθετα μια τέτοια απόπειρα θα γίνει από τις δυνάμεις της συντήρησης και της τάξης; Γιατί βέβαια είναι βέβαιο πως αυτή η κατάσταση δεν μπορεί να συνεχίζεται αιώνια. Η παρακμή, η ανικανότητα γεννάνε πάντα την ανάγκη κάποιων ριζικών μέτρων. Το ζήτημα που μπαίνει ακριβώς είναι προς πιά κατεύθυνση θα εκφραστεί αυτή η ανάγκη. Και εκεί βρίσκεται ο κίνδυνος.

Αυτή είναι και η πρόκληση στην οποία καλούμαστε να απαντήσουμε.

Γιατί το ζήτημα δεν είναι να διακωμωδούμε απλά τον θίασο ποικιλών που βρίσκεται στην εξουσία, ούτε να δείχνουμε την ανικανότητα της άρχουσας τάξης. Το ζήτημα βρίσκεται πέρα από κεί. Βρίσκεται στο τι ορθώνουμε απέναντι τους. Το ζήτημα τελικά είναι: η οικοδόμηση μιας επαναστατικής δύναμης ικανής να τραβήξει την κοινωνία μας από το τέλμα, ικανής να τραβήξει εμάς τους ίδιους από το τέλμα.

Για να ξαναγυρίσουμε όμως στο θέμα μας. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ χάνει σιγά-σιγά — αν την είχε ποτέ — την ικανότητα να κυβερνάει τη χώρα. Και αυτή η εγγενής τελικά, αδυνατία θα εκδηλώνεται με το πέρασμα του χρόνου σε όλο και περισσότερους τομείς, σε όλο και περισσότερα θέματα.

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΖΕΤΑΙ

Επιτέλους διευκρίνιστηκε ο τρίτος δρόμος του ΠΑΣΟΚ από τον ίδιο τον αρχηγό του: πρόκειται για το δρόμο του στρατηγού Γιαρουζέλσκι. "Ετσι ο ηγέτης του θιάσου ποικιλιών, που λέγεται κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ όχι μόνο επαίνεσε την Πολωνική αυτοδιαχείριση «όπου γίνεται ένα μεγάλο πείραμα» για να πάρουν οι εργαζόμενοι την διαχείριση στα χέρια τους αλλά και επιτέθηκε θρασύτατα και χυδαία ενάντια στην Αλληλεγγύη γιατί υπερέβη τις προδιαγραφές των Ρώσων και «τις ιστορικές πραγματικότητες». Βρήκε αρνητική την Αλληλεγγύη που έκφρασε την μεγάλη επίπεδα της εργατικής τάξης της Πολωνίας και δόλης της Ανατολικής Ευρώπης για να γλείψει τον Γιαρουζέλσκι και προπαντώς τα αφεντικά του, Τσερνιένκο και κομπανία. Να λοιπόν ο τρίτος δρόμος του ΠΑΣΟΚ.

Για όσους έχουν παρακολουθήσει την ιδεολογική πορεία του ΠΑΣΟΚ και του Ανδρέα Παπανδρέου ιδιαίτερα δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι αυτός ο άνθρωπος και αυτό το κόμμα είναι ικανοί αν στριμωχτούν να προσχωρήσουν ανοιχτά στο Ανατολικό μοντέλο «σοσιαλισμού». Ο ολοκληρωτισμός, ο αυταρχισμός βρίσκονται μέσα στην μικρομεσαία μήτρα του ΠΑΣΟΚΙΚΟΥ τρίτου δρόμου. Αυτή την άποψη την έχουμε επαναλάβει πολλές φορές αλλά η μακαρίδη τητα που διακρίνει την άκρα αριστερά στην Ελλάδα δεν της επιτρέπει να κατανοήσει όύτε τα πιο στοιχειώδη πράγματα. Και οι ενδείξεις είναι αναρίθμητες. Ο ιδεολογικός προσανατολισμός του ΠΑΣΟΚ είναι στην βασική του μήτρα μοσχοβίτικος. Η οργάνωση του ΠΑΣΟΚ υποστηρίζει ανοιχτά τη Ρωσία στον ανταγωνισμό της με την Αμερική και ο φιλερηνισμός της είναι καθαρά Μοσχοβίτικος. Η συμμαχία με το ΚΚΕ και την Ρωσία δεν είναι απλά συγκυριακή διπλως φαντάζονται πολλοί. Όυτε εξάλλου είναι τυχαίο πως η εφημερίδα της KGB υποστηρίζει αναφανδόν την κυβερνητική πολιτική, ούτε ότι άλλες φιλοκυβερνητικές εφημερίδες διπλως τα ΝΕΑ είναι γεμάτες από την σοβιετική πραγάνδα.

Στην Ελλάδα του ΠΑΣΟΚ η διείσδυση των σοβιετικών υπηρεσιών, η ιδεολογική και πολιτική επιρροή της Μόσχας, με την παράλληλη χρησιμοποίηση και του επιτόπιου πρακτορείου, του ΚΚΕ, ξεπερνάει κάθε το ανάλογο για χώρα της Δύσης, και για χώρα του ΝΑΤΟ είναι ήδη καταπληκτική.

Οι διάφοροι «αριστεροί» του ΠΑΣΟΚ, και όσοι διανοούμενοι τρέχουν από πίσω του προσπαθώντας να γλύψουν κανένα κόκκαλο από τη εξουσία εξηγούσαν μέχρι τα σήμερα αυτή τη πολιτική του ΠΑΣΟΚ από τις ανάγκες εξισορρόπησης της Αμερικάνικης επιρροής και εκβιασμού της Αμερικάνικης πολιτικής σε σχέση με τα ελληνοτουρκικά. Όμως οι θέσεις του ΠΑΣΟΚ για την Πολωνία και την Αλληλεγγύη δια στόματος Παπανδρέου δεν αφήνουν καμία αμφιβολία. Πρόκειται για ιδεολογική τοποθέτηση, που δεν είχε κανέναν λόγο να την κάνει αν δεν ήθελε ο Παπανδρέου. Πρόκειται για τοποθέτηση γραμμής. Και σαν τέτοια πρέπει να τη δούμε και να την κρίνουμε.

Πρόκειται για μια εξέλιξη μέσα στο ΠΑΣΟΚ που είναι ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ. Όσο το ΠΑΣΟΚ ήταν στην αντιπολίτευση χωρίς ποτέ βέβαια να τα χαλάει με τους Ρώσους μπορούσε εύκολα να μιλάει για τρίτο δρόμο να χαρακτηρίζει την Αλληλεγγύη επαναστατική και άλλα ηχηρά παρόμοια. Όμως από την στιγμή που βρέθηκε στην εξουσία η οπτική σταδιακά μεταβάλλεται. Το ΠΑΣΟΚ κατανοεί πως η σχέση του με τους εργαζόμενους δεν μπορεί να μένει στα πλαίσια της παλιάς αντιπολιτευτικής πλειοδοσίας. Σήμερα θα πρέπει να υποχρεώσει τους εργαζόμενους να «δουλέψουν», να είναι πειθαρχικοί να δέχονται το σοσιαλκαπιταλισμό των εφοπλιστών και των κρατικών μάνατζερ. Έτσι είναι πολύ φυσικό να αλλάζει και η στάση απέναντι στα διάφορα κινήματα, και ιδιαίτερα ένα κίνημα σαν την Αλληλεγγύη που όχι μόνο αμφισβήτησε την κοινωνική ιεραρχία της διευθυντικής κοινωνίας, και αποτελεί έτσι «το πιό σημαντικό κίνημα μετά την Οκτωβριανή επανάσταση» διπλωνε ο Παπανδρέου το 1979, αλλά και ταυτόχρονα απειλεί τον ίδιο το χωρισμό της Ευρώπης στα δύο, που έχει πραγματοποιήσει η Γιάλτα. Έτσι το κίνημα της «Αλληλεγγύης» αποσταθεροποιεί πράγματι το πλαίσιο της Γιάλτας, πλαίσιο στο οποίο μένει πιστός ο Παπανδρέου. Ο Παπανδρέου και το ΠΑΣΟΚ κατανοούν πως λέξεις σαν «αυτοδιαχείριση», «αυτοδιεύθυνση» κ.λπ., όταν δεν είναι απλά λέξεις αλλά γίνονται κίνημα είναι κίνδυνος για τις απανταχού εξουσίες, και επομένως και για το ΠΑΣΟΚ, την εξουσία του και τις διεθνείς του συμμαχίες.

ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Και εδώ θα πρέπει να επανέλθουμε. Γιατί είναι πολύ κοινή η στάση, η οποία τροφοδοτείται από την αντιαμερικάνικη παράδοση στην Ελλάδα, να θεωρείται πως οι υποχωρήσεις του ΠΑΣΟΚ γίνονται όλες προς τα «δεξιά», προς τους Αμερικάνους και τη Δύση. Όμως η πραγματικότητα είναι τελείως διαφορετική. Σήμερα η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και ο Παπανδρέου παραμένοντας βέβαια στη Δύση και στο ΝΑΤΟ έχει μεταβληθεί σε διεθνή υποστηρικτή και αβαντοδόρο των θέσεων της Ανατολής στην πλειοψηφία των διεθνών ζητημάτων, όπως σε εκείνο των πυραύλων, του τζάμπο, της Πολωνίας κ.λπ. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ παίζει σήμερα το παιγνίδι της Ανατολής μέσα στα πλαίσια της Δύσης! Έται μπορεί να χαρακτηριστεί η πολιτική της.

Η επίθεση ενάντια στην Αλληλεγγύη την ώρα που δολοφονούνταν ο Ποπιελούσκο από αστυνομικούς και ΚGBτες αποτελεί μια πρόκληση του Παπανδρέου όχι μόνο στον Πολωνικό λαό αλλά και σε μας στην Ελλάδα. Οι παλιότεροι κάπως θα θυμούνται το ρόλο που έπαιζαν οι διάφοροι υψηλοί επισκέπτες της χούντας και πως αντιμετωπίζονται από τον κόσμο. Σήμερα ο Παπανδρέου προκαλεί τον Πολωνικό λαό, τους Πολωνούς εργάτες και ταυτόχρονα μας ξεκαθαρίζει για μια ακόμα φορά προς τα που τραβάνε τα πράγματα.

Το μοντέλο του ΠΑΣΟΚ δεν απέχει πολύ από εκείνο των οποιονδήποτε Γιαρουζέλσκυ. Είναι το μοντέλο του κρατισμού, του αυταρχισμού, του περιορισμού των εργατών σε ένα και μοναδικό ρόλο, στο να «δουλεύουν».

Η καθημερινή πραγματικότητα επιβεβαιώνει αυτή τη διαπίστωση. Ο λόγος του ΠΑΣΟΚ ελάχιστα διαφέρει από εκείνον του ΚΚΕ. Και βέβαια σε περίπτωση που τα πράγματα θα στριμώξουν ακόμα περισσότερο θα δούμε και τη συμμαχία των δύο αδερφών κομμάτων να μας οδηγεί ακόμα βαθύτερα στο δρόμο του σπαλισμού.

Δεν πρέπει δε να ανταπατώμαστε και να καθησυχάζουμε με την λογική «η Ελλάδα ανήκει στη Δύση». Γιατί πράγματι με μια τρίχρονη διακυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ σε μια χώρα που ανήκει στην ΕΟΚ, στο ΝΑΤΟ, έχει σαν πρόεδρο τον Καραμανλή και τον στρατό που ξέρουμε όλοι, δεν είναι δυνατό να έχουμε κάποιο «αυτόματο πέρασμα» από την Δύση στην Ανατολή. Όταν μάλιστα η Τούρκη απειλή υποχρεώνει την Ελλάδα και την κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ να συνεχίζουν να αναφέρονται στην Δύση. Όμως αυτή η πραγματικότητα δεν πρέπει να μας κρύβει μια άλλη, πως η Ελλάδα ανήκει στη Δύση, αλλά η κυβέρνησή της κοιτάζει προς την Ανατολή και από εκεί αντλεί πρότυπα και «εμπνεύσεις».

Οι δηλώσεις του Παπανδρέου όχι απλά υπέρ του Γαρουζέλσκυ αλλά η ιταμή επιθεσή του ενάντια στην Αλληλεγγύη έρχονται να πείσουν και τους πολύ δύσπιστους για το που βρίσκεται το ιδεολογικό πιστεύω του ΠΑΣΟΚ, για το που βαδίζει αυτό το κόμμα. Κάτω από άλλες διεθνείς συνθήκες και δεσμεύσεις κόμματα σαν το ΠΑΣΟΚ θα περνούσαν αναφανδόν στο Σοβιετικό μοντέλο. Ας μη ξεχνάμε αμέσως μετά τον πόλεμο τα παραδείγματα των σοσιαλιστικών κομμάτων στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης που στην συντριπτική τους πλειοψηφία συγχωνεύτηκαν με τα αντίστοιχα κομμουνιστικά κόμματα κάτω από τις ευλογίες του κόκκινου στρατού για να δημιουργήσουν «κόμματα εργαζομένων», όπως στην Ανατολική Γερμανία, την Τσεχοσλοβακία κ.λπ.

Μόνο οι διεθνείς δεσμεύσεις και η διαφορετική οικονομικοπολιτική κατάσταση της Ελλάδας δεν επιτρέπουν μια τέτοια εξέλιξη. Άλλα περί ορέξεως ουδεμία αμφιβολία.

Όσο για την αριστερά — «αυτοδιαχειριστική» — πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ, εκδότες των «συμβουλίων» υπερασπιστές του ΟΒΕΣ κ.λπ. κ.λπ. όπως οι κύριοι Χαραλαμπίδης, Μητρόπουλος, πρώην αριστεριστές, σαν το Ζιάκα, τον Μπακιρτζή και άλλους εκδότες των «Συμβουλίων» και υπερασπιστές της Αλληλεγγύης τι άραγε περιμένουν για να τοποθετηθούν απέναντι στον αρχηγό τους;

Για μας αντίθετα τα πράγματα είναι όλοι και πιο καθαρά. Τα επόμενα χρόνια, με δεδομένη την εκλογή του Ρήγκαν στην Αμερικάνικη προεδρία στις εκλογές που έρχονται, την δύνηση της παγκόσμιας κρίσης, την δύνηση της αντιπαράθεσης ΠΑΣΟΚ Νέας Δημοκρατίας στην Ελλάδα και την ανάγκη «πειθάρχησης» των εργαζόμενων, όπως και την αυξανόμενη στήριξη του ΠΑΣΟΚ στο ΚΚΕ στο εσωτερικό μέτωπο αυτός ο προσανατολισμός από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ θα ενταθεί και να διευκρινιστεί πάρα πέρα. Το προσκύνημα του Παπανδρέου στη Βαρσοβία είναι πράγματι ο δρόμος προς την Δαμασκό του ΠΑΣΟΚ.

Γι' αυτό και στις ελάχιστες αντιυπερδύναμικές δυνάμεις αυτής της χώρας, εκείνες τις δυνάμεις που πράγματι απορρίπτουν Ανατολή και Δύση πέφτει μεγάλο βάρος, ίσως και δυσανάλογο, μια και τούτη η χώρα φαίνεται πως ακόμα δεν έχει ολοκληρώσει την Σιστούφια πορεία της από την μια εξάρτηση στην άλλη. Και βέβαια πρωταρχική σημασία αποκτάει η καταγγελία της Ανατολικής διεύσδυσης και του προσανατολισμού του ΠΑΣΟΚ όπως και του τύπου και της ψευδομαρξιστικής αριστερής διανόησης. Αυτός είναι ο μόνος όρος για να αποφύγουμε την αντικατάστασή της μιας υπερδύναμης από την άλλη και την μεταβολή μας στο πεδίο ανταγωνισμού τους.

Pήξη με... Pήξη για... Pήξη από... EK... Pήξη

Μετανάστες και δεύτερη κοινωνία

Το ρατσιστικό επισόδιο στο Αιγαλεώ,όπου οι "Ελληνες" επιτέθηκαν στους Ιρακινούς εργαζόμενους είναι μια ένδειξη μόνο για το τι συμβαίνει απέναντι στις μειονότητες και τους μετανάστες εργάτες π'όλη την Ελλάδα. Όλοι σιγά-σιγά αρχίζουμε να συνέιδητοποιούμε ότι δίπλα στη κοινωνία μας αναπτύσσεται μια "δεύτερη" κοινωνία από μετανάστες,γύφτους,τσιγγάνους,Πομάκους,Τούρκους που όλοι μαζί ξεπερνάνε τις 400.000 και αποτελούν την ηδή το πρώτο θύμα των "επιχειρηματιών" μικρών μεγάλων σ'όλη την Ελλάδα.Αν σ'αυτούς προσθέσουμε τους νέους και τους τουρίστες που δουλεύουν στις αγροτικές περιοχές με εξευτελιστικά μεροκάματα,όπως και τις γυναίκες που δουλεύουν φασόν στο σπίτι,αποκάμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα αυτής της "δεύτερης" κοινωνίας,πού βέβαια είναι κομμάτι της ίδιας κοινωνίας, το πιο εκμεταλλεύμενο και καταπιεζόμενο.Και πρώτα σπ'όλα οι ξένοι εργάτες Αυτοί δεν έχουν κανένα δικαίωμα,κανένα "χαρτί" καμία τύχη.Αγονται και φέρονται από έμπορους σαρκας,στα καράβια,στα εργοστάσια,ακόμα και σε βιοτεχνίες πτηνοτροφία και χοιροτροφία της Αττικής,σε θερμοκηπια κλπ. Και πιο κοντά στον καθένα λατζέρηδες στα κέντρα,λουστραδόροι σε επιπλάΐκα. Και πάντα,ή σχεδόν πάντα με μισθό κατώτερο από το βασικό χωρίς καμία ασφάλιση,χωρίς κανένα δικαίωμα,αντικείμενα καθημερινού εκβιασμού από την αστυνομία,τους απειλητές,τους ιδιοκτήτες και βέβαια αντιμετωπίζοντας ταύτοχρονα το μίσος και την περιφρόνηση της πλειοψηφίας των Ελλήνων που τους βλέπουν σαν εκείνους που τους παίρνουν τη δουλειά,ρίχνουν τα μεροκάματα κλπ.Πόσοις είναι αυτοί οι άνθρωποι;Στα καράβια είναι ήδη πάνω από 50.000.Οι Ελληνες ναυτεργάτες έχουν ήδη γίνει σπάνιο είδος κάτω στη θέση του μηχανικού ή του τρίτου πλοίαρχου.Γι'αυτό ας μην περιμένουμε πια μεγάλες ναυτεργατικές κινητοποιήσεις στην Ελλάδα όσο δεν συμμετέχουν οι ξένοι ναυτεργάτες.

Σύμφωνα με την απογραφή του 1981 οι ξένοι υπήκοοι στην Ελλάδα διπλασιάστηκαν σε σχέση με το 1971 και έφτασαν τις 150.000.Αν από αυτούς αφαιρέσουμε εκείνους που είναι υπάλληλοι σε ξένες εταιρίες,φοιτητές κλπ το μεγαλύτερο ποσοστό είναι οι μετανάστες εργάτες.Θα πρέπει συνολικά, μαζί με τους αδήλωτους να ξεπερνούν τις 100.000!Πρόκειται ήδη για ένα τεράστιο νούμερο.Το Ελληνικό προλεταριάτο γίνεται ανεπαίσθιτα πολυεθνικό,χωρίς να το παίρνει χαμπάρι κανένας.Και αν πάμε πιο πέρα,στην επαρχία έχουμε ένα άλλο γενικευμένο φαινόμενο.Εργάτες γής-αγρότες-,εκτός από ειδικευμένους δεν υπάρχουν πια στις πλούσιες αγροτικές περιοχές.Στη Κρήτη τη Πελοποννήσο,στη Στερεά,τη Βόρειο Ελλάδα η συγκομιδή γίνεται από γύφτους πρώτα και κύριακα μετά από "φρικιά", νέους από τις πόλεις και ξένους τουρίστες,ενώ στις βιομηχανοποιημένες αγροτικές δουλειές υπάρχουν και πολλοί μετανάστες-τακίστανοι,άραβεςκλπ.Τέλος αν προσθέσουμε τους Πομάκους που δουλεύουν ακόμα και στο Λαύριο,στο μπαρουτάδικο της Πυρκαλή στο υφαντουργείο του Καρέλα και σε πολύ μικρότερο βαθμό τους Τούρκους της Θράκης,τότε έχουμε μια συνολική εικόνα αυτής της "άλλης κοινωνίας". Εδώ πια βρίσκεται συγκεντρωμένο το πιο εκμεταλλεύμενο κομμάτι του προλεταριάτου.Και αν στα επόμενα χρόνια φανταστούμε μια οποιαδήποτε διαδικασία ανάκαμψης της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας,θα πρέπει να είμαστε σίγουροι πως θα στηρίχτει σε μεγάλο βαθμό στην εισαγωγή εργατικού δυναμικού. Και αυτό για πάρα πολλούς λόγους,όπως ότι η Ελλάδα αποτελεί πέρασμα για τον Βορρά και την Δύση από τις χώρες του Τρίτου Κόσμου-ότι η χρησιμόποιηση ξένων εργάτων θα είναι ένα κίνητρο για να κάνει ανταγωνιστική την Ελληνική οικονομία και να κρατήσει χαμπλα τα μεροκάματα,τέλος αλλά όχι ελάχιστο γιατί ο έλληνας δεν έχει ανεπτυγμένο το αίσθημα της "βιομηχανίας πειθαρχίας" και ειδικά ο έλληνας της νότιας ελλάδας.Ετσι λοιπόν πολύ πιο εύκολα θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν στις ανειδίκευτες δουλειές ξένοι εργάτες παρα έλληνες και μάλιστα άντρες.Και αυτά δεν είναι μουσική του μέλλοντος.Είναι ήδη σκληρή πραγματικότητα για χιλιάδες σκληρά εργαζόμενους μετανάστες και ολοκληρωμένη διαδικασία στα καράβια.

Τι λέτε λοιπόν,δεν είναι καιρός οι υπερασπιστες του προλεταριάτου να αρχίσουν να ενδιαφέρονται τουλάχιστον για το τι συμβαίνει με τους ξένους εργάτες και τις μειονότητες;

Ρήξη με... Ρήξη για... Ρήξη από... ΕΚ... Ρήξη

ΕΝΑ ΣΤΕΚΙ ΓΙΑ ΠΑΡΤΥ?

Στην θεματοκλέους στο 37, ανοίξα με επιτέλους το στέκι της "Ρήξης". Μετά από αδιάκοπο ψάξιμο ενώς ή δύο χρόνων προλάβαμε ένα χώρο από τα μπάρ και τις ταβέρνες που κατακλύζουν την περιοχή. Βρήκαμε ένα χώρο που να μπορεί να χωρέσει σε μια ενιαία αίθουσα αρκετούς ανθρώπους, γύρω στους εκατό έτσι ώστε το στέκι να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εκδηλώσεις που δεν απαιτούν αμφιθέατρο.

Ενα μέρος βλέπουμε να χρησιμοποιηθεί σαν στέκι -καφενεδάκι ανοικτό σε όλους, με περιοδικά και επομέριδες, έτσι ώστε να μπορεί να τις βρίσκει ο καθένας. Όσο για τον μεγαλύτερο χώρο θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οποιονδήποτε που χρειάζεται να κάνει μια συγκέντρωση-συζήτηση κλπ. ή να οργανώνει μια πολιτιστική εκδήλωση. Ακόμα βλέπουμε την δυνατότητα να οργανώνονται διαλέξεις και συζητήσεις με διασημούς

"Ένα στέκι ... για πάρτυ;

ομιλητές, ακόμα και ξένους. Παράλληλα στον ίδιο χώρο θα βρίσκονται συγκεντρωμένα κάποια υλικά μέσα, πολύ γραφος, γραφομηχανές, φωτεινά τραπέζια και υλικό μοντάζ.

Και δεν μένουμε εκεί. Ηδη λειτουργούν ομάδες γυμναστικής-αυτοδύναμα για άντρες και γυναίκες. Και βέβαια στιλ άλλο θήλες προκύψει ή προταθεί.

Ξεκινήσαμε με ένα πάρτυ- "μαμούθ για τα εγκαίνια του στεκιού στις 3 Νοέμβρη, από όπου πέρασαν περίπου 400 άνθρωποι δημιουργόντας το αδιαχώριτο κάποιες στιγμές! Λέτε να δημιουργείται το ίδιο και στις πολιτικές συγκεντρώσεις;

Πάντας διαφοροί φύλων μας ράτη - σαν αν θα οργανώσουμε ένα πάρτυ για το... επόμενο Σάββατο. Εμέλις βέβαια μετον γνωστό "επαναστατικό πούρτανισμό" μας θα αποκαθάρουμε πρώτα το χώρο από τους ατμούς του αλκοόλ και μετά βλέπουμε.

Ο "Οδηγητής" ανακάλυψε τον υποκλητή των γεγονότων του Πολυτεχνείου. Είναι ο γνωστός "σαραντάρης πάνω". Μετά από λίγες μέρες μας ήλθε το ανώνυμο ραβαδάκι που δημοσιεύουμε. Είπαν πολλοί: Μα τι μυήγα τους τσίμπησε. Εκείνη του φασιστικού ολοκληρωτισμού που τους κάνει να φοβούνται και να συκοφαντούν το παραμικρό πράγμα μέσα στην κοινωνία που διαφέρει από τις απόψεις του ναζιστικού πρακτορείου τους. Εκμεταλεύόμενοι, και ενορχηστρωνόντας με τα πρακτορεία τους, στο τύπο και παντού την καμπάνια και την υστερία ενάντια στους πάνκ προσπαθούν να "βγάλουν τα δανεικά" από την αποτυχημένη επίθεση της αστυνομίας στα Εξάρχεια για να δημιουργήσουν όρους κτυπήματος όχι βέβαια των πάνκ μόνο, αλλά και των "καθοδηγητών" τους.

"Ένα άνωνυμο γράμμα

ΑΝΕΠΙΣΗΜΗ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
ΚΩΛΟΠΑΙΔΑ ΑΝ ΚΑΤΕΒΕΙ
ΤΕ ΦΕΤΟΣ ΣΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΘΑ ΤΟ ΜΕΤΑΝΟΙΩΣΕΤΕ
ΘΥΜΗΘΕΙΤΕ ΤΟ ΖΕ ΣΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Το τέλος του παλιού δημοκρατικού κόμματος

Η συντριπτική νίκη του Ρόναλντ Ρίνγκ και πάνω στον Μονταζήλ εκφράζει κατιλ περισσότερο από μια απλή εκλογική νίκη. Πρώτα-πρώτα το εύρος της είναι τέτοιο -σχεδόν ρεκόρ για τις Αμερικάνικες συνθήκες- και μάλιστα για δεύτερη τετραετία που πρόκειται για ενα φαινόμενο που ξεπερνάει την συγκυρία. Αντανακλάει τις βαθύτερες αλλαγές που πραγματοποιούνται στην Αμερικάνικη κοινωνία, και βάζει ευθέας το ζήτημα της αλλαγής του πολιτικού παγκόνδιου.

Πράγματι, παραδοσιακά, το δημοκρατικό κόμμα από την εποχή του Ρούζβελτ και μετά σπριζόταν σε μια συμμαχία που περιλάμβανε τον παλιο συντρόπη το νότο, τα συνδικάτα και την φιλελεύθερη αστική τάξη της Ανατολικής ακτής, όπως και τις παραδοσιακές μελονότερες, εβραίους, μαύρους κλπ. Ομως αυτή η συμμαχία που από το 1932 κατα

Ρήγη με...
Ρήγη μα...
Ρήγη από...
ΕΚ...ΑΠΗΝ...

μετά εξασφάλιζε στους δημοκρατικούς την ηγεμονία στην πολιτική σκηνή οι γά σιγά υπονομεύτηκε από τις οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις. Ο Νότος έπαψε να είναι ο παλιός συντηρητικός νότος και γίνεται κέντρο της βιομηχανικής επέκτασης στους νέους τομείς των ηλεκτρονικών, του πετρελαίου, της βιομηχανίας διασκέδασης, της πολεμικής βιομηχανίας. Γίνεται το κέντρο των βιομηχανιών χωρίς συνδικάτα, με χαμηλότερους μισθώσ, που απασχολούν πολλές γυναίκες, μάρους και Ισπανοαμερικάνους. Ετοις ένας νέος άνεμος συντηρητισμού - νέου τύπου - διαπερνάει το Νότο, οι άρχουσες τάξεις του Νότου περνάνε με τους ρεπουμπλικάνους.

Η δεύτερη δύναμη της συμμαχίας, τα εργατικά συνδικάτα, βλέπουν κι' αυτά την δύναμη τους να μειώνεται αδιάκο πα. Η Αμερική είναι μια χώρα με αυξανόμενη αποσυνδικαλιστικοποίηση! Το ποσοστό των μισθωτών που είναι συνδικαλιστικά οργανωμένοι έπεισε απ' το 23% το 1973 (κάποτε ζεπερνόυσε το 35%) σε 15% το 1983! Η ανάπτυξη των υπηρεσιών καλεί τη πτώση του βιομηχανικού εργαστικού δυναμικού έχουν αυτή τη συνέπεια. Η αντικατάσταση του εργάτη μάζα της βιομηχανίας, από τον "κοινωνικό εργάτη" των υπηρεσιών, η αύξηση της γυναικείας απασχόλησης έχουν σαν συνέπεια την κατακόρυφη

πτώση της δύναμης των συνδικάτων.

Τέλος παραδοσιακές "δημοκρατικές" δυνάμεις ανάμεσα στις μειονότητες, όπως οι εβραίοι παύουν να παίζουν ενα σημαντικό ρόλο, μιας και για παραδειγματική σημασία οι εβραίοι τάσσονται όλοι και περισσότερο υπέρ των ρεπουμπλικάνων για την πολιτική τους σχέση με το Ισραήλ. Ουσα για τις νέες μειονότητες, τους Ισπανοαμερικάνους και τους μαρους εδώ συναντάμε άλλα φαινόμενα! Ισπανοαμερικάνοι είναι σήμερα περί που 22 εκατομμύρια. Απ' αυτούς τα 6 εκατομμύρια είναι ήδη εκτός παγκοσμίου σαν λαθρομετανάστες. Από τους υπόλοιπους είναι γραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους μόνο το 35% όσων έχουν δικαίωμα ψήφου! Στους μαρους αυτό το ποσοστό παραμενει όμοια χαμηλό, αν και είναι μεγαλύτερο, 59%!! Ετοις οι δημοκρατικοί ξέμειναν να εκ προσωπούν και να στηρίζονται σε μειονότητες που βρίσκονται έξω από το επίσημο πολιτικό παγκόσμιο.

Το αποτέλεσμα είναι η καταρρευση τους, στο βαθμό που ευνοική οικονομική συγκυρία σπρώχνει όλους τους "εξασφαλισμένους" γύρω από τον Ρήγκαν.

Αυτή εξέλιξη, για πρώτη φορά μετά από δεκαετίες δημιουργεί ένα μεγάλο πολιτικό κενό στην Αμερικάνικη κοινωνία και απαιτεί μια αναδιατάξη των πολιτικών δυνάμεων.

americano

Το σχολείο μανσωλείο - φυλακή

Περνάς εξω από κάποιο σχολείο και ένα ρύγος σε διαπερνάει. Νιώθεις από ξενομένος από τον κόσμο και τη ζωή του εκεί μέσα. Γύρω γύρω τείχη και κάγκελα μήπως και δραπετεύσει κανεὶς έγκλειστος, μήπως και εισχωήσει το διαβολικό σπέρμα της ζωής και διαταρράξει την στρατιωτική πειθαρχία και ξεσκίσει το πέπλο της ομομορφίας. Είναι το κρατικό εργοστάσιο που βιομηχανοποιεί την πατερική πρώτη μήλη και την ντύνει και τη συσκευάζει με τις αστικές κοινωνικές αξίες χύνοντας με το κρατικό χωνί λογαριασμούς και γνώσεις για τη δημιουργία μυών που θα χρησιμευσουν αργότερα στην εξαρτημένη εργασία, στη πολιτική υποταγή, ή όπως θα λεγε το Εσωτερικό "να βγούν υπευθυνοί πολίτες... "Με την προσδοκία της πάχυνσης των οικονομικών μεγεθών και των μεγεθών συναίνεσης, η πράσινη τεχνοκρατική πλημμυρίδα επενδύουντας την πείρα της στις αλλοτριωμένες ευαλωθήσιες των γονέων ψηφοφόρων, οργανώνται ένα σχολείο πρέσα που κάθε παιδικό σκίτσημα να βουλιάζει στις απάνθρωπες αξίες της απόδωσης και του

Ρήξη με... Ρήξη για... Ρήξη από... ΕΚ... Ρήξη

ανταγωνισμού. Οι κοδιμούνται φυλοδοξής και κρατικού υπάλληλο. Ο τοίχος στενεύει γύρω απ' τα παιδιά με την συμβατικότητα του ελεύθερου χρόνου. Οι καλύτεροι σύμμαχοι σ' αυτό στέκονται οι γονεις πιέζοντας, αστυνομεύοντας, αθώντας στην κτήση όλο και περισσότερων "προσόντων". Γενεις νευρωτικών, πουλιών με στραπατσαρισμένα φτερά ετοιμάζονται να παρελάσουν σε εξόδους σχολείων που διδάσκουν την εξάρτηση. Με τις πρώτες απογοητεύσεις θα κάνουν πιο έγκυρο το ψυχλατρικό επάγγελμα, ενώ οι υπόλοιποι κατευθύνονται, με κρεμασμένα κεφάλια, στην υπαλληλική ζωή που τους επιφύλλασσε σαν αμοιβή 35 μήνες άδεια κ' 8.000 μέρες βουβής εργασίας, στην καλύτερη περίπτωση μερικά χρόνια ανεργίας. Όμως αυτή η συκευασία διαρκεί περισσότερο: Παλιδιά του δημοτικού χάνονται από τον ήλιο για 25 ώρες την

βδομάδα που μαζί με την προπαρασκευή στο σήλι και κάποιο μάθημα πάνου, χορου, ή ξένης γλώσσας φτάνουν τις 40 για να τις στρογγυλέψουν σε 50 στη φυλακή της τηλεόρασης. Στο γυμνάσιο-λύκειο είναι ακόμη χειρότερα: 30 με 32 ώρες εντατικού ή καλύτερα εξοντωτικού μαθήματος τουλάχιστο 15 ώρες προετοιμασίας και τα φροντιστήρια κλπ που εδώ είναι βέβαια, ένα σίγουρο 50ωρό έντασης και διασκορπισμού της ενέργειας. Περισσότερο δηλαδή από την 40ωρη εργασία του εργάτη και του υπάλληλου που στα μάτια των φωνάζει θεος απελευθέρωσης.

Και τα παιδιά όλο και περισσότερο πηδάνε τη μάντρα και όλο και περισσότερο μισούν τη φυλακή τους κ' μέσα στην απόγνωση που τους επιβάλει το σύστημα των επιδόσεων καταφεύγοντας στη βία ακόμα και στα ναρκωτικά. Και αντι για κατανόηση και ανθρωπισμό,

οι Τεχνοκράτες των υπουργείων εντελενταν την αστονόμευση. Περιόρισαν τόσο τις απουσίες έτσι που να απαγορεύουν και την αρρώστια, και επιδιώκουν να επεκτείνουν ακόμη την εκπαίδευση κη περίοδος υψηλονοτας περισσότερο τα κάγκελα που απομακρύνουν την ζωη. Το παιχνίδι και η δράσα ελευθερία ο εφηβικός έρωτας είναι οι μεγάλοι εχθροί του αυταρχικού κράτους, ο κυριατοθραύστης του συντηρητισμού κ' της υποταγής. Όποιο παιδί ακολουθεί το άστρο της ανθρωπολογίας του εξοβελίζεται από την επίσημη κοινωνία και την υποτακτική κοινή γνώμη σαν "αλήτης και αναρχικός". Αφού η ζωη αρχίζει στην έξοδο του σχολείου, αφού η ζωη συνδέεται με την αναρχία ευχόμαστε να δούμε όλο και περισσότερους "αναρχικους".

Γ. Ρ

Help!
Ο Αρσένης
τους κοινωνικοποιεί

Τι άλλο μας περιμένει...! Μετα τις κοινωνικοποιήσεις α-λα Πασόκ. Ηδη κοινωνικοποιήθηκαν η ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΣΕ... και πριν από ενα χρόνο η Πυρκάλ. Εχουν με επαγγελία κοινωνικοποιηθεί, η Ιστορία, η Κουλτούρα.. τα ΜΕΑ, τα φεστιβάλ, τα δημόσια ουρητήρια, το ΚΚΕ εσωτ. και χίλιοι ακόμα τομείς. Δεν έχουν ακόμη κοινωνικοποιηθεί και ούτε αναμένονται: ο στρατός, η ΥΠΕΑ, η μισθωτή εργασία, η Ιεραρχία, τα κόμματα, οι φυλακές, η δικασούμηνη, η εξουσία γενικά, η Αλίκη Βουγιουκλάκη κι εκατό ακόμη τομείς. Όμως δεν πειράζει ο κοινωνικοποιημένος τομέας είναι μεγαλύτερος, έχουμε σοσιαλισμό κι αν λιανίσουμε και μερικά τσογλάνια, μπχανόβιους, ερωτευμένους, αναρχικούς, σκεπτόμενους, αδελφές, τραβεστί, ροκάδες, αντεξουσιαστές, κοπανατζήδες, άνεργους, τρακαδόρους, πρεζόντια, δηλ. σχεδόν δύλη την νεολαία, ο σοσιαλισμός μας θα γίνεται κρυστάλινος. Βέβαια θα υπάρχει ο Μητσοτάκης, όμως ουδέν κακόν αμιγές καλού, θα τον βλέπουμε για να θυμόμαστε πως πρέπει να υπερασπίζομε τις κατακτήσεις μας, και να πλακώνουμε κανένα όψιμο φρικιό, ή να μας ερεθίζει για να μας ερεθίζει για να μην ξεχνόμαστε καν να κάνουμε και κανένα σοσιαλιστικό με τασχηματισμό.

Και είμαστε και διεθνιστές, συμπαραστάτες στους φτωχούς του τρίτου κόσμου, άμα λάχει απελαυνουμε κανένα μάρτυρα από τον Πειραλά(ή κανένα Τούρκο) για να ανβαπτιστούν στους σοσιαλισμούς της πατρίδας τους. Διδασκόμαστε από την διεθνή πείρα, εισάγουμε μέτρα Γερμανικά-άλλωστε τι έχει κάνει ο κόλ, όλα η αδελφή SPD τα έκανε. Εχουμε βέβαια προσωπικό στύλο-έτσο δηλώνουμε-ιδιαίτερα στις κοινωνικοποιήσεις. Αυτές οι επιχειρήσεις θ' ανήκουν στους εργαζόμενους και στο λαό. Οταν οι εργαζόμενοι εκεί θα έχουν προβλήματα-ισως γιατί θα τους έχει εξαντλήσει η συμμετοχή-τότε θα απαγορευεται να ενεργήσουν ενάντια στην Πασοκική θέληση του λαού που είναι πλειοψηφία. Για απεργία δεν συζητιέται βέβαια γιατί και άρθρο 4 υπάρχει, και ενάντι α στον εαυτό τους θα απεργήσουν; Κουφό! Οι εργαζόμενοι θα έχουν τον έλεγχο και την εξυγιανση των επιχειρήσεων, πρέπει να ελέγχουν μην πάρει τις επιχειρήσεις η Ν.Δ. και να δουλευουν περισσότερο για να είναι τα οικονομικά μεγέθη υγιή.

Το κράτος και η κυβέρνηση βέβαια χωρίς να επεμβαίνει θα τους ξεκουράζει βέβαια, σε συνεργασία με την διοίκηση που στην πλειοψηφία θα έχουν κοινωνικοποιημένη συνέδηση, θα κάνει το σχεδιασμό που απαιτούν τα πεντάχρονα. Αν τύχη υπάρχει πρόβλημα δυσλείτουργίας-που δεν το φανταζόμαστε- θα σταλούν κομισάριοι να την αποκαταστήσουν, όπως στην Πυρκάλ. Τώρα για λεπτούς χειρισμούς, οικονομικούς, τεχνικούς, πολιτικούς, έ: δεν είπαμε ότι θα καταρήσουμε και την ιεραρχία, υπάρχει αξιοκρατία, πάνω απ' όλα η αξιοποίηση της επιστήμης. Αν τύχει και ξεπέσουν τίποτα αντικοινωνικά στοιχεία θα τα εξοστρέψουν οι μάζες, άλλωστε για να μην τύχει και την σκαπουλάρουν θα κάνουμε και κανένα πειθαρχικό όργανο: οχι αυτό δεν θα διαγράψει,

Ρήγη με...
Ρήγη για...
Ρήγη από...
ΕΚ...ρηγέν...

κάνα πρόστιμο η καμιά μετάθεση θα κάνει, πρέπει να δημιουργήσουμε πολλές θέσεις εργασίας, γραφεία τύπου, συμβούλια κλπ. Γιατί τις διάλογο σοσιαλισμού θαμαστεί με 300 χιλ. ανέργους, τι θα λεει ο Μητσοτάκης δηλαδή; Εχουμε το μέλλον μπροστά μας, θα ακόσει από το κακό του το ΚΚΕ που μόνο θετικα κάθε φορά μας ανγυνωρίζει. Το Σωτερικό, είσιγα τώρα, θα βγάζει δυο βουλευτές, μπορεί-που ξέρεις- να πάρει κάνα υπουργείο και εντάξει, αδέλφια σοσιαλιστές κι ευρωπαίοι είμαστε. Άλλα εκείνα τα κωλόπαλδα μου τη σάνε με τις μηχανές, με τα μαλιά κλπ που δεν γουστάρουν να κοινωνικοποιηθούν! Τους τη βιδώνει λένε η εργασία, κι αμα δεν δουλεύουν πως θάμαστε εμείς εξουσία; Ρε βάλτε το κάλα στο μυαλό σας, σοσιαλισμός χωρίς κράτος και ΜΕΑ δεν γίνεται! Το λέει και το ΚΚΕ!!

Γ.Ρ

Τα εναλλακτικά κινήματα και ο κατεστημένος λόγος τους

Και βγήκε το πολύχωριο σηματάκι. Για να δείξουμε ότι είμαστε παληκάρια και επιναστάτες και ότι δεν γνωστάρουμε τον στρατό και άμα λάχει, "τον γαμάμε" κιόλας. Μόνο που στις λες δεν είναι ασχέτο με το πώς το λες. Και τελικά το πώς λες κάτι, δείχνει πολλά πράγματα για τη νοοτροπία σου ή τη "μαγκιά" σου. Γι αυτό λοιπον εμεις έχουμε να βάλουμε κάποια "προβληματάκι": Πρόβλημα πρώτο λοιπον: Γιατί άραγε ή

ταν τόσο δύσκολο το "fuck the army" να γίνει "ελληνιστή" γαμήστε τον στρατό; Πώς γίνεται τόση "μαγκιά" να μην είναι ικανη να προκαλέσει την.. "κοινη γνώμη" γράφοντας ελληνικά τη φράση; Τελικά είναι πολύ εύκολο να το παίζεις "παληκάρι" και "λεβέντης αποφεύγοντας ταυτόχρονα τις συνέπειες μιας τέτοιας στάσης. Ετοι και κανένας δε μας ενοχλεί και τ' απωθυμένα μας βγάζουμε. Μόνο που τελικά με τέτοιους είδους σηματάκια είναι ν' αναρωτιέσαι αν πρόκειται για απωθυμένα ενάντια στο στρατό ή για απωθυμένα "άλλου τύπου". Εδώ μπαίνει επομένως το δεύτερο πρόβλημα. Η ερωτική πράξη, το "γαμήσι" αν προτιμάται, είναι μια πράξη μεταξύ ανθρώπων κ' σαν τέτοια εκφράζει το τι νοούμεις ή το σκέπτεσαι για τον άλλον, γιατί και μια ανθρώπινη ενέργεια δεν είναι άχρωμη ή ουδέτερη αλλα είναι αποτέλεσμα κάποιων αισθημάτων ή ίδεων. Στο συγκεκριμένο θέμα μας λοιπον η συνουσία θεωρείται σαφώς μια πράξη εκ δύκης, μια πράξη που εκφράζει τα πιο έντονα αισθήματα επιθετικότητας και καταστροφικότητας απέναντι σε κάτι. Λογικη που είναι εντελως ταυτό σημη με την ανδροκρατικη-φαλλοκρατικη λογικη που θεωρει τη συνουσία σα μια πράξη που δείχνει την ανωτερότητα, την βιαστητη και την απόλυτη κυριαρχία του άντρα πάνω στη γυναίκα, του δυνατου και "τσαμπουκαλή" πάνω στοις ανίσχυρους.

Πρόβλημα τρίτο: Αν τελικα προσπαθούμε να κριτικάρουμε την σημερινη κοινωνία και να την ανατρέψουμε θα θέλαμε πολυ να μάθουμε πως συμβιβάζεται η προσπάθεια για μια εναλλακτική ζωη, για έναν εναλλακτικό λόγο μέσα σ' αυτο το σηματάκι; Τι σχέση έχουν αντιλήψεις αντιεραρχικες και ενάντια σε κάποια πρότυπα με μια τέτοια κομπλεξικη ενέργεια. Η γλώσσα είναι πρότον κάποιων κοινωνικων συνθηκων και φροντίζει για την αναπάραγνη τους στις συνειδήσεις των ανθρώπων. Η σεξιστικη γλώσσα "φροντίζει" για να υπάρχει πάντα στα μυαλά μας η σεξουαλικότητα σαν δραστηριότητα, εξουσιαστικη, εκδικητικη, βίαιη και καταστροφικη. Η σεξιστικη γλώσσα είναι ο πιο αντιδραστικος τρόπος για να εκδηλώσεις την αντιθεσή σου με ο ποιαδήποτε κατάσταση.

Η σύγκλιση των κληνμάτων αγαπητοις "σύντροφοι" προϋποθέτει πριν απ' όλα την υιοθέτηση και εφαρμογη των πρακτικων και θεωριων του ενος απο το άλλο. Αν δεν γίνει αυτο, τότε πανελλαδικες συναντήσεις, αρθρογραφία και έντυπα δεν είναι τίποτα παραπάνω απο κατανάλωση φαιλας ουσίας και κυτταρίνης.

Κ.Κ.

«Διανόηση και έγκλημα»

Λένε οτι οι ανθρωποι της τέχνης και της διανοησης, είναι η φυσικη πρωτοπορία που εισάγει νέα μηνύματα στην κοινωνία και πλάθουν με τη ζωη και τις πράξεις τους νέα προτύπο κοινωνικης συμπεριφορας. Τον τελευταίο καιρο είχαμε τη τύχη να γίνουμε θιασώτες αρκετων τέτοιων "μηνυμάτων" από το χωρι της διανόησης.

Και δυστυχως αυτα "μηνύματα πολυ λιγο διαφέρουν από τα αντίστοιχα που έρχονται από τα κατώτερα λουμπεν στρώματα και τις "κακοφημες" συνοικίες της Αθήνας. Μόνο που στην πρώτη περίπτωση λανσάρονται σαν "προσωπικα" δράματα, θρίλερ, "αδιανότητα" γεγονότα, ενω στην δευτερη σαν εγκληματικες ενέργειες μανιακων ανθρώπων.

Ετοι, στην αρχη ηταν η υπόθεση της κλοπης παλιων βυζαντινων εικόνων και η ανάμειξη του ονόματος του ζωγραφου Τσαρούχη σαν αποδέκτη των κλοπιμαιων. Και ενω στην αρχη ενας απο τους αρχαιοκάπηλους είχε ρητα αναφέ

Πήξη με... Πήξη για... Πήξη από... ΕΚ... Πήξη

ρει οτι ο Τσαρουχης ηταν ο κλεπτηπο δόχος, σιγα-σιγα οι καταθεσεις άλλα-
ζαν, τα κλοπιμαία επιστραμμαν και
ξανικα κανεις πια δεν μιλουσε για
την υπόθεση. Μικρη όμως η ζημια, με-
γαλη η ηλικια του Τσαρουχη που να
δικαιολογηται καποια "αγωρημότητα"
τέλος παντων δεν ηταν και κακουργος.

Ομως η δευτερη περίπτωση ηταν
τραγικη. Ηδολοφονια του Θ. Διαμαντό -
πουλου με φρικτο τρόπο (94 σφυριες)
ηταν κατι το συγκλονιστικο. Και οταν
μετα απο μια βδομάδα, και μετα απο
σοβαρότατες ενδείξεις, οι υποψίες πέ-
φτουν στον θ. Νασιουτζικ, πρόεδρο της
εταιρίας ελληνων λογοτεχνων, οκουσιος
της διανόησης απορει: "...πως ενας
πνευματικος ανθρωπος μπορει να φτα-
σει σ' αυτο το σημειο; ...", "...πως
ενας ανθρωπιστης μπορει να γινει δο-
λοφόνος; ..." Παρ' ολο που παρα πολλα

στοιχεια σε σχεση με τη δολοφονία
είναι σε βαρος του Νασιουτζικ, οπω-
δηποτε δεν μπορει κανεις να βγαλει
το συμπερασμα ότι αυτος είναι ο ενο
χος. Ωλοι ομως γνωρίζουμε τι τυχη θα
ειχε αν δεν ηταν λογοτέχνης, ολοιμας
γνωρίζουμε τις ωτιαχτες "ομολογίες"
μετα απο ανακρισεις που θυμιζουν βα-
σανιστήρια, ανθρώπων που εκτος του
οτι κατηγορούνται για σύνθημας η αλλα
αδικήματα, έχουν την ατυχια να μην α
νήκουνσαντα τα υπεράνω υποψίας ε-
λιτιστικα στρώματα.

Η τελευταια ομως περίπτωσηδην έ-
χει έλλειψη απο στοιχεια. Ο γνωστος
(κωμικος!) ηθοποιος Γκιωνάκης πυρο-
βολει 4 φορες απο κοντα τη φλη του
Απο καθαρη τύχη δεν τη σκοτώνει.
Χρειαζεται να περάσει μια βδομάδα
και μετα απο διαφωνία ανακριτη- ει-
σαγγελεα για να προσυλακιστει! Εκεί-

νο που ενδιαφέρει εδω ειναι κυρίως
καποιες δηλώσεις του δραστη Γκιωνά-
κη. Πως ειναι δυνατον αυτος ο μεγα-
λος κωμικος (και μαλιστα για παιδια)
να καταλήξει δολοφόνος; Ετσι με το
πως είναι δυνατον" αντιστρέφεται ό
λη η πραγματικοτητα. Γιατι κανεις σε
ανάλογες περιπτωσεις "κοτένων" εγκλη-
ματων δεν αναρτιέται "πως είναι
δυνατον";

Και κατι άλλο. Τεινει τελικα υπη-
δημητριουγηθει κάποια κάστα υπεροπλι-
τικων και υπερταξικων διανοούμενων
που κατω απο το φωτοστέφανο της κοι-
νωνικης ελιτ απολαμβάνουν προνύμια
και ασυλίες διαφορετικες απο την υ-
πόλοιπη κοινωνία; Γιατι και στις 3
περιπτωσεις "ήταν δυνατον" να απο-
δειχθουν κοννοι εγκληματιες. Ομως η
περιβλεπτη δημόσια θέση τους χρησι
μοποιήθηκε τελικα σαν κάλυμα σε κα-
ποιες πιθανες εγκληματικες πράξεις.

Παιδια στην Ελλαδα και στις περισ-
στερες χώρες της Δύσης ακόμα και σή
μερα ο κίτρινος τύπος ανήκε στη δε-
ξιά.

Ομως, όπως έχουμε επισημάνει και
όλλοτε, στην Ελλάδα η πορεια μετα τη
μεταπολίτευση παίρνει άλλη κατεύθυ-
νση. Σε μια χώρα τόσο πολιτικοποιημέ-
νη και που έβλεπε σταδιακα την αρι-
στερα να παίρνει την "ρεβάνς" απο
την παλια δεξια, ο κίτρινος τύπος πέ-
ρασε κι αυτος υποχρεωτικα σ' αριστε-
ρα. Και όλοι ξέρουμε το ρόλο που παι-
ζουν οι μυστικες υπηρεσιες και η
Κα Γκε ΜΠε στη χρηματοδότηση του, ό-
πως και διάφορες περιέργειες εταιρεί-
ες απο το τσ Λουξεμβούργο. Στην Ελλάδα
περάσαμε απο το βασιλειο της Σια
στο αντίροπο δέος.

Τελευταιο "χτύπημα" οι "Εικόνες".
Ποιοις απο τους παλιους δεν θυμάται,

**Ο κίτρινος τύπος
γίνεται σοσιαλιστικός**

τις παλιες καλες "Εικόνες" με τις
φωτογραφιες της Αλεξίας, της Φρειδε-
ρίκης, και των εστεμένων ψελλων δόλης
της γης. Ε, λοιπον και αυτες περάσανε
στα χέρια του Μπόμπολα. Οπότε σύντο
μα αντι για την Βασιλικη οικογένεια
θα παρουσιάζει τον Τσερνιένκο.

Φαντάζομαι πόσο θα έφερεν διάσο-
ρα βασιλικα γραΐδια σταν ανοράζοντας
το παλιο αγαπημένο τους περιοδικο.
Βρέθηκαν μπροστα στο θεοχαρά.

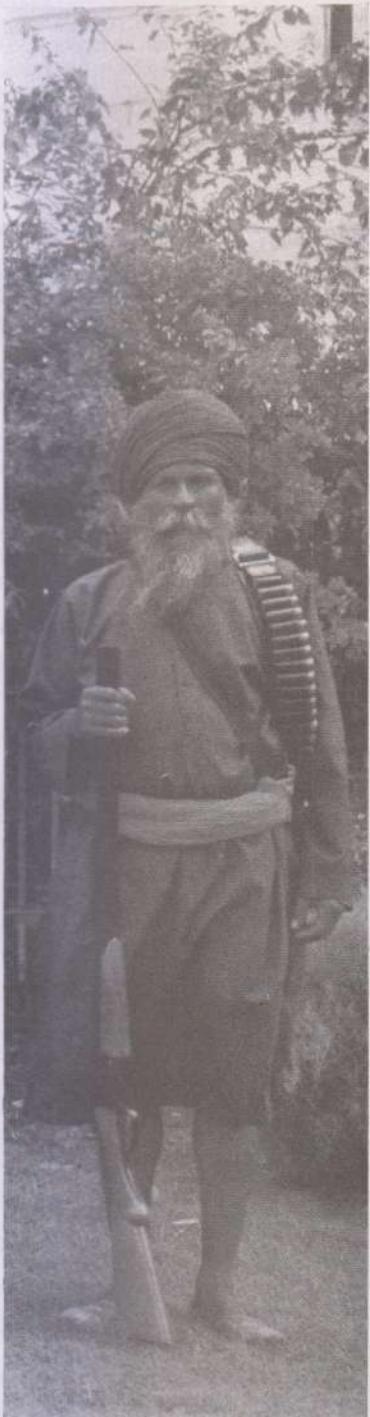
Ευτυχως όμως διαθέτει και ολγη..
αστική διασφορά με το "μαλακό πορφ"
το "μπουκέτο" που δημοσιευει για να
μην χάνεται και η παλιά καθαραι-
μη κίτρινη παράδοση. Γιατι ποιος ισ-
χυρίζεται ότι ο σοσιαλισμός δεν απο-
ζητάει και λιγη περιπέτεια. Γι' αυτό
εξάλλου αρχίζει απο το πρώτο ψύλλο ο
και ανάγνωμα περι της CIA και των
καταχθόνιων σχεδίων της. Αντιζηλια.

Θέρισε ότι έσπειρε

Η Ιντιρα Γκάντι δολοφονήθηκε και απανταχού της γής μια νεα ανατριχί-
λα διαπέραση τους ισχυρούς. Η Ινδία θα μπει άραγε σε μια εποχή αποσταθε-
ροποίησης, θα φτάσει τελικα στη μεγάλη έκρηξη που θα βάλει φωτιά σ' όλη
την Ασία; Η Ινδία των 700 εκατομμυρίων είναι πράγματι μια τεράστια πυρ-
πτιδαποθήκη. Γιατι παράλληλα με την τεράστια φτώχεια και τις αβυσσαλέες
ταξικες διαφορες, π ινδικη κοινότητα διαπερνίται απο τόσες αντιθέσεις ό
σες δεν γνωρίζει κανένα σύγχρονο κράτος. Αρχικα λοιπον σ' αυτη την χώρα
με τα 300 δολάρια εθνικο εισόδημα κατα κεφαλην, δπου εκατομμύρια πεθαί-
νουν απο την πείνα ενω ταυτόχρονα κάνει πυρηνικες δοκιμες, εξάγει τεχνο-
λογία και μπχανήματα, η ταξικη διαίρεση ανάμεσα στους Τάτα και Μπίρλα(τα
μεγαλύτερα μονοπώλια της χώρας) και την παντοδύναμη κρατικη γραφειοκρα-
τεια απο την μια, και τα εκατομμύρια των αγροτων, εργατων και ανέργων που
γεμίζουν ασφυκτικα τον ινδικο ρόμβο απο την άλλη, έρχεται να επικαθήσει
πάνω σε άλλες αντιθέσεις. Πρώτα σπ' όλη την αντίθετη ανάμεσα στις κάστες
Στη συνέχεια τις αντιθέσεις ανάμεσα στους Αριους του Βορρα και τους Δαρ-
βίδες του Νότου. Οι αντιθέσεις ανάμεσα στους παλιους αυτόχθονες πληθυ-
σμους, τους Αντιβάρι και τους Αριους και Δραβίδες που ήρθαν στη συνέχεια

Phen με...
Phen να...
Phen από...
ΕΚ...ΦΩΝΗ...

Οι αντιθέσεις των εκαποντάδων εθνοτήτων με τις πάνω από διακόσιες γλώσσες και διαλέκτους (δεκαπέντε είναι οι επίσημες και μόνο). Δίπλα στις άλλες γλώσσες μπορούμε να επισημάνουμε τα σανακριτικά που μιλούνται από τους σοφους και την κάστα των Βραχμάνων ή το ουρντον που μιλιέται απ' τα 80 εκαποντάδια μουσουλμάνων, από τους μορφωμένους του Βορρά και τις παλιές πριγκηπικές αυλές του Νότου.

Πιο πέρα οι θρησκευτικοί διαχωρισμοί. Δίπλα στους Ινδουιστές το 11% των Μουσουλμάνων, το 3% των Χριστιανών, το 2% των Σίχ (η θρησκεία των Σίχ είναι μια μονοθεϊστική θρησκεία, κράμα ινδουισμού και μουσουμανισμού), οι Πάρσοι, ζωροαστριστές, βουδιστές κλπ. Κατ' τέλος οι τεράστιες περιφεριακές διαφορές. Για παράδειγμα το Παντζάμπ, όπου βρίσκονται οι Σίχ ενώ αποτελεί το 1% του Ινδικού εδάφους δίνει το 25% της παραγωγής δημητριακών της Ινδίας.

Αν θέλαμε να συνεχίσουμε να αναφέρουμε μόνο τις πιο οφθαλμοφανείς αντιθέσεις της Ινδικής κοινωνίας δεν θα σταματούσαμε πουθενά! Πρόκειται για ένα μωατικό τεράστιας κλίμακας, που ενοποιήθηκε από την Αγγλική αποκλοκρατία, ή τους Μογγόλους κατακτητές στο παρελθόν, χωρίς όμως να πάψει να αποτελεί μια πανσπερμία φυλών, θρησκειών, γλωσσών, διαλέκτων, τάξεων και καστών.

Ηδη η διαφορά Ινδουιστών και Μουσουλμάνων χώρισε την Ινδία σε Πακιστάν και Ινδικό κράτος. Στη συνέχεια οι διαφορές πέρασαν μέσα στο Ινδικό κράτος.

Η πολιτική της Γκάντι όσο και της άρχουσας τάξης διαφορές. Ας δούμε με δυό λόγια αυτή την διαδικασία. Μετά την ανεξαρτησία το 1948 το βασικό ζήτημα της άρχουσας τάξης ήταν -στο εσωτερικό της χώρας- να αντιμετωπίσει την ταξική απειλή, την απειλή του εργατικού κλήματος, που με κέντρο την Βεγγάλη, την πιο ανεπυγμένη περιοχή, με πρωτευούσα την κόκκινη Καλκούτακα τα 40 εκατομμύρια πληθυσμού της απειλούσε την ρύθμιση του "Ινδικού σοσιαλισμού". Μέχρι την δεκαετία του '70 και μάλιστα στα χρόνια από της πρώτης διακυβέρνησης της Γκάντι όλος ο κρατικός μηχανισμός και ο στρατός ακόμα χρησιμοποιήθηκε για να τσαΐσει το επαναστατικό κίνημα. Ιδιαίτερα σκληρή με δεκάδες δολοφονημένους υπήρξε η επίθεση ενάντια σους Μαοϊκούς Ναζαλίτες (από το δυνομα της περιοχής Ναζαλμπάρι όπου οι αγρότες εκτέλεσαν τους γαιοκτήμονες και απαλλοτριώσαν τη γήπεδο της ξεκίνησαντο αντάρτικο στη Δυτική Βεγγάλη καταστολή που επέβαλε η Γκάντι ξεπερνάει κάθε προηγούμενο. Το ίδιο χτυπήθηκε το "μαρξιστικό" Κουμουνιστικό κόμμα Ινδίας (σε αντίθεση με το Μασχοβίτικο που έχει μεταβληθεί σε παράρτημα του κυβερνητικού Κογκρέσου). Καταστολή στράφηκε με την ίδια σκληρότητα ενάντια σε κάθε εθνική αντιπολιτευτική δύναμη. Η κυβέρνηση Γκάντι πέρα από δύο καθεστώς έκτακτης ανάγκης που επέβαλε σε δύο την Ουοσπονδία το 1975-77 διαρκώς επεμβαίνει στις ομόσπονδες περιοχές ρίχνει κυβερνήσεις, στέλνει το στρατό, επιβάλει την "άμ εση διακυβέρνηση" από την κεντρική εξουσία του Νέου Δελχί. Στο Ασσάμ, το Κασμίρ, το Μανιπούρ, την Τριπούρα, το Μιζοράμ το Σικίμ, το Αντρά Πραντές και εκαποντάδες άλλες περιπτώσεις εκδηλώθηκε η καταστολή, οι σφαγές, οι αυθαρεσίες, εκτός βέβαια από την πρόσφατη περίπτωση του Παντζάμ και των Σίχ που αποτελούν το 55% του πληθυσμού του κρατίου).

Η διασπορά και η διάσπαση που επισημάνωμε παραπάνω βοήθησαν την άρχουσα τάξη να συντρίψει το επαναστατικό κίνημα που ήθελε να είναι πανεθνικό για να αναπτυχθεί. Η Γκάντι έπνιξε κάθε ουσιαστική αντιπολίτευση πανεθνικής κλίμακας. Ωμως επειδή οι αντιθέσεις δεν μπορεί να πνίγονται επίσηστο, οδήγησε την μετάθεση των αντιθέσεων από ένα ανοικτά ταξικό επί πεδίο σε εκείνο το επίπεδο του εθνικού, γλωσσικού, ή θρησκευτικού υποστρώματος που δεν μπορεί να γεριέρζει! Όπως στη Περσία πχ οι άνθρωποι στράφηκαν στην θρησκευτική τους ταυτότητα ή την εθνική και γλωσσική για να αντιμετωπίσουν μια καταστατική κεντρική εξουσία. Ετσι η Γκάντι αντι νάπροι άθησε την ενότητα της χώρας με τη μεθόδο της καταστολής πέτυχε το ακριβώς αντίθετο, την δύναση των ιδιαιτεροτήτων, την ανάπτυξη των αντιθέσεων που αποτελούν το αρχέγονο υπόβαθρο της Ινδικής κοινωνίας. Κατ' ξέσουμε πόσο εκρηκτικό μπορεί να είναι τέτοιο μέγιμα. Η κεντρική κυβέρνηση θρίσκεται σήμερα σε πόλεμο με πάνω από τις μισές περιοχές της Ινδίας!

Η καταστολή ενάντια στούς Σίχ, παραδοσιακούς πολεμιστές της Ινδικής χερονήσου, η είσοδος του στρατού στο λερό τους τέμενος έκανε το ποτήρι να ξεχειλίσει! Η Ιντιρά θέρισε διά είχε σπείρει. Κατ' βέβαια οχι μόνο αυτή

Ρήξη με... Ρήξη για... Ρήξη από... ΕΚ... Ρήξη

προσωπικά αλλά και όλη η άρχουσα τάξη της Ινδίας.

Οσο για τους διάφορους που κλαίνε για το θάνατο αυτής της "μενάλης ψυχής" πιστεύουμε στις τα κίνητρα τους βρίσκονται κάπου άλλου, ειδικά στην Ελλάδα, στην φιλοσοφική εξωτερική της πολιτική.

Πάντως το ίνδικό ηφαίστειο δεν θα παυσει τα επόμενα χρόνια να αναστα τώνει τον ύπογο των ισχυρών. Μέσα από δρόμους αδιέξοδους ακόμα, μια και οι περιφεριακές, θρησκευτικές, εθνικές αντιθέσεις, δεν μπορούν να παίξουν εν νοποιητικό ρόλο όπως έγινε στην Περσία. Η ανατροπή της Ινδικής άρχουσας τάξης δεν μπορεί να γίνει παρά από ένα κίνημα "λαϊκό", δηλαδή, όχι θρη-

Music City

Η καπιταλιστική συσσώρευση δεν παίνει να κανει θαύματα. Επίπλα στη βιομηχανία του κινηματογράφου επεκτείνεται ο διάλογος η βιομηχανία του τραγουδιού. Καλ αν το Χόλιγουντ εχει περίπου 70.000 μισθωτούς θησοποιούς, η Νάσβιλ διαθέτει ήδη δεκάδες χιλιάδες μισθωτούς της βιομηχανίας του

τραγουδιού. Πια οι μουσικοί πληρώνονται με τη χρονιά και οχι σάλογα με το δίσκο. Ετσι κάθε υπόλειμμα αυτονο μίας, του "ελεύθερου καλλιτέχνη" πάει περπάτο. Εχει πια ένα αφεντικό.

Η Νάσβιλ μέσα σε τριάντα χρόνια, ξεκινώντας απομερικά στούντιο σε υπόγεια γέμισε εργοστασια εγγραφής δι σκων, εργοστάσια-μπάρ και κέντρα δι ασκέδασης. Και είναι τόσο αποδοτική ώστε ένα άλμπουμ κοστίζει το μισό α π' ότι στην Νεα Υόρκη και το Λός Αντζελες. Το αποτέλεσμα είναι πως όχι μόνο οι Αμερικάνοι αλλά μουσικοί από όλο τον κόσμο τρέχουν στην Νάσβιλ, που βέβαια διαθέτει και ένα τεράστιο διάνομης. Από τους Γάλλους

πάντος ο Αζναβούρ τράβηξε για την Νάσβιλ. Τον ακολούθησαν δεκάδες άλλοι, ο Τζόννυ Χαλινταίου κλπ. Το ίδιο συμβαίνει και με τους Αγγλους.

Βέβαια σ' ότι απορά δημιουργικότη τα και νέα δημιουργία η βιομηχανία δεν σηκώνει και πολλά τέτολα. Και οι μουσικοί βρίσκουν το δασκαλό τους. Πάει περπάτο τη "μποεμά". Ο Τασόρου Τάλεντ, για παράδειγμα, μηχανικός κι αφεντικό της "Σάουντ Εμπόριουμ" πέταξε έξω από το στούντιο τον Τζέρυ Λή Λιούτς με το περίστροφο στο χέρι γιατί τόλμησε να βάλει τα πόδια του πάνω σε μια κονσόλα!

Για πότε οι αγώνες του... μουσικού προλεταριατου!;

Αυτοδύναμη ανάπτυξη η περίπτωση

Αν δεν είναι η "νέα γλώσσα" (βλέπε '84) που και κόκκαλα τσακίζει και τις αισθήσεις κατευνάζει, τότε είναι μαρξολογικός πυρετός ή παράνοια! Αν τύχει κι έχουμε την ατυχία να διαβάσουμε τίποτε δηλώσεις κάποιους ανερχόμενους ή μη πράσινους αστέρα τότε δεν θα αποφύγουμε την παρακέντηση κ την οδύνη της αναφοράς στην αυτοδύναμη ανάπτυξη. Αν μιλάμε για ανάπτυξη, μπορεί να χασμουρίδαστε λίγο αλλά ζέρουμε τι σημαίνει καπιταλιστική ανάπτυξη και σε ποιές αξίες εφάπτεται. Όταν μερικοί πονηροί μαρξολόγοι κολάν το "Αυτοδύναμη" και κάτι ανεξαρτησίες που σπάνε κόκκαλα, τα πράγματα μπερδεύονται και τα χρώματα αλλάζουν.

Επειδή πρόκειται για ένα σχόλιο με υπαίνιγμούς κι οχι για ανάλυση θα προσπαθήσω να καταγράψω μόνο ορι σμένες κραυγαλέες απορίες, ίσως και των αυτοδύναμων!

Στην αρχή πρέπει να το πούμε και να φτιάξουμε μια έννοια-για όσους συμφωνούμενε- με βάση την τρειτή πείρα των όσων έχουμε υποστεί από τους γραφολόγους της πράσινης αυτοπάτης σχετικά μ' αυτούς που συνωστίζονται στην κορυφή του κράτους. Με δεδομένη την κρίση - παγκόσμια κι εσωτερική - και την επίσημη συνταγματικών διαδικασιών (δικομματικό-ορθολογικοποιήσεις) το Πασοκ α

ποτέλεσε την τελική αφετηρία "Διαχειρίσης της καπιταλιστικής κρίσης" στο πολιτικό-κοινωνικό-θεσμικό επίπεδο. Αυτό δεν θέλει απόδειξη. Το ξέρουν ή το νοιώθουν όλοι όσοι καταναλώνουν και ζουν την αστική ένδεια, το 90% του πληθυσμού.

Ας εκθέσουμε τώρα τις ευέξαπτες α πορίες μας-εδώ με επιμορικό τρόπο. Αν η αυτοδύναμη ανάπτυξη είναι συνώνυμη με τον σοσιαλισμό ή ανανεωτικά ανθηκού του (ουσιαστικά ταυτολογία!) με δοσμένες τις ικεσίες για επενδύσεις, τα κίνητρα κλπ που ουσιαστικά κάθετουν την ιδιωτική πρωτοβουλία στην πρωτοπορία, ανεξαρτητά από την κρατική παρέμβαση που ζητάει σεβασμό στους κανόνες του παιχνιδιού - για πολιτικούς και οικονομικούς λόγους- μέσα σ' ένα απλως σύγχρονο ορθολογικό πλαίσιο, ποια αυτοδύναμά υποτίθεται στην καχεξία της Βαριάς βιομηχανίας η αξιοποίηση ορισμένων φυσικών πόρων κατευθύνεται στην προμήθεια της εξωτερικής αγοράς(πχ Αλουμίνια-Πεστίνε κλπ).

Είναι προσφανές στις η αυτοδύναμα είναι μάλλον αδυνατία αν εννοούν εξειδίκευση, μια ορισμένη υποκατασταση ειδανόγνωμη, και συγκράτηση της αξι ας του προιόντος με μορφή πλεονάσμα τοςεδώ με διευρυμένη επεξεργασία, τότε είναι συνεννοήσιμοι. Με δοσμένη την καχεξία της Βαριάς βιομηχανίας η αξιοποίηση ορισμένων φυσικών πόρων κατευθύνεται στην προμήθεια της εξωτερικής αγοράς(πχ Αλουμίνια-Πεστίνε κλπ).

Μέχρι να μπορέσει κανείς να εισά-

Ρήξη με...
Ρήξη για...
Ρήξη από...
ΕΚ...ρήξη...

γει τεχνολογία, πέρα και να εγκαταστήσει βιομηχανία -όταν οι άλλοι φτιάχνουν κομπιούτερ- επειδή υπάρχουν καλ τα ισοζύγια θα πρέπει να εξειδικεύεται όλο και περισσότερο στα γεωργικά προϊόντα καλ τούς ξένους τουρίστες. Στη γεωργία πχ που έχουμε δυνατότητες καλ παραγωγικότητα για-

τί δεν κατευθύνονται στην παραγωγή γεωργικών μηχανημάτων; Είναι μάλ λον απλό: Εκεί είναι εξειδικευμένοι αλλοι. Ήμως αυτοί η αυτοδυναμία -έστω και επιτευκτέα κατευθύνεται στην λακονοπόληση των νόμων της πολιτικής δικονομίας (καπιταλισμός). Μια αυτο-

δυναμία εναλλακτική μπορεί να υπάρξει σήμερα, αυτή που θέτει στην οθόνη τις αυθεντικές ανάγκες του ανθρώπου καλ δεν ζητά να παράγει 100 τύπους ψυχείων, απομπαντικών, τηλεοράσεων καλ βίντεο, το ιδανικό της μαλακίας!

Περί μικρομεσαίων

Τώρα τελευταία εχει ανοίξει μια μεγάλη κουβέντα στην Ελλάδα γύρω από το θέμα μικρομεσαίων. Στην καθυστερημένη ανακάλυψη από πολλούς διανοούμε νους του ρόλου των μικρομεσαίων στην Ελλάδα, ιδιαίτερα μετά τον μεταπολιτευτικό θραυσμό τους, ανακάλυψη που καμιά φορά οδηγεί σε θεωρίες παρατησης ή εξύμνησης τελικά του επιχειρηματικού πνεύματος του Ελλην., που δύναται είναι μάνος του "μεγαλουργεί", ήλθε να σπαντησει μια από καθεδρας αντίθετη λογική που υποστηρίζει πως... τίποτα ιδιαίτερο δεν συμβαίνει στην Ελλάδα! Οι μικρομεσαίοι είναι μια ασήμαντη μελοψωφία! Ετσι από τη σκύλα της άρνησης μιας επαναστατικής δυνατότητας του προλεταριάτου στην Ελλάδα που ίσως σημαίνει ο υπερτονισμός των μικρομεσαίων, πέφτουμε στη Χάρυβδη μιας ηλίθιας "προλεταριακής" καθαρότητας. Καλ πού είναι το επιχείρημα που επιστρέφεται από τους υποστηρικτές της τελευταίας αυτής άποψης; Πώς οι μισθωτοί είναι στο σύνολο της Ελληνικής κοινωνίας το 50% των απασχολούμενων και στις πόλεις ξεπερνούν το 65%. Ενώ οι αυτοαπασχαλούμενοι στις πόλεις έμειναν 34% το 1981, δύο δεκαετίες αργότερα, ήταν και το 1971. Με βάση λοιπον μ' αυτό το στοιχείο της τεράστιας προλεταριακής συγκέντρωσης (!!) από δεκαετίες πάνω οι μικρομεσαίοι δεν παίζουν κανένα ρόλο. Ας τα δούμε στα γρήγορα από πιο κοντά. Οταν σε μια κοινωνία -καπιταλιστική- βέβαια και μαλιστα παράστη των μητροπόλεων, και σε καμμια περίπτωση περιφέρεια- εχουμε το μισό του πλυθημού μισθωτούς, ήταν σε δλη την Δυτική Ευρώπη το ποσοτό κυμαίνεται από 80% στην Ιταλία, μέχρι 93% στην Αγγλία τότε είναι μάλλον τεράστια άγνοια να λές τίποτα το ιδιαίτερο δεν συμβαίνει στην Ελλάδα! Οταν η Ελλάδα εχει πάνω από 400.000 μεταπολιτικές και εμπορικές επιχειρήσεις, παγκόσμιο ρεκόρ σε αναλογία με τον πληθυσμό της ήταν στη μεταπολιτικό πάραχον 130.000 επιχειρήσεις που απασχολούν 600.000 άτομα ενώ στην Αγγλία υπάρχουν 120.000 που απασχολούν 7 ή 8 εκατομμύρια, και στο Βέλγιο με τον ίδιο πλυθημό υπάρχουν 25.000 επιχειρήσεις που απασχολούν 1 εκατομμύριο άτομα τότε πράγματι μιλάς περί δύνου σκιας. Οταν δεν βλέπεις πως στην οικοδομη π.χ. δηλαδη μέσα στους ίδιους τους εργατες οι παλιότεροι γινονται στην πλειοψηφία τους εργολάθοις ή φατουρατζήδες, ήταν στις μεταφορες οι σωφέρ ωφελητές μεταβαλονται πολὺ συντομα σε ίδιοκτήτες και το ίδιο συμβαίνει π.χ. με τους οδηγους ταξι, ήταν δεν βλέπεις τις τεράστιες δυσκολίες συσσώρευσης του κεφάλαιου στην Ελλάδα όπου οι έλληνες βιομήχανοι προτιμουν να πέσουν έξω παρα να συνασπιστουν μέσα λες επιχειρήσεις, ήταν δεν βλέπεις το φαινόμενο της ταξικής διαπίδυσης, δι τη δηλαδη ελάχιστοι εργατες μένουν μέχρι τα γηρατιά τους τέτοοι και ότι τα παιδά τους σπάνια γίνονται εργάτες. Οταν δεν ξέρεις πως μέσα στα μεγάλα εργοστάσια ένα μεγάλο ποσοστο των εργατων γίνονται μικρέμποροι που πουλάνε διάφορα είδη στους υπόλοιπους, πως ένα άλλο μεγάλο κομμάτι, και στους ειδικευμένους η πλειοψηφία κάνει μια δική του δουλεια μετα το τέλος της μισθωτης τους δουλειας, δεν παίρνεις υπόψη πως ένα μεγάλο ποσοστο εργατων, ειδικα στην επαρχία έχει και χωράφια, πως... θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ένα ατελείωτο κατάλογο απο εμπειρικα, επιστημονικα και στατιστικα στοιχεια, τότε πράγματι θεωρεις πως στην Ελλάδα δεν βαράνουν οι μικρομεσαίοι. Μόνο δύο σύντροφοι έχουν δουλέψει για χρόνια στους εργατικους χώρους στο εργοστάσιο, στο εργατικο "κίνημα ξέρουν το τέραστιο φράγμα που ακριβως ορθώνει στην τακτικη οργάνωση αυτος ο μικρομεσαίος πληθωρισμος. Πρέπει να βλέπεις τα πράγματα πολὺ απ'έξω για να μην παρεις χαμπάρ τι γίνεται και βέβαια το ζήτημα δεν είναι η συνέχιση της αναχρονιστικης αυξήτησης του αν η Ελλάδα ανήκει στον αναπτυγμένο κόσμο. Αυτο είναι λυμένο στην πράξη. Η Ελλάδα ανήκει εκει, είναι κομμάτι του, βέβαια με ιδιαίτερα παραστικο τρόπο. Ήμως αυτο δεν αναρει την ταξικη πραγματικότητα της χώρας δι τη δηλαδη η μικρομεσαία δομη αποτελει ταυτόχρονα και εμπόδιο στην καπιταλιστικη συσσώρευση και απο την άλλη υπονομεύει την ταξικη οργάνωση του προλεταριάτου. Ετσι λοιπον σ' αυτο το θα κάνεις με τα μικρο-μάγαζα. Και όλα τ' άλλα είναι ιδεοληψίες διανοουμένων. Μικρομάγαζα, ιδεολογίες μικρομάγαζων και τελικα καυγάδες μικρομάγαζων, ή όχι;

Να πάρουμε ή να καταστρέψουμε την εξουσία;

Μια αδιάκοπα επαναλαμβανόμενη προβληματική αφορά το ζήτημα του «παρούματος» της εξουσίας. Να «πάρουμε ή να καταστρέψουμε την εξουσία»; Και πιό πέρα, μπορούμε να κάνουμε κάτι από τα δύο;

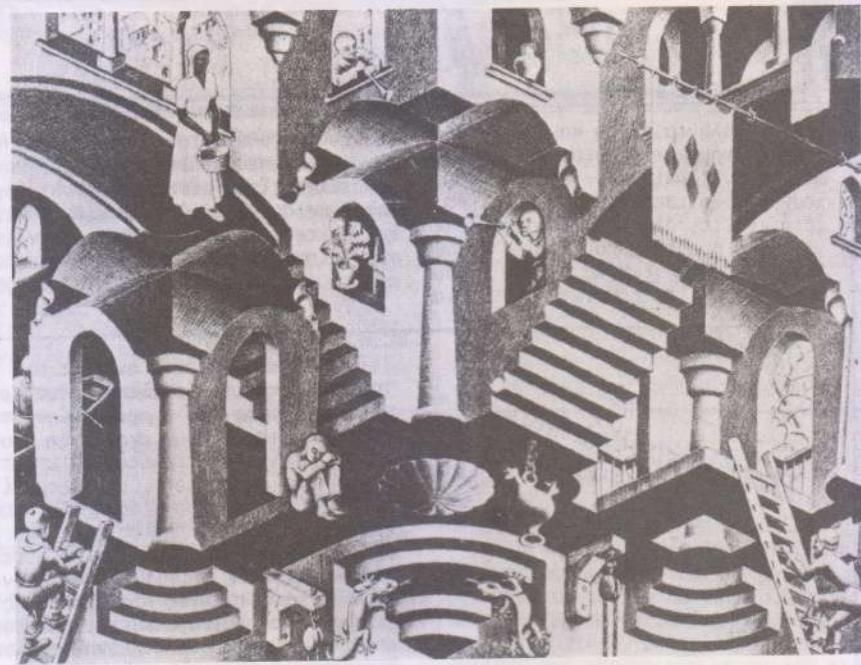
Αυτή η αντίθεση γεννιέται ήδη από τον 19ο αιώνα ανάμεσα σε μαρξιστές και αναρχικούς, ανάμεσα σε «έξουσιαστές» και «αντιέξουσιαστές». Πρόσφατα αναζωοπρόωθηκε και πάλι μετά την ιδεολογική κρίση που χτύπησε και την άκρα αριστερά της Ευρώπης, μετά την κρίση των μοντέλων της Κίνας, του Βιετνάμ κ.λπ. Η ίδια αντίθεση ξαναεμφανίστηκε στην Πολωνία όπου μια τάση της «Αλληλεγγύης», στην όποια συμμετέχει και ο Βαλέσα, μιλάει για άρνηση κατάληψης της εξουσίας και παραμονή στο χώρο της κοινωνίας των πολιτών ή ιδιωτών, έξω και πέρα από το κράτος.

Τρείς διαφορετικές απαντήσεις

Σε σχέση με την εξουσία λοιπόν έχουμε τρείς αντιλήψεις γύρω από το ζήτημα. Την αντίληψη της «κατάληψης» της εξουσίας, την αντίληψη της «καταστροφής» της εξουσίας και τέλος την πιό σύγχρονη, που διεπέρασε ρεύματα από τους Πράσινους μέχρι την Αλληλεγγύη και έχει εκφραστεί αρκετά ολοκληρωμένα από τον Αντρέ Γκορζ, στη Γαλλία, που αρνείται την κατάληψη, δεν θεωρεί πραγματοποιήσιμη την καταστροφή, και δέχεται την ανάγκη μιας παρέμβασης και ανάπτυξης της κοινωνίας έξω και πέρα από το κράτος. Αυτή η άποψη κυριάρχησε στην πράξη στα κινήματα της Ευρώπης και συχνά θεωρητικοποιήθηκε. Αποτελεί μια «απαισιόδοξη» εκδοχή των αντικρατικών και εξωκρατικών κινημάτων μετά την μεγάλη υποχώρηση του 1970.

Όμως οι τρείς πιά απόψεις εξακολουθούν σε ένα βαθμό να συνυπάρχουν. Ας δούμε όμως τις δύο πρώτες κάτω από το φως της κριτικής της τρίτης άποψης που κυριάρχησε και εξακολουθεί να κυριαρχεί στην Ευρώπη: «Οχι ενάντια στην εξουσία, πέρα από την εξουσία».

Σύμφωνα λοιπόν μ' αυτή την άποψη, η λεγόμενη κατάληψη της εξουσίας, σε όλες τις χώρες οδήγησε, αργά ή γρήγορα, στην δημιουργία ολοκληρωτικών καθεστώτων που όχι απλά

δεν εξάλειψαν την εκμετάλλευση αλλά συχνά βαραίνουν χειρότερα τους λαούς απ' ότι οι παραδοσιακές αστικές εξουσίες. Η κατάληψη της εξουσίας οδηγεί αναπόφευκτα σε μονοκομματισμό, ολοκληρωτισμό, κρατισμό, ενίσχυση της εξουσίας και του κράτους. Επομένως κάθε κατάληψη της εξουσίας δεν μπορεί παρά αναπόφευκτα να οδηγεί στο... Γκουλάγκ.

Όσο για τους «αντιέξουσιαστές», συνεχίζει η ίδια άποψη, παραδοσιακού τύπου τέτοιους που εξακολουθούμε να έχουμε στην Ελλάδα, μιλάνε υποθέτει για κάτι διαφορετικό. Όχι για κατάληψη της εξουσίας αλλά «καταστροφή» της εξουσίας, και πέρασμα στην αυτοδιεύθυνση. Εδώ και πάλι η κριτική γίνεται εύκολη. Οποιαδήποτε καταστροφή της εξουσίας σημαίνει, προϋποθέτει την υπάρξη μιας καταστροφικής πολεμικής μηχανής, αν δεν θέλουμε να πέσουμε στην ουτοπία των «ανθρώπων» που θα ξεσκιώθουν μια ωραία πρωΐα. Και η καταστροφή της παλιάς εξουσιαστικής δομής, στο βαθμό που εξακολουθούν και υπάρχουν τάξεις και κοινωνικές διαφοροποιήσεις κληρονομημένες από αώνες και χιλιετηρίδες ταξικών κοινωνιών, δεν πρόκειται να εξαφανιστούν ως δια μαγείας. Έτσι η καταστροφή της παλιάς δομής εξουσίας δεν μπορεί να οδηγήσει για πολύ σε ένα κενό εξουσίας. Ο αναρχισμός αν θέλει να είναι αποτελεσματικός δεν μπορεί παρά να μετατραπεί σε... μπολσεβικισμό!

Γι' αυτό εξάλλου ο αναρχισμός δεν υπήρξε ποτέ αποτελεσματικός, σε αντίθεση με τον μπολσεβικισμό, που υ-

πήρξε!

Σύμφωνα λοιπόν μ' αυτή την «τρίτη σκοπιά» η λύση είναι μόνο μια. Η άρνηση των θεωριών της αλλαγής στην κλίμακα και το επίπεδο του κράτους και της εξουσίας και η αποδοχή της πάλης για οποιαδήποτε αλλαγή στο επίπεδο της κοινωνίας, στο μικροεπίπεδο, έξω και πέρα από το κράτος. Δεν έχουμε να κάνουμε με τον τυπικό ρεφορμισμό που μέσω της παρέμβασης στο επίπεδο της εξουσίας θέλει να κάνει αλλαγές — σταδιακές — στην κοινωνία, αλλά με κάτι καινούργιο. Την άρνηση παρέμβασης στο επίπεδο της κρατικής κεντρικής εξουσίας, την διεύρυνση της κοινωνίας των πολιτών-ιδιωτών απέναντι στην πολιτική κοινωνία-κράτος. Πρόκειται για το γέννημα μιας εποχής που συνειδητοποιεί από την μα το θάνατο των μεγάλων μύθων, τέτοιων που τους κληροδότησε ο 19ος αιώνας, για την δυνατότητα άμεσου περάσματος σε μια ειδυλλιακή κοινωνία — Εδέμ, όπως φαντάζόμαστε μέχρι σήμερα τον κομμουνισμό, και αντίδραση απέναντι στην προοδευτική κρατικοποίηση των πάντων στις κοινωνίες του ώριμου σοσιαλ-καπιταλισμού.

Σήμερα που το κράτος στην μια ή την άλλη μορφή κατακυριεύει τα πάντα η κατάληψη της εξουσίας δεν μπορεί παρά να σημαίνει — υποχρεωτικά — ανάπτυξη ή τουλάχιστον διαιώνιση του κράτους. Έτσι λοιπόν η μοναδική διέξοδος είναι η δράση έξω και πέρα από το κράτος. Ο στόχος κάθε αυθεντικά επαναστατικού κινήματος θα πρέπει να είναι η διεύρυνση της κοινωνίας των πολιτών, χωρίς να ασχολείται ι-

διαίτερα με την κεντρική διακυβέρνηση. Μόνο μέσα απ' αυτή την διαδικασία θα περιοριστεί σταδιακά το πεδίο της κρατικής εξουσίας και της εξουσίας συνολικά.

Αυτή η απάντηση συνέπεια της ήτας του Μάη και της «αποτυχίας» των επαναστάσεων να απαντήσουν στο πρόβλημα της εξουσίας έχει κατανοήσει βέβαια την διαδικασία της «μακρόχρονης επανάστασης», άσχετα με την ανατροπή της παλιάς κρατικής εξουσίας. Πράγματι μέσα σε 150 χρόνια, από τα μέσα του 19ου και μετά σε όλες τις αναπτυγμένες κοινωνίες πραγματοποιείται μια «έρπουσα» κοινωνική επανάσταση, που οδήγησε από την κυριαρχία των παλιών ιδιοκτητριών τάξεων σε εκείνη των νέων διευθυντικών τάξεων και σε σταδιακή αλλαγή της κατάστασης των εργαζόμενων τάξεων, μια κοινωνική επανάσταση που σήμανε το πέρασμα στο σημερινό σοσιαλ-καπιταλισμό με διαφορετικούς όρους ανάλογα με την περίπτωση. Άλλου, όπως στην Ανατολική Ευρώπη σημαδεύτηκε από μια βίαιη πολιτική επανάσταση, ενώ στη Δύση δεν συνέβη κάτι τέτοιο. Όμως και στις δύο περιπτώσεις παρόμοια στρώματα βρέθηκαν ή κατευθύνονται στην εξουσία, τα διευθυντικά - διανοούμενα στρώματα. Μοιάζει σαν η διευρυμένη αναπαραγώγη των κεφαλαίου να οδηγεί στις δυτικές χώρες σε μια αναπόφευκτη εξαφάνιση των παλιών ιδιοκτητών χωρίς μια πολιτική ανατροπή μεγάλης κλίμακας.

Δηλαδή ο παλιός καπιταλοφευδαρχικός κόσμος των μέσων του 19ου αιώνα μεταβήθηκε σε ένα νέο σοσιαλ-καπιταλιστικό με διάφορες μορφές στο σύνολο των αναπτυγμένων χωρών.

Από την στιγμή και πέρα λοιπόν που πρόκειται για μια επανάσταση κομμουνιστικού χαρακτήρα, μια επανάσταση που καταστρέφει τις παλιές εξουσιαστικές δομές και οδηγεί σε μια κοινωνία χωρίς κράτος και εξουσία, πως είναι δυνατό να πραγματοποιθεί κάτι τέτοιο μέσα από την οικοδόμηση ενός νέου εξουσιαστικού μηχανισμού; Να το παλιό ερώτημα του αναρχισμού που ξεπροβάλει με νέους όρους. Γιατί το νέο αντιεξουσιαστικό κίνημα δεν έχει την παλιά αφέλεια του αναρχικού κινήματος που φανταζόταν πως μπορεί να καταργήσει την εξουσία. Αντίθετα λέει, ας προχωρήσουμε στην οικοδόμηση εναλλακτικών κοινωνικών όρων αντιεξουσίας και κινημάτων ελέγχου και κριτικής των εξουσιών έτσι ώστε να οδηγηθούμε σταδιακά στην εξάλειψη ή τουλάχιστο τον ουσιαστικό περιορισμό της κρατικής εξουσίας.

Οι δύο σημαντικότερες εκφράσεις αυτής της αντίληψης για την κομμουνιστική, αντιεξουσιαστική επανάστα-

ση εκφράστηκαν και στις δύο «όχθες» της χωρισμένης Ευρώπης, στην Γερμανία, με τους Πράσινους, εναλλακτικούς και στην Πολωνία με την «Αλληλεγγύη». Από την έκταση και το μέγεθος αυτών των κινημάτων καταλαβαίνουμε πως δεν έχουμε να κάνουμε με περιθωριακές περιπτώσεις αλλά με την ΚΕΝΤΡΙΚΗ απάντηση που δίνεται από τα κινήματα της Ευρώπης. «Επανάσταση, τι θα πεί αυτό, ν' αλλάξουμε τη ζωή!»

Βέβαια είναι φανερό πως διάφοροι ημιμαθείς επαναστάτες των σαλονιών, που δεν έχουν δεί διαδήλωση ούτε με ματοκύλι, και αποφεύγουν σαν ο διάβολος το λιβάνι κάθε σύγκρουση με το καθεστώς, θα βρούν αυτή την άποψη «ρεφορμιστική», κι αυτό όχι για τίποτε άλλο αλλά γιατί δεν έχουν κατανοήσει τίποτε από τα βαθύτερα προβλήματα του σύγχρονου επαναστατικού κινήματος.

Για μας αντίθετα αυτή η προβληματική, όσο και αν είναι ελλιπής, έχει τεράστια σημασία. Γιατί ξεκινάει με αφετηρία τις εμπειρίες των κινημάτων της τελευταίας εικοσαετίας και ενσωματώνει την εμπειρία του εργατικού κινήματος στο σύνολό του. Αποτελεί μια προσπάθεια απάντησης στο αδιέξοδο και την κρίση στην οποία έχει βρεθεί ο μαρξισμός και η επαναστατική θεωρία γενικότερα, που απειλείται με θάνατο αν δεν προχωρήσει.

Αντιρρήσεις

Οι επιφυλάξεις και οι αντιρρήσεις μας είναι οι ακόλουθες:

I. Δεν μπορούμε να φανταστούμε κανένα επαναστατικό κίνημα που να μπορεί στη μία ή την άλλη στιγμή να αποφύγει την εμπλοκή του στα ζήτηματα της πολιτικής κοινωνίας, της εξουσίας και του κράτους. Κι αυτό όχι μόνο σε περιπτώσεις όπως πόλεμοι, δικτατορίες και άλλες ανατροπές, αλλά ακόμα και σε περιπτώσεις «κανονικής» ροής των πραγμάτων. Και βλέπουμε τόσο στην Πολωνία, όσο και στην Γερμανία με την εξέλιξη των Πράσινων πως δεν είναι δυνατό να υπάρξει τέτοιος διαχωρισμός. Αργά ή γρήγορα μπρος σε κάθε επαναστατικό κίνημα θα μπει το ζήτημα της πολιτικής εξουσίας. Εξάλλου το λάθος είναι και μεθοδολογικό. Δεν υπάρχει ιδιωτική κοινωνία που να χωρίζεται με σινικό τείχος από την πολιτική κοινωνία, το κράτος.

Επομένως κάθε αντιεξουσιαστικό επαναστατικό κίνημα που διευρύνεται θα συγκρουστεί αναπόφευκτα με την κρατική εξουσία, θα συγκρουστεί γύρω από το πρόβλημα της εξουσίας.

II. Η ίδια η έρπουσα κοινωνική επανάσταση, όπως την χαρακτηρίσαμε στην περίπτωση της Δυτικής Ευρώπης, που οδήγησε στη γενίκευση των

εμπορευματικών σχέσεων μέχρι το σοσιαλιστικό τους στάδιο (στον καθένα ανάλογα με την αξία της εργατικής του δύναμης) δεν αποτέλεσε μια απλή συνέπεια, «έκριση» της συσσώρευσης του κεφαλαίου αλλά υπήρξε η συνέπεια πολέμων, επαναστάσεων, έστω και στις κοντινές χώρες, ανατροπών και αποπειρών ανατροπών, από τις οποίες είναι γεμάτος ο 19ος και ο 20ος αιώνας. Έτσι αυτό που χαρακτηρίζουμε σαν έρπουσα κοινωνική επανάσταση είναι αποτέλεσμα επαναστατικών κινημάτων και ανατροπών μεγάλης κλίμακας, από την Κομμούνα του Παρισιού μέχρι το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Έτσι λοιπόν δεν μπορούμε να πάρουμε το αποτέλεσμα, την σταδιακή δηλαδή μεταβολή των κοινωνικών όρων σαν αποτέλεσμα είτε μιας μεταρρυθμιστικής λογικής είτε μιας λογικής πάλης έξω και πέρα από το επίπεδο της εξουσίας. Οι αλλαγές στο επίπεδο της κοινωνίας ήταν αποτέλεσμα της επαναστατικής πάλης για την εξουσία.

Έτσι ενώ αποδεχόμαστε την σημασία και την αξία των προβληματισμών αυτής της αντιεξουσιαστικής κριτικής δεν νομίζουμε πως λύνει ικανοποιητικά το ζήτημα. Νομίζουμε όμως ότι βρίσκεται στη σωστή κατεύθυνση. Μένει να γίνει ένα βήμα ακόμα. Ένα βήμα που θα ξανασυνδέσει την προβληματική της πάλης έξω και πέρα από την εξουσία με εκείνη για την «κατάκτηση» — «καταστροφή» της εξουσίας.

Δηλαδή επιστροφή στα ίδια; Πιστεύουμε όχι, αλλά οικοδόμηση ενός νέου μοντέλου, μιας νέας σχέσης με το ζήτημα της εξουσίας. Ενός επαναστατικού μοντέλου όπου η «κατάκτηση» της εξουσίας θάνατος και λίγο η καταστροφή της. Δηλαδή ενός μοντέλου επανάστασης που από την αρχή σκοπεύει σε «λιγότερο» κράτος, σε αδιάκοπο περιορισμό του κράτους, ενός μοντέλου επανάστασης, που για πρώτη φορά στην ιστορία δεν θα στρέφεται ενάντια στην μία ή την άλλη μορφή κράτους αλλά ενάντια στο ίδιο το κράτος, όχι βέβαια με την ουτοπική μορφή της «κατάργησης» αλλά του αδιάκοπου και δραστικου περιορισμού του.

Μόνο με το μπόλιασμα του αγώνα για ένα εναλλακτικό-κριτικό κίνημα με την πάλη στο επίπεδο της πολιτικής εξουσίας μπορεί να διαμορφωθεί σταδιακά, μέσα από την πείρα των κινημάτων ένα νέο αποδεκτό επαναστατικό μοντέλο.

Πανελλαδική Συνάντηση Γυναικών στη Θεσσαλονίκη

Είναι δύσκολο να μεταφέρεις σε γραπτό λόγο μια συνάντηση όπως αυτή του Ζημερου γυναικών, γιατί ο γραπτός λόγος σε οδηγεί σε κατατάξεις, ιεραρχήσεις θεμάτων, με αποτέλεσμα να χάνεται η ζωντανή εικόνα. Το Ζημέρο υπήρξε ένας χώρος χωρίς διαδικασία, χωρίς ιεράρχηση θεμάτων, χωρίς κατάταξη σε κύρια ή δευτερεύοντα, χωρίς καθορισμένη θεματολογία. Από δω πιστεύω, ότι πηγάζει και η ριζοσπαστικότητα της διαδικασίας του που αποτέλεσε και την ουσία του. Ήταν η πρώτη συνάντηση σε πανελλαδικό επίπεδο γυναικών που συζητούσε «εφ' όλης της ύλης», πράγμα φυσικό αν σκεφτούμε τις διαφορετικές αφετηρίες, τους διαφορετικούς χώρους (πόλη-επαρχία), τις διαφορετικές εμπειρίες, τις εκτιμήσεις. Έτσι τίποτα δεν θύμιζε γνωστές διαδικασίες συνελεύσεων ή και συνεδρίων. Η ελεύθερη έκφραση της ουσιαστικής συμμετοχής όχι μόνο στο επίπεδο του λόγου πολιτικού ή προσωπικού αλλά και των συναισθημάτων, δίναν την εικόνα ενός ζωντανού σώματος, πολύχρωμου, πολυφωνικού και φυσικά γυναικείου.

Η ιδέα για μια πανελλαδική συνάντηση γυναικών ξεκίνησε από το Σπίτι Γυναικών Θεσσαλονίκης ήδη πριν από το καλοκαίρι που μας πέρασε. Στο κάλεσμα ανταποκρίθηκαν γυναικείες ομάδες, κινήσεις και άτομα απ' όλη την Ελλάδα. Μια πρώτη πρόχειρη καταγραφή έδειξε ότι υπήρξε συμμετοχή από την Αθήνα (Αυτόνομη Κίνηση Γυναικών, Σπίτι Γυναικών Αθήνας, Ομάδα Γυναικά και Πολιτική, Ομάδα Γυναικών Φιλοσοφικής, Ομάδα σοσιαλιστριών-φεμινιστριών Αθήνας, Ομάδα Γυναικών Αμπελοκήπων κ.ά.), Θεσσαλονίκη, (Σπίτι Γυναικών, Ομάδα Φιλοσοφικής), Γιάννενα, Κεφαλονιά, Ζάκυνθος, Βέροια, Ξάνθη κ.ά. Πάνω από 400 γυναίκες παρακολούθησαν και συμμετείχαν στον προβληματισμό του γυναικείου κινήματος σήμερα, διέξοδοι, προβλήματα, προσπτικές. Σα διαδικασία επιλέχτηκε και η μόνη ανταποκρινόμενη τόσο σε μια συνάντηση για πρώτη φορά Πανελλαδικά και ιδιαιτερότητές μας, αυτή της ελεύθερης τοποθέτησης, ερωτήσεων και συζήτησης.

Ο ομάδες παρουσίασαν τη δουλειά τους, την λειτουργία τους, τα προβλήματα της ύπαρξής τους, την προς τα έξω δράση τους. Χαρακτηριστικό ήταν ότι καμιά γυναικεία ομάδα δεν συμμετείχει «δι' αντιπρόσωπου» αλλά υπήρχε συμμετοχή πολλών γυναικών από την ίδια ομάδα και περιοχή, εξασφαλίζοντας έτσι τη διαφορετικότητα αλλά και τη συλλογικότητα στο διάλογο. Αναπτύχθηκαν διάφοροι τρόποι ανάλυσης και προσέγγισης των ζητημάτων που αναδεικνύει το γυναικείο κίνημα καθώς και διάφορες αντιλήψεις για την παρέμβαση έξω από τις

ομάδες. Γενική όμως ήταν η αναγνώριση πως κάθε γυναίκα κάθε ομάδας εκφράζει τις ανάγκες της και τις αναζητήσεις της (προσωπικές και πολιτικές) μέσα απ' την άμεση συμμετοχή, τη λειτουργία της σε «πρώτο πρόσωπο», και όχι την υποταγή σε κάποια απόφαση συνέδριου, κομματικού προγράμματος, ή απ' τα «πάνω» πολιτικής γραμμής. Γεγονός που χωρίς να σημαίνει ότι δεν αναπαράγονται σχέσεις εξουσίας και ιεραρχίας τουλάχιστον (και καθόλου μικρής σημασίας) αυτές δεν θεσμοποιούνται σαν τέτοιες όπως στις αντίστοιχες κομματικές οργανώσεις ή στα συνδικαλιστικά τους παραρτήματα (βλ. ΕΓΕ, ΟΓΕ κ.λπ.).

Σητήματα που αποτέλεσαν θέματα συζήτησης και τοποθέτησης ήταν:

1) **Η αυτονομία του γυναικείου κινήματος** (από κόμματα, από άνδρες, απ' το κράτος και τα κόμματα, αυτονομία της κάθε μιας στην ίδια την ομάδα της).

2) **Η παρέμβαση του γυναικείου κινήματος στους θεσμούς** (όχι ενσωμάτωση και συμμετοχή στους αστικούς θεσμούς, παρέμβαση σ' αυτούς μέντονας εναλλακτικές προτάσεις).

3) **Ο χαρακτήρας του γυναικείου κινήματος** (ταξικό-διαταξικό, μεταρρυθμιστικό ή εν δυνάμει ανατρεπτικό).

4) **Η θεσμική κατάσταση του κράτους** (οικογένεια, νόμοι, στρατός, δίκαιο και η νέα πολιτική ενσωμάτωσης (επίσημος φεμινισμός)).

5) **Τρόποι προσέγγισης της πολιτικής** (με παρέμβαση στην πολιτική συγκυρία, την επικαιρότητα, άλλους κοινωνικούς χώρους).

Απόψεις που ακούστηκαν

Η πορεία του αυτόνομου γυναικείου κινήματος ξεκινά απ' την δημιουργία ομάδων κύρια αυτοσυνείδησης που κέντρο τους έχουν τις ανάγκες και το προβλήματα των γυναικών που τις αποτελούν. Παράλληλα η παρέμβαση προς τα έξω γίνεται όχι με βάση κάποιες συγκυριακές αναγκαιότητες, αλλά στη βάση της δυνατότητας έκφρασης κατά θέματα που έχουν δουλευτεί (βιασμός, αντισύλληψη-εκτρώσεις-εξουσιαλικότητα) ο δυναμισμός της περιόδου 74-80 καθορίστηκε απ' τη συμμετοχή όλο και περισσότερων γυναικών, από την έκρηξη ενός φεμινιστικού τύπου (εφημερίδες, περιοδικά, παροκηρύξεις, μπροστούρες, έκδοση γυναικείων βιβλίων) και απ' τη μονιμοποίηση γυναικείων στεκιών, χώρων, καφενείων, σπιτιών, εκδοτικών ομάδων, τέλος απ' το κατέβασμα και την διεκδίκηση στο δρόμο. Η μορφή της οργάνωσης του γυναικείου κινήματος υπήρξε αυτή της μικρής ομάδας με λειτουργία κύρια κατά θέμα. Παρ' όλο ότι

αυτή η μορφή έβαζε συνειδητά την αντίθεσή της με τα οργανωτικά πρότυπα των κομμάτων της Αριστεράς — γεγονός θετικό — μπλοκαριζόταν συχνά απ' τη μικρή εμβέλεια της αποτελεσματικότητας. Έτσι οργανωτική μορφή και αποτελεσματικότητα θα πρέπει να διευρυνθούν. Το γεγονός ότι ομάδες κατά θέματα έχουν αυτοδιαλυθεί μας βάζει μπροστά στον επαναπροσδιορισμό της λειτουργίας μας όχι πια κατά θέματα. Η επικαιρότητα θα μπορούσε να αποτελέσει τό υπ' αριθμ. Ι προνομιακό επίτεδο παρέμβασή μας. Υποτιμούμε θέματα που καθημερινά μας προκαλούν σα γυναίκες έτσι ώστε να μην τα μεταλλάζουμε σε πολιτική σκέψη και πραχτική.

Κεντρικό πρόβλημα της προηγούμενης περιόδου υπήρξε ο προσδιορισμός της αυτονομίας των γυναικείων κινήματος. Σαν τέτοιο θεωρήθηκε η πολιτική οργανωτική αυτονομία από τα κόμματα και από το φύλο (άνδρες). Η αυτονομία μας από τα κόμματα είχε φυσικά να κάνει και με τη μορφή οργάνωσης που υιοθέτησε το γυναικείο κίνημα. Η επιλογή της μικρής ομάδας δεν ήταν απλά μια συνειδητή επιλογή που έβγαινε απ' την απόρριψη στον συγκεντρωτισμό και την ιεραρχεία — το οργανωτικό δηλαδή πρόσωπο των κομμάτων της Αριστεράς.

Έβγαινε αυθόρυμητα μέσα απ' τις ανάγκες των γυναικών να εκφραστούν στο μικροεπίπεδο, στο επίπεδο δηλ.-της προσωπικής αναζήτησης της έκφρασης. Η ρήση «το προσωπικό είναι πολιτικό», θετική για μια αρχική περίοδο δεν κατάφερε στη συνέχεια να δημιουργήσει ένα συνολικό πολιτικό λόγο. Επόμενα ο προσδιορισμός της

αυτονομίας μας και της πολιτικής πρέπει να προχωρήσει, πιο πέρα απ' τον αρνητικό προσδιορισμό (όχι κόμματα — όχι ανδρική πολιτική) μέσα από τη διεύρυνση της κουλτούρας και ταυτότητας που καθημερινά θά πρέπει νά συγκρούεται μετωπικά σε κάθε τί πού μας θίγει και μας προκαλεί. Έτσι μπορεί να αρθρωθεί ο γυναικείος πολιτικός λόγος.

Η κρίση του γυναικείου κινήματος δεν πρέπει να ταυτίζεται με την κρίση των ομάδων. Η θέση των γυναικών συνολικά το '84 είναι πολύ καλύτερη απ' το '74. Ο φεμινισμός έχει εισβάλει τόσο στο κεντρικό επίπεδο, όσο και στο καθημερινό. Η ταύτισή μας με την ομάδα μας πρέπει να λήξει, για να έχουμε οπτική συνολ. κινήματος, της θέση του και της κατάστασής του.

Αρκετές απ' τις τοποθετήσεις έβαλαν το πρόβλημα της κρίσης του γυναικείου κινήματος, μιας κρίσης που έχει να κάνει με την έλλειψη θεωρίας και συνολικής πολιτικής οπτικής. Υποστηρίχτηκε ότι το γυναικείο κίνημα κουβαλάει εξ αρχής την κρίση στο βαθμό που δεν ξεκίνησε ούτε και στην πορεία απόκτησε συνολική θεώρηση κοινωνίας. Παραμένοντας σε ένα εμπειρικό — και αποσπασματικό επίπεδο. Ιδιαίτερα, η δομή της οργάνωσής του αναπαράγει ένα βιωματικό προσωπικό τρόπο λειτουργίας, αναπαράγοντας ταυτόχρονα ειδίκευση. Η αδυναμία άρθρωσης συνολικού πολιτικού λόγου εντοπίστηκε έτσι στην έλλειψη θεωρίας, και στη μορφή οργάνωσης προτείνοντας σαν διέξοδο τη σύνδεση με τα υπόλοιπα κοινωνικά κινήματα και κύρια το εργατικό.

Στις τοποθετήσεις αυτές υπήρχαν αρκετές αντιρρήσεις. Υποστηρίχτηκε ότι συνολικότερη πολιτική αντίληψη δημιουργείται μόνο στο βαθμό πού η κοινωνική σύνθεση του γυναικείου κινήματος επιτρέψει κάτι τέτοιο. Το γεγονός ότι στην Ελλάδα το αυτόνομο γυναικείο κίνημα αποτελείται κύρια από φοιτήτριες, γυναίκες διανοούμενες κ.λπ. καθόρισε την θεματολογία του και την πρακτική του. Και ότι επόμενα το σημερινό κίνημα δεν μπορεί να παλεύει στο όνομα των εργαζομένων γυναικών. Σαν αρχικοί τόποι προσέγγισης και τέτοιων στρωμάτων προτάθηκαν έρευνες για τη θέση της εργαζόμενης γυναίκας σήμερα στην Ελλά, την πλεσή της με την εργασία και των προβλημάτων που αντιμετωπίζει μέσα σ' αυτήν.

Σημαντικό σημείο διαφορών και αντιθέτων απόψεων υπήρξε το πρόβλημα της σχέσης του γυναικείου κινήματος με το κράτος και τους θεσμούς. Ιδιαίτερα σε σχέση με τις αλλαγές της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Υποστηρίχτηκαν απόψεις όπως οι αλλαγές γίνονται από τα πάνω σε μια προσπάθεια ενσωμάτωσης και αφοπλισμού της δυναμικής του γυναικείου κινήματος, στη γενικότερη κατεύθυνση έκσυγχρονισμού της εληνικής κοινωνίας και άλλες που χωρίς να αμφισβητούν το τελικό αποτέλεσμα (ενσωμάτωση-εκσυγχρονισμός) εντόπισαν τις αλλαγές και στις διεκδικήσεις του γυναικείου κινήματος στη διεύρυνση της κοινωνικής συνείδησης και των κοινωνικών σχέσεων. Οτι τελικά οι ίδιοις αλλαγές δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν παρθενογενημένες παραχωρήσεις της κάθε εξουσίας, αλ-

λά ότι καταγράφονται θετικά σα καταχτήσεις του γυναικείου κινήματος και που δεν εξαντλούνται στη θεομποίση τους από την εξουσία.

Αντίθετα, οι διεκδικήσεις του σήμερα δεν μπορούν να αφήνονται στη μαγική νύχτα της επανάστασης μπροστά στό φόβο του ρεφορμισμού και της ενσωμάτωσης. Παιδικοί σταθμοί, εναλλακτικοί τρόποι εκπαίδευσης των παιδιών, σπίτια για ιατρική, νομική και άλλες βοήθειες μπορούν να δημιουργηθούν και να διεκδικηθούν σα μορφές γεν. αλληλεγγύης και βοήθειας, εδώ και σήμερα, στο βαθμό που η δυναμική ενός κινήματος υπάρχει στη δυνατότητα πραγμάτωσης και λύσης βασικών αναγκών και όχι στις εξαγγελίες της απόλυτης ουτοπίας.

Την τελευταία μέρα, αφορμή για να πιαστεί το θέμα της ηθικής του γυναικείου κινήματος στάθμηκε η τοποθέτηση κοπελιάς που περιείχε πολλά στοιχεία κριτικής και αυτοκριτικής. Η αντίφαση της ένταξης σε ομάδες όπου οι σχέσεις αποπειρώνται να βιωθούν πιο ανθρώπινα και απ' τις άλλες ή σχέσεις έξω απ' τις ομάδες συχνά αναπαράγονται μέσα κατεστημένες ηθικές που είναι το ίδιο αντιανθρώπινες όπως και οι κυρίαρχες. Η αναζήτηση μιας νέας ηθικής πέρα από τα φύλα θα πρέπει να αποτελέσει προβληματισμό τόσο πολιτικής όσο και προσωπικής στάσης, ώστε νά πάψουν οι σεξιστικές αντιμετωπίσεις, συχνά δογματικές, πράγμα που φθείρει και απογοητεύει γυναίκες και μέσα στις ίδιες τις ομάδες τους.

Το βράδυ της Κυριακής πολλές γυ-

ναίκες επέστρεψαν στα μέρη τους. Η συνάντηση δεν κατέληξε στην υιοθέτηση κεντρικών απόψεων γιατί απλά υπήρξε ένας χώρος κατάθεσης απόψεων και εμπειριών. Ιδέες ρίχτηκαν πολλές: όπως οικομπές για γυναίκες σε ραδιοφ. σταθμό, Πανελλαδική Συνάντηση το Ιο δεκαπενθήμερο του Μάρτη, έκδοση και δημοσιοποίηση κειμένων θεωρητικών που μέχρι σήμερα είναι ανέκδοτα, έκδοση πανελλαδικού ενημερωτικού δελτίου για μονιμότερο διάλογο και αλληλογνωριμία, αυτές όμως που θεωρήθηκαν ότι συγ-

κεντρώνουν τη μεγαλύτερη συμφωνία και τις μεγαλύτερες δυνατότητες υλοποίησης είναι:

— Η έκδοση των ντοκουμέντων της συνάντησης (τή συγκέντρωση των κειμένων, απόψεων ή ότι άλλο ανέλαβε το Σπίτι των Γυναικών Θεσσαλονίκης, Π. Πατρών Γερμανού) καθώς η οργάνωση μιας εβδομαδιαίας καλοκαιρινής συνάντησης σε κάποιο νησί (πρωτοβουλίες οργάνωσης δεκτές πανταχόθεν).

Ν.Π.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

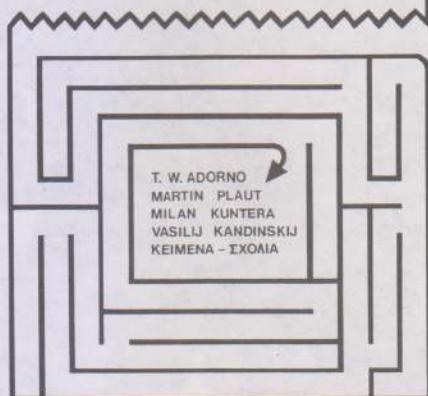
Σ' αυτό το τεύχος

- Η απειλή του αμιαντου (έρευνα)
- Λεων. Κύρκος: είμαστε κουφοί
- Ο μύθος των ανθρώπινων πόλεων
- Τεχνολογική επανάσταση και πολιτισμός: συνέντευξη με το Θάν. Ρέντζη
- Τέχνες και κυκλώματα
- Κείμενα από την Πανελλαδική συνάντηση οικολογικών ομάδων

Νέα Διεύθυνση: Αναπαύσεως 7 - 116 36 Αθήνα

ΛΕΒΙΑΔΑ

κριτική της αναρχικής λογοτελείας και...
των πολιτισμών της αναγκαστικής εργασίας...

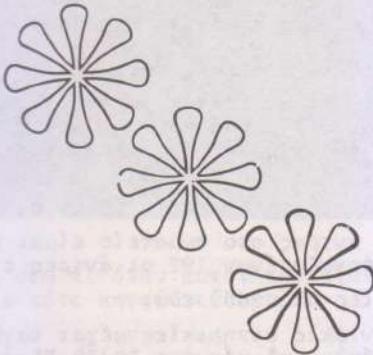

ΤΕΥΧΟΣ 3 • ΝΟΕΜΒΡΗΣ 1984

ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ

14

Στο εργοστάσιο της θεσσαλονίκης Ράινερ διεξάγεται ένας σημαντικός αγώνας από τις εργάτρες που αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία. Πήραμε δύο συνέντεσις. Από τον αντιπρόεδρο που περιγράφει κάπως τα γεγονότα της απεργίας, και την πρόεδρο του Σωματείου και ψηφί του, "Ράινερ", συνέντευξη που δεν μένει απλά στα γεγονότα αλλά ανοίγεται στό σύνολο των προβλημάτων των γυναικών ποδοκετών, για μάς, για ένα καταπληκτικό κείμενο, που αξίζει να ακύφουμε επάνω του. Είναι ένα μάθημα ταξικής και γυναικείας συνέδησης.

**ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΣΤΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ
«ΡΑΪΝΕΡ»**

- 150 ΜΕΡΕΣ ΧΩΡΙΣ ΔΟΥΛΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΡΟΚΑΜΑΤΟ ΟΙ 200 ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΤΗΣ "ΡΑΪΝΕΡ",
- 15 ΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΟΙ 200 ΑΝΕΡΤΕΣ ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΣΤΗ ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΗΣ "ΡΑΪΝΕΡ"
ΚΑΙ Ο ΑΓΩΝΑΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ ΠΑΤΙ:

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΕΜΠΑΙΖΕΙ ΤΙΣ ΑΝΕΡΓΕΣ ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΔΙΑΦΟΡΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥΣ ΟΙ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΑΠΑΙΤΟΥΝ:
ΟΧΙ ΆΛΛΑ ΘΑ..... ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΛΥΣΗ ΣΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΑΣ.
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΡΑΪΝΕΡ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΗΝ REINER

Ερώτηση: Θα μας πείτε πως ξεκίνησε και πως εξελίχτηκε η κατάληψη;

Α.Κ.: Κατ' αρχην μας είχαν υποχρεώσει να πάρουμε κανονική άδεια τον Απρίλιο, εικοσαήμερη, δύο το προσωπικό παρα τις αντιδράσεις που έλεγαν δτι έτσι χάναμε τις διακοπές το καλοκαίρι. Το καλοκαίρι, είπαν, δτι έχουμε πολλές παραγγελίες και δεν γίνεται αλλοιως. Οταν γυρίσαμε βρήκαμε την πόρτα κλειδωμένη και μια ταμπλέ λα που έγραφε δτι η άδεια παρατείνεται για 15 μέρες.

Πήραμε τηλέφωνο δικηγόρο και ειδοποιήσαμε το εργατικό κέντρο. Μας είπαν δτι υπάρχει κάποιο πρόβλημα και για αυτό δδθηκε άδεια για 15 μέρες. Είχαμε μάθει απέξω-απέξω δτι η μητρικη επιχείρηση στο Βερολίνο είχε κηρύξει πτώχευση.

Πέρασε ένας μήνας που κάναμε δλες τις παραστάσεις κι αποφασίσαμε να πάμε στην Γερμανία, να δούμε τι γίνεται. Εκει πραγματικα μάθαμε δτι η μητρικη επιχείρηση είχε κηρύξει πτώχευση και τις μέρες που είμασταν εκει πέρα η εργοδότρια έκανε πτώχευση και για τη REINER.

Επιστρέψαμε λοιπον και μετα πάτημα ένα ορισμένο χρονικό διάστημα που χρειάζεται για να περάσει η πτώχευση, η γερμανικη αρχη δεν την έκανε δεκτη γιατι δεν χρωστούσε η δικιά μας επιχείρηση. Χρωστούσε η μητρικη στη REINER και δε μπορούσε να πληρώσει. Δηλαδή μέχρι τώρα η πτώχευση έχει απορριφθει. Η εργοδότρια διμας έχει παρατήσει δλα τα παραρτήματα.

Κάναμε παραστάσεις στα αριδδια πουργεία. Αρχικα στον υπουργο εργασίας στον οποίο δέσαμε το πρόβλημα και μας είπε ο σύμβουλος δτι θα ερευνήσει το θέμα, δτι δει απ' τις καταστάσεις τα

λεφτα που μας χρωστα η επιχείρηση και θα μας απαντήσει. Μετα από ένα χρονικο διάστημα ξαναπήγαμε στον Υπουργο ο οποίος μας ρώτησε "Υπάρχει πρόβλημα στη REINER;" Φαντάσου. Είχε αγνοήσει εντελως το ζήτημα ενω είχαν περάσει 5 μήνες. Η κατάσταση ήταν αρκετα μπερδεμένη, δεν είχαμε τίποτα συγκεκριμένο να πούμε στον καδό, κι αφους βαρεθήκαμε να πειμένουμε απ' το καθένα αριδδιο υπουργείο να κάνει κάτι κι εμεις να μην κάνουμε τίποτα, αποφασίσαμε την κατάληψη. Η κατάληψη αποφασίστηκε ομόφωνα στην Γ.Σ.

Ερ. Με τι αιτήματα;

Α.Κ. Ζητάμε πίσω αυτα που μας χρωστα η επιχείρηση, 25 εκ. δηλαδη, και σαν δεύτερο αιτημα να επαναλειτουργήσει η REINER με την μορφη της δημοτικο έρησης. Ο δημος άλλωστε είχε στο πρόγραμμα να κάνει κάποια δημοτικη επιχείρηση, αλλα δεν υπήρχε οργάνωση για τδσ μεγάλη. Λέγανε να κάνουν ένα ραφείο μέχρι 28-30 άτομα και κατόπιν δικης μας παρεμβάσεως και του Εργ. Κέντρου ορίστηκε επιτροπη για να μελετήσει το θέμα. Οταν είχε έρθει απο το Υπουργείο Εργασίας ένα ειδικο κλιμάκιο, είπαν δτι θα βοηθήσουν για να δώσουν δουλεια στο Δημο ο οποίος έβαλε σαν προϋπόθεση για να προχωρήσει, τη λύση του νομικου καθεστώτος. Εδω υπάρχει ένα πρόβλημα. Ακριμα και τα μηγανήματα της επιλεγέτοσης είναι ατελώνιστα, δηλαδη είναι σαν να βρίσκονται στο εξωτερικο. Πρέπει να βγάλει κάποια απόφαση το Υπ.

Εργασίας να λυθει η σύμβαση εργασίας, να κατα-
σχεθουν τα μηχανήματα κλπ. Απ' τη στιγμή που έ-
χει εγκαταλείψει η επιχείρηση εδώ και 6 μήνες
και δεν ενδιαφέρεται, αν θέλουν το κάνουν και
μάλιστα αμέσως.

Την τελευταία φορά που πήγαμε στο Υπ., ενώ
μας είχαν πει δια όντας στη λύση πήγαν
να μας μπλέξουν στα νομίμα. Μας είπαν δια πρέ-
πει να έχουμε χαρτι απ' την επιχείρηση δια πα-
ρότε έται από τις αξιώσεις. Προφορικα είχε γί-
νει αυτό δια πήγαμε στη Γερμανία. Επικαλέστη-
καν το δια δεν είχαμε χαρτι. Αυτο το χαρτι ή-
ταν μια πρόφαση. Ισως αν το είχαμε να θέλαν κά-
τις άλλο. Άλλωστε εδώ υπάρχει ο νόμος δια υπάρ-
χουν δεδουλευμένα χωραστούμενα, βγάζει απόφαση
το Υπ. Εργ. και τα δίνει στο ΟΑΕΔ. Φυσικα αυτο μό-
νο αν το θέλει ο υπουργος.

Ερ . Αυτα που σας χωρασάνε είναι περισσότερα α-
πο αυτα που έχει αφήσει η επιχείρηση (μη-
χανήματα, εμπόρευμα κλπ);

Α.Κ. Οπως τα έχουν κοστολογήσει αυτοι η αξια εί-
ναι 4.800.000 γιατι έχουν κάνει δυο φορες
απόδιση. Και υπάρχει και εμπόρευμα, 13 χιλιά -
δες φουστες, οπότε περίου ανέρχονται στο χω-
στούμενο ποσο. Δηλαδη δεν έχει πολλα πρόβλημα να
κάσσει ο ΟΑΕΔ. Φυσικα με την δικιά τους εκτίμη-
ση τα χωραστούμενα δεν καλύπτονται. Άλλα αφου υ-
πάρχει ο νόμος μια ζωη ο εργάτης θα την πληρώ-
νει; Εμεις τους είπαμε: "Κι εμεις τι πρέπει να
κάνουμε; Μας χωρασάνε λεφτα. Πάλι εμεις θα την
πληρώσουμε; "Κι ενώ ο δήμος και το υπουργειον
ποσχέθηκαν μας λέγαν άλλα.

Ερ . Η κατάληφη πότε άρχισε;

Α.Κ. Απο τις 25 Σεπτέμβρη, δηλαδη πάνω απο ένα
μήνα.

Ερ . Είχατε συμπαράσταση απ' τον κόσμο; Προσπαθή-
σατε να ρθείτε σε επαφη με τον κόσμο παρα-
έξω;

Α.Κ. Ναι. Ζητήσαμε συμπαράσταση απ' διεθνες τις γυ-
ναικειες οργανώσεις απ' τις οποίες είχαμε
ανταπόκριση και συνεχίζουν να ρχονται. Ήρθαν 5
δήμαρχοι της Θεσ/κης. Κάναμε μια μεγάλη πορεία
Έχουμε συμπαράσταση απο σωματεία και απο εδω,
αλλα και απο την Αθήνα, τη Λαρισα... Και φυσικα
έρχεται και ο δικός μας κόσμος και κρατα βάρ-
διες διαδοχικά βέβαια γιατι και οι γυναίκες έ-
χουν τις οικογένειες τους και δεν μπορουν να
ρχονται συνέχεια.

Ερ . Είχατε απο παλια σωματείο; Πως φτιάχτηκε;
Ποιες οι προηγούμενες κινητοποιήσεις σας;

Α.Κ. Είχαμε σωματείο απο το '76. Οι συνθήκες ερ-
γασίας ήταν πάντα καλύτερες απο άλλα εργο-
στήσια. Για παράδειγμα είχαμε 5 αργίες επιπλέ-
ον χωρις να κάνουμε ιδιαίτερο αγώνα. Βέβαια η
καθημερινη δράση και ο αγώνας υπήρχε αλλα πο-
τε μέχρι τώρα δεν είχαμε ξαναβγει με την κατά-
ληφη. Αναγκαστήκαμε τώρα να το κάνουμε αυτο κ'
αποδείχτηκε διτι μπορούμε να έχουμε μια ενδη-
το και σ' αυτη τη βάση, στον αγώνα, και έξω απο
το εργοστάσιο. Μέχρι τώρα ο αγώνας γιννόταν κυ-
ρίως μέσα εργοστασιακα. Φυσικα συμμετείχαμε κ'
σ' διτι γινόταν έξω.

Ερ . Τι προβλήματα αντιμετώπιζε το σωματείο με
τους εργοδότες;

Α.Κ. Πάντα δια ζητούσαμε κάτι η μόνιμη απειλη
ήταν δια θα κλείσει το εργοστάσιο και θα
χάσουμε τις θέσεις μας. Φυσικα εμεις διεκδικού-
σαμε πράγματα με τον δικό μας τρόπο και συνή-
θως τα πετυχάναμε.

Ερ . Οι εργάτριες τι στάση είχαν απέναντι στο

σωματείο;

Α.Κ. Όλα τα άτομα συμμετείχαν στο σωματείο, το
υποστήριζαν και έπαιρναν μέρος σ' διες τις
κινητοποιήσεις που κάναμε είτε εμεις είτε η ο
μοσπονδία.

Ερ . Παρουσιάστηκε ποτε θέμα εντατικοποίησης πα-
ραγωγης και το σωματείο τι στάση είχε σ' ό
το;

Α.Κ. Πάντα υπήρχε πίεση για περισσότερη παραγω-
γη. Πάντα απ' δια στέλνουν απο το Βερολίνο-
γιατι απο κει στέλνουν τον "χρόνο" εδω-εδω έ-
διναν και 10% περισσότερο χρόνο και με τη δι-
κιδ μας παρέμβαση κοιτάζαμε ο χρόνος να γίνε-
ται πιο ευνοϊκος για τους εργάτες και φυσικα,
να βγάζουμε περισσότερα χρήματα. Ήταν π.χ. 9δρχ
ή 12 και το κάναμε 50 δρχ. Βρίσκεται πιέζαμε δια
δινεται η ΑΤΑ να την πάρουν με αμέσως χωρις νο
περιμένουμε κάποια εγκύρωλι απο το Υπουργείο.

Ερ . Οι άντρες τι δουλειές κάνουν;

Α.Κ. Οι άντρες είναι κόπτες, μηχανικοι, ηλεκτρο-
λόγοι και 2-3 άτομα κουβαλούσαν τις φού-
στες απο το ένα γκρουπ στο άλλο και στο πακε-
τάρισμα.

Ερ . Στο σωματείο τι αναλογια έχουν οι άντρες;

Α.Κ. Ο μόνος άντρας στο σωματείο είμαι εγω. Σε
σύνολο εργαζομένων 192 οι άντρες είναι 10

Ερ . Τι ηλικίες υπάρχουν εδω;

Α.Κ. Υπάρχουν διες οι ηλικίες μέχρι τα 50-55.
Υπερισχύει η ηλικία των 30-35. Εδω δεν εί-
χε εργάτριες που να έχουν δουλέψει λιγότερο α-
πο 4-5 χρόνια. Είναι ειδικευμένο προσωπικο.

Ερ . Η πλειοφερα φαντάζομαι είναι παντρεμένες
Ειφανίστηκαν τώρα κάποια ιδιαίτερα προβλή-
ματα με τις οικογένειες τους; Απο τους συζύγους
υπάρχει συμπαράσταση;

Α.Κ. Στις περισσότερες περιπτώσεις υπάρχει κα-
τανότηση. Υπάρχουν βέβαια και κάποιοι που δη
μιουργουν προβλήματα και προσπαθουν να εμποδί-
σουν τις γυναίκες τους να ρχονται "Καθήστε τώ-

οι εσεις εδω κι' δταν αυτοι που αγωνίζονται γιά λουν κάτι τότε πηγαίντε!"λένε.

Ερ. Και για τις γυναίκες που είναι συνδικαλίστρες και άρα τρέχουν δχι μόνο τώρα στην κατάληψη αλλα γενικα, για αυτες εμφανίζεται ιδι αίτερο πρόβλημα με τις οικογένειες τους;

Α.Κ. Εγω πιστεύω δτι αυτες που συνδικαλίζονται και πριν μπορούσαν να το κάνουν αυτο για-

τι συνδικαλίζοταν και ο άντρας τους. Τότε μόνο υπάρχει κατανόηση και συμπαράσταση, αλλοιως δεν υπάρχει περίπτωση.

Ερ. Τώρα ζείτε περισσότερο μαζί. Τι επίδραση έχει αυτο στις σχέσεις σας;

Α.Κ. Τώρα είμαστε σα μια οικογένεια. Παλια με πολλες κοπέλες είχαμε μόνο μια "καλημέρα" ενω τώρα έχουμε άλλες σχέσεις μεταξύ μας.

Οι γυναίκες στό προσκήνιο

Ερώτ. Πολλες γυναίκες βλέπουν τη δουλειά σαν κάτι το μη μδνιμο, το ευκαιριακο. Πιστεύουν πως θα παντρευτουν και θα σταματήσουν. Αυτο υπάρχει εδω, και τι ρόλο παίζει;

Ρ.Τ.Σ. Ναι είναι αλήθεια. Συνήθως οι γυναίκες λένε: "Οταν θα παντρευτω θα σταματήσω να δου λεύω. "Αλλα αυτο δεν συμβαίνει σε άτομα που ασχολούνται με κάτι πολύ. Εγω προσωπικα λέω δτι δταν παντρευτω θα συνεχίσω να δουλεύω, να υπάρχει οικονομικη άνεση, να έχω τη δική μου προσωπικότητα, να μην έχω εξάρτηση απ' τον άλλο, γιατι μπορει νά ρθει η στιγμη να μου πει ο άλλος "εγω δουλεύω εσυ τι κάνεις"; Γιατι οι άντρες, συνήθως δεν υπολογίζουν τις δουλειες του σπιτιου μια και δεν πληρώνονται.

Ερώτ. Το γεγονός δτι οι γυναίκες αντιμετωπίζουν τη δουλειά τους σαν δευτερεύουσα έχει κα ποιες επιπτώσεις αρνητικες στην ευαίσθητοποίηση τους στο χώρο της δουλειας; Οχι τώρα που τα πράγματα είναι οξυμένα αλλα σε καθημερινη βάση.

Ρ.Τ.Σ. Εδω σε μας δεν επηρεάζει τίποτα τέτοιο. Υπάρχουν γυναίκες παντρεμένες που δεν τας έφτανε το μεροκάματο του άντρα, γυναίκες ελεύθερες απ' τα χωρια, κοπέλες που δουλεύουν εδω απο τότε που άρχισε να λειτουργει το εργοστάσιο

ο γύρω στο '65. Είναι δηλαδη άτομα που δουλεύουν εδω 11,12 κ' 19 χρόνια δσο κι η λειτουργία υπάρχουν κι άτομα που ήταν να βγουν στην σύνταξη σε 6 μήνες, σε 1, σε 2 χρόνια... και δεν υπήρχε πρόβλημα. Είμασταν τόσο δεμένες.. τις πιο πολλες ώρες είμασταν εδω και μας άρεσε να είμαστε μαζί. Αυτο το δέσμιο είναι που μας κρατα ενωμένες και μας κάνει να ζητάμε τώρα την επαναλειτουργία του εργοστασίου.

Ερωτ. Επαναλειτουργία με ποια μορφη;

Ρ.Τ.Σ. Με τη μορφη δημοτικης επιχείρησης. Κι αυτο γιατι ο Δημος εξήγγειλε προγράμματα & είγε κι ένα δημοτικο ραφείο μενα σ' αυτα. Κανει με παρέμβαση κ' έπιαμε δτι ερχόμαστε απ' τη REINER με προσωπικο πεπειραμένο και παραγωγικο, τι άλλο θέλετε για να υλοποιήσετε τα προγράμματα σας και να μην μενετε στις εξαγγελίες;

Ερώτ. Είπατε πριν δτι είσαστε πολυ δεμένες. Πως το εξηγείτε αυτο;

Ρ.Τ.Σ. Συντελουν πολλα. Πρώτα απ' όλα δτι πολλες είμαστε εδω απο τότε που άρχισε να λειτουργει το σωματείο. Για κάθε τι κάναμε Γ.Σ., συζητούσαμε τα προβλήματα, πρώτα να ενημερωθει ο κόσμος τι γίνεται με το σωματείο, να καταλάβει τις απαιτήσεις που έχει το σωματείο απ' το

κόσμο. Επειτα δταν άρχισε λίγο κι ωρίμαζε ο ιδιός ήταν πάντα δταν υπήρχε ήδη πρόβλημα το συζητάγμα δλοι μαζι. Αυτες είναι δημοκρατικές διαδικασίες. Οχι θεωρητικά να λέμε πολλα κ' ουσιαστικά να αποφασίζει το σωματείο. Μαζι συζητούσαμε και για να μην υπάρχει επηρεασμός-ένα σύστημα που έχω εγω είναι-επειδή στην πραγματικότητα δμα μιλήσω εγω απ' την αρχη ξέρω δτι ο ιδιός θα πει "αφού το λέει η Πάντα είναι εντάξει", για αυτο τους έλεγα: "Πειτε την γνώμη εσεις πρώτα και μετα θα σας πω ποια είναι κατα την διηιά μου γνώμη τα κατα και τα υπερ να τα γνωρίζετε δλοι". Αυτη η ειλικρίνεια που είχαμε στο σωματείο, το δέσιμο κι η παθανόση κ' το δτι μέχρι τώρα δτιδήποτε κάναμε αποδέκτηκε σωστο και καλο, δταν που μας έκανε να έχουμε μεγάλες επιτυχίες εδω μέσα. Γιατι κάναμε σμ φωνίες με τη διεύθυνση και πάντοτε είχαμε τις καλύτερες συμβάσεις απ' δλα τα σωματεία της Ομοσπονδίας μας. Κι οι συνθήκες δουλειας δταν κα λύτερες κι αυτο γιατι υπάρχει αυτη η ενδότητα & σε περίπτωσεις που σα σωματείο χρειάστηκε να τους καλέσουμε να σταματήσουν τη δουλεια γιατι η διεύθυνση δεν κράτησε την α' ή την β' υπόσχεση, παρα τις απειλες του διευθυντη "εγω σας πληρώνω. Μην την ακούτε και δουλεύετε", σταμα τούσαν κι ερχόνται δλοι με το μέρος μου. Δηλαδή αυτο αποδέκτηκε πολλες φορες, για αυτο ή δποιος διευθυντης ερχόταν εδω φρδτιζε να τα έχει καλα με το προσωπικο. Γιατι έχουμε και παρελθον...

Οποιος διευθυντης δεν δταν σωστος απέναντι μας, τον διώχναμε με διάφορα κιδλα. Κάναμε π.χ. ένα μικρο σαμποτας εδω πέρα. Κάθε διευθυντης είχε δικό του σύστημα. Ηρθε τελευταία κάποιος που μας είχε ένα σύστημα προπολεμικο, να δουλεύουμε σαν τους μαύρους. Πράγματα που εμεις τα είχαμε κατακτήσει με αγώνες. Ηθελε δηλαδή να δουλεύουμε πιο γρήγορα κι άμα κάναμε λάθος να καθδαστε να το διορθώνουμε σαν εμεις είχαμε βάλει κοπέλα ειδικα για τα διορθώματα. Το είχαμε κατακτήσει. Βγω τον ενημέρωνα. Εδω άλλωστε δεν υπήρχε προϊσταμένη που να είναι με το μέρος του διευθυντη ούτε ακόμα κι οι τεχνικοι. Ήταν μαζι μας γιατι τους δώσμε να καταλάβουν δτι ο διευθυντης είναι σήμερα εδω αλλα αύριο θα φύγει κι αυτοι θα μείνουν με τους Ελληνες. Οπου αλλου να πας η προϊσταμένη είναι με το μέρος του εργοδότη. Εδω πέρα απο μερικα παρατράγουδα δεν είχαμε άλλα προβλήματα. Τους έλεγα "Ο εργοδότης σ' έχει εδω γιατι σ' έχει ανάγκη, αν εγω σε πάω κιντρα με τους εργαζμένους η θέση σου δε είναι πολυ σίγχυρη". Αυτα φυσικα στην αρχη κυρίως.

Ερώτ. Φωνάζατε γυναικείες οργανώσεις, είχατε συ μπαράσταση απ' αυτες;

Ρ.Τ. Ναι, είχαμε συμπαράσταση. Το μόνο πρόβλημα με δημιουργήθηκε με την ΕΓΕ. Οταν τις καλέσα με ένω εκείνη τη μέρα μπορούσαμε να πάρουμε α πόφαση για μεγάλη συγκέντρωση συμπαράστασης α πό τους γυναικείους συλλόγους η εκπρόσωπος της ΕΓΕ είπε: "είναι καλύτερα επειδη μας βρήκατε α προετοίμαστες να κάνουμε δεύτερη συγκέντρωση" Εμεις τους είπαμε: "Να μην αρχίσουμε συσκέψεις και κιντρα συσκέψεις δπως με τα υπουργεία. Να γίνει Τετάρτη, να γίνει Παρασκευη, τι πρόβλημα έχετε;"

Ερώτ. Πως αποφασίσατε να καλέσετε γυναικείες φργανώσεις; Βχετε εσεις ή άλλες γυναικείες α πο εδω σχέσεις με γυναικείες οργανώσεις;

Ρ.Τ. Οχι, εγω δεν έχω. Υπάρχουν βέβαια άλλες γυναικείες που είναι άλλα το κάλεσμα αυτο ήταν μέσα στο γενικο συντονισμο προγράμματος α πο το σωματείο. Άλλωστε η πλειοφηφία εδω είναι

γυναικείες. Οι αντρες είναι ελάχιστοι και έχουν άλλες θέσεις πιο ειδικευμένες κι η συμμετοχή τους είναι μειωμένη.

Ερώτ. Το ρώτησα για να δω αν υπάρχει γενικα κά ποιος προβληματισμος μεσα απο γυναικείες ομάδες για τα γυναικεία προβλήματα π.χ. θέσημε σα στην οικογένεια, κατώτερος γυναικείος μιθως κλπ;

Ρ.Τ. Σέρετε γιατι δεν υπάρχει μεράλη προσπά θεια απο τις εργαζόμενες να είναι σε γυναικείες οργανώσεις; Προσωπικα, δταν ζήτησα να δω τι γιννταν σε μια γυναικεία οργάνωση είδα δτι δεν δταν αντιπροσωπευτικη, προπαντως στην ΕΓΕ που πήγα κάποια στιγμη. Οι περισσότερες δταν γιατροι, διηκηγροι κι απ' τις υπόλοιπες εργαζόμενες δεν υπήρχε συμμετοχη. Κι δταν συζήτα γαν προβλήματα, συζήταγαν εκείνα που είχαν οι διεις και κοτάζαν φηλα. Μια εργαζόμενη δεν είχε τδσο ενδιαφέρον-ίσως και χρνο-να συμμετάσχει. Τους το τδνισα εγω και μάλιστα παρεξηγήθηκα "δτι τα έλεγα αυτα για πολιτικη σκοπιμότητα". Βγω πήγα απλως να δω και να συζητήσω κ' τους είπα δτι δταν γίνων 50 χρονων θα συμμετάσχω κι εγω σε τέτοιες συζητήσεις για να πίνω καφε μδνο.

Ερώτ. Με άλλες γυναικείες οργανώσεις έχετε έρθει σε επαφη;

Ρ.Τ. Οχι, εγω προσωπικα πιστεύω δτι δεν έχουνε φτάσει κάπου που να με καλύπτουν. Υπάρχουν κι άλλες που δεν τις έρω και που ίσως δουλεύουν αλλα δεν έχω σε τέτοιες συζητήσεις για να πίνω

Ερώτ. Ανεξάρτητα απο τη γυναικεία οργάνωση, οι γυναικείες εδω έχουν κάποια "γυναικεία συνείδηση" δηλαδή προβλήματα σε σχέσεις, οικογένειες, εργασία στο σπίτι... υπήρχε προβληματισμος και κουβέντες γύρω απ' αυτα ;

Ρ.Τ. Τα συζητούσαμε συνδικαλιστικα. Καθεμια είχε τις απόψεις της, άλλη γιατι σκεφτόταν έτσι απο παλια απ' το σπίτι της, άλλη γιατι ήθελε να είναι φεμινίστρια, αλλα την έννοια δεν νομίζω να την καταλαβαίνουν ακριβως.

Ερώτ. Δηλαδη πως το βλέπουν;

Ρ.Τ. Η εργαζόμενη γυναικα δουλεύει οχτάρω. Με τα πρέπει να τρέξει αμέσως σπίτι να ετοι μάσει για αύριο, η κοπέλα να κάνει καμμια βόλτα να ξεσκάσει, δεν της μένει ήαιρος. Αμα δεν ασχολείσαι και με κάτι άλλο να έχεις μια πολιτικη συνείδηση δεν τα σκέφτεσαι δλα αυτα για-

τι οι απλοί άνθρωποι δεν θέλουν να ζορίζονται και πολύ. Πρώτο ρόλο παίζει η αμάδεια. Νομίζω δι τι μας θέλαν νά μαστε έτσι τις γυναίκες στην Ελλάδα γενικά. Γιατί υπάρχει αυτή η ανατολίτικη νοοτροπία που δεν έχει ξεπεραστει μέχρι σή μερα. Όσο κι αν πολλοί άντρες λένε δι τα έχουν ξεπεράσει δια αυτα, δι τι υπάρχει ισότητα και πο σπέτι τους είναι διαφορετικοί δηλαδή θεωρού - ντα προσδευτικοί αλλα στο βάθος είναι άλλοι. Έγω συζητάω και με συνδικαλιστες, κι εκει το διο γίνεται. Αν υπολογίσουν μια γυναίκα θα την υπολογίσουν σαν συνδικαλίστρια θεωρώντας δι την είναι διαφορετικη, μια "εξαλερηση".

Ερώτ. Υπάρχει διαφορα στάσης ανάμεσα στις παντρεμένες και τις ελεύθερες, απέναντι στη δουλεια εννοω; Δηλαδή μήπως το βλέπουν εξίσου προσωρινο ή βοηθητικο αντίστοιχα, και για αυτο δεν συνδικαλίζονται και δεν έχουν τέσσο ενεργητικη στάση με τα προβλήματα της δουλειας;

P.T.C. Οι παντρεμένες λένε "γυναίκα είμαι εγω, τι σχέση έχω με δια αυτα:", πέρα απ' το δι τι δεν σκέφτονται δι πως οι νέες δι τι θα παντρευτουν και θα σταματήσουν. Οι νεώτερες λένε: "θέλω να έχω τις ώρες μου ελεύθερες να κάνω τις βράτες μου. Μαυτα δ' ασχοληθω;"

Ερώτ. Αυτα ακριβως τα προβλήματα που υπάρχουν με τις γυναίκες γγήναν ποτε να κουβεντιαστουν; Ειδικα με σένα που έχεις κάποια επιρροη και σε δέχονται έγινε κουβέντα;

P.T.C. Οχι, πιστεύω δι τι δεν έχουν ωριμάσει αρκετα ώστε να σκέφτονται αυτα τα πράγματα. Να, και τώρα με την κατάληψη ο μοναδικος σκοπος που βλέπουν είναι η επαναλειτουργία, και να πάρουν λεφτα, παρδο που εγω τους λέω: "ο αγώνας μας κι ο κάθε αγώνας έχει τη δικαιωσή του είτε τα πάρεις τα λεφτα είτε δχι. Καθένας, μ' αυτον τον τρόπο γράφει την ιστορία του". Συμφωνουν αλλα ξέρω δι τι δεν το πολυκαταλαβαίνουν αυτο. Άλλωστε ανεξάρτητα απο κάθε εξέλιξη αυτη η ιστορία είναι για μένασσα και για διες νομίζω, μια μεγάλη εμειρία. Βλέπεις ανθρώπους που δεν το περίμενες να είναι τέσσο δυναμικοι και χαλερσα. Κι εγω απο την στιγμη που πήρα πην ευθύνη για την κατάληψη προβληματίστηκα πολυ. Εν

τάξει ο περισσότερος κόσμος ήθελε. Στην δουλεια στην συνέλευση το κουβεντιαζαμε, αλλα μετα δι ταν τέλειωνη η βάρδια η καθεμια πήγαινε σπέτι της διου υπήρχαν διάφοροι επηρεασμοι. Συνήθως, τους έλεγαν: "είναι μάταια δι αυτα. Δεν θα κερδίσετε τίποτα, είναι χαμένα". Αλλα εγω τις μάζευα κάθε μέρα και τους εξηγούσα δι τι θα υπάρξουν προβλήματα και πρέπει να τα αντιμετωπίσετε έτσι. Θα προσπαθήσουν να μας διασπάσουν. Οτι είναι το μόνο που μπορούμε να κάνουμε. Οτι πέντε μήνες εγω έτρεχα για το εργοστάσιο μόνη & σπάνια πήγαινα σπέτι μου ενω αυτες πήγαιναν & στα απέτια τους. Οτι δεν πάει άλλο κι αυτη την φορα πρέπει να αγωνιστούμε διοι μαζι. Να τα δώσουμε δια για δια.

Ερώτ. Στην συνέλευση που έγινε και στην πορεία είχε γίνει και μια πρόταση αντι για δημοτικοποίηση για επιχειρηση λαϊκης βάσης, έτσι;

P.T.C. Ναι, αυτο είχε προταθει. Αλλα αν δεν λυθει το νομικο καθεστως απ' το υπουργείο εθνικης οικονομίας και εργασίας, επαναλειτουργία δε γίνεται με τίποτα. Ούτε καν δημοτικοποίηση.

Η επιχειρηση λαϊκης βάσης είναι πολυ δύσκολη. Η REINER δεν είχε ποτε αυτοτέλεια, τα πάντα έρχονται απο την Γερμανία. Σχέδια, παραγγελίες, ... ποιος θα τα αναλάβει δι αυτα; Υπάρχει μήπως η ανάλογη οργάνωση; Εμεις ζητάμε νάχουν συμμε τοχη οι εργαζόμενοι, το εργατικο κέντρο αλλα & ο Δήμος. Θα προμηθεύσουμε διους τους δήμους της θεσ/νίκης. Μπορει να κάνει σύμβαση με τον Δήμο της Αθήνας που δεν έχει. Μπορει να προμηθεύσουμε τους δημόσιους οργανισμους. Άλλωστε σε επιχειρηση λαϊκης βάσης μπορει να υπάρχει σαμποτας απο τους ιδιώτες, ενω αυτο δεν μπορει να γίνει με τον δήμο που έχει εξασφαλισμένη αγορα.

Ερώτ. Υπάρχει τελικα κρίση στον κλάδο σας;

P.T.C. Κρίση δεν υπάρχει, την επικαλούνται. Ολα τα εργοστάσια υφαντουργίας εδω δουλεύουν πολυ. Εμεις αυτη τη στιγμη έχουμε παραγγελίες, απο το Βερολίνο, για 27 εκατομμύρια κι αυτα που βλέπετε εδω προορίζονται για την Ρωσία. Εδω πάντοτε δουλεύαμε με παραγγελίες, ποτε δηλαδη δεν αποθηκευόταν το εμπρέυμα.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ «ΝΕΟΥΣ» ΘΕΣΜΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ — ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ

Με την ψήφιση των νόμων για τις «κοινωνικοποίησεις» και τα εποπτικά συμβούλια η κυβέρνηση έβαλε «από τα πάνω» στο εργατικό κίνημα το πρόβλημα της συμμετοχής στη διαχείριση (προγραμματισμό, οργάνωση, έλεγχο κ.λπ.) των επιχειρήσεων. Ο τρόπος συμμετοχής των εργαζόμενων περιορίζεται για τις «κοινωνικοποιημένες» επιχειρήσεις στη συμμετοχή τους στην εξειδίκευση και εναρμόνιση των αποφάσεων που έχουν ληφθεί έξω από την επιχείριση («εναρμόνιση της λειτουργίας των επιχειρήσεων με το δεύτερο πρόγραμμα») και σε συμβουλευτικό ρόλο για τα εργασιακά θέματα (αύξηση παραγωγικότητας κ.λπ.) και για τον ιδιωτικό τομέα (αν και όπου εφαρμοσθούν) στα εποπτικά συμβούλια που θά ασκούν μια απλή εποπτεία χωρίς δικαίωμα αποφασιστικής παρέμβασης στον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων. Παράλληλα με την ψήφιση των δύο νόμων άρχισε να καλλιεργείται από την κυβέρνηση και τα δύο Κ.Κ. ο μύθος ότι οι θεσμοί συμμετοχής είναι η πεμπτούσια του σοσιαλισμού και ότι τώρα πια «οι εργαζόμενοι είναι τα αφεντικά των επιχειρήσεων» (Αρσένης) ή ότι πρόκειται για το άνοιγμα του δρόμου για την «δημοκρατική έξουσία των εργαζομένων» (Εσωτερικό).

Σύντομο ιστορικό των θεσμών συμμετοχής

Για πρώτη φορά εμφανίζεται θεσμός συμμετοχής των εργαζόμενων στις 4.2.1890 (!) με αυτοκρατορικό (!!) διάταγμα στη Γερμανία. Από κεί κι ο ύστερα έχουμε μια καταπληκτική εξάπλωση των θεσμών συμμετοχής σ' ολόκληρο τον κόσμο (ιδιαίτερα μετά το 20 Παγκόσμιο Πόλεμο). Παρόλο που οι θεσμοί συμμετοχής ποικίλλουν από χώρα σε χώρα ανάλογα με την οικονομική ανάπτυξη της κάθε μίας, μπορούμε να ξεχωρίσουμε τρεις βασικά θεσμούς συμμετοχής:

1. μονομερούς διάρθρωσης όπου οι εργαζόμενοι είναι η πλειοψηφία ή συμμετέχουν αποκλειστι-

κά και οι αρμοδιότητες είναι συμβουλευτικές και πολύ περιορισμένες,

2. διμερούς διάρθρωσης όπου οι εργαζόμενοι συμμετέχουν από κοινού με τους εκπρόσωπους της εργοδοσίας και οι αρμοδιότητες είναι άλλοτε συμβουλευτικές και άλλοτε αποφασιστικές και

3. τριμερούς διάρθρωσης όπου εκτός από τους εργαζόμενους και την εργοδοσία συμμετέχει και το κράτος.

Τέτοιοι θεσμοί συμμετοχής υπάρχουν σήμερα ακόμη και σε χώρες της Ασίας και της Αφρικής.

Εκείνοι που είναι ενδιαφέρονται είναι η καταπληκτική όμοιότητα που υπάρχει στους λόγους εισαγωγής των θεσμών συμμετοχής έτσι όπως αυτοί αποτυπώνονται στις εισηγητικές εκθέσεις των νόμων με τους οποίους θεσπίζονται. Οι λόγοι αυτοί είναι τρεις:

1. η εξασφάλιση μεγαλύτερης παραγωγικότητας στην εργασία και την οικονομία στο σύνολο,

2. η άμβλυνση των εξουσιαστικών και αντιδημοκρατικών σχέσεων στην επιχείρηση σαν συνέπεια των αλλαγών στις οργανωτικές δομές με διατήρηση όμως και «αξιοκρατική» θωράκιση της ιεραρχίας,

3. η δημιουργία ατμόσφαιρας ταξικής ειρήνης και συνεργασίας ανάμεσα στον εργοδότη και τους

εργαζόμενους.

Με βάση τα παραπάνω γίνεται καθαρό ότι οι θεσμοί συμμετοχής σε τίποτα δεν μπορούν να επηρεάσουν τις σύγχρονες ιδιοχτησιακές και ιεραρχικές δομές μέσα στην επιχείρηση ούτε μπορούν να καλυτερέυσουν ουσιαστικά την οικονομική κατάσταση των εργαζομένων.

Η κατάσταση στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα μέχρι τώρα δεν υπήρχε μεγάλη εμπειρία στο ζήτημα της συμμετοχής. Οι μεγάλοι ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης μετά το 1955 περίπου, το κατασταλτικό νομικό πλαίσιο, η αστυνομική τρομοκρατία και οι δικαστικές διώξεις έφεραν τα ίδια αποτελέσματα (το χτύπημα δηλαδή των εργατικών αγώνων) με τους θεσμούς συμμετοχής όπου αυτοί εφαρμόσθηκαν. Είναι χαρακτηριστικός ο ρόλος που έπαιξε σ' αυτόν τον τομέα η δικτατορία. Μετά τη μεταπολίτευση όμως το εργατικό κίνημα γνώρισε μια τέτοια ανάπτυξη που ξεπερνώντας την τρομοκρατία και τις δικαστικές διώξεις και απαγορεύσεις αχρήστευσε στην πράξη το οπλοστάσιο του κράτους και της εργοδοσίας. Έπρεπε να βρεθούν και νούργιες μέθοδοι. Στον ιδιωτικό τομέα τα πράγματα ήταν πιο εύκολα. Μετά την ήττα του εργοστασιακού κινήματος (αφού «αφέθηκε νά απομονωθεί πολιτικά και χτυπήθηκε συνδικαλιστικά) και την αύξηση της ανεργίας, μέσα από την όξυνση της κρίσης, η εργοδοσία χρησι-

μοποιεί σε κάθε κινητοποίηση τον μπαμπούλα των απολύσεων που έχει αποδειχτεί πολύ αποτελεσματικός μέχρι σήμερα. Στον δημόσιο τομέα όμως όχι μόνο δεν μπορεί να λειτουργήσει ο μπαμπούλας των απολύσεων αλλά υπάρχει κι ένα δυνατό συνδικαλιστικό κίνημα που από το 1978 βρίσκεται στην πρωτοπορία των αγώνων. Βρέθηκαν κι εδώ τα όπλα:

— διαχωρισμοί ανάμεσα σε χαμηλόμισθους και υψηλόμισθους και ανάμεσα σε εργαζόμενους και άνεργους

— το περιβότο άρθρο «4»

— η συμμετοχή των εργαζομένων στις διοικήσεις των «κοινωνικοποιημένων» επιχειρήσεων που εισάγεται με τους ίδιους σχεδόν λόγους που έγινε και στον υπόλοιπο κόσμο:

1. για την αύξηση της παραγωγικότητας και της παραγωγής,

2. για την ομαλή και αποδοτική λειτουργία της επιχείρησης και

3. για την σταδιακή κάλυψη των ελλειμμάτων.

Απέναντι σ' αυτή την επίθεση της κυβέρνησης το εργατικό κίνημα στη χώρα μας βρίσκεται εγκλωβισμένο αφού δεν μπορεί να αντιπαραθέσει στη λογική του ξεπεράσματος της κρίσης, τον δικό του αυτόνομο λόγο για άλλη κοινωνία απαλλαγμένη από κάθε μορφής εκμετάλλευση, όπου η εργασία απαλλαγμένη από τον μισθωτό χαρακτήρα της θα είναι έκφραση των δημιουργικών ικανοτήτων του ανθρώπου και θα οδηγεί σε μια πραγματική αλλαγή στους χώρους δουλειάς.

Η αδυναμία αυτή φαίνεται ιδιαίτερα από την άκριτη συμμετοχή εκπροσώπων των εργαζόμενων σε διάφορα συμβούλια (προαγωγών, πειθαρχικά, παραπόνων κ.λπ.) αλλά και στα διοικητικά συμβούλια των κρατικών τραπέζων και των κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων. Η συμμετοχή εκπροσώπων των εργαζόμενων στην πρώτη περίπτωση χαρακτηρίζεται από μια διεύρυνση της πελατειακής σχέσης συνδικαλιστή-εργαζόμενων, που αναπαράγονται από την ίδια την δομή και λειτουργία των οργάνων στα οποία συμμετείχαν. Απ' την άλλη μεριά οι «εκπρόσωποι» των εργαζόμενων στα δ.σ. των επιχειρήσεων λειτούργησαν μέσα σ' ένα κλίμα αδιαφορίας αφού και οι εργαζόμενοι αδιαφόρησαν για τη νέα τους «κατάκτηση» αλλά και οι «εκπρόσωποι» τους παίζανε με άνεση τον ρόλο του διακοσμητικού στοιχείου για τον οποίο τους προσόριζαν.

Απαραίτητος όρος για το ξεπέρασμα αυτής της αδυναμίας του

εργατικού κινήματος είναι η πάλη για τη διαμόρφωση και συγκρότηση ενός αυτονόμου έναλλαχτικού ρεύματος με την προώθηση και διεκδίκηση

— αυξήσεων στα πλαίσια ανακατανομής του εισοδήματος ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργασία, μείωσης του χρόνου εργασίας, αύξησης της ετήσιας άδειας και μείωσης των ορίων για την συνταξιοδότηση

της ισχυροποίησης της θέσης των εργαζόμενων στους χώρους δουλειάς μέσα από την κατάκτηση του εργατικού ελέγχου, την αμφισβήτηση του διευθυντικού δικαιώματος και το χτύπημα της εραρχίας.

Για τον εργατικό έλεγχο

Ο εργατικός έλεγχος δεν είναι ένα παγιωμένο μοντέλο που αφορά ένα διαφορετικό τρόπο οργάνωσης και διοίκησης μιας επιχείρησης. Αντίθετα πρέπει να είναι η διαρκής αμφισβήτηση του τρόπου λειτουργίας και όλων των δομών εξουσίας που υπάρχουν σε μια επιχείρηση και καταπίζουν τους εργαζόμενους.

— η απόκτηση διαχειριστικής και οργανωτικής πείρας και γνώσης και η αύξηση της συνειδητότητας του εργαζόμενου σαν υποκείμενου και όχι σαν αντικείμενου της εργασιακής διαδικασίας:

— η αποκάλυψη του καταστροφικού ρόλου με τον οποίο η κυριαρχητική διαχειρίζεται τους κοινωνικούς πόρους που έχει στη διάθεσή της

— η αποκάλυψη των ορίων του εργατικού ελέγχου στο καπιταλιστικό

σύστημα και η πάλη για το ξεπέρασμά τους.

Οι παραπάνω στόχοι εξειδικεύονται με την πάλη μας στις παρακάτω κατευθύνσεις:

— κατάκτηση του δικαιώματος για ουσιαστική ενημέρωση και έλεγχο των αποφάσεων σε θέματα λειτουργίας της επιχείρησης, με την άμεση κατάργηση των αντίθετων νομοθετικών διατάξεων,

— κατάκτηση του δικαιώματος ΒΕΤΟ σε όλα τα εργασιακά θέματα (προσλήψεις, απολύσεις, προαγωγές, εισαγωγή καινούργιας τεχνολογίας, αλλαγή μεθόδων εργασίας κ.α.),

— κατάκτηση μέσα από την πάλη μας όλων εκείνων των αλλαγών που απορριμίζουν, αν δεν καταργούν, τις εξουσιαστικές δομές που σήμερα μας καταπίζουν (πειθαρχικά, μεταθέσεις, αξιολόγηση, κ.λπ.).

Είναι σίγουρο πως με τις παραπάνω προτάσεις δεν εξαντλείται η παρέμβασή μας στην επιχειρησιακή και εργασιακή λειτουργία. Μπαίνουν απλά μερικές κατευθύνσεις ενδεικτικές για την μορφή που μπορεί να έχει μια περέμβασή μας και που δεν μπορούν να είναι ολοκληρωμένες στο βαθμό που

— το εργατικό κίνημα είναι εκείνο που κάθε φορά ανάλογα με την συγκυρία θα διευρύνει την παρέμβασή του και την πάλη του στον τομέα εκείνο που κρίνει αναγκαίο

— είναι επιτακτική ανάγκη να υπάρχει μια διαρκής αμφισβήτηση από τους εργαζόμενους και αυτών των ίδιων των κατακτήσεών τους αφού είναι η γνωστή η ικανότητα του συστήματος να αφομοιώνει τις εργατικές κατακτήσεις.

Γ.Τ.

TAXYDROMEIA ...διώξεις στους εργαζόμενους

Δέκα χρόνια περασάνε από τότε που έπεσε η χώντα και τοίχος χρόνια από την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία. Παρ' ότι αλλάξαν δυο κυβερνήσεις τα ταχυδρομεία δεν σταμάτησαν να λειτουργούν με τις οργανωτικές δομές και τους κανονισμούς που δημιούργησε η στρατιωτική δικτατορία προκειμένου να ελέγχει κάθε φυγή διαμαρτυρίας.

Παρα πολλοί εργαζόμενοι στα ταχυδρομεία διώχτηκαν από την δικτατορία με τα περιβότα άφθρα της και τους νόμους της που δυστυχώς και σ κόμη σημερα σε μια κυβέρνηση που θέλει να αυτοσποκαλείται "σοσιαλιστική" όχι μόνον χρησιμοποιούνται, από τους γενικούς διευθυντές των ταχυδρομείων (Κ.Τζήμας) εναντίον των εργαζομένων που τολμαν να υψώσουν φωνη διαμαστυρίας σ' αυτο το σύγχρονο σοσιαλιστικό Μάνατζμεντ.

Συγκεκριμένα το Μάρτιο του 84 μοιράσανε ονομαστικά κάτι πελώρια ψήλα με την ένδειξη "εμπιστευτικού"

σύμφωνα μ' αυτα ήταν υποχρεωμένος ο κόθε εργαζόμενος να κρίνει τον εαυτό του και συγχρόνως ν' απαντήσει... τι είδους ότομο είναι!!!, αυτοβαθμολογώντας πάλι τον εαυτό του από το ένα ως το δέκα σε 50 διαφορετικές, στερεότυπες ερωτήσεις. Μας θύμισην έται άλλες εποχες όπου ήσουν υποχρεωμένος να απαντήσεις κατα την κατάστηση στον στρατο.

Βέβαια απέναντι σ' αυτη την στρατιωτικοποίηση ή προβατοπόίηση των εργαζομένων στα ΕΛ-ΤΑ υπήρξαν αρκετες φωνες διαμαρτυρίας, ανίκανες, διως, να αποτρέψουν το σύγχρονο μοντέλο των τεχνοκρατών. Ενας εργαζόμενος στα ΕΛ-ΤΑ αρνείται αυτη την στρατιωτικοποίηση του. Αντι να κρίνει τον εαυτό του τι ότομο είναι, ακόμα πόσα και τι μπορει να ποσαρέ σει, και να βαθιμολογήσει τον εαυτό του που δεν του χρησιμεύει σε τύπο τα, κρίνει τους ίδιους, το σύστημα, τις καπιταλιστικες δομες της κοινωνίας την πίνχαρον προσπάθεια των τε-

χνοκρατων διευθυντων να καταστήσουν συνυπεύθυνο για τις όποιες αποφάσεις πάρουν τα διευθυντικα κατεστημένα για αυτον, κρίνει αυτους, που ποτε δεν ρώτησαν τον εργαζόμενο πως εργάζεται, σε τι συνθήκες, πως διαβιει, και αν ο μισθός του είναι ικανος για ν' ανταπεξέλθει στις σύγχρονες οικονομικες πολιτιστικες, βιοτικες και κοινωνικες ανάγκες της ζωης.

Αποτέλεσμα: ολοσδύλου παράξενα ύστερα απ' 7 ολόκληρους μήνες καλείται ο εργαζόμενος σε έγγραφη απολογία να περάσει απο "πειθαρχικη δικαιοδοσία" για πράξεις "ασυμβίβα-στες" με την υπαλληλικη του ιδιότητα και ότι κατακρίνει ολόκληρη την ελληνικη κοινωνία και την δομή της. Σύμφωνα με το χουντικο άρθρο 36-1 του γενικου κανονισμου προσωπικου, που ισχύει ακόμα και σήμερα στα ΕΛ-ΤΑ.

Ο δε εργαζόμενος αρνήθηκε ν' απολογήθηκε σε χουντικο κανονισμο και πιο πολυ μάλιστα απόν χρησιμοποιείται απο "τους σημερινους σοσιαλιστες γενικους διευθυντές των ταχυδρομείων".

Αρθρον 36 Υποχρέωσις προσωπικού

- Το προσωπικόν δρείλειν πλοτιν καὶ κοσσωτιν πρδς τὴν πατρίδα καὶ τὸ Ἐβραϊκόν Ἰερόλογατις ή πρδεις σκοποῦσι τὴν ἀνατίσσην τοῦ διεισταμένου πολιτειακοῦ ή κοινωνικοῦ καὶ εστεῶπις ἀντίκεινται ἀπολντικα πρὸς τὴν Ιεράτητα τοῦ ιππαλλήλου τοῦ Ε.Α.Τ.Α.
- Τὸ προσωπικόν ὑποχρεοῦται ν' ἔνοιεροτ ἄπαντα τὴν δριοτήτην ποτοῦ πρδος ἐπτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας του.
- Τὸ προσωπικόν δρείλειν νό γνωρίζει τὰς διατάξεις τῶν Κανονισμῶν τοῦ Ε.Α.Τ.Α, ὡς καὶ τὰς γενικὰς καὶ εἰδικὰς ἔγκυλιους καὶ δηγύλας, διη πεθενον ἔναντι τῶν Προϊσταμένων του διά τὴν εθνυνεῖδον ἐπιλήρωσιν τῶν διατάξειν αὐτῆς παρηκαντων καὶ τὴν ἀντιτρῆ ἐπτέλεσιν τῶν διδομένων αὐτῆς διατάγων. Διη πέσαν διμετρολαί περὶ τὴν δινοσιν τῶν Εγνονισμῶν, ἔγκυλιων, δηγύλων κ.λ.π. δέον να ξηπήται ἐγκαίρως ἥ γνωμά τῶν προϊσταμένων.
- Τὸ προσωπικόν ὑποχρεοῦται ἔντος τῶν κειμένων υδμων καὶ κανομηπων να διεπιρετῇ ἐδρουσιδοτας τὰ συμβρέντα τοῦ Ε.Α.Τ.Α καὶ τῶν μετ' ὄντος συνεργάτεων ἥ ἐν τοι συμφέροντα ἔξηπρετεῖ, υδμφ ἥ μοσισει, "Υπηρεσίαιν, "Οργανισμῶν κλπ καὶ νό συμβέλλη πάστο δινάμει εἰς τὴν ἀρτωτερῶν λειτουργίαν τῆς "Υπηρεσίας πρὸς διευπρέπεισ τοῦ τε Κράτους καὶ τοῦ Κοινοῦ.
- Τὸ προσωπικόν δρείλειν νό τηρῇ τὴν κατά τὰς κειμένας διατάξεις ἔνγγελματικῶν ἔχεμόπεια.
- Τὸ προσωπικόν δρείλειν νό τηρῇ ἔχεμόπειας ἥ ὅλων δινεξαίρετως τῶν ὑπηρεσιακῶν ὑποθέσεων. Δεν ἐπιτρέπεται διενει εἰδικῆς ἀδελτας τῆς Τευτικῆς διευθύνσεως ἥ χορηγήσις οώνυμηποτε πληραφοριῶν πλήν διεινων τὰς ὄποιας ὃ ἡρμδοιος ὑπελλήλος είναι ὡς ἔν της ὑπηρεσίας του διευθύνσεων νά παρέχῃ εἰς τὸ κοινόν. "Επιληπτομένων τῶν περιπτώσεων, τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν

ΠΡΟΣ : Τον Δ. Κ. Διαλογής Αθηνῶν 101 ΟΟ ΑΘΗΝΑ

ΘΕΜΑ : "Μονομελείς Πειθαρχικές Δικαιοδοσίες" (Κλήση σε απολογία)

Από τον Ελεγχο του Απομικού σας Θόλλου Αξιολόγησης, χρονικής περιόδου από 1-1-83 μέχρι 30-9-83, που ο ίσος συντάξεται στις 14-5-84, προκύπτουν σε βάρος σας οι εἵνεκες υπηρεσιακούς παραβάσεις:

- Παραβάσεται ν' αυτοβαθμολογήσεται στην οικεία σέση του φύλλου, ματέ περάση των οδηγιῶν που σας δόθηκαν με την 46/322/17-2-84 βασική εγκύρωλι της Κ.Υ. καὶ
- Στη σελίδα του φύλλου Αξιολόγησης που έχει ορισθεί ως χώρος για την καταχώριση τυχόδιαφων του κρινομένου, για την αξιολόγηση που του έγινε από τον Α' κριτή, συμεινώσατε δοχετες παραπτήσεις, ασυμβραστες με την υπαλληλική σας τιστητη.
- Συγκεκριμένα καταχωρίσατε τις εἵνεκες απρεπεις φρέσσεις, με τις οποίες κατακρίνετε υπηρεσιακούς παράγοντες και ολδάηητη την ελληνικη κοινωνία και τη δομή της: "μον τη δύνουν στα νέβρα δια, οι διευθύνσεως, οι υποειδυντές, οι πουργός, οι εφοπλιστές, οι βιομηχανοί, οι αστοί, καπιταλιστές, οι αστραφτερές λιμουζίνες, οι μερσεντές, οι βλές σαζοι παχουλοί μισούσι σας, τοσνούσι, τα κοινοχρόποτα, το ρεύμα, το τηλέφωνο, το φωγητό, το οιαμέρισμα μου-κλουμέ, οι άλλοι με τα λόιδηκητα περοπλάνα, τα εικονόπτερα, τις γονες, τις καταδέσεις στις Ελλειπικές Τρόπες, η βαδειά ανθρώπινη εμετέβλευση, το καπιταλιστικό σθότημα, το σχολείο, η Παιδεία, η γηλα, ο Τόπος, τα σκυλιά που γαγγίζουν κ.λ.π, ενδι εγανέζεσθε για να γίνετε με 30.000 δραχ. το μήνα".

ΚΛΩΣΤΗΡΙΑ ΦΙΛΙΑΤΩΝ

ΤΑ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΗΡΙΑ ΦΙΛΙΑΤΩΝ
ι δρύθηκαν με συμμετοχή στό επαρχικό κεφαλαιο 25,5% της ΠΕΙΡΑΙΚΗΣ-ΠΑΤΡΑΙΚΗΣ, 25,5% της Γαλλικής VELCOREX και 49% της ΕΤΒΑ.Η καταστατική σύμβαση έδινε τό MANAGEMENT στήν "Π-Π" καὶ από τήν παραγωγή τού εργοστάσιου τό 50% θα έπαιρνε η "Π-Π" καὶ τό άλλο 50% η VELCOREX, με τιμή αγοράς τό κόστος παραγωγής σύν 5%, με τήν προϋπόθεση να δουλεύει τό εργοστάσιο 4 βάρδιες.

Τό εργοστάσιο πού βρίσκεται στής ΦΙΛΙΑΤΕΣ Θεσπρωτίας έχει 180 αργαλειούς, 48 κλώστριες, απασχολούσε 450 εργαζόμενους, δι πως λέγεται είχαν προσληφθεί για να δουλεύουν 4 βάρδιες, τό δέ ύψος τών πωλήσεων τό 1983 ήταν 1.049.298.329 δραχμές.

Μέ τήν είσοδο τής "Π-Π", στής διατάξεις του Ν.1386/83, για τήν προβληματικές, πι γένα διοίκηση θέλησε να εφαρμόσει, τήν 4η βάρδια, προσπάθεια που είχε αποτύχει από τήν Διοίκηση Στρατου-Κατσάμπα.

Μέ τήν 4η βάρδια, τό εργοστάσιο δουλεύει σλη τήν εβδομάδα με εναλλασσόμενο ρεπό.Στά πιο πολλά εργοστάσια που τήν πλει οψηψία είχε η ΠΑΣΚΕ πέρασε εκκλα.Στό Σωματείο τών ΦΙΛΙΑΤΩΝ διαμηνύθηκε πώς άν δέ δεχ τούν τή 4η βάρδια θα κλείσει τό εργοστάσιο.

Στήν αρχή η Συνέλευση απο-

φάσισε νά μή δεχτεί, στή συνέχεια με τή διακριτική απειλή τού κλεισμάτος δέχτηκε με σρους πού δέ γίνανε δεκτοί από τή Διοίκηση, μετά τό κλείσιμο τού εργοστάσιου δέχτηκε ομόφωνα τήν 4η βάρδια.

Η Διοίκηση τών ΦΙΛΙΑΤΩΝ επαίξε σωστά τό χαρτί της, που ενημερώσε τά Σωματεία τής "Π-Π" καθυστερημένα.Τό Σωματείο έκανε τό ίδιο καὶ ζήτησε συμπαράσταση στάν τό εργοστάσιο είχε κλείσιμο.Η Διοίκηση αναπτυξε καὶ συναγνεση γιά να κλείσει τό εργοστάσιο.Πήγε διρ φορές στής ΦΙΛΙΑΤΕΣ καὶ κάλεσε τούν "φορείς", τήν πρώτη γιά νά τους ενημερώσει καὶ ν ασκήσει έμμεση πίεση, τη δεύτερη γιά νά τους ανακοινώσει, τό οριστικό κλείσιμο.

Τό Σωματείο έκανε διρ πορείες στής ΦΙΛΙΑΤΕΣ καὶ τήν ΗΓΟΥ ΜΕΝΙΤΣΑ καὶ ζήτησε τή συμπαράσταση τής Ήμοσπανδίας Κλώστρουφαντουργών (Ο.Κ.Ε) καὶ τών Σωματείων τής "Π-Π".

Η Ο.Κ.Ε προκήρυξε 4ωρη στάση μόνο γιά τους εργαζόμενους στήν "Π-Π", γιατί δέ μπορούσε καὶ δέν ήθελε νά κινητοποιησει τόν κλάδο, κι ήθελε ταυτόχρονα νά καλύψει σά δευτεροβάθμιο δργανό αυτούς πού ήθελα λαν να πάρουν μέρος στή 4ωρη στάση χωρίς απόφαση τού Δ.Σ. τού Σωματείου τους.Ο "αγώνας" αυτός δέν είχε συνέχεια, γιατί

στό μεταξύ ο Αντρέας πήγε στό Γιαρουζέλασκι κι έτσι άλι οι "εταίροι" καθήσανε φρόνιμα κι ανοίξανε διάλογο με τή διοίκηση τής Εταιρίας.

Καθήσανε φρόνιμα, κι αυτό αποδεικνύεται γιατί στή Συνέλευση τού Σωματείου τών Κεντρικών Γραφείων παρό τό στί προτάθηκε σά θέμα τό κλείσιμο τών ΦΙΛΙΑΤΩΝ βρήκε αντίθετους τούς επίσημους εκφραστές τών παρατάξεων ΕΣΑΚ, ΠΑΣΚΕ καὶ ΔΕΞΙΑΣ.Έτσι τό μόνο πού απόμεινε είναι ο διάλογος πού θά αποδυναμώσει τό Σωματείο ΦΙΛΙΑΤΩΝ γιατί πολλοί θά γυρίσουν στά χωράφια τους, ή δέ θά ενδιαφερονται δύο τά παίρνουν από τό Ταμείο Ανεργίας.

Όλοι ενωμένοι γιά τό καλό τής "ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ" λοιπόν κι άν θυσιαστούν καὶ 450 εργαζόμενοι γιά τό καλό της δέν πειράζει.Σημασία έχει τό δρόμα, τό σοσιαλιστικό δρόμα.Κι άν σπως εικάζεται τό κλείσιμο τού εργοστάσιου ήταν πρόσχημα γιά νά διώξουν τούς Γάλους, τότε θά χτυπήσουμε ματέ τό τόν τρόπο καὶ τό Γαλικό Ιμπεριαλισμό.Κι εμείς οι αιρετικοί θα αναρωτηθούμε σάν τόν Ντόριο Φός: "όλοι ενωμένοι, ήλοι μαζί, μα συγγάνη ματέ δέν είναι τά αφεντικό;".

ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΙΣ

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Εμείς οι εργάτες των αναδασώσεων καταγγέλλουμε την ενέργεια της εργοδοσίας να καταδικάσει 46 συνάδελφους καὶ τής οικογένειάς τους στην πείνα.Αντί ουσιαστικά μέ τρα κατά τής ανεργίας έχουμε πέταμα των εργατών στο δρόμο.Αυτή η κατάσταση δέν μπορεί να συνεχιστεί.Μας ο δηγεί όλο καὶ πιο πολύ στην αθλοτητα.

ΖΗΤΑΜΕ ΤΗΝ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΑΣ.Γιατί:

-ΟΙ ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ.

Απολύεται τό 16% του κλάδου τη στιγμή που υπάρχει οριο ασφάλειας 2% για τής μαζικές απολύσεις.

-ΟΙ ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΝΟΡΩΠΕΣ.Γιατί:

Πετάει στο δρόμο 46 εργάτες μέσα στο χειρώνα.

-ΟΙ ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΤΙΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ.Γιατί:

Χτυπούν καὶ συναδέλφους που έχουν κινηθεί γύρω από τό δι του οματείου μας.

Θέλουμε ταυτόχρονα να σας ενημερώσουμε για τό πως η διεύθυνση Αναδασώσεων, υπηρεσία του υπουργείου Γεωργίας καὶ τής νομαρχίας Αττικής έφτασε σε τέτοια μέτρα.

Εδώ καὶ 2 χρόνια από τό 1982 απολύθηκαν όλοι οι εργαζόμενοι καὶ επαναπροσλήφτηκαν σαν ΕΠΟΧΙΑΚΟΙ με βάση τού νόμο 993.Ετσι παρόλο που δουλεύαν 6-7 χρόνια, παρόλο που οι εργαζόμενοι γίνονταν όλο το χρόνο, καὶ κάθε εποχή γίνεται κι άλλη δουλεύει, σκάψιμο των λάκκων, φύτεμα, πότισμα, κάθιμο ξερών κλαδιών-καὶ στα φυτώρια καὶ τα δασο-τουριστικά κέντρα αναψυχής, οι εργατοτεχνίτες προσλαμβάνονται με 5 μήνες συμβάσεις.Μετά γινεται μια 10ήμερη πάση καὶ μας προσλαμβάνουν πάλι με νέα 5μήνη, αφού έχουμε χάσει κάθε νόμιμο δικαίωμα-αδεια-κλπ.

Δηλαδή ένας νόμος που φτιάχτηκε για εργαζόμενους σε θερινούς κινηματογράφους πχ, εφαρμόζεται σαν παραθυράκι.

για μακρόχρονα εργαζόμενους σε κρατική υπηρεσία.

ΓΙΑΤΙ ΤΙΝΕΤΑΙ ΑΥΤΟ;

Γιατί χώρος όπως οι δήμοι, η ΕΥΔΑΠ, οι αναδασώσεις καὶ άλλοι, χρησιμοποιούνται σαν φράγμα στην εποχιακή ανεργία α που ανεβαίνει από τον Σεπτέμβριο καὶ μετά, με το κλείσιμο των καλοκαρινών δουλειών, τής Πανελλήνιες κλπ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ

Να ξεκαθαρίσει η εργασιακή μας σχέση να τακτοποιηθούν τα αιτήματα μας -βαρύ ένσημο, συνθήκες εργασίας, επίδημα υπαίθρου- καὶ να οργανωθεί καλύτερα η δουλειά μας που τώρα κυριαρχείται από την ανευθυνότητα καὶ την προχειρότητα των προϊσταμένων.

Επειδή λοιπόν ζητήσαμε οργανωμένα τό δίκιο μας μας απολύουν σαν δήθεν μη παραγωγικούς.Το τραγικό στην ιστορία είναι πως απολύουν όσους έχουν τής μεγαλύτερες ανάγκες καὶ την καλύτερη απόδοση.

Απολύουν τους νέους συνδικαλιστές που τον τελευταίο καιρό έχουν κύρια δραστηριοποιηθεί για το μπλοκάρισμα των απολύσεων καὶ τούς μεγαλύτερους που μετά από 6 ή 7 χρόνια δουλεύεις έχουν δικαίωμα.Πάντες με απολύσεις: - προσλήψεις νέου πρωσωπικού να αντικαταστήσουν τους εργάτες, για να παραμείνει η αναδάσωση χώρος συγκαλύψης τής ανεργίας.Να τρομοκρατήσουν τους εργάτες που ζητά με τη πιο στοιχειώδη δικαιωματα μας.Να παραβιάσουν ακόμα καὶ εκείνη την εργατική νομοθεσία που έτσι καὶ αλιώς είναι σε βάρος μας με παραθυράκια.

Η επίθεση πάνω στους 450 εργάτες των αναδασώσεων είναι επίθεση στην βάση του εργατικού κινήματος που σπρώχνει στην ανεργία καὶ την τρομοκρατία.

EINAI EΠΤΟΕΣΗ ENANTIA SE SENAI TON IDIO.

Σύλλογος εργαζόμενων στής αναδασώσεις.

ΤΑΞΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ «ΕΘΝΙΚΟ» ΚΙΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟ

Σήμερα το θέμα του στρατού, το εθνικό κ.λπ. έχουν μπει στην καθημερινότητα. Και μέχρι σήμερα πάνω σ' αυτό το θέμα δεσπόζει ο λόγος του κυρίαρχου σοσιαλ-καπιταλισμού: λόγος που με διαφορετικές εκδοχές, ανάλογα με την κυβέρνηση, συνοψίζεται στα εξής: «Για να αποφύγουμε τον πόλεμο, πρέπει να στηριχτούμε στους διεθνείς συσχετισμούς — παλατζάρισμα ανάμεσα σε NATO και Ανατολή — χωρίς να τους διαταράσσουμε σοβαρά εξευμενίζοντας την Τουρκία (αποδοχή της διχοτόμησης στην Κύπρο και του τετελεσμένου της Τουρκικής κατάκτησης) και παράλληλα σχετική ενίσχυση του στρατού μη μας βρει και κανένα κακό. Επομένως ενίσχυση της πολεμικής βιομηχανίας, σε ένα κάποιο ποσοστό και εκσυγχρονισμός του στρατού. Στον εκσυγχρονισμό του στρατού περιλαμβάνεται και μια κάποια υποχώρηση στα αιτήματα της μάζας των φαντάρων για ανθρωπινότερες συνθήκες ζωής στο στρατό. Άλλα, προς Θεού, χωρίς να σπάσει η ιεραρχία κι η πειθαρχία και το τάισμα με όλο και παχυλότερους μισθούς των αξιωματικών, γιατί μπορεί να μας κάνουν και κανένα πραξικόπημα.

Απέναντι σ' αυτή την κυριαρχη λογική δεν υπάρχει ουσιαστικά κανένας αντίλογος. Και μάλιστα δεν υπάρχει σοβαρός αντίλογος ούτε κάν από το χώρο που κατατεκμήριο θα έπρεπε να προβάλει μια εναλλακτική λογική: τον ακροαριστερό, κι αυτό εξαιτίας της μεγάλης ιδεολογικής σύγχυσης που κυριαρχεί από την ουσιαστική ιδεολογικο-πολιτική διάλυση αυτού του χώρου. Και σ' αυτό το ζήτημα η έλλειψη γραμμής είναι καθοριστική. Γιατί είναι ζήτημα περίπλοκο και δύσκολο. Το αποτέλεσμα αυτής της σύγχυσης είναι ότι και η δουλειά για το στρατό που είχει γίνει παλιότερα οδηγείται σε αδιέξοδο.

Γι' αυτό γίνεται σήμερα αναγκαίο να υπάρχει ένα συστηματικό ξεκαθάρισμα των αντίστοιχων προβλημάτων που κάποτε θα μπορέσει ίσως να οδηγήσει σε μια παρέμβαση με νέο περιεχόμενο.

Εθνική ομοψυχία και ταξική σύγκρουση

Ένα ψευτοδίλημμα που προβάλλεται από τους εγχώριους αριστεριστές είναι το ακόλουθο: όποιος υποστηρίζει πως στην Ελλάδα υπάρχει εθνικό ζήτημα, αυτός αναπόφευκτα θα πέσει στη λογική της «εθνικής ομοψυχίας». Επομένως τα πράγματα πρέπει να είναι καθαρά: ή υποστήριζεις πως δεν υπάρχει εθνικό ζήτημα, οπότε είσαι «επαναστάτης», ή, αν αντίθετα υποστηρίζεις ότι υπάρχει εθνικό ζήτημα, τότε υποχρεωτικά πέφτεις στην παγίδα της εθνικής ομοψυχίας. Όσο για την πραγματικότητα, έποτε αυτά τα γκρουπούσκουλα λογάριασαν την πραγματικότητα ώστε να τη λογιαρίασουν και τώρα;

Το παράδοξο δε που παρατηρείται είναι ότι αυτοί οι φοβεροί επαναστάτες που δε θέλουν την εθνική ομοψυχία, σπανίως τη σπάνε όταν πρόκειται για κάτι συγκεκριμένο, είτε στο δρόμο είτε στη διαδήλωση είτε στην απεργία. Μένουν πιστοί στον «προγραμματικό» επαναστατισμό και ασχολούνται με την άγρα μελών ή, άλλες εκδόχες, με τα μπαρ και τα έντυπά τους αποφεύγοντας κάθε σύγκρουση με το κράτος. Κατά τα άλλα όμως είναι καθοροί επαναστάτες. Αντίθετα βέβαια εμείς που θέλουμε την «εθνική ομοψυχία», εδώ και δέκα χρόνια δεν έχουμε σταματήσει να την σπάμε, στο δρόμο, τη διαδήλωση, την

απεργία, στις δίκες και τις φυλακές, και συγκρουόμαστε αδιάκοπα με τους «επαναστάτες» που πάνω στα συγκεκριμένα μας βρίζουν πάντα «εξτρεμιστές». Ποιός δε θα θυμηθεί τους επαναστάτες κάθε φορά που ήταν να γίνει κάποια «επικίνδυνη» διαδήλωση να κάνουν πάντα ό,τι περνάει από το χέρι τους για να μη σπάσει η εθνική ομοψυχία στην πράξη; Δεν έχει υπάρξει σύγκρουση και αντιπαράθεση, όχι μόνο από το Πολυτεχνείο του '80 και μετά αλλά και πολύ παλιότερα, που αυτοί οι καθαροί επαναστάτες να μην προσπάθησαν να την σαμποτάρουν και να την υπονομεύσουν, και στο τέλος να συρθούν με το ζόρι σε μια αντιπαράθεση. Γι' αυτό λοιπόν, ανάλογα με την περίπτωση, μας χαρακτηρίζουν ή εθνικιστές ή πιο συχνά εξτρεμιστές, αυθορμητιστές, αυτόνομους, κ.λπ. κ.λπ. Και όμως, σύμφωνα με τον περιβότο διαχωρισμό τους, θα έπρεπε να είμαστε τα «καλά παιδιά» της εθνικής ομοψυχίας, όπως ακριβώς... είναι οι ίδιοι.

Αυτό το παράδοξο δεν μπορεί παρά να έχει μια και μόνο ερμηνεία, ότι η πραγματικότητα είναι ακριβώς αντίστροφη στην Ελλάδα. Μπορεί κανείς να διασπά την εθνική ομοψυχία αποτελεσματικά, με μεγάλη διάρκεια και με κάποιες πιθανότητες επιτυχίας στη συνολική κοινωνία, μόνο όταν αναγνωρίζει το εθνικό ζήτημα και κινείται με βάση αυτή την πραγματικότητα. Όποιος αντίθετα δεν κατανοεί το εθνικό ζήτημα δεν μπορεί παρά να είναι ή τροτσικιστικό υπόλειμα του παρελθόντος ή νεαρός βλαστός του αστισμού που εξαγοράζει τις ταξικές ενοχές του με «ταξικές αναφορές», αλλά σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να έχει μια γραμμή σύγκρουσης για την Ελλάδα.

Με τον ίδιο τρόπο που στην Κατοχή, όποιος δεν κατανοούσε το εθνικό δεν μπορούσε να πάρει τα όπλα και παρέμενε ντιλετάντης (έστω και αν έκανε ακόμα και σωστές κριτικές σ' αυτούς που τα πήραν), ανίσχυρος και ἀπράκτος, ακριβώς γιατί δεν κατανοούσε το κεντρικό. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που στο Βιετνάμ, την Κίνα, παλιότερα, τη Νικαράγουα σήμερα, κ.λπ. κ.λπ., επαναστάτες δεν είναι όσοι μιλάνε για ταξική καθαρότητα, αλλά εκείνοι που συνδυάζουν εθνική πραγματικότητα και ταξική σύγκρουση.

Γι' αυτό και στην Ελλάδα είναι οι καθαροί επαναστάτες που αποφεύγουν σαν ο διάλογος το λιβάνι τις κακοποιές της οποιασδήποτε σύγκρουσης με το κράτος, ενώ οι «εθνικιστές» κάνουν αυτή τη δουλειά για λογαριασμό των... «επαναστατών».

Εδώ θα πρέπει να κάνουμε μια διευκρίνηση. Στην εποχή μας, απέναντι στο ζήτημα του πολέμου και το εθνικό υπάρχουν δύο επαναστατικές τακτικές, δύο επαναστατικές τοποθετήσεις, ανάλογα με τη χώρα και τη συγκυρία. Στις χώρες που συμμετέχουν σε ιμπεριαλιστικούς πολέμους, άσχετα με το ποιός «επιτίθεται» και ποιός «αμύνεται» εκεί δεν χωράει καμιά συζήτηση. Αντίθετη στον πόλεμο που φτάνει και σε εμφύλιο. Και δε θα ανατρέξουμε στο Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, θα πάμε σε πρόσφατα παραδείγματα, στο αντιπολεμικό κίνημα στην Αμερική ενάντια σ' ον πόλεμο του Βιετνάμ, ενώ ακόμα πιό καθαρή περίπτωση ήταν ο πόλεμος των Φώκλαντ όπου «αμυνόμενη» ήταν η ιμπεριαλιστική Αγγλία. Εδώ επρόκειτο για μια σαφή περίπτωση ιμπεριαλιστικού πολέμου. Όποιος δεν καταγγέλλει έμπρακτα τον πόλεμο παίζει υπέρ της εθνικής ενότητας.

Αντίθετα όπου υπάρχει εθνικό ζήτημα εκεί τα πράγματα αντιστρέφονται. Επαναστατική είναι η πολιτική που προσπαθεί να αφαιρέσει από την αστική τάξη την ηγεμονία στη διαχείριση των εθνικών ζητημάτων και να συνθέσει ταξικό κίνημα και εθνικό ζήτημα. Αυτό που συνέβη σε όλες τις μεγάλες αντιποικιακές επαναστάσεις, αυτό που συνέβη στην Κομμούνα του Παρισιού, αυτό που συμβαίνει σήμερα στη Βόρεια Ιρλανδία. Εκεί ακριβώς επαναστάτες είναι όσοι συγκρούονται με την αστική τάξη και στα δύο μέτωπα της σύγκρουσης, και τα συνδυά-

ζουν, εθνικό και ταξικό. Αντίθετα διάφορες λεπτές και καθαρές ψυχές «επαναστατών» που υπήρχαν και υπάρχουν και σ' αυτές τις χώρες και που θέλουν να διαχωρίσουν τον «καθαρά» ταξικό αγώνα από τον εθνικό, παραμένουν στο περιθώριο χωρίς συνήθως να ενοχλούνται από το κράτος. Ακριβώς γιατί είναι «off».

Το ίδιο λοιπόν, αλλά σε πολύ μικρότερη κλίμακα και διαστάσεις συμβαίνει και στην Ελλάδα. Όποιος δεν κατανοεί ότι στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια εξωτερική σωβινιστική απειλή που έχει εκφραστεί με την κατάληψη της μισής Κύπρου και τις ενδημικές διεκδικήσεις στο Αιγαίο, τη Θράκη και την υπόλοιπη Κύπρο, τότε αυτός δεν καταλαβαίνει τίποτε από την ελληνική πραγματικότητα, και γι' αυτό εξάλλου είναι «off» στη σύγκρουση και με το κράτος στα υπόλοιπα πεδία της ταξικής πάλης. Γιατί πράγματι όταν ζείς «έξω» από τη χώρα σου αποτελείς ένα στοιχείο που δεν έχει τα ιδεολογικά, ηθικά και πολιτικά κότσια να συγκρουστεί με το κράτος με διάρκεια και αποτελεσματικότητα. Στην καλύτερη περίπτωση είσαι ένα μικρό παράτημα του ΚΚΕ στην αντινατοϊκή καμπάνια του. Και βέβαια δεν είναι τυχαίο το πόσο κοντά αυτές οι διάφορες ομαδούλες βρίσκονται με τον μεγάλο αδερφό στη θέση για τα «εθνικά».

Mia επιθετική στρατηγική

Αντίθετα η μόνη με συνέπεια επαναστατική πολιτική δεν μπορεί παρά να στηρίζεται σε μια και μόνη στρατηγική, την αμφισβήτηση της σοσιαλ-αστικής ηγεμονίας και στο ζήτημα του στρατού και σ' εκείνο της «εθνικής άμυνας». Η μόνη επαναστατική τοποθέτηση είναι η μεταφορά της ταξικής πάλης μέσα στο στρατό, η κατάκτηση της προλεταριακής αυτονομίας σε ένα νέο πεδίο. Αμφισβήτηση, κριτική και καταστροφή του αστικού στρατού, όχι μέσα από την άρνηση της ύπαρξης ενός εθνικού ζητήματος, αλλά αντίθετα μέσα από την υπονόμευση της σοσιαλ-αστικής ηγεμονίας. Και σοσιαλ-αστική ηγεμονία σημαίνει στρατοκρατία, σημαίνει πειθαρχία αστικού - φασιστικού τύπου, σημαίνει οι αποφάσεις στα χέρια των καραβανάδων. Αντίθετα, πάλη ενάντια σ' αυτή σημαίνει μια άμυνα που μετατίθεται στα χέρια των φαντάρων, που χτύπαε την αστική πειθαρχία, που οδηγεί προοπτικά σε ένα σχήμα λαϊκής πολιτοφυλακής, σε μια σύγχρονη εκδοχή της. «Ετσι λοιπόν πάλη ενάντια στην ταξική ηγεμονία της αστικής τάξης πάνω στο εθνικό ζήτημα και πάνω στο στρατό σημαίνει ταξική πάλη μέσα στο στρατό. Και μια τέτοια πάλη βέβαια δεν μπορούν και δεν πρόκειται να την διεξάγουν όσοι αρνούνται την ύπαρξη εθνικού προβλήματος. Μπορούν να την διεξάγουν μόνο όσοι, ξεκινώντας απ' αυτή την διαπίστωση, παλεύουν ενάντια στην αστική ηγεμονία στο στρατό. Γιατί η ύπαρξη απειλής από τους σωβινιστές της Τουρκίας κατανοείται από το λαό και τους φαντάρους τόσο καλά ώστε δεν υπάρχει καμιά δυνατότητα δράσης μέσα στο στρατό μιας άποψης που θέλει να είναι γενικά και αφηρημένα αντιπολεμική. Αυτές οι απόψεις κυκλοφορούν μόνο έξω από το στρατό. Δεν είναι τυχαίο. Μέσα στο στρατό μόνο μια επαναστατική πολιτική μπορεί να υπάρξει: η αμφισβήτηση της αστικής ηγεμονίας στο εθνικό και το στρατό. Κύριοι καραβανάδες αρνούμαστε, έμπρακτα, την ηγεμονία σας, αρνούμαστε έμπρακτα το δικαίωμά σας να αποφασίζετε για τα πάντα, διεκδικούμε εμείς μια άλλου τύπου άμυνα που φτάνει μέχρι τα συμβούλια των φαντάρων και το λαϊκό στρατό.

Και έχουμε ήδη πολλά επιχειρήματα σε μια τέτοια κατεύθυνση.

Το γεγονός ότι ο στρατός «τους» είναι εκείνος που ξεπούλησε την Κύπρο. Το γεγονός ότι δεκάδες χιλιάδες νέοι προτιμούν νά πάρουν τρελόχαρτο παρά να περά-

σουν από το καθαρτήριο του σοσιαλ-αστικού στρατού. Το γεγονός ότι ο στρατός τους έχει χρησιμοποιηθεί τόσες και τόσες φορές για την κατάπληξη των λαϊκών ελευθεριών. Για όλους αυτούς και για χιλιάδες άλλους λόγους διεκδικούμε το δικαίωμα να αμφισβητούμε στο στρατοκρατικό μηχανισμό, στους σοσιαλ-καπιταλιστές στην εξουσία, το δικαίωμα βέτο πάνω στο ζήτημα της άμυνας και του στρατού.

Η άμυνα πρέπει να περάσει στα χέρια του λαού, στα χέρια των φαντάρων. Αυτή μόνο μπορεί να είναι μια κατεύθυνση σύγκρουσης μέσα στο στρατό και για το στρατό. Αυτή μόνο μπορεί να είναι μια απάντηση στη νέα συγκυρία.

Η καινούργια συγκυρία στο στρατό

Γιατί πράγματι στο στρατό υπάρχει μια νέα συγκυρία που καθορίζεται από την εξάλειψη προοδευτικά της λογικής του παλιού στρατού της Δεξιάς και το πέρασμα σε ένα στρατό «σύγχρονο», παρόμοιο με άλλα σοσιαλ-καπιταλιστικά μοντέλα της Ανατολής και της Δύσης. Παράλληλα εμφανίστηκε και εδραιώθηκε η παρουσία της ΚΕΕΔ, του ΚΚΕ εξωτερικού, κ.λπ.

Είναι προφανές λοιπόν πως δεν αρκούν πιά τα αρχικά αιτήματα του «εκδημοκρατισμού», που λίγο πολύ αποτέλεσαν τον κινητήρα του κινήματος. Σήμερα ο «εκδημοκρατισμός» πρέπει να πάει παραπέρα, στη διεκδίκηση της αντιπαλότητας των ταξικών συμφερόντων και οπτικών γύρω από το σύνολο των ζητημάτων του στρατού και της άμυνας. Αυτό βέβαια δεν μπορεί να γίνει μόνο προγραμματικά ή αφηρημένα, αλλά ξεκινώντας πάντα από τα συγκεκριμένα αιτήματα των φαντάρων.

Ξεκινώντας από αιτήματα οικονομικά που πρέπει να αξονιστούν γύρω από το ζήτημα του μισθού, που είναι ώριμο να μπει πιά, και μάλιστα σε αντίθεση με τους παχυλούς μισθούς των αξιωματικών, περνώντας από τα ζητήματα συνθηκών ζωής και «πειθαρχίας» και φτάνοντας μέχρι συνολικά ζητήματα, όπως εκείνα των εξοπλισμών, ποιός αποφασίζει γι' αυτούς και ποιός τους ελέγχει, κ.λπ. κ.λπ., όπως και ζητήματα προσανατολισμού της συνολικής πολιτικής της κυβέρνησης και του κράτους.

Στη νέα συγκυρία που θα εξελιχθεί βέβαια με μακρό-

συρτους ρυθμούς — εκτός εξωτερικού «απροόπτου» — θα κληθούμε να απαντήσουμε και να παρέμβουμε σε αιτήματα αυτής της κατηγορίας. Γι' αυτό αναπόφευκτα θα υπάρχει και ένα σταδιακό ξεκαθάρισμα οπτικών και προοπτικών.

Πάντως θα αρχίσει να μπαίνει δειλά - δειλά, αλλά προοδευτικά όλο και πιο έντονα, το αίτημα της πάλης ενάντια στον αστικό ή αν προτιμάτε σοσιαλ-αστικό στρατό. Και αυτή η πάλη δεν μπορεί να διεξαχθεί με στοιχειώδη σοβαρότητα και αποτελεσματικότητα παρά μόνο από εκείνη τη θέση που αναγυρίζει την πραγματικότητα του εθνικού και έτσι μπορεί να προσφέρει στον κόσμο και τους φαντάρους μια αποτελεσματική δυνατότητα αντίστασης στον εκβιασμό της εθνικής ομοψυχίας που προβάλλουν οι σοσιαλ-αστοί. Η θέση της ταξικής αυτονομίας είναι σαφής: «εθνικό, ναι, αλλά ποιά τάξη έχει το πάνω χέρι», και αυτό το αίτημα ταυτίζεται με εκείνο των συμφερόντων και των αιτημάτων των φαντάρων. Εξάλλου αυτή η παρέμβαση είναι η μόνη που μπορεί να δώσει και οποιαδήποτε εχέγγυα πως το εθνικό δε θα χρησιμοποιηθεί από την αστική τάξη για να περάσει την οποιαδήποτε σωβινιστική εκδοχή του εθνικού και να «καπελώσει» τις ταξικές αντιθέσεις.

Έτσι λοιπόν παρ' όλο που σήμερα ηχεί κάπως σαν μουσική του μέλλοντος **το αίτημα που θα μπαίνει στα επόμενα χρόνια είναι το αίτημα της πάλης ενάντια στον αστικό στρατό, της πάλης για να περάσει η άμυνα στα χέρια του λαού.**

Αυτός είναι ο ιδιαίτερος τρόπος με τον οποίο εμείς στην Ελλάδα θα μπορέσουμε να βρεθούμε σε παρόμοιο μήκος κύματος με το μεγάλο αντιπολεμικό κίνημα που διαπερνάει την Δυτική Ευρώπη, κίνημα που τελικά στοχεύει στην καταστροφή του αστικού στρατού. Αυτό όμως πάντα ξεκινώντας από την ελληνική ιδιαιτερότητα της ύπαρξης εθνικού ζητήματος.

Σ' αυτή την κατεύθυνση της πάλης, που θα πρέπει σταδιακά να φωτίσουμε τόσο στρατηγικά όσο και τακτικά, θα πρωθήσουμε για μια ακόμα φορά τη σύγκρουση με το καθεστώς και την εθνική ομοψυχία, ενώ οι «επαναστάτες» για μια ακόμα φορά θα συνεχίσουν να ταλαντεύονται ανάμεσα στην προγραμματική επαναστατικότητα και την ατολμία ή ανυπαρξία της πράξης.

ΣΤΡΑΤΟΣ:

ΟΧΙ ΣΤΗ ΛΟΓΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ

Ο χώρος της άκρας αριστεράς κατέφερε τα τελευταία χρόνια της κρίσης του, αν μη τι άλλο, να μπορεί να συνυπάρχει μέσα από κάποια μετωπικά σχήματα με συγκεκριμένα αντικείμενα παρέμβασης να μπορεί να δημιουργεί γεγονότα αναδεικνύοντας επιμέρους προβλήματα στο κεντρικό πολιτικό προσκήνιο.

Η Επιτροπή για τον Στρατο αποτέλεσε ίσως το καλύτερο παράδειγμα αυτών των μετωπικών σχημάτων. Αυτό δχλιδό γιατί συσπείρωσε γύρω της το μεγαλύτερο κοινάτι του "χώρου" για ένα σοβαρό χρονικό διάστημα, αλλα και γιατί κατέρθωσε να προβάλλει αιτήματα και να δημιουργήσει γεγονότα που ξεπερνούσαν κατά πολὺ τα περιορισμένα πλαίσια της άκρας αριστεράς.

Κάτι τέτοιο βέβαια δεν ήταν δυνατόν να γίνει αποδεκτό από δύο ομάδες. Ο χρονιος σεχταρισμός και ο παλαιοκομμουνιστικός αβαγκαρτισμός δεν μπορούσαν να δέχονται διτί εαφνικά, μέσα στην πολύ οικογενειακή μας φάρμακο, με τα γνωστά πρόσωπα, τις καθαρες απόφεις και τις "Ιστορικα επιβεβαιωμένες" πρακτικές μας, όταν ήταν κάποιοι ου διότου είδους κόσμος που θα μδλυνε την καθαρότητα της φυλής μας.

Ο γκρουπουσκουλισμός για μια ακόμα φορά δεν θα παραδινόταν χωρις μάχη. Ειδικα μάλιστα στην σημερινή κατάσταση, που οι αντικειμενικές συνθήκες πιέζουν ασφυκτικά στο να επιλέξεις ανάμεσα στην δημιουργία καινούργιων πρακτικών και αντιλήφεων ή στη θανάσιμη επιστροφή στον παλιο καριό, ένα κοινάτι του χώρου όταν δώσει την μάχη με νύχια και με δόντια για τον ένδοξο θάνατο, προσπαθώντας μάλιστα να συμπαρασύρει μαζί του και το κίνημα των στρατιωτών.

Προβλήματα στο κίνημα για το στρατό

Είναι γνωστό διτι εδώ και αρκετο διάστημα το κίνημα των στρατιωτών αντιμετωπίζει προβλήματα. Ήταν «άλλωστε αναπόφευκτο. Αφού βρέθηκε σ'ένα εντελώς παρθένο, από άποφη εμπειριών, έδαφος αντιμετώπισε τον πολύ ιδιόμορφο χώρο του στρατού που αχρήστευε την πείρα αλλών κοινωνικών χώρων και αναπτύχθηκε σε μια περίοδο που η υπόλοιπη κοινωνία βρέσκεται σε μια επικινδυνής μορφής ακινησία.

Ειδικα σήμερα που το πολιτικο κλίμα που διαμορφώθηκε λίγο πριν και αμέσως μετά από τις εκλογές του '81, και που επέτρεψε να εκφραστει προϋπάρχουσα αντίθεση των στρατιωτών απέναντι στον στρατιωτικο μηχανισμό με τη μορφη κινήματος δεν υπάρχει.

Και αυτο γιατί:

Οι προσπάθειες του ΠΑΣΟΚ για την αναβάθμιση του κόρους του σώματος των αξιωματικών με την δήθεν "συναδέλφωση λαού-στρατου" και η έντερχην εκμετάλλευση των "εξ' ανατολών κινδύνων" για την διατήρηση του ίδιου καθεστώτος στον στρατο, έχουν πετύχει ως ένα σημείο υπόλληξον την στάση-αντίθεση της κοινωνίας απέναντι στον στρατιωτικο μηχανισμό. Με αποτέλεσμα η εικόνα, που ήτεται καθημερινά να είναι του πανίσχυρου και ουδέτερου μηχανισμού που επιτέλους αποδέχτηκε τα δρια παρέμβασής του, ανατρέποντας έτσι την κρίση αξιωματικών που τον κατάτρεχε. Οι μικρες αλλαγες που πραγματοποιήθηκαν στα

στρατόπεδα-κύρια στα κέντρα νεοσυλλέκτων- το μερικο ξεπέρασμα των στόχων του κινήματος των στρατιωτών και η συνολικότερη συντηρητικοποίηση της κοινωνίας, δεν διαμορφώνουν έδαφος για έντονη κινητικότητα μέσα στο στρατο. Παρότι τα στοιχεία που πάνω τους στηρίχτηκαν δλες οι μέχρι τα σήμερα αντιστάσεις συνεχίζουν να υπάρχουν σχεδόν αναλλοίωτα.

Η "αγορά του αιώνα" πέρα από τα δροια γενικότερα προβλήματα θάξει, προσανατολίζει το ενδιαφέρον του κόσμου σε προβλήματα άλλα από εκείνα που έχουν να κάνουν με το καθεστώς που επικρατει στο εσωτερικο του στρατου.

Η παρέμβαση της ΚΕΒΔ και η αποστασιοποίηση του ΚΚΕ εσ. από τις Επιτροπες Στρατιωτών με την παράλληλη έδρυση των Δημοκρατικων Ένωσεων Στρατιωτών, κατέφεραν να δώσουν την έμφαση για την ανάγκη της από τα έξα παρέμβασης για αλλαγες στο στρατο, και τη διαμόρφωση μιας ειλικρίνας παραταξιοποίησης του κινήματος. Στοιχεία που κάνουν να απονε το αρχικο ενδιαφέρον, και η διάθεση συμπαράστασης που εκφράστηκε πρώτο διάστημα.

Το κίνημα των στρατιωτών δεν έχει σήμερα εκίνη την αναγκαία πρωταρχικη συγκρότηση που θα του επέτρεψε να δημιουργεί γεγονότα μέσα στις μονάδες-τέτοιου τύπου που θα κέντριζαν, μόνιμα, το ενδιαφέρον της κοινης γνώμης. Το γεγονος αυτο, μαζί με τον περιορισμό των δυνατο τήτων για αυθόρμητες μαζικες αντιστάσεις, αναγκάζουν το κίνημα να περνάει μια περίοδο κάμψης, με έντονα προβλήματα μαζικοποίησης, οργάνωσης και προσανατολισμου.

Η επιτροπή για το στρατό

Σε μια τέτοια κατάσταση ήταν "Φυσικο" να έρθουν στην επιφάνεια και με οξυμένη, μάλιστα, μορφη, οι διαφορετικες αντιλήφεις που συνυπήρχαν στα πλαίσια της επιτροπης για το στρατο, καθώς προσπαθούσαν να δώσουν στοιχεία κατεύθυνσης για την λύση των προβλημάτων.

Έχει ειπωθει και παλιότερα διτι, ένα κοινάτι της Επιτροπης, με κύριο εκφραστή του την ΟΣΕ, ποτε δεν αποδέχτηκε το κίνημα των στρατιωτών σαν τέτοιο που ήταν αλλα πάντα το αντιμετώπιζε σαν ένα μέσον που θα χρησιμευε για την άσκηση μιας γενικότερης πολιτικης που σαν οργάνωση δεν μπορούσε να κάνει. Ετσι σήμερα, στο βαθμο που αναδεικνύονται κάποια σοβαρα πολιτικα προβλήματα (εξοπλισμοι, πόλεμος, πολεμικη βιομηχανία) οι προσπάθειες κατευθύνονται στο νιοθετηθουν αυτα από το κίνημα των φυτών με έναν τέτοιο τρόπο που να παραμερίζουν το υπαρκτο επίπεδο συγκρότησης του και να αγνοουν τις δροιες ανάγκες του αναδεικνύει η πρακτική του.

Γιατί είναι πραγματικα κωμικοτραγικο να αναγνωρίζεται από τη μια πλευρα, διτι οι δροιες αντιστάσεις, και συγκρότησεις μέσα στις μονάδες δεν μπορουν ποτέ έχουν σαν βάση τις συνθήκες διαθίσης (εκτίμηση αρκετα δεξια βέβαια) και να αιτιολογούνται μέσα στο πλαίσιο του αξιωματού στον στρατο και από την άλλη να προτείνεται, σαν κεντρικη πολιτικη γραμμη που θα συγκροτή-

ΤΙ ΚΡΥΒΕΤΑΙ ΠΙΣΩ ΑΠ' ΤΗΝ ΟΜΟΙΟΜΟΡΦΙΑ
ΤΩΝ ΦΑΝΤΑΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΛΑΣΗ

Φίλοι Δαρισάνοι,

Ηρθατε σήμερα στην παρέλαση της 28ης Οκτωβρης, να δείτε και να χειροκροτήσετε το στρατευμένο φίλο, γιο, αδερφό και συγγενή, και θα φάνετε να τον βρείτε καίσαραν, και τα απ' την ομοιομορφία της στολής και του κράνους, του βηματισμού και των κινήσεων.

Μια ομοιομορφία που για να πετύχει περάσμενε δεκάδες ώρες ατέλειωτων εξουθενωτικών προβάνων, σε βάρος της ξενούρωσης και των ελάχιστων εξόδων μας, γεντήκαμε απειλές και προπηλακισμούς από τους αξιωματικούς, αλλά και υποσχέσεις για "τιμητικές & δειλες" που ποτέ δεν πήραμε.

Μια ομοιομορφία για μια δυνοπή εκδίλωση βιτρίνας ενδές μηχανισμού που παραμένει εκλειστός και ανελεύθερος, πάνω απ' τους πολίτες και έξω απ' αυτούς και τον έλεγχό τους.

Βιτρίνα, που πίσω της κρύβεται η μαύρη φυχή του φαντάρου.

-που βλέπει τη θητεία να παραμένει στην εξοντωτική διάρκεια των 22-26 μηνών, τη μεγαλύτερη στην Ευρώπη.

-που η τυφλή πειθαρχία, η καταθλιπτική ρουτίνα, η στέρηση κάθε πρωτοβουλίας, εξακολουθούν να ρυθμίζουν τη ζωή του.

-που η απέλυτη εξουσία του αξιωματικού πάνω του φέρνει την ταπείνωση και την καταρράκωση κάθε έννοιας ενθρώπινης αξιοπρέπειας.

-που οι συνθήκες ζωής και δουλειές του στα στρατόπεδα παραμένουν διθλιες, με τις φυλακές να βρίσκονται διφθούες στην ημερησιά διάταξη και να παρατείνουν την ζήμη μεγάλη θητεία του.

-Με τις αυτοκτονίες να συνεχίζονται, δημιουργούνται προχτές του συνάδελφου δόκιμου στη Μυτιλήνη

-Με την αυνυπαρέσταση και των ελάχιστων δικαιωμάτων, την αναστρολή των ελευθεριών που είχαμε σαν πολίτες, κατάχτηση που έχουν εδώ και χρόνια οι φαντάροι σε μια σειρά ευρωπανές χώρες, διώς ειδαμε και στην πρόσφατη συνδιάσκεψη των Ευρωπαϊκών Εργανώσεων Στρατιωτών που έγινε το Σεπτέμβρη στην Αθήνα.

'Ομως επίσης...

Η πειθαρχημένη αυτή εικόνα που βλέπετε κρύβει και την εδώ και τρία χρόνια εκφρασμένη διάθεση και στάση των φαντάρων να παλέψουν και ν' αντισταθούν σ' όλα αυτά.

Την απόφασή τους να οργανωθούν μέσα σε επιτροπές και να διεκδικήσουν:

-12μηνη θητεία.

-πολιτικές και συνδικαλιστικές ελευθερίες.

-ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης.

Γι' αυτές και μεις σήμερα σας καλούμε να μη χειροκροτήσετε την "αγέρωχη κορμοστασιά" μας και τις "συντονισμένο Βήμα", αλλά να "χειροκροτήσετε" και πολύ περισσότερο να συμπαρασταθείτε στον αγώνα που κάνουμε για την αλλάξουμε τη ζωή μας.

Στρατιώτες και Σμηνύτες Δαρισάς

28/10/84

σει το κίνημα, η πάλη ενάντια στον πόλεμο και τους εξοπλισμούς απ' τη σκοπια της ανάγκης για καταστροφή του αξιόμαχου του στρατου. Βέβαια η πρακτική συνταγή που θα λύνει την αντίφαση υπάρχει. Είναι αυτη του κάθετου διαχωρισμου των αρμοδιοτήτων: οι μεν στρατιώτες θα παλεύουν για τα απλα καθημερινα προβλήματα και η Επιτροπή, για τα "πολιτικα".

Είναι νομίζω, η πιο ολοκληρωμένη τακτική που εμφανίζεται, για να υλοποιήσει την από χρόνια υπάρχουσα θέληση δι αφού δεν πετύχαμε να συγκροτήσουμε κίνημα στρατιωτων σε μάζιμου πολιτικού διελογικες κατευθύνσεις, κατρος είναι να επιχειρήσουμε να στήσουμε κάποιο κίνημα έξω από τον Στρατο που θα έχει μεν αναφορα στο στρατο, αλλα με εξωτερικους δρους. Αυτο διμως που έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον είναι η υλοποίηση απ' της της αντίληψης διως εκφράστηκε έμπρακτα. Δι αμφωθουμε λέσει, μια πλατφόρμα της Επιτροπής Για τον Στρατο-που φυσικα δεν έχει καμία σχέση με τα επίπεδα συμφωνίας των στρατιωτων-που αποκλείει οποιαδήποτε άλλη άποφθη ομάδας ή από μου-εκτος απ' αυτη της ΟΣΕ και των επιρρώνηση πο τα πλαίσια της επιτροπής ενω τους επιτρέπει να συμμετέχουν στις Επιτροπες στρατιωτων.

Είναι βέβαια ο ιδανικότερος τρόπος για να διαλύσει κανεις την ιστορία του κινήματος για το στρατο. Ομως μια τέτοια τακτικη επιλογη, πέρα από το ουσιαστικο αυτο πρόβλημα αναδεικνύει και δυο άλλα. Αυτο της άρνησης κάθε αυτονομίας και σεβασμου των εσωτερικων διαδικασιων των δύο πολιτων κοινωνικων κινημάτων και αυτο των πολιτικων ηθων που συνεχίζουν να υπάρχουν σε κάποιες ομάδες ή άτομα και που εκφράστηκαν με την πραξικοπειατικη ανακήρυξη μιας άποφθης σε Επιτροπη για το Στρατο, με αρμοδιότητες μάλιστα να αποκλείει διοικον δεν συμφωνει μαζί της.

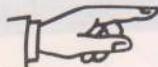
Η σημερινή τακτική

Η σημαντικη θέση που κατέχει ο στρατιωτικος μηχανισμος, στην ελληνικη κοινωνία, μαζί με την αντικειμενικη αδυναμία της άρχουσας τάξης, να προχωρήσει στις φιλελευθεροποιήσεις που της είναι αναγκαίες για την εκτόνωση της δυσαρέσκειας που συσσωρεύεται στην στρατευμένη νεολαία κάνειν αναπόφευκτα τα ξεσπάσματα στο στρατο σε πρόσφορες πολιτικες περιόδες διως εκείνη του '81. Στο βαθμο μάλιστα που έγινε η αρχη, με την έπαρξη του κινήματος των στρατιωτων, τα ξεσπάσματα αυτα δεν μπορουν παρα να είναι εντονότερα και πιο δυνατικα.

Γι αυτη είναι αναγκαίο να οικοδομηθουν σήμερα διοικον οι δροι που θα επιτρέφουν την απαιτούμενη συνέχεια των αντιστάσεων μέσα στο στρατο και θα τις συγκροτήσουν σε οργανωμένοι νημα. Κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο στοιχείο για να μπορέσει να υπάρξει οποιαδήποτε ουσιαστικη αναφορα για το στρατο.

Αυτο σημαίνει ότι πρέπει ν' ακολουθηθει μια τακτικη που θα συσπειρώνει διες τις δυνάμεις, που έχουν διάθεση να κινηθουν προς την κατεύθυνση κινήματος στρατιωτων. Η, μέχρι τα σήμερα, βέση συγκρότησης των Επιτροπων Στρατιωτων-που είναι αυτη της αντίθεσης των εφέδρων με τη δομη και τη λειτουργία του στρατιωτικου μηχανισμου-αποτελει πλαίσιο συγκρότησης αρκετα πλατυ και επιτρέπει την έκφραση πολύπλευρων και μαζικων αιτημάτων και δραστηριοτήτων. Σαν τέτοια είναι ικανη να αποτελει βάση για τη συγκρότηση και των επιτροπων πολιτων.

Η Επιτροπη για το Στρατο θα πρέπει να καλύπτει διες τις πρακτικες και πολιτικες ανάγκες που απαιτούνται για να μπορέσουν οι στρατιώτες να σχηματίσουν τα δικα τους δραγμα κεντρικης και περιφερειακης παρέμβασης. Ταυτόχρονα,

Η ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟ ΝΕΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

(Προκήρυξη απ' τα Χανιά)

Στις 19 Οκτωβριου, κέλη του ΚΕΕ μλ, μιούρδουν προκηρύξεις, αναφορών ανακοίνωσης και γράφουν συνθήματα στον τοίχο του Πολυτεχνείου Χανιών. Οι φοιτητές προσπαθούν να τους εμποδίσουν, δηλώνοντας: "αυτό είναι το σπέτι μας, το θέλλωμα καθαρό, εδώ μορφωμέναστε, θα φωνάξω την αστυνομία, θα κάνωμε μόνοση." Σιέζουν την ανακοίνωση, σφετσώνουν τον τοίχο και οφήνουν τα συνθήματα.

Μετά, γράζουν ομόφυνη; απόφαση, οπου καταδικάζουν την αναγραφή συνθημάτων,

μιλούν για "περόρο αισθητική και λειτουργική χώρο που έχως τη τάχη να φοτσόμες, "δηλώνουν στις 8 "εξαντλήσαμε ήδη το νόμιμο μέσο" κ.λ.π.

Την ανακοίνωση, συχνά συνοδευόμενη με επαινετικά σχόλια, δημοσιεύουν δλεγούσι αστικές εφημερίδες της πόλης.

Δέν ανήκωμε στην οργάνωση που έγραψε τα συνθήματα, τα ίδια τα συνθήματα μπορεί να μην μας εκφράζουν, το γεγονός μπορεί να φαίνεται ασήμαντο.

Προσφέρεται δώρος για μερικές σπέφεις, μια που ανθίζει σ'ένα χείμαρο από ανάλογα γεγονότα και συμπεριφόρδες που τελικά καθορίζουν τα πλέοντα της καθημερινής μας ζωής, και δεξίχουν την επικενδύνων εξπλάση επικενδύνων ίδεών, που αναπόφευκτα συνοδεύουν τη σμερινή υποτονιδητή της μαζινής δράσης. Ιδέων δουλδρεπτης νομιμορροσόνης, που αν σήμερα κάνουν δυνατό αυτό που χρέες ήταν αδιανότητο, αδριό ήσως κάνουν δυνατές αδιανότητες για σήμερα μερίδους καταστολής.

.....

Νε αυτή τους την ενέργεια οι φοιτητές κέρδισαν τη συμπάθεια της καλής ποινινών των Χανιών, του μπαμπά, της μαμάς, των καθηγητών τους, της αστυνομίας καθώς του εκδότη της Καρπεμανλικής "ΞΘΝΗΚΗΣ Θωής", που δημοσιεύουντας την ανακοίνωση τους, δηλώνει πως "Θα στεθή αρρώντος τους στο μέλλον".

Την αντεπίθετα αντίθετη της αστυνομίας είχαν κερδίσει άλλοι, που πριν ήταν χρόνια δεν σεβότηκαν τους τούχους του χημείου, της θοιλικής, του Πολυτεχνείου. Αντιπάθεια μεταφρασμένη σε μερικής εκαπούτανες νεκρούς.

.....

Η δεσμομένη την αποστροφή των φοιτητών για τη ρύπωνση, δια περιμένωμε να δεξίουν αυδλογή εικοσιθίσια στην οικολογική καταστροφή που προχώρη με επιταχυνόμενους ρύθμούς.

Επίσης, να δεξίουν την ανάλογη επιφυλακτικότητα στα καθήματα της ίδιας τους της σχολής, που τους προσφέρει για τεχνοκρατική σ' -λέχη της βεριάς βιομηχανίας και οικοδομής, με δλή την φυσική, χημική, πολεοδομική και πηγική ρύπωνση που συνεπάγονταν.

.....

Όποιος στις 19 του με πρόσχημα τη καθαριότητα εμποδίζει την πλεύση διακίνησης ίδεων, είναι στα 50 του θα ανεκθή τις πυρές των Βιβλίων, με πρόσχημα το νομό και τη ταξη.

Η πρόσαρτη "τα συνθήματα λερώνουν" ήταν πάντα γνώρισμα της αντίδρασης.

Πριν ΙΣ χρόνια το ελεγχόν το διορισμένα χοντρικά συμβούλια, μεταπό δεξιού, και πάντα μάτσου και δικαστές.

Και αφού είδαμε (χωρὶς όλωστε να εκπλαγούμε) τους φοιτητές που δηλωναν αριστερούς το 70, να ζεχνούν αποφοιτώντας τη νεανική τους πίστη, για να μετατραπούν στους βολεμένους αστούς ή και ακόμα στους στυγυνούς εργοδότες του σήμερα, τι δραγες να περιμένουν στο μέλλον από άπομα που κιδαίας από την εφηβεία τους, έχουν εσωτερικεύσει τις συμβατικότητες της κυριαρχηγούς ιδεολογίας;

.....

Ο συντηρητισμός των σημερινών φοιτητών είναι αποτέλεσμα της εντατικοποίησης που εφδρύωσαν σε γυμνάσια, λύκεια και σχολές οι σημερινοί διαχειριστές της εξουσίας. Εντατικοποίηση που επιβλήθηκε με αδέηση της δλής, αυτοτροφερες εξετάσεις και βαθμολογία, με βάση αργιών, μελνηση καθώς οι ελεγχοίς ορίουν αποσύνων, απαγόρευση εξοχολιών ευτύπων, διαχωρισμός σε ειδικευμένους κλάδους, δήλωση από την ΙΣ, δόσηκολες εισιγαγικής που οι συστημένοι κρατούν χρήγια με το νέο σύστημα, εγκλωβισμός τέλος των μεθότων σ'ένα ανύσιο και ελεγχόμενο κορπορατίστικο συνδικαλισμό, όπου η σοσιαλιστική κενολογία συναγωνίζεται σε πάξια την εθνικόδρομο προκάτοχο της.

Εντατικοποίηση με σκοπό την ανακοίνωση της κρίσης του καρδαίου με τη προσαρμογή της Ελλάδας στα σύγχρονα τακτηλούτικα δεδομένα και με τη μαζική παραγωγή πειθήνων ειδικευμένων ρουπών για να επανεργάσουν τη (καπιταλιστική) παραγωγή.

Σαν επόμενο, καινότερο μυστικό είναι πως οι καινούργιες φουρνίδες των πρωτοτόνων είναι από τις συντηρητικότερες που πέρασαν ποτέ από τα πάνεπιστημα.

Κυριαρχεί το σπασιαλίκι, το κυριάλικι, το ποδόσφαιρο, η μέδα, ο αυτογνωμός, ο αριθμός, η καριέραλατρεία, η σωματοφύνεια, η δλήσιψη φυστασίας, η απουσία κριτικού πνεύματος, οι συμβατικές σεξουαλικές σχέσεις, η μεταστήση της αυθεντίας του καθηγητή, η πειθαρχία, η υποταγή, ο κομφορτισμός, η αστικοποίηση.

Λογικό αποτέλεσμα των παραπάνω για τη δράση της δεξιότητας σε σχολές και σχολές. Οι δεξιές τακτηνίες, γεννώντας δεξιές συμπεριφορές, δημιουργώντας απέραντη πολιτική σε δεξιά οργανωτική έκφραση: καθένας, δερίζει αυτό που σπέρνει.

.....

Όλα πιάνε, ένα παραπάνω ισχέον για τη σχολή μηχανικών διεύκριτης. Πασοκοκκινό αντέγραφο του αντίστοιχου Ντεγκλαϊκού δημιουργήματος στη Γαλ-

οι προς τα ξεχωριστά της θα πρέπει να παλέρουν υπόδηπτο το επίπεδο συγκρότησης των σπρωτών και να κεντράρουν για την σημερινή συγκρότηση στην προσπάθεια επαναφοράς του προβληματισμού της κοινωνίας πάνω στο καθεστωτικό που επικρατεί στο στρατό, γενικεύοντας την κριτική και πρακτική που ασκούν οι Επιτροπες στρατιωτών και εξειδικεύοντας σε συγκεκριμένα αιτήματα που να ικανοποιούντων στρώματα του πληθυσμού με αναφορά πάντων του στρατού, και να συγκροτούν ένα μπλοκ πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων που θα στηρίζουν και θα τροφοδοτούν το κίνημα μέσα στο στρατο.

Ολα αυτά βέβαια με την υπενθύμιση δτι δεν μπορούμε να δούμε ένα τεράστιο κίνημα στρατιωτών τη στιγμή που η υπόδοιπτη κοινωνία βρίσκεται σε ακινησία, και δτι το κίνημα των στρατιωτών δεν μπορει, τουλάχιστον εύκολα, ν' αποτελέσει τον σπινθήρα που θα κινητοποιήσει τους άλλους κοινωνικους χώρους.-

M.Z.

λία, που σκοπό είχε να παρήγη τεχνοκράτες ειδικευμένους για διοικητικόν, ελίτ διοικητών με συνέβοση της τάξης τους και της διευθυντικής τους θέσης, για να τοποθετηθούν σαν υψηλόβαθμοι σε καίρια τεχνοδιοικητικά κόστα και μέντρα εξουσίας.

Περιττό να προσθέσουμε πως η αντίστοιχη γαλλική έδω και 20 χρόνια, ήταν και είναι η αντιδραστικότερη σχολή της Γαλλίας.

Ο φοιτητής δεν δικαιούται να αμφισβητήσει τέτοια, αν δεν αμφισβητήσει πρότα τις δύνεις του τις σπουδές : το πανεπιστήμιο είναι η διεμορφωτική οργάνωση της άγνωστης, μηχανισμός αναπαραγωγής της αστικής τάξης, δηλαδή της αυτοκοινωνικής αρχηγότητας.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΡΟΥΤΗΤΕΣ ΘΑ ΕΙΜΑΙ ΤΑ ΑΓΡΙΑΝΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ. Η τουλάχιστο τα τόσο απαραίτητα μεσοστρώματα για τη σταθερότητα του συστήματος.

Διξιωματικοί ή έστω επιλογές της αστικής τάξης, μεριμνήνοι κατευθείαν ή έμμεσα, ή'να κομμάτι από τη τορτα της υπεροξείας που ληστεύεται από τους εργάτες. Κομμάτι που δεν τους κάνει να κουνάνε υπόκοινα την ουρά τους στον υπέρτατο επιγείο διαυπόστατο θερ-ιδιοκτήτη της τούρτας : το κράτος και το κεφάλαιο.

Αναποφεύκητα πλέον και στην Ελλάδα, διώς ήδη πρέπει μερικά χρόνια στέλεχος τον κακιταλισμό, το θέμα της υποτιθέμενης "φοιτητικής πρωτοπορείας," που καλύπτεται από την είναι παρο ΘΕΑΜΑ (τετραετές ή πενταετές ανάλογα με τη διάρκεια σπουδών).

Κιδάρια στο πολυτεχνείο του 73, η φοιτητική επιτροπή λογδιρίνει τις αποφάσεις της (φροντίζει αποσιωπημένης) εργατικής συνέλευσης, μετατρέποντας τις απο αυτοκαπιταλιστικές διακυρώσεις σε αστικοδημοκρατικές σύντηξες.

Τώρα πια δύο και λιγότερους φοιτητές βρίσκονται κανείς στις συγκρόσεις του Λεβερπούλ, Ιόρετον, Βερόλινου, Συρίζης, Αντερντον, Βαρσοβίας, Ξάνθης, Διέγης, η ξειραφήση των εργαζομένων παραμένει πάντα έργο των έδρων και κανενάδες δύλων που δρά τάχα για λογαριασμό ή για συμφέρουν τους."

Το πανεπιστήμιο Βγάζει επιστήμονες - μαγική λέξη που υποστά της με σεβασμό υποκλίνεται δύνη η καθώς πρέπει σύμβολα της κοινωνίας μας.

Δέξη που «εντυχώς» - το δικούμα της προκαλεί μαγικαστική γέλια στους προλετάριους με συνελέποντας της τάξης τους. (Τενική ευθυμία φέρνει η φάση πυντά 'ναι επιστήμονα' κατ' η επικινδουόμενη ζέρπα.)

Λέξη που, ιδιοτιμένη από ανθρώπους όμορμους δρομους, με πέντε χρόνοτες αντιγραφήνες γύνσεις περιτορισμένες σ'ένα πολύ στενό πεδίο, έχει γάστερι κάθε τι από την αρχική της έννοια : επει-στατική, στενή κάπου ψηλά, έστι που πλέγμα μεν να πίστην γαυτόχρονα δίλει τις εκφράσεις και τις αντιβέσσεις

της ζωής μέσο στη πολυπλοκότητα των : φράγμα για το οποίο δεν ψειλίζεται καθόλου να πάτη κανείς στο πανεπιστήμιο, το αντιθετο-μάλιστα.

Οι σημεούνοι επιστήμονες, απλοί υπο-τοτάμενοι υφιστάμενοι του συστήματος, παρηγοριούνται απλάς με το να επι-βούλωνται σαν επιστάτες, κοινώς τάστασι, στην εργαστική τάξη για λογαριασμό της ηφαίσταιοι.

Οι προδραματες δικας φλόγες της Αθήνας που έκαψαν ταυτόχρονα δύο τραπέζες, το μαγαζί-βιτρίνας των μαστικών αστυνομικών των ΜΕΑ, τα γραφεία του μητροπολίτη και τη σχολή μηχανολόγων μηχανικών, δεξήνουν στη τημάτα του νέου προλεταριάτου αρχίζουν ήδη να έχουν επεγνωμό της ολδητας των εχθρών τους.

"Όποιος δεν τη φύγειν είναι υεκρός, διποίος βολεντειαί είναι εχθρός."

Ηδόνη απδία μπορούμε να υιοθετούμε για τα σύμβολα του καλόν φοιτητή, που ακούει εύλαβικά τους αθηηγήτες του, του καλόν επιστήμονα, που θα "μεταχειωστή κάπει υδριμο μέσον".

Ηδόνη πλήγη για τα δάχρωμα προγράμματα σπουδών, τους ασφρισμένους τούχους, το "έδος λειτουργικού κτηρίου που έχουμε τη τάξη να σπουδάζουμε.

Αν αυτό είναι τα ίδιαντα των νέων μας φοιτητών, τότε τους ευχόμαστε καλές σπουδές, καλή σταδιοδρόμια, τας με το καλό με σεμνή ώρη με την ανέλεγκτη προκατα. Αφού σονόν δίλλωστε στη πόλη μας οι νεοδηλουτοί μποστοτακοί και μη. καινού χαρούμενα, όταν ανταλλάσσουν με την σίγητη ενός διπλώματος την παρέντη της ιδρυτής τους, ενισχυμένη με μερικά πολύ συγκεκριμένα ευτός σχεδίου. Ήστια και οικοδομήσιμα οικηπέδα.

"Καί δεν μπορώ τέλοτα το καλό να πάγια 'αυτόν τον δινθρωπο, που ενώ χρονίς τέρπο συγγρήψει και οι οιλοσοφεί, δεν έχει τιμήν κανείς εχθρός, μια που κανένα δεν τιθίσει να ενοχλήση με το γραφείον του."

Διογκύνεται ο κυνικός.

Πριν ενοχληθούν οι φοιτητές με το πάραπονο κείμενο, καλά θα ήταν να σκεφτούν συ τρέπει ίσως πράττει να ενοχληθούν με τη καλή κοινωνία των Χανίων που τους καλεσθέντες, τους δεξιάσταντες και τους σηκαλάστεντες (ενώ από την άλλη τους καθίζει 13.000 την γενιστερά).

Τους κολυμβείς για να τους ξέλιπει τόρα στο δική της το κινέλι, τους αγκαλιάζει της νε ώρης πυτζά, την οποία διελέγεται για να τους ήσην ντε γερόσπου πριν την θάνατον.

XARTA I-TE-84

«ΟΙ ΔΕΚΑ ΜΕΡΕΣ» ΤΩΝ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ Ή ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

Για δέκα σχεδόν μέρες από την Πέμπτη 28 Σεπτέμβρη μέχρι την Παρασκευή 5 Οκτώβρη στα Εξάρχεια και το κέντρο της Αθήνας αναπτύσσεται μια σύγκρουση ανάμεσα στη νεολαία και το κράτος του ΠΑΣΟΚ. Αρχικά λοιπόν ας δούμε τί ακριβώς έγινε.

Όλα ξεκίνησαν την Πέμπτη 28 Σεπτέμβρη, όταν γύρω στις 11 ή ώρα, δύναμη περίου 100 αστυνομικών με στολή, υποστηριζόμενοι από ασφαλίτες με πολιτικά και άνδρες των ΜΕΑ, έκανε «επίθεση» στο κέντρο της πλατείας, αρχικά, όπου συχνάζουν νέοι - πανκ, και άρχισε να τους μαζεύει για «εξακρίβωση ταυτότητας». Επειδή όμως 3 κλούβες πούχαν φέρει δεν γέμιζαν μόνο με τους πανκ και επειδή υπήρχαν άλλες «φάτεσες που δεν τους άρεσαν», η «επιχείρηση αρετή» επεκτάθηκε και στα γύρω καφενεία, εστιατόρια κλπ. Οι επικεφαλής αστυνομικοί Αρκουδέας και Κοχτιούλας, δήλωναν σ' όποιον ρωτούσε «γιατί?», ότι «εσείς θα φύγετε από όω και δεν θα ξαναπατήσετε...!» Οι δεκάδες ύποπτοι νέοι οδηγήθηκαν με τις κλούβες στην ασφάλεια και μετά λίγες ώρες τους άφησαν, αφού βέβαια είχαν ποδοπατήσει και κλωτσήσει τον Γ. Δάγλο στο πρόσωπο και σ' όλο του το σώμα.

- Το ίδιο τρομοκρατικό σκηνικό επαναλήφτηκε και την Παρασκευή 29 Σεπτέμβρη. Αυτή τη φορά όμως η τρομοκρατία δεν πέρασε εύκολα. Οι αστυνομικοί αναγκάστηκαν να σύρουν αρκετούς μέχρι την κλούβα, επειδή αντιστεκόντουσαν, συνθήματα φωναζόντουσαν μέσ' στην κλούβα και μέσ' στην ασφάλεια: «Το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, ίδια η τρομοκρατία, ΜΑΤ και ΜΕΑ για μια Ελλάδα νέα, Κάτω τα χέρια από την νεολαία...». Μέσα στην ασφάλεια προσπάθησαν πάλι να πάρουν αποτυπώματα αλλά οι περισσότεροι αρνήθηκαν. Μετά από λίγες ώρες τους άφησαν όλους ελεύθερους.

- Για τρίτη μέρα το Σάββατο, συνεχίστηκε η ίδια ιστορία. Κι αυτή τη φορά οι νέοι στην πλατεία δεν έμειναν βουβοί: μόλις άρχισαν οι συλλήψεις έγινε πορεία στους δρόμους που έφτασε μέχρι τις εφημερίδες, αναγκάζοντας κάποιους δημοσιογράφους να κατέβουν μέχρι την πλατεία να δουν τί γίνεται. Η πορεία επέστρεψε στην πλατεία, όπου παρατάχθηκε απέναντι στους διπλάσιους αστυνομικούς και φωναζόντουσαν συνθήματα ενάντια στην τρομοκρατία του ΠΑΣΟΚ.

Οι εφημερίδες του Σαββάτου είχαν γράψει για «επιχειρήσεις Αρετής», για το «ξεκαθάρισμα του κέντρου της Αθήνας» από τους «αναρχικούς», κλπ.

- Η Κυριακή ήταν «ησυχή» μέρα. Μετά την αντίσταση που προβάλλαμε τις υπόλοιπες μέρες οι κλούβες έφυγαν από την πλατεία και στάθμευσαν κοντά στο Πολυτεχνείο, 300 μέτρα παρακάτω. Ήδη από το πρωί είχε αποφασιστεί από την «πρωτοβουλία νέων ενάντια στην καταστολή» και τις «αριστερές συσπειρώσεις φοιτητών», να γίνει συγκέντρωση την Παρασκευήστην πλατεία, ενώ καθημερινά να υπάρχει κόσμος στην πλατεία για ν' αντιστέκεται, όπως και έγινε.

- Η Δευτέρα 1 Οκτώβρη απέδειξε ότι το κράτος έχει 2 πρόσωπα. Έτσι στις 10 ή ώρα το βράδυ η διαταγή πούχαν τα ΜΕΑ, οι ασφαλίτες και οι αστυνομικοί ήταν: «...τσακίστε τους «αναρχικούς» όπου και να πάνε». (Δηλώσεις του Αστυνομικού διευθυντή Μπούνικη, που «αναρχικούς» θεωρεί,

ΚΑΣΤΡΙ
ενταύθα
Καλημέρα
κύριε
Πρόεδρε

Υποκριτές

Τι υποκρισία. Για να μην πω τι φασισμός. Τι χοντροκομένο λιβάνι στη «νύγια κοινωνία» και εύκολη καταδίκη του «περιθώριου», αποπνέουσι ορισμένα κείμενα καθηευρωμένων εμπορικών δημοσιογράφων -ή και εμπόρων της πολιτικής όπου καταπίνονται με τη νεολαία.

Ετσι και μας δοθεὶ η ευκαιρία να βιωτήξουμε μπουκιά μας στα σάλτσα κάποιων ηδονών, ασκώντας όλη τη «γοητεία» -κρυφή και φανερή- της «μπουρένουαζας» -στην οποία από άποψη τρόπου ζωής ανήκουμεν και φραστικά πολεμάμε τρέχουμε κι εμείς και τα σάλτσα μας μαζί. Κι ύστερα αφού σηκωθούμε από το νεανικό κορμάκι που «υποτάξαμε» με τη κοινωνική μας παράσταση γράφουμε κι ένα πύρινο άφρο για τη χαλασμένη γενιά.

Είναι να διαβάζεις κάποια κείμενα και να θυμάσαι τη καυστική παρατήρηση των Ουγγάρων για τους ανήθικους που μιλάνε συνέχεια για τη δημόκη.

Κι ύστερα αναρωτιώμαστε γιατί μεγαλώνει το «χάσιο των γενεών». Κι ονειρευόμαστε κοινωνίες

όπως ο προκάτοχός του αρχιφασίστας Καραθανάσης, τους νέους που έχουν άλλες ιδέες, ντύσιμο και κούρεμα από τα «καθώς πρέπει»). Τρέχοντας, βρίζοντας, κλωτσώντας, και ξυλοκοπώντας καθένα που βρισκόταν μπροστά τους, οι αστυνομικοί του ΠΑΣΟΚ συνέλαβαν παράνομα πάνω από 50 νέους. Αστυνομικός κλοιός έγινε γύρω από την πλατεία και δεν άφηναν κανένα να πλησιάσει.

Στις επιθέσεις αυτές κακοποιήθηκαν μεταξύ άλλων, άγρια, ο Πρόεδρος των Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Φυσσάκης, και ο δημοσιογράφος της «Ελεύθερης Γνώμης» Λακόπουλος. Οι «εξακριβώσεις» δεν σταμάτησαν μόνο σ' όσο κόσμο κυκλοφορούσε αλλά επεκτάθηκαν μέσα σε κινηματογράφους, ταβέρνες κλπ.

Τα συνθήματα που ακούστηκαν ήταν πιο οργισμένα από κάθε άλλη φορά: «**Απόψε το ΠΑΣΟΚ θύμησε την χούντα, Μποσινάκης ο νέος Καραθανάσης, Ανεργία Καταστολή αυτή είναι για τους νέους η αλλαγή. Η αστυνομία τρομοκρατεί εδώ και τώρα ν' αφοπλιστεί!**». Πήγαμε στην ασφάλεια και περιμέναμε μέχρι τις 4 το πρωί όταν αφέθηκαν οι περισσότεροι και κρατήθηκαν για να παραπεμφθούν 18 νέοι με βαριές κατηγορίες.

– Την Τρίτη το βράδυ έγινε πορεία από την πλατεία Εξαρχείων ως την εισαγγελία στην Ομόνοια που απαιτούσε: «να λευτερωθούν οι κρατούμενοι νέοι». Στο μεταξύ οι εφημερίδες είχαν αλλάξει το τροπάρι και αντί για το φόβο των «αναρχικών» άρχισαν να προβάλλουν το όργιο τρομοκρατίας της αστυνομίας κλπ. Μείναμε στην εισαγγελία μέχρι να φύγουν οι κρατούμενοι. Και έγινε πορεία ξανά με κατάληξη τα Εξάρχεια. Κανείς δεν ήταν εναντίον μας εκτός από τους αστυνομικούς που μας παρακολούθησαν στενά.

– Την Τετάρτη 3 Οκτώβρη πήγαν τους κατηγορούμενους στο δικαστήριο όπου ήταν μαζεμένος κόσμος από το πρωί. Το δικαστήριο έδωσε αναβολή της δίκης για την Παρασκευή. Την ώρα που ανέβαζαν τους νέους στην κλούβα η αστυνομία χωρίς αιτία επιτέθηκε και ξυλοκόπησε άγρια όσους νέους συμπαραστεκόντουσαν και συνέλαβε άλλους 3! Την ίδια ώρα που έπεφτε σοσιαλιστικό ξύλο, ο υφυπουργός Νέας Γενιάς Δήλωνε στους 30 αντιπροσώπους της «πρωτοβουλίας» και των «συσπειρώσεων»: «...είστε μια μειοψηφία και καλά έκανε η αστυνομία· είστε περιθώριο...!» Κι όλα αυτά, παρουσία των δημοσιογράφων.

– Πέμπτη 4 Οκτώβρη γίνεται ενημέρωση του κόσμου με προκηρύξεις και ντουντούκες στις σχολές, τα προπύλαια. ΠΑΣΟΚ και αστυνομία είναι εξαφανισμένοι.

Ο Μποσινάκης καλεί μια αντιπροσωπεία να συζητήσει μαζί της. Έχει φανερά υποχωρήσει και λέει ότι «...εγώ με τους «αναρχικούς» δεν έχω τίποτα, σέβομαι κάθε ιδεολογία σαν θρησκεία...».

Συγχρόνως στις εφημερίδες της ημέρας δημοσιεύονται παρόμοιες δηλώσεις του υπουργού Δημόσιας Τάξης Σκουλαρίκη.

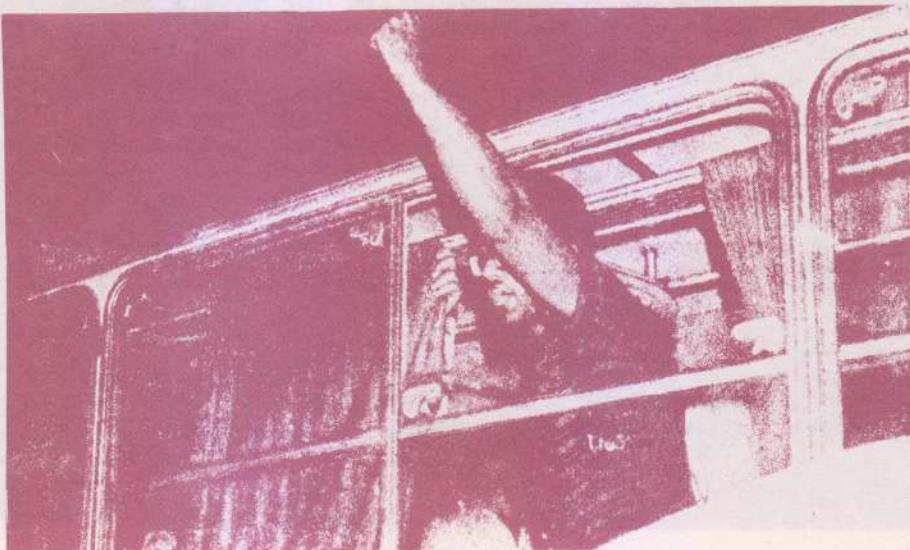
Το απόγευμα γίνεται η πορεία με συμμετοχή 2.000 ατόμων. Χαιρετιστήρια συμπαράστασης έχουν στείλει πολλές πολιτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις: Ρήγας, διοικητικά συμβούλια φοιτητών, επιτροπές κατοίκων κλπ. Η πορεία περνά μέσα από τους δρόμους της Αθήνας με κύριο σύνθημα «**όχι στη βία και την τρομοκρατία, να φύγει απ' την πλατεία η αστυνομία, φασίστα Μποσινάκη παραιτήσου, ΠΑΣΟΚ και ΜΕΑ χτυπούν την νεολαία**» κλπ.

– Την Παρασκευή είναι η δίκη.

Μαζεύεται πολύς κόσμος για συμπαράσταση. Μεγάλες δυνάμεις αστυνομικών βρίσκονται μέσα κι έξω από το κτίριο των δικαστηρίων κλείνοντας τις πόρτες.

Ο κλοιός σπάει κι αρχίζουν να φωνάζονται συνθήματα. Αρχίζει η δίκη. Φυσικά απουσιάζουν οι μάρτυρες κατηγορίας, όλοι αστυνομικοί και η δίκη αναβάλλεται επ' αόριστο και λευτερώνονται όλοι οι κατηγορούμενοι. Η απόφαση γίνεται δεκτή με συνθήματα «**Η τρομοκρατία δεν θα περάσει, Πίσω από τον Λαλιώτη είναι ο Μποσινάκης**».

– Το ίδιο σκηνικό επαναλαμβάνεται και την Δευτέρα όπου είναι η δίκη των 3 συμπαραστατών, που κι αυτοί αφήνονται ελεύθεροι.

όπου τα νιάτα, ντυμένα ευπρεπώς κι' ομοιομόρφως παρευλαύνουν ενώπιον κατεστημένων σαρκοφάγων. Γιατί δεν υπάρχει μεγαλύτερη επιδειξη υποταγής - για τους παρευλαύνοντες - και έπαρσης, οίησης, αλαζονείας για τους επιχρυσωμένους γκαστοτενεκέδες, από τις παρελάσεις. Εκεί όπου δεν υπάρχει λόγος. Δοκιμασία. Άλλα μονάχα βρίσιμος και υποταγή. Πόσο εύκολα τα χτεσινά «ελληνοχριστιανικά» τα μεταγλωτίζουν ορισμένοι με σημερινά ελληνοσοσιαλιστικά. Γνωρίζουμε βέβαια το ανέκδοτο του ηγούμενου, που γυρνώντας στο μοναστήρι, από την πόλη, περιέγραψε την «άθλια, ακόλαστη ζωή των ήδονών», με τόσο ζωηρά χρώματα, ώστε, σταν έπυνησε για τον όρθρο, διαπιστώσε ότι όλοι οι καλόγεροι είχαν φύγει για την πόλη. Και γνωρίζοντάς το κάνουμε ακριβώς το ίδιο. Εμπορειόμαστε έναντι των αναγνωστών μας ό, π μυρίζει φρέσκια σάρκα και «κρυφή γοητεία». Κι' υστερά τραβάμε και ένα δεκάρικο για τα κατακάθια των καπιταλισμού. Είσι η για να έχουμε και το απαραίτητο ιδεολογικό άλοθι. Γιατί εκτός από σάρκες, «δροσερές υπάρχεις και τέτοια, εμπορεύμαστε και ιδέες. Στ' αλήθεια πιστεύουμε ότι τους κοροϊδεύουμε όλους; Η στρατολογία μένε και άλλους για το οργησμένο περιθώριο; Μόνο η κρατική εξουσία έχει ευθύνες για τα «παιδιά της Ελλάδας»;

Γ.Π. ΜΑΣΣΑΒΕΤΑΣ
«Ελεύθεροτητα» 6-11-84

ΠΑΝΚ – ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

και τρομοκράτες και τώρα μπορούμε να τους τσακίσουμε την επόμενη φορά που θα κουνήθουν (πολύ πιθανό λοιπόν, στο πολυτεχνείο να βρεθούμε μπροστά σ' ανοιγμένα κεφάλια από τα ΜΕΑ του Γεωργακάκη και τα KNAT του Φλωράκη).

Τα γεγονότα

Οτι δύγινε στο πολυτεχνείο είναι δεμένο με τα επιειδότια της επιχείρησης "Αρετής" στην πλατεία εξαρχείων. Όλα ξεκίνησαν όταν μια ομάδα αναρχικού, πανκ και άλλοι, θέλησαν να κάνουν μια συναυλία στην ΑΣΟΕ, "ενάντια στην κρατική καταστολή", τις αυλαήψεις και τους ξυλοδαρμούς που είχαν ακολουθήσει τις προηγούμενες μέρες στα εξάρχεια. Μετά την άρνηση των υπεύθυνων της αστού κατης "Κ"ΝΕ πήγε στο πολυτεχνείο να την κάνει. Ενώ γινόταν κάποια συνενόρηση με τα Δ.Σ. οι σοσιαλφασίστες της "Κ"ΝΕ, άρχισαν να λένε διάφορα "για σχέδια ενάντια στο πόλυτο χνείο", "για αναρχοφασίστες", "δεν μας αρέσουν οι φάσες σας" και άλλα τέτοια "κοινωνιστικά" επιχειρήματα. Δεν χρειάστηκε πολύ για ν' αρχίσουν τα σπρωξίματα, οι γροθιές και το κατέβασμα και κάψιμο κάποιων αυτούς από τους τοίχους του κτιρίου. Στη συνέχεια μετά από αντιπαράθεση με πέτρες, πυροβολεστήρες, ξύλα κ' μπουκάλια βενζίνης και από τις δύο μερικές στην συνέχεια έσπασαν οι βετρίνες, μιας τράπεζας και των γραφείων της ΝΔ.

Έχοντας υπόψη μας το γεγονός ότι κατά το παρελθόν έχουν γίνει δεκάδες εκδηλώσεις (συναυλίες, συζητήσεις) σ' όλες τις αστολές χωρίς να γίνουν επεισόδια. Είναι φανέρο πως η δρημητή μιας τέτοιας εκδηλώσης δεν ήταν πάρα μια προβοκάτσια της ΚΝΕ που βλέπει με δέσος, τις διαροές της ν' αιχάνουν στο χώρο της νεολαίας καλ να φοβάται σαν ο διάσολος το λιβάνι κάθε αυτόνομη δράση των νέων.

Αστυνομία

Την προβοκάτσια της ΚΝΕ την εκμεταλεύτηκε η αστυνομία και δεν επέμβηκε-χωρίς εδώ εμας να μας ενδιαφέρει η αστυνομική πλευρά του θέματος για το αν έπρεπε ή όχι να επέμβει, και πολύ πιθανόν να προβόκαρε η ίδια τα επεισόδια-έτοιμα ώστε την άλλη μέρα όλοι να ζητανε ευθύνη γιατί δεν παρέμβηκε, όπως και έγινε. Είναι χαρακτηριστικό το κλίμα που δημιουργήθηκε και η έκταση που πήρε από τον τύπο, χωρίς οι ζημίες να είναι αντίστοιχα μεγάλες. Είναι εξ' άλλου πολύ φανέρο από δήλωση σελωματικού της ασφάλειας "ότι τώρα μπορούμε να τους τσακίσουμε" καθώς επιτσις και από τις δηλώσεις Σκουλαρίκη ότι η αστυνομία ήθελε τα επεισόδια. Είναι ενώ μετά τις επιχειρήσεις "Αρετής" στην πλατεία, η αντίσταση που αναπτύχθηκε κατάφερε να διώξει τους μπάτσους από την πλατεία που για δύο βδομάδες δεν τόλμησαν να πατήσουν το πόδι τους και να αναβάλλει την δίκη των 18 επ' αδρίστον και να εκμεταλεύτηκε εμεις το χτύπημα της αστυνομίας αλλάζοντας υπέρ μας τα πόλιτικα κλίμα κάνοντας τους διάφορους Μποσγύακηδες και Λαϊκώττηδες να καταπιουν τα όσα εν αρχή αποφάσισαν. Τώρα μετά τα επεισόδια η αστυνομία ξαναγύρισε "διακριτικα" σκοπώντας 7-8 κλούβες γύρω από την πλατεία ενώ τα ψέματα στον τύπο δείχνουν καθαρά την διάθεση της εξουσίας να κάνει ένα σαφή διαχωρισμό στο χώρο της νεολαίας χωρίζοντας σε "αντικογνωνικα, απολίτικα και υποπτα στοιχεία" από την μια και "υπεύθυνους ώριμους, οργανωμένους νέους" από την άλλη, έτοιμες να μπορει να χτυπάει αποιαδήποτε αμφισβήτηση στους χώρους της νεολαίας που δεν ελέγχει.

Μια καλοστημένη παγίδα

Τα επεισόδια που έγιναν στο πολυτεχνείο στις 25 οκτωβρη και κύρια ότι ακολούθησε αυτά, φανερώνει τον προβοκατόρικο ρόλο που έπαιξαν οι αστυνομία, τα κόμματα και ο τύπος. Αυτόματα όλοι ανακάλυψαν τον μεγάλο εχθρό της ελληνικής κοινωνίας, που δεν είναι τ' ασφαλτικά, οι κατασταλτικοί μηχανισμοί της εξουσίας ή η ευπορευματοποίηση της ζωής μας σ' όλα τα επίπεδα, αλλα το κοινωνίας εκείνο της νεολαίας που δεν κοινωνικοποιείται, που αρνείται την μισθωτή δουλειά, το σοσιαλιστικό σχολείο, την οικογένεια, που η ζωή που κάνει είναι "αντικονωνική".

Δυο βδομάδες μετά τα επεισόδια το θέμα δεν έπαψε να προκαλεί τον τύπο, ενώ το ραδιόφωνο και η τηλεόραση το παρουσίαζαν από τις πρώτες ειδήσεις τους. Οι περισπούδα στες αναλύσεις και τα φαστικά όρθρα (των ανώνυμων σε Βήμα, του Φύλλα στην ελευθεροτυπία, καθώς και αυτά της Κα-Γκε-Μπε σε Εθνος, Ριζοσπάστη), τα οκτάστηλα πρωτοσέλιδα ("Κακε" το πολυτεχνείο, κατελύθη το κράτος, οργανωμένο σχέδιο), οι συσκέψεις με τους "υπεύθυνους φορείς", στο υπουργείο δημόσιας τάξης, προσπάθησαν και κατέφεραν ν' αλλάξουν το κλίμα πούχε διαμορφωθει υπέρ μας μετά τις αστυνομικές επιθέσεις "Αρετής" στα Εξάρχεια. Τώρα οι δύο έχουν αντιστραφει και είναι φωτικα, όταν για δέκα η μέρες όλοι κατηγορούσαν την αστυνομία γιατί δεν επέμβη κε για ν' αποτρέψει τις καταστροφές, η αστυνομία και το κράτος παρνάει σε επίθεση δηλώνοντας ότι να ποιοι εί-

ΚΡΑΤΟΣ

KAI

NEOI

Μετα τα τελευταία γεγονότα στα Εξάρχεια και στο Πολύτεγνού πάρκο να πρωτοπάτησαν κύρια νέοι έρχεται επιταχτικά η ανάγκη να ρίξουμε μια ματιά στα σχέδια του κράτους του ΠΑΣΟΚ για την νεολαία καθώς και στις δυνάμεις αντίστασης και δημοιουργίας που αναπτύσσονται στην νεολαία.

Οι δύο κοινωνίες

Την συνεχιζόμενη οικονομική κρίση τ' αφεντικά έχουν ένα μόνο τρόπο να την αντιμετωπίσουν: να την ρίξουν "στις πλάτες του λαου". Σήμερα όμως, με τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες πούχουν διαμορφώθηκε δεν μπορούν να ρίξουν τα βάρη σ' όλο τον λαο. Φαντάζεστε τι θα γινόταν π.χ. αν το κράτος άρχιζε να απολύει... δημόσιους υπάλληλους όπως έπρεπε "κανονικά" να κάνει άν ήθελε ν' αυξήσει την παραγωγικότητα ή για να μειωθουν τα ελλείμστα του δημόσιου τουέα. Επιτέλους θάχαμε μια επανάσταση (;) στην Ελλάδα. Ετοι μήμερα, αντίθετα οι δημόσιες υπηρεσίες μονιμοποιούν ακόμα "έκτακτους".

Βλέπουμε δηλαδή ότι ορισμένες πλάτες του λαου σχετικά ακόμα έχουν λίγο βάρος. Κατ' λέμε σχετικά γιατί η απάγρευση των αξέσεων, των απεργιών, οι αυστηροί εσωτερικοί κανονισμοί, το φάγωμα της ΑΤΑ, ο πλήρης έλεγχος κάθε συνδικαλιστικής κίνησης από τα κόμματα για τα πολιτικά τους συμφέροντα, ο πληθωρισμός, κλπ, έχουν χτυπήσει το οικονομικό επίπεδο των εργαζομένων και την κοινωνική μαχητικότητά τους.

Όμως σήμερα μπροστά στον φόβο της ανεργίας και της απόλυτης όσος κατέχουν ένα πόστο δουλειάς (καὶ εἰδικὰ οἱ δημόσιοι υπάλληλοι που απαγορεύεται να τους απολύσουν) είναι ευχαριστημένοι με την καταστασή τους... Αυτη είναι η "πρώτη κοινωνία", δηλαδή όλοι αυτοί οι εργαζόμενοι και οι γύρω που αποτελούνται από τους απολύτους εξασφαλισμένη δουλειά και μια πολιτική αναγνώριση-σχέση από το κράτος μιας και είναι συνδικαλιστικά οργανώμενοι και ενταγμένοι στους θεσμούς τους.

Και από την άλλη βέβαια έχουμε κάποιες άλλες πλάτες, που δέχονται και το κύριο βάρος της κρίσης. Είναι πρωτ' απ' όλα σε οικονομικό επίπεδο οι απολυμένοι, οι άνεργοι, οι νέοι, οι μετανάστες, οι γύφτοι, οι γυναίκες καὶ σε κοινωνικοπολιτικό επίπεδο είναι όλοι αυτοί (κύρια οι νέοι) που προσπαθούν να φτιάξουν την ζωή τους πέρα και ενάντι αἱ στους κανόνες των αφεντικών. Όλους αυτούς το σύστημα, τους πετάει στο περιθώριο, δεν τους "εξασφαλίζει", τους καταστέλλει.

Και σήμερα η έννοια της "εξασφάλισης" δεν αναφέρεται μόνο σ' ένα πιάτο φαγητού που αυτό έται κι αλλιώς τόχουν όλοι (εξαιρούνται ίσως οι "παράνομοι" μετανάστες) ή απλά σε μια θέση εργασίας, αλλά αναφέρεται σ' όλα τα στοιχεία που συγκροτούν ένα μίνιμουμ επίπεδο ανθρώπινης ζωής : εισόδημα, ψυχαγωγία, περιθαλψη, ενημέρωση, κουλτούρα, διάλογος

περιθώριο. Ετοι μήμερα ένας νέος της μεσαίας τάξης πούχει την δυνατότητα νάχει μηχανάκι μπορει να θεωρείται "εξασφαλισμένος" αηοένα νέο απο κατώτερα στρώματα που δεν έχει, ή ένας φοιτητης πούχει δωρεάν ιατροφαρμακευτική α σφάλιση, είναι σε καλύτερη μοίρα από ένα νέο που δεν είναι φοιτητης και άρα δεν έχει εξασφαλισμένη περιθαλψη. Σε πολιτικο επίπεδο είναι φανερο σε όλους πως ένας παν-κ πχ. δεν μπορει σήμερα να κάνει πολιτικη γιατί δεν έχει καμια οργάνωση ενω ένας φοιτητης μπορει γιατί ψηφίζει, εκπροσωπείται απο Δ.Σ., κάνει πορείες κλπ, ένας παν-κ μπορει να υπάρχει σαν παν κότο του, ενω ένας φοιτητης μπορει να κυκλοφορει σ' όλους τους κοινωνικους χώρους σαν φοιτητης. (Οι παν αναφέρονται σαν παράδειγμα, στην θέση τους μπορείτε να βάλετε καθε νέοπου για να εκφράστε χρησιμοποιείμη αναγνωρισμένες ομάδα - ποιήσεις: αντεξουσιαστες, μηχανόβιοι, ράδιοεραστέχνες..) Να λοιπον μπροστα μας η δεύτερη κοινωνία το περιθώριο

Το σχέδιο του κράτους

Φύσικα η διαδικασία διαχωρισμο της κοινωνίας σε δύο κομμάτια και ειδικα των εργαζόμενων-προλεταριακων κομματιών σε ενταγμένους και περιθώριο δεν είναι μια διαδικασία που γίνεται αυτόματα. Είναι μια διαδικασία πούχει αρχίσει απο καιρο και για την Ελλάδα προχωράει με συγκεκριμένα βήματα. (Για τον διαχωρισμο στο επίπεδο της εργασίας δες και το κείμενο για τους μετανάστες εργάτες στο Αιγαλέο, στην αρχη του περιοδικου). Το κράτος ζε κίνησε "επίσημα" τον διαχωρισμο με τον νόμο του Μαγκάκη ενάντια στους περιθωριακους, αυτόνομους, τσαντάκηδες, κλπ. Το βήμα αυτο απέτυχε και ο νόμος αποσύρθηκε γιατί ακριβως έβαλε στο ίδιο τσουβάλι πολιτικες και ποινικες μορφες αντίστασης-που φυσικα είναι ο απότερος στοχος, του κράτους-πράγμα που δεν ισχύει όμως στην πραγματικότητα.

Μετα ξεκινήσανε μια πιο υπομονετικη και μακροπρόθεσμη τακτικη: Καμπάνιες απο τις εφημερίδες ενάντια στους "τρομοκράτες των εξαρχείων", "την εγκληματικότητα των νέων", ρεπορτας στην φασιστοφυλάδα "Εθνος" για τους "φασίστες παν", έρευνες του Καρατζαφέρη στα σχολεία για την "διαφθορά της νεολαίας", επιχειρήσεις Αρετης στις γειτονιές, ξύλο στις συναυλίες και τέλος μετα την πανωλεθρία στα εξάρχεια-αυτης της πολιτικης του κράτους-άρχισε να βάζει "παγίδες". Άλλα θα μιλήσουμε για αυτες παρακάτω. Ας δούμε πρώτα γιατί η ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ του κράτους σήμερα είναι η νεολαία.

Το σοσιαλιστικο μοντέλο του ΠΑΣΟΚ στηρίζεται σήμερα, στην εξαθλίωση των νέων, των γυναικων στην παραγωγη, των μεταναστων ούτως ώστε να εκβιάζει την κοινωνία για αύηση της παραγωγικότητας, υποταγη στην εργασία(που οιΕ

ληνες γενικα και ειδικότερα οι νέοι δεν την πολυσηκώνουν) και τους ιεραρχικα ανώτερους. Ομως στην πλειοψηφία τους οι σημερινοι νέοι είναι αυτοι που πρώτοι δεν δέχονται την μιζέρια της δυσθης ανεργίας ή την εκμετάλευση της χαμιλόδυσθης εργασίας. Είναι ωρ πρώτοι που βάζουν έστω και αυθόρυμπα, έστω και "ποινικα" το ζήτημα λγύστε ρη εργασία-περισσότερο εισόδημα-περισσότερος ελεύθερος χρόνος. Από την άλλη βέβαια η νεολαία είναι το στρώμα αναπαραγωγης της κοινωνίας και κάθε άρνηση ή αντίσταση αυτου του στρώματος σημαίνει ότι οι "αξεις" των σοσιαλ-αφεντικων δεν περνάνε. Η άρνηση λοιπον και η ιδιαιτερότητα των νέων είναι που τους κάνουν επικίνδυνους και άσα πρώτο στόχο.

Παραπέρα είναι φανερη πλέον η προσπάθεια του κράτους να σπρώξει αυτη την αντίσταση μόνο σε "ποινικες" μορφές ξεκομμένες από την υπόλοιπη κοινωνία και άρα ένκολες να κατασταλουν. Ας δούμε δώμα για λίγο το παράδειγμα του πολυτεχνείου: Οι εκπρόσωποι του κράτους στο πανεπιστήμιο ρίξαν της βίας όπου ορισμένοι το τοπίμησαν και συνέχισαν το παιχνίδι μες το γήπεδο του αντιπάλου, την βία. Ετοι δεν είναι τυχαία ότι η αμυντικη στάση της ΚΝΕ που περιορίστηκε να "υπερασπίζει το Πολυτεχνείο" με αφορμη που προσβαστήρες, χωρις να αντιτελθεται, ότι τυχαία ήταν η στάση της αστυνομίας που δεν παρέμβηκε μιας και ήξερε ότι έτοι θα ενώνονταν δύλοι εναντίον της. Το επίπεδο της βίας λοιπον χωρις συγκεκριμένους κοινωνικοπολιτικους στόχους ή η ποσότητα που βγήκε ("τα σπάμε δόλα για μια συναυλία που δεν έγινε") και που ήταν σε ανατιστοχία με το γεγονός της απαγόρευσης (η αυτο και ο περισσότερος κόδημος δεν συμμετέχει αλλα κοιτούσε), αποδείχτηκε σήμερα πρόσφορο γιανά κερδίζει το κράτος. Αντίθετα η δυναμικη αντίσταση στα Εξάρχεια τις ποοηγούμενες μέρες που συνδέθηκε με κοινωνικοπολιτικο περιεχόμενο "ρατσισμο" ενάντια στην νεολαία" και "δικαιωμάτων νεολαίας", αποδείχτηκε νικηφόρα.

Το συγκεκριμένο βήμα λοιπον, που επιχειρει σήμερα το κράτος για να διαχωρίσει την νεολαία μεταξύ της αλλα κ' τα πιο δυναμικά της κομμάτια από την υπόλοιπη κοινωνία είναι η ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ: Αποκλείοντας κομμάτια ολόκληρα από την πολιτικη "συμμετοχικη" διαδικασία, τα σπρώχνεισέ άλλες λύσεις και σήμερα ορατη λύση στα μάτια των νέων είναι η παρανομία: ναρκωτικα, χούμιλγκανς, τσαντάκηδες, διαρήξεις, σπάστες... Από την άλλη πλέζοντας με την κατσού λη σόσες ομάδες προσπαθουν να οργανωθουν στην βάση μιας εναλλαχτικης ζωης, τις σπρώχνει ν' απαντήσουν στο παιχνίδι της βίας πούναι από χέρι χαμένο μιας και το κράτος, ο' αυτο το επίπεδο είναι ασύγκριτα ισχυρότερο.

Ομως ποίνικοποίηση δεν σημαίνει μόνο βία και καταστο λη, σημαίνει κάτι πολυ βαθύτερο. Είναι η παραδοχη από τα νέα επαναστατικα στρώματα ότι είναι δεύτερη κοινωνί α, ότι οι ανάγκες τους όπως τις περιγράψαμε παραπάνω, αφορουν μόνο τους ίδιους και όχι την υπόλοιπη κοινωνία. Ομως σήμερα οι ανάγκες αυτων των στρώμάτων εκφράζουν α γάνκες της πλειοψηφίας των εργαζομένων της κοινωνίας. Πολος εργάζομενος δεν συμφωνει με το λγύστε δουλεια- περισσότερα λεφτα-περισσότερος ελεύθερος χρόνος που είναι η καρδια της εξέγερσης των νέων, αν απαιρέσουμε τα πέπλα των συμβόλων, της βίας, των ιδεολογισμων, της παρανομίας... Πρακτικα ΚΑΝΕΙΣ: Κι αυτος είναι ο βαθύτερος πολιτικη στοχος των σοσιαλιστοκαπιταλιστων στην Μαγκάκη Λαλιώτη, Μποσινάκη, Κακλαμάνη και των κομμουνιστων του Κεφαλαιου στην Φλωράκη, Χαλβατζή, Φαράκου, Κύρκου, Μπόμπολα κλπ: ΝΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΟΥΝ ΤΙΣ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΕΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ στο γκέττο, στην παρανομία γιατι ακριβως απειλουν ριζοσπαστικα και τελεσίδικα και την εκμετάλευση κ την εξουσία τους.

Η απάντηση μας

Σήμερα λοιπον πρώτος στόχος μπαίνει η απόκρουση του διαχωρισμου σε 2 κοινωνίες. Κι αυτο μπορει να γίνει μόνο με μια διπλη τακτικη: Από την μία είσοδο στην πολιτικη διανωτικων νέων "ανησυχουν" και κινούνται και ψυχικα είναι αυτα που δέχονται την μεγαλύτερη καταπίεση, δινεργοι, μαθητες, νέες γυναικες, νέοι απο γειτονες, φαντα

ροι κλπ. Κι δταν λέμε πολιτικη εννοούμε ακριβως την διεύκρινηση, προπαγάνδα, απαίτηση των νέων αναγκων και αξιων και το ξπλωμά τους στην υπόλοιπη κοινωνία. Η μάλ λον δεν θα έπρεπε να μιλάμε για εξόπλωση των αναγκων, αλλα για ανακαλυψή τους απο τους υπόλοιπους προλετάρους-εργαζόμενους εφ' δοσον αυτες "εξ ορισμου" υπάρχουν, μέσα τους, λάγω της ταξικης τους θέσης!!!

Και απο την άλλη κατάδυση των πολιτικοποιημένων κομματων της νεολαίας (φοιτητες, μέλη οργανώσεων, αντεξουσιαστικων ομάδων κλπ) στις αντιθέσεις και καταπίεση της υπόλοιπης νεολαίας. Μιλάμε δηλαδη για ένα σπάσιμο τουγκέτο και απ τις δύο μερες και απο την πολιτικη-κυριες, μερια και απο την κοινωνικη-ποινικη, μερια.

Πιστεύουμε ότι σήμερα αν μπορει να υπάρξει μια εναλλακτικη κοινωνικολογικη πρόταση για την νεολαία, μόνο μέσα απο την συμμαχία αυτων των δύο κομματων μπορειν υπάρξει. Συμμαχία που σημαίνει την αγακάλυψη απο την με γάλη πλειοψηφία των νέων των εργαλειων της πολιτικης: τις έννοιες τοπίνων, συσχετισμοι, συγκυρία, προκήρυξη, περιοδικο, ΑΥΤΟΡΟΓΑΝΩΣΗ, ... λαλιώτης κλπ και απο την πολιτικοποιημένη μειονωφία πως παραλείται τα χρησιμο ποιει για να κόψει ότι δεν λύνεται: τις αγιτθέσεις μετο κράτος, την ιεραρχία, την εργασία, την εκπαίδευση κλπ. Ενα παράδειγμα θα ήταν μια κοινη προσπάθεια-καμπάνια μαθητων και φοιτητων για ελεύθερη γνώση για δύοντας χωρις εξετάσεις και βαθμους... Ας μην ξεχνάμε τέλος ξαναγονώντας στο "γκέττο" μας, τον μικρόκοσμο της αναρχοαιστονομιας-άκρας αριστερας, ότι ο σχολιωστικες μας θέσεις ει πολιτικη μας των αμφιθέατρων έγινε επικινδυνη για το κράτος και συγκρούστηκε μαζι του δταν συγδέθηκε με μαζικες ανάγκες και επιθυμίες: στρατος, ελεύθερη ραδιοφωνια, αντίσταση στην καταστολη.

Προκήρυξη μοτοσικλετιστών

- Η αργυτηνη στάση της πολιτείας σπέναντη στην μοτοσικλέτα έχει προσέλθει διαστάσεις απροκάλυπτου διεγμού, παρόλεις της μενονμένης συμπεριφορώντος έτι η κυβέρνηση αναγνωρίζει τη συμβολή του δικύλου στην εκδήλωση των κυριοτερων στην επεικονιση κανονιων, στην αντιμετώπιση της μετανοτης

- Η πληρωμή μας για την αγάπη μας στην μοτοσικλέτα είναι εξαφρενικη.

- Η πλημμύρης διπλάσια τέλη κυκλωφοριας απ' ότι τη αυτοκίνητα

- Οι δέρμαις μας, είναι οι πει επικινδυνος στην επιθάπη, προκαλουν απυχήματα και κανεις άφενδης δεν γνατεται

- Οι δέρμαις δένουν το δικάιωμα στην ποτενομικους να μας πατάσχουν της μοτοσικλέτες με το παραμικρη και στοις λειαστες να της δημιεύουν.

- Η αυτονομια πυροβολετούς μοτοσικλέτιστες (πέρα απο τη μαλάκια και τη δύο ποδ πέφτει σ αντι) χωρις να αντιμετωπίζει την παραμικρη συνέπεια.

- Ως λέγει κανεις δτι το κράτος καλύπτει αύτες τιςεύθυνεισες και ίωνς να τις ευθερνεύει

- Επεις τις κανονιμε για δέλ απάτης προσμένουμε άδειους πειτεύμης δτι ένεις οι τεμπερίους κανατη δε το τέλος, νομίζοντας δτι δέν μπορούμε να κανονιμε τίποτα

ΡΗΜΑΣ ΜΟΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ;

- Εμεις που λαζευτημε στην αυτοκίνητο στις 5-11 μετά άπο προσκληση της αιθλης πρωτοπονιας πιετεύμης δτι και θέλουμε και μπορούμε.

- Για' απότο μαζευματε τη δευτερα 12-11-84 σέρ πρωπλατια του πανεπιστημονιον στης δ μη για να θούμε τη πέρνη άπ' ότι χειρι μας και για να έργανωμε την αντομενα μας άπεναντι α' ότη ουτη τι σιανδολώδη άδικια σέ βρερος μας

ΕΙΝΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΑΒΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΟΣ ΣΥΛΛΕΦΗ ΣΤΟΙ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ (Ομάδα Παρέμβασης Γαλατού)

Ερώτηση: Πως ξεκινήσατε σαν ομάδα;

Βασικά ξεκινήσαμε σαν παρέα. Είμαστε δέκα περίπου μέλη της KNE του πρώτου λυκείου Γαλατού. Δύο είμασταν και στο γραφείο της ωρ γάνωσης βάσης. Μέσα στην KNE διαφοροποιούμε - στε γιατί δεν μαστε περισσότερο σαν παρέα παρα με το πολιτικό περιεχόμενο της KNE. Δεν θέλαμε τα πλάνα, τις στρατολογίες, την πώληση οδηγητή. Ηρθαμε αντίθεση και στα ζητήματα του σχολείου μιας και τότε είχαμε γραμμη ενάντια στις αποχες. Επίσης θέλαμε να ανέβουμε από τα Πατήσια (που μας είχαν βάλει την έδρα της ΟΒ) στο Γαλάτο που ήταν η γειτονιά μας, η καθοδή γηση δεν μας άφηνε και ένα υπόμνημα πούχαμε για να "πρωθηθει αρμοδιώς" θάφτηκε. Το τελικό χτύπημα μας τόδωσε η αποτυχία των εκλογών και λιγοτερο η Πολωνία.

Μετά την αποχώρηση για κάποιο καιρο χαθήκα με και πολιτικα και σαν παρέα. Ορισμένοι όμως από μας είχαμε ξεκινήσει τους αντιεξουσιαστικους προβληματισμους και τον Οκτώβρη του 83 με το κόψιμο των απουσιων αρχίσαμε την πρώτη δουλεια με αφίσες σπάζοντας την μονοτονίας της KNE που κόλλαγε μογό για βάσεις Αμερικάνους. Ετοι η ομάδα εμφανιστήκε σαν εναλλαχτική πρόταση για ορισμένους που τους την έσπαγε το σχολείο αλλα και η KNE. Δημιουργήσαμε με αφίσες, ντουντούκες, συνθήματα ένα κλίμα. Δειτουργούσαμε τελείως αντιεραρχικα και βάλλαμε ζήτημα λόγου. Ο λόγος μας ήταν απλος, χροσιμοποιήσαμε σκίτσα σε διαφοροποίηση ως προς άλλες ομάδες που έχουν λόγο ελιτιστικο και ακατανόητο.

Ετοι πχ για να φτιάξουμε ένα ταμπλω κάναμε 9 ώρες (δουλεια και συμμετείχαν 20 άτομα. Άλλα ταμπλω που φτιάζαμε ήταν για την τρομοκρατία, τους φύλακες, τους καθηγητες και ένα για την γιορτη της 28 Οκτώβρη.

Οι καθηγητες το κοιτάγανε, συμμετείχαν το συγταγανε. Είχαμε φτιάξει ένα με αστεριες και ένα κνίτη που υπήρχε τον λέγανε Κνιτική. Ε όλο το σχολείο φώναζε τους κνίτες Κνιτική.

Είχαμε κατέβερει να επιτρέψουμε και τους καθηγητες, μια καθηγήτρια πχ μες την τάξη διέκοψε το μάθημα κι αρχισε να γελάει επειδη.. Θυμήθηκε ένα αστεριο από το ταμπλω μας. Η παρέμβασή μας έβαλε σε κίνηση την KNE που άρχισε να βγάζει κι αυτη ταμπλω και συγχρόνως, κατα την γνωστή της τακτικη, να μας αποκαλει χαριέ δες πράκτορες της ασφαλειας κλπ.

Την πρώτη φορα που κατεβήκαμε στις εκλογες κατεβήκαμε με λογικη ενάγτια στους αντιπροσω πους, αλλα βάλαμε υποψηφιότητα αλλιως θα έβγαιναν κνίτες. Βγάλαμε σαν ομάδα 5 στο δεκαπενταμελες συμβούλιο. Οι καθηγητες πριν τις εκλογες μπαίναν στις τάξεις και λέγαν να μην φηφίσουν την ομάδα γιατι είμαστε αναρχικοι, και εξαιτίας μας δεν θα πήγαινε το σχολείο.. εκδρομη(.). Ονυδρίτης δεν εκλέχτηκε κανένας, οι υπόλοιποι στο συμβούλιο ήταν κνίτες και α διάφοροι "όλοι αυτοι συνεργάστηκαν μαζι για να μην βγούμε στο τριμελες προεδρείο. Το πρόγραμμα πούχαμε κατεβάσει για τις εκλογες ή - ταν: Το 15μελες νάναι ταχυδρόμος των αποφάσεων των τμημάτων στο σύλλογο των καθηγητων, δε δεχόμαστε καμμια αποβολη γιατι τη θεωρούμε αντιπαραγωγικο μέτρο, είμαστε ενάντια στη μείωση των απουσιων.

Ερώτηση: Μετα τις εκλογες τι κάνατε;

Πλησίαζε το Πολιτεχνείο και τα τμήματα πήραν απόφαση να γίνει 3ήμερο φεστιβαλ μες το σχολείο. Οι καθηγητες όμως είχαν αντίρρηση και στη μέση μιας συναυλίας μας κόφανε το ρεύμα. Εμεις όμως δεν φεύγαμε και έγινε χαμος: πηγαδάκια με τους καθηγητες, αλληλοσπρω έιματα κλπ. Στο μεταξι είχε γίνει και μια πορεία με ένα κοκκινόμαυρο πανω που είχαμε φτιάξει μέσα στο σχολείο και έγραφε: "οχι στις γιορτες και στην νεκροφιλία, η εξέγερση δεν μπαίνει στα μουσεία". Μέσα απ' όλα αυτα καταφέραμε η γιορτή να γίνει υπόθεση των μαθητων και αυτο ήταν που περάσε τους καθηγητες και ήλεσαν την άλλη μέρα στο σύλλογο τα μέλη της επιτροπης γιορτης και απέβαλαν 7 απο τα 9 μέλη.

Απο κει και πέρα ξεκίνησε ένα τρομοκρατικο κλίμα απο καθηγητες, γονεις, δημάρχους ενάντια στους "αναρχικους" και σταν έγινε συνέλευση, του σχολείου ενάντια στις αποθολες, οι μαθητες ειχαν φοβησει και μας επιτέθηκαν κύρια για το πανω. Εμεις δεν αντέχαμε άλλο και δηλώσα με παραίτηση εφόσον γινόντουσαν δεκτες οι αποθολες.

Ουσιαστικα εδω σταματάει και η πρώτη περίοδο της ομάδας γιατι πήραμε απόφαση για λίγο καιρο να μην φαίνομαστε. Ακόμα και σε καφενεία που πηγαίναμε γεμίζαν ασφαλίτες.

Ερώτηση: Πώς συνεχίσατε παραπέρα;

Γνωριστήκαμε με καμμια 1 ορια παιδια απο την γειτονια και είπαμε να ξεκινήσουμε πρέμβαση στο επίπεδο της γειτονιας.

Ανοίξαμε 2 στέκια. Το ένα ήταν κάτω απο τα γραφεια της ΝΔ, που μόλις κατάλαβαν τι είμαστε μας διώξανε. Το άλλο κράτησε 3 μήνες περίπου, αλλα είχε περισσότερο εσωτερικο χαρακτήρα κι ενέργειες προς την γειτονια δεν κάναμε εκτος απο ένα κοκκινόμαυρο πανω που έγραφε "η ΕΩ δεν είναι ένωση των λαων, είναι των αφεντικων οχι στην απάτη των εκλογων". Μετα ήρθε το καλοκαίρι και διαλυθήκαμε.

Φέτος το φθινόπωρο με το πρώτο μάζεμα αποφασίσαμε να βγάλουμε ένα έντυπο προσωπικης έκφρασης και πληροφόρησης για την γειτονια και το σχολείο με ιδεολογια αντιεξουσιαστικη.

Βγάλαμε ένα ταμπλω για τις επιχειρήσεις "Αρετη" στα εξάρχεια και μια προκήρυξη για τους πανη. Κατεβάσαμε και ένα ταμπλω κριτικης στο σχολείο με τίτλο "το σχολείο είναι νεκρο".

Στις εκλογες πήραμε πλειονηφία στο 15μελες 8 μέλη της ομάδας μαθητων, 3 κνίτες, 2 οννεδίτες και 2 "ανένταχτοι της αριστερας", οι οποιοι φτιάζαν ομάδα αυτόνομη(;) μαζι με τους οννεδίτες για ν' απαντήσουν σε μας. Κατεβάζαν α φίσες πουχαμε κολλήσει για τον ρατσισμο του πασοκ, με την δικαιολογία ότι "δεν μας πειράζει ο Μητσοτάκης"...

Ερώτηση: Τι συμβαίνει ακριβως με την ΟΝΝΕΔ;

Καταρχας είμαστε το μόνο σχολείο στο συγκρότημα της Γκράβας (14 σχολεία) σπου έχουμε μόνο 2 οννεδίτες στο συμβούλιο, στ' άλλα 4 κινάνε απο 4 και φτάνουν μέχρι 10.

Πριν 2 χρόνια δεν υπήρχε καθόλου ΟΝΝΕΔ, φέτος οι μικρες τάξεις ήταν γεμάτες. Ερχονται ποργανωμένοι εξωσχολικοι με γκλομπς, γουώκυ-τώ

κυ κλπ. Ο κόσμος τους φηφίζει στην βάση της πρέας, γιατί εκφράζουν κάποια ωραια καταναλωτή κα πρότυπα: ο πιο ωραίος γκόμενος ή γκόμενα, πρώτος χορευτής στην υπέροχη λεφτά, γοητεία κλπ. Φυσικά δεν κατεβαίνουν σαν δεξιού αλλα σαν ανεξάρτητοι, ενάντια στα κόμματα κλπ. Οι προκηρύξεις που μοιράζουν οι μεγάλοι από τα έξω έχουν την υπογραφή ΟΝΝΕΔ, μιλάνε για ενιαίο πολυκαταληκτικό λύκειο (και σ' αυτο ταυτίζονται με την ΚΝΕ), ενάντια στη μείωση των απουσιών κλπ.

Τέλος εμείς μπορέσαμε και τους κοντράραμε, και φηφίστηκαν τόσοι λίγοι γιατί στην γενική συνέλευση αποκαλύψαμε ένα χαρτάκι της ΟΝΝΕΔ, που είχε ονόματα υποφήφιων που κατέβαιναν.. "ανεξάρτητοι" δήθεν.

Ερώτηση: Εχετε βγάλει τίποτα γενικά συμπεράσματα από την μέχρι τώρα δράση σας;

Βασικά την δουλεια της ομάδας δεν τη βλέπουμε σαν "παιδική ανάμνηση", θέλουμε να συνεχίστε και μετα το σχολείο.

Αξιοσημείωτο είναι ότι κάθε φορά υπερβαίνα με τις δυνάμεις μας, οικονομικές, χρόνου κλπ. Επίσης η δουλειά μας μπόρεσε και προχώρησε σε πειδή κοφάμε να κατεβαίνουμε στις γενικές και βέντες στο Χημείο, γιατί έτσι δεν είχαμε επαφή με το χώρο μας, την γειτονιά, το σχολείο. Καταφέ

φέραμε όλοι οι "παλιοί", νάχουν μια συνέχεια παρέμβασης είτε στη γειτονιά, είτε στο πανεπιστήμιο. Τέλος δημιουργήσαμε σημαντική επικοινωνία μεταξύ μας μέσα από τις κοινές διαδικασίες παρέμβασης.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΙΝΑΙ ΝΕΚΡΟ

Το κείμενο αυτο γράφηκε από την ομάδα μαθητών 1^{ου} λυκείου Γαλατσίου και κατέβηκε σε ταμπλω έξω από το σχολείο.

12 χρόνια από την ζωή μας (δημοτικό, γυμνάσιο, λύκειο) στο οποίο παίρνουμε κάποιες γνώσεις με τις οποίες υποτίθεται προετοιμαζόμαστε για να γνωμένης "σωστά μέλλη" σε μια κοινωνία. Αυτός υποτίθεται διτε είναι (και πράγματι είναι), στόχος του σχολείου. Τι γίνεται στην πραγματικότητα δύμας; Μήπως το σχολείο 12 χρόνια δεν ετοιμάζει τους μαθητές για να δώσουν σε κάποιες εξετάσεις έτσι ώστε να περάσουν στο πανεπιστήμιο. Οι εξετάσεις βέβαια αλλάζουν δρομα. Κάποτε λέγοντας εισαγωγής μετα πανελλήνιες και τώρα πανελλήδικες. Παραμένουν δύμας εξετάσεις και ξέρουμε καλά διο μας τι ακριβώς σημαίνει για εμας τους μαθητές. Για μας το σχολείο δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ.

Επειδή ακριβώς στο σχολείο δεν πάμε για κανένα άλλο λόγο παρά για να περάσουμε στο πανεπιστήμιο και να πάρουμε ένα δίπλωμα και επειδη ο ΒΑΘΜΟΣ είναι ο μόνος τρόπος αξιολόγησης μας ΑΝΑΓΚΑΖΟΜΑΣΤΕ:

1. Να αποστηθίζουμε γνώσεις που δεν μας χρησιμεύουν σε τίποτα με μόνο στόχο τον βαθμό.
2. Να βλέπουμε τους συμμαθητές μας σαν ανταγωνιστές και διχι σαν φίλους και συνεργάτες μας. Και αυτο γιατί ποτε δεν κάνουμε εργασίες ομαδικές και ο τρόπος αξιολόγησης είναι τελείως ατομικος. Ετσι συνθήζουμε να ενεργούμε μόνο για το συμφέρον μας και ποτε για το συμφέρον διλων μας. Το αποτέλεσμα αυτης της κατάστασης το βλέπουμε καθημερινα αντικρίζοντας συμμαθητές μας να γίνονται γλύφτες και καρφια ελπίζοντας διτε έτσι ότι πάρουν μεγαλύτερο βαθμο.
3. Να είμαστε παθητικα δυτα απέναντι σε έναν και

θηγητη που εννοείται διτι τα ξερει δλα. Στην πραγματικότητα δύμας για να μπορέσει να μάθει κανεις κάτι πρέπει να ανταλλάσσει απόφεις και δχι να δέχεται χωρις σκέψη ορισμένα πράγματα. Μήπως αναρωτήθηκε κανεις μας αν δια πα - θαίνουμε σήμερα σε χαρτί μπορουν να γίνουν απο εμας τους έδιους πράξεις ή μήπως γιατί μα - θαίνουμε μονόπλευρα κι δχι γνωρίζοντας διες τις πλευρες. Πράληπα πιεράχτια που υπάρχει σ δη την κοινωνία ανταναλάται στο σχολείο. Υ - πάροχουν καθηγητες που χωρίζονται βαθμολογικα, η διεύθυνση και τέλος οι μαθητες στους οποιας υπάρχει ο διαχωρισμος του καλου και του κακου Ο μεγαλύτερος διαχωρισμος στο σχολείο είναι με ταξιν μαθητων και καθηγητων. Στο σχολείο αποφασίζουν 30 καθηγητες για 600 μαθητες, για μας όλα χωρις εμας. Εμεις δηλαδη δεν μπορουμε να επηρεασουμε τις αποφέις τους αλλα εμεις είμα στε αυτοι που τις δέχονται. Αλλωστε δι τι έχουμε το δικαίωμα να εκφέρουμε γνώμη στο συμβούλιο των καθηγητων δεν σημαίνει διτι οι καθηγητες δια μας ακούσουν. Το σχολείο τελικα είναι αντανάκλαση μας κοινωνίας στην οποία υπάρχουν εργάτες και αφεντικα, στρατιώτες και καραβανδες & επειδη αυτη η κοινωνία λειτουργει χάρη στη τυ φη πειθαρχία. Έτσι και το σχολείο για να λειτουργήσει χρειαζεται τυφλη πειθαρχία.

Για παράδειγμα γραμμες τις οποίες τις κάνουμε για να ακούσουμε ορισμένα πράγματα. Αν δεν κάνουμε γραμμες δε θα τα κάνουμε αυτα τα πράγματα. Γιατί να υπάρχει αυτος ο ηλιθιος διαχωρισμος μεταξυ αγοριων και κοριτσιων; Γιατί να υπάρχουν διλες γραμμες κοριτσιων και διλες αγοριων;

Το σχολείο είναι ένας νεκρος χώρος που μεταδίδονται νεκρες γνώσεις και προσπαθουν να κατατησουμε νεκροι δινθωποι, χωρις πρωτοβουλία, δημιουργικότητα και ανθρωπια.

ΝΑ ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΙΝΑΙ ΝΕΚΡΟ:

(Μαθητές Ηλιούπολης)

Ερώτηση: Το σχολείο σας θεωρείται από το Υπουργείο "αντιαυταρχικό". Το γεγονός αυτό έχει καμμια επίδραση στη συμπεριφορά των καθηγητών απέναντί σας;

Θ .Οι καθηγητες προσπαθουν να γίνουν πιο ελαστικοί ειδικά στο θέμα των τιμωριών και των αποβολών, απότι σ'αλλα σχολεία. Πιστεύω δια ότι αν είχαν άλλες δυνατότητες θα φέρονταν πιο αυταρχικα. Υπάρχουν βέβαια εξαιρέσεις που ήταν πάντα ελευθεριακά άτομα, δηλαδή δεν πίεζαν ποτέ τον εαυτό τους να είναι ελαστικοί και ήταν άνετοι με τους μαθητες. Βέβαια τα διαγωνίσματα, καθώς και οι εξετάσεις παραμένουν.

Ι . Εγώ διαφωνω. Πιστεύω δια ότι οι καθηγητες που ήταν στο σχολείο, ήρθαν εθελοντικά γιατί είχαν μεράκι να δουλέψουν εδώ, γιατί δεν τους άρεσε ο τύπος σχολείου που δουλεύανε. Υπάρχει, π.χ., καθηγητής που μας μιλα για τον Μάνη του '68 σαν αφορμή για να εξαπλωθεί ο σύγχρονος αναρχισμός και άλλα παρόμοια θέματα. Ορισμένοι καθηγητες φοβούνται να πάρουν ανοιχτά θέση σε μερικά θέματα μπροστά στη διεύθυνση, άλλοι ωστόσο παίρνουν ανοιχτά θέση υπέρ μας δύος μιας καθηγήτριας κατάφερε να μην πάρει τη διεύθυνση τηλέφωνο στα σπίτια των παιδιών δια ότι κάνουν κοπάνες.

Ερ. Κι οι μαθητες πως αντιδρουν; Τι σχέση έχουν με τους καθηγητες;

Θ .Στη μεγάλη πλειοψηφία τυπικες (εξεταστης-εξεταζόμενος) και δουν υπάρχουν πιο άνετες σχέσεις, το ερεθίσμα το έχουν δώσει οι καθηγητες και τα παιδια πιάστηκαν από αυτο. Σχετικαμε τα μηνύματα που προσπαθουν να περάσουν ορισμένοι καθηγητες υπάρχει η εξης κατάσταση: η πειθαρχία αδιαφορει ή νοιάζεται για το βαθμο και μόνο και για το πως θα περάσει πιο γρήγορα η μέρα στο σχολείο. Απότην άλλη υπάρχουν κάποιοι (λίγοι βέβαια) που αντιδρουν και την "φάχνων"

Ερ. Αυτοι που λες δια ότι αντιδρουν έχουν μέχρι τώρα εκφραστει συλλογικα στο χώρο του σχολείου και πάνω σε ποια θέματα;

Θ . Ναι έχει δημιουργηθει μια ομάδα μαθητων που έχει βγάλει μέχρι τώρα κάποιες καταγγελίες μια για το αντιαυταρχικο σχολείο, δια ότι δηλαδή η λειτουργία του δεν εξαρτάται από κάποιο διάταγμα ή κάποιους καθηγητες αλλα μπορει να γίνει πραγματικότητα μόνο με τη δραστηριοποίηση των διων των μαθητων πάνω σε θέματα που τους

Η συνέντευξη που ακολουθει πάρθηκε από δύο μαθητες του πολυκλαδικου λύκειου Ηλιούπολης, που λειτουργει εδω και λίγους μήνες. Είναι ένα από τα 14 πολυκλαδικα λύκεια που λειτουργουν, σε διη την Ελλάδα και που αποτελουν συγχώνευση του Γενικου με το Τεχνικο λύκειο. Τα Π.Λ. είναι ένας πειραματικος θεσμος του ΠΑΣΟΚ και η διαφορά τους από τα άλλα σχολεία είναι δια ότι το έδιο το Υπουργείο τα θεωρει σαν "αντιαυταρχικα" ενω από την άλλη προετοιμάζουν τους μαθητες για τις Πανελλαδικες ήδη από τη Β' λυκείου, δίνοντας βάρος μόνο σε ορισμένα μαθήματα κατα κλάδο. Διαθέτουν δρτιο τεχνικο εξοπλισμο για εργαστήρια καθώς και σύγχρονους επαγγελματικους τομεις διως για παραδειγμα, ηλεκτρονικα.

Στόχος του ΠΑΣΟΚ είναι αν πετύχει αυτο το πείραμα για "σύγχρονο" και πιο "αποτελεσματικο" σχολείο να το εφαρμόσει και στα υπόλοιπα σχολεία.

αφοφουν. Επίσης βγήκε μια προκήρυξη που κυκλοφόρησε σε περιορισμένα αντίτυπα λόγω έλλειψης χρημάτων. Η προκήρυξη έγραφε δια ότι μιλάμε για αντιαυταρχικο σχολείο ενω το σχολείο αντικατοπτρίζει την κοινωνία που κάθε άλλο παρα ελεύθερη και δημοκρατικη είναι τη στιγμη που οι μπάτσοι κτύπησαν και χτυπάν βάναυσα νέους στα Εξάρχεια και σε άλλες περιοχες. Ακόμα με την ευκαιρία των μαθητικων εκλογων και μιας ανακοίνωσης της ΠΑΜΚ πω αυτοχαρακτηριζόταν αυτόνομη και ανεξάρτητη, βγάλαμε μια καταγγελία διου τονιζόταν το υδημα της αυτονομίας και ο ρόλος των κομμάτων στο σχολείο που μας χρησιμοποιουν μέσο για να περάσουν τη γραμμή τους.

Ερ. Και τι θέση πήραν σ' αυτο οι υπόλοιποι μαθητες;

Θ . Οι περισσότεροι δέχτηκαν την καταγγελία και μετα από αυτο μερικοι Κυβετες και Μακιτες δή λασαν ανεξάρτητοι.

Ερ. Στις εκλογες δηλαδή δεν κατέβηκαν σαν παρατάξεις;

Ι . Στο σχολείο μας μόνο τη ΠΑΜΚ κατέβηκε οργανωμένη ενω η ΚΝΕ και η ΜΑΚΙ κατέβηκαν σαν ανεξάρτητοι. Στο πρώτο λύκειο Ηλιούπολης κατέβηκαν και οι τρεις μαζι και το Εσωτερικο σαν παρατάξεις με πρώτη δύναμη την ΚΝΕ και δεύτερη τη ΜΑΚΙ. Στο Β' λύκειο Ηλιουπ. που ήταν "το κόκκινο σχολείο" της ΚΝΕ ανέβηκε η ΜΑΚΙ ενω Α δύναμη ήταν το Εσωτερικο. Στο δικό μας το σχολείο το προεδρεύο του Ιδιμελους είναι διοι ανε

έδρητοι (κοντά στον αντιεξουσιαστικό χώρο),⁷ είναι της ΠΑΜΚ και οι υπόλοιποι: α. υποστηρίζουν δ-ΚΝΕ και ΜΑΚΙ αλλά τόπαιξαν ανεξέδρητοι, β. δεν ποι απομένουν είναι εντελώς αδιάφοροι και δεν έρουν τι τους γίνεται.

Ερ. Πώς εξηγείτε τη σχετική άνοδο της ΜΑΚΙ;

θ. Πιστεύω διτι αυτό έγινε περισσότερο από οι-κογενειακή παράδοση γιατί εδώ στις δημοτικές εκλογές πρώτη δύναμη στον Α' γύρο ήρθε η ΝΔημοκρατία ενώ στον Β' γύρο τρώτο το ΚΚΕ με μικρή διαφορά. Άλλωστε η πλειοψηφία των κατοίκων είναι μαγαζάτορες με μπόλικα λεφτά.

Ερ. Εώς απ' το σχολείο, η νεολαία γενικά στον ε-λεύθερο χρόνο που τη βγάζει;

ι. Το χειμώνα σε καμπια πάμπ ή ντισκοτεκ αλλά την άνοιξη και το καλοκαίρι κεντρικό στένι

είναι η πλατεία της Ανω Ηλιούπολεως δην μα-ζενούται πολλά φρικια, αναρχικοί, χούλιγκανς, λέγοι κυριλέδες καθώς και πανκια και σκίνχεντ.

Ερ. Οταν λέτε "σκίνχεντ" τι ακριβώς εννοείτε;

θ. Ενα κανονιόργιο φρούτο στην περιοχή. Ήδη είναι καμπια δεκαρία με το κεφάλι εντελώς ξυρισμένο, κυκλοφορούν με πέτσινα, είναι μπρατσάδες και την πέφτουν αδιακοίτως δην τους την δίνει. Γενικά οι σκίνχεντ είναι κυρίως στο εωτερικό πολύ κοντά στο φασισμό αν δχι θεωρητικά τουλάχιστον στην καθημερινή τους πρακτι-

κη.

Ερ. Προβλήματα με την αστυνομία είχατε ποτε;

θ. Γίνονται που και που μερικές εξακριβώσεις, αλλά τέποτα παραπέρα.

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ:

Το κουβεντολόγιο γύρω απ' τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν όσοι ψάχνουν για σπίτι στη Θεσσαλονίκη βρίσκοταν στο φόρτε του το τελευταίο δίμηνο, τόσο μέσα απ' τις στήλες των εφημερίδων όσο και μέσα από τα έντυπα και τις ανακοινώσεις των κομμάτων και συνδικαλιστικών παρατάξεων. Κι αυτό δεν γίνεται έτσι για την πλάκα τους. Το πρόβλημα έχει γίνει τόσο οξύ που είναι αναγκασμένοι, είτε θέλουν είτε όχι, να το θίξουν. Γιατί, χωρίς πλάκα, γίνεται χαμός. Είναι ένα συνηθισμένο όσο και γραφικό το θέαμα γονιών, μπαρμπάδων και λοιπών συγγενών που όργωναν για βδομάδες τη Θεσσαλονίκη αναζητώντας αγωνιώδη διαμέρισμα για το καμάρι του σογιού που μπήκε στο πανεπιστήμιο. Στο μεταξύ ντοπιες εφημερίδες μιλάνε για έλλειψη μέχρι και 8.000 διαμερισμάτων (Ελληνικός Βορράς) κυρίως γκαρσονιέρων και δυαριών. Κάποιοι μάλιστα φτάνουν σέ πράξεις απελπισίας: όπως π.χ. μη βρίσκοντας να νοικιάσουν αγοράζουν (!) κάποιο διαμέρισμα μπαίνοντας σέ τρομερά χρέοι, ενώ αρκετές δεκάδες φοιτητές αναγκάζονται να μένουν κάμποσο καιρό σέ δωμάτια ξενοδοχείων πληρώνοντας μέχρι και 20.000 το μήνα για ένα μονόκλινο. Κι από την άλλη εννοείται ότι τα νοικια όχι μόνο παγωμένα δεν μένουν αλλά χωρίς υπερβολή πολλαπλασιάζονται από χρόνο σέ χρόνο. Ένα δυάρι που το '80 θά το νοικιάζεις 4 ή 5.000 δρχ. φέτος δεν το βρίσκεις φτηνότερο από 12.000 δραχμές.

Ας σταματήσουμε όμως αυτήν την ολίγον τι ... τρομοκρατική περιγραφή κι ας ψάξουμε για τις αιτίες του «κακού». Τά πράγματα έχουν ως εξής: Από τη μια μεριά είναι αυτοί που ψάχνουν να νοικιάσουν σπίτι. Και δεν είναι λίγοι. Η Θεσσαλονίκη με πληθυσμό γύρω στο ένα εκατομμύριο κατοί-

κους συνολικά, έχει γύρω στις 100.000 φοιτητές και σπουδαστές που στην συντριπτική τους πλειοψηφία προέρχονται από άλλες πόλεις. Αν σ' αυτούς προσθέσουμε και μερικές χιλιάδες οικογενειών που δεν έχουν δικό τους σπίτι βλέπουμε ότι η «αγορά κατοικίας» είναι αρκετά μεγάλη και χρόνο με το χρόνο αυξάνεται όσο αυξάνεται ο αριθμός των φοιτητών που σπουδάζει στη Θεσσαλονίκη. Και από την άλλη μεριά έχουμε τους εμπόρους της κατοικίας, χιλιάδες μικρομεσαίους που αγοράζουν ένα διαμερισμάτικι με τις οικονομίες τους και που το αγαπούν περισσότερο απ' τη ζωή τους, που λέει ο λόγος. Που δεν υπάρχει πιό αγήθικη πράξη στη συνεί-

δησή τους απ' το να γρατσουνίσεις έστω και λίγο τον τοίχο. Πού, όχι σπάνια, προτιμάει να αφήνει ξενοικιαστή την αγαπημένη του ιδιοκτησία παρά να τη δώσει «βορά» στα ... νύχια των απαισίων φοιτητών.

Και «ξαφνικά», κάτι η υπερβολική αύξηση των φοιτητών, κάτι η συνεχίζομενη από την εποχή των σεισμών οικοδομική δυσπραξία, φέτος έγινε «το σώσε» που λέμε. Κόσμος που ψάχνει για σπίτι και δεν βρίσκει, καθώς και κόσμος που βρίσκει αλλά δεν έχει να πληρώσει με αποτέλεσμα διάφορα κωμικοτραγικά γεγονότα σάν αυτά που περιγράφαμε πιό πάνω. Και οι μικρομεσαίοι ιδιοκτήτες που εκμεταλλεύονται την τιμοερή ζήτηση και κά-

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

**ΣΠΙΤΙΑ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ**

**ΕΠΙΔΟΜΑ ΣΤΕΓΗΣ ΓΙΑ
ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ**

**Αν δεν μπορείς να νοικιάσεις
ένα σπίτι, κατάλαβέ το!**

AUTONOMOI NEOI

νουν ό, τι τους κατεβαίνει στο μυαλό: ανεβάζουν στο κατακόρυφο τα νοίκια, προσπαθούν όσο το δυνατόν να αποφυγούν τους φοιτητές, δεν σου φτιάχνουν συμβόλαιο και χίλια δυό άλλα. Άσε που δ, τι τρώγλη, ημιυπόγειο, σορίτα ή αποθήκη τους έχει μείνει αχρησιμοποίητη για ολόκληρες δεκαετίες τώρα την μετατρέπουν σε «κατοικίσιμο» διαμέρισμα και το μοσχονοικιάζουν. Έτσι δεν φτάνει που δίνουμε ένα σωρό λεφτά, τα δίνουμε για άθλια ανήλιαγα διαμερίσματα που τις περισσότερες φορές δεν έχουν ούτε κάν μπανιέρα. Γιά κεντρική θέρμανση δεν μιλάμε, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις η έννοια είναι άγνωστη. Και σάν να μην φτάνουν όλα αυτά, αναγκάζεσαι και από πάνω να το πάιξεις κυριλές και σεμνός νέος για να κάνεις καλύ εντύπωση σ' αυτούς τους μαλάκες. Η ταπείνωση στα έσχατα όριά της.

Το πράγμα λοιπόν έχει ζορίσει πολύ, γι' αυτό και πρέπει να δούμε τι θα κάνουμε με αυτή την κατάσταση, που στο κάτω κάτω αφορά και το μεγαλύτερο ποσοστό του «χώρου» της Θεσσαλονίκης. Συνηθίζεται, το δύοιο ζήτημα γύρω από τα σπίτια να λύνεται με μια απλή αναφορά στο κίνημα των καταλήψεων στη Δυτική Ευρώπη που θεωρείται το κίνημα χωρίς περιορισμούς τόπου ή χρόνου. Επειδή όμως εδώ είναι ...Βαλκανία χρειάζεται να τονίσουμε κάποιες ελληνικές κοινωνικές ιδιομορφίες που ανατρέπουν ριζικά τους στόχους και το χαρακτήρα ενός κινήματος γύρω απ' το πρόβλημα της κατοικίας.

Οι πόλεις της Δυτικής Ευρώπης που έγιναν κέντρα του κινήματος των καταλήψεων παρουσιάζουν τα εξής χαρακτηριστικά. Ήταν ελάχιστο το ποσοστό των διαμερισμάτων που τα κατοικούσαν οι ιδιοκτήτες τους. Το σύνολο σχεδόν των κτιρίων της πόλης ανήκε σε μερικά μόνο οικοδομικά τράστ. Τέλος κάποια κοινωνικά κομμάτια όπως μετανάστες, έγχρωμοι, φτωχότερα εργάτικά στρώματα, φτιάχνουν και ζουν σε αυτοσχέδιες παραγκουπόλεις ή μένουν τελείως άστεγοι. Κατάσταση λοιπόν που οδηγεί εύκολα σε οξυμένες αντιθέσεις: από τη μια κόσμος ανεργος π.χ. κι από την άλλη οι εταιρείες που ανεβάζουν τα νοίκια. Από τη μια κόσμος άστεγος κι από την άλλη ολόκληρες πολυκατοικίες που η ιδιοκτήτρια εταιρεία τις κρατάει άδειες για κάποιους λόγους μακροπρόθεσμους κερδοσκοπικής εκμετάλλευσης. Και τέλος, κόσμος που διώχνεται από τις συνοικίες του για να χτιστούν στις θέσεις τους γιγάντια συγκροτήματα γραφείων, δημοσίων ή ιδιωτικών υπηρεσιών. Έτσι λοιπόν ένας κόσμος που δεν πρόκειται να αποκτήσει ποτέ ιδιόκτητο σπίτι, που πληρώνει τα μαλλιοκέφαλά του σε ενοίκια, που πολλές φορές δεν έχει καν στέγη, να ποιά είναι η κοινωνική βάση

που γέννησε, δικαιολόγησε και στηρίξε ενέργειες, όπως οι καταλήψεις σπιτιών.

Στην Ελλάδα όμως η μικροϊδιοκτητική δομή της κοινωνίας μας κυριάρχησε και στην οικοδομή. Θα λέγαμε μάλιστα ότι αποτέλεσε (η οικοδομή) και τον κλασσικότερο τομέα «επένδυσης» των μικροαστικών κεφαλαίων. Αποτέλεσμα, εκεί που στη Δυτική Ευρώπη η ανάγκη της στέγης υπόκειται στο υψηλό νόμους της μονοπωλιακής διαχείρησης, στην Ελλάδα σχεδόν το 70% των σπιτιών ιδιοκατοικούνται. Ακόμα και στη Θεσσαλονίκη το πρόβλημα μπορεί να είναι οξύ αλλά αφορά μόλις το 40% των πληθυσμού της γιατί το υπόλοιπο 60% μένει σε δικό του σπίτι. Εδώ πρέπει να πούμε ότι η έλλειψη σπιτιών είναι σε μεγάλο βαθμό τεχνητή και οφείλεται είτε στο ότι αρκετά σπίτια δεν νοικιάζονται από τους ιδιοκτήτες τους, είτε δεν νοικιάζονται σε νέους, είτε νοικιάζονται σε απλησίαστες τιμές. Γι' αυτό άλλωστε και στις οικογένειες που νοικιάζουν σπίτια το πρόβλημα ναι μεν υπάρχει αλλά δεν είναι τόσο έντονο όσο στη νεολαία. Όσον αφορά τη νεολαία τώρα επειδή αυτοί που ψάχνουν για σπίτι είναι κυρίως φοιτητές, έχουν την οικογένεια που και για σπίτι θα ψάξει και όσα-όσα θα πληρώσει για να βολευτεί ο κανακάρης της. Κι απ' την άλλη βέβαια κάποια νεολαίαστικά κομμάτια όπως οι άνεργοι που στη Δυτική Ευρώπη δεν έχουν πού ...«την κεφαλή κλείνει» στην Ελλάδα έχουν την ...οικογένειακή θαλάπωρη που ποτέ δεν πρόκειται να την στερθεύσειν αν δεν το επιδιώξουν οι ίδιοι.

Στη λογική των κεφαλαίων (κρατικού, μονοπωλιακού ή «μικρομεσαίου», το ίδιο κάνει) που εμπορευματικοποιεί τα πάντα που μετατρέπει το δικαίωμα της στέγης σε πηγή εξαγωγής υπεραξίας, θα πρέπει να προβάλλουμε και να παλαίσουμε για κάποιες δικές μας λογικές ενάντια στην καπιταλιστική εκμετάλλευση, ενάντια στο εμπόρευμα. Όμως ένα κίνημα καταλήψεων αντιγραφή του δυτικοευρωπαϊκού δεν θα μπορούσε να σταθεί εδώ πέρα. Και τα οικοδομικά συγκροτήματα που θα επέτρεπαν καταλήψεις ύστερα από κάποιο σεισμό (!!!) αλλά και το σπουδαιότερο δεν είναι κάτι που έχει σχέση με τις ανάγκες του κόσμου. Είναι φανερό ότι σήμερα το πρόβλημα δεν είναι η παντελής έλλειψη αλλά η ακριβεία και η άκρατη εκμεταλλευτικότητα της ανάγκης για στέγη. Γι' αυτό το λόγο το αίτημα να πληρώνει το κράτος τα ενοίκια, το αίτημα για «επίδομα στέγης» να το πούμε έτσι, είναι το μόνο που θίγει το πρόβλημα στην πραγματική του διάσταση. Και ταυτόχρονα είναι ένα αίτημα που δεν κινείται σε μια λογική ψευτομπλαώματος της κατάστασης. Το επίδομα στέγης είναι ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της απο-

εμπορευματοποίησης της κατοικίας. Η εμπορική σχέση μεταξύ πωλητή και αγοραστή παύει να υπάρχει. Αυτός που ψάχνει για σπίτι θα μείνει σε κάποιο γιατί του αρέσει και όχι για κάποιους οικονομικούς λόγους. Αν υπάρχει επίδομα στέγης η οικονομική συνδιαλαγή θα υπάρχει μεταξύ κράτους και μικροϊδιοκτητών (αν υπάρχει). Το σπίτι θα υπάρχει σαν ευπόρευμα μόνο στην λογική των κερδοσκόπων και των κρατικών υπηρεσιών. Σ' αυτόν που ψάχνει για σπίτι η οικονομική διάσταση παύει να υπάρχει, υπάρχει μόνο η διάσταση της ικανοποίησης της ανάγκης για κάποιο δικό του χώρο.

Βέβαια, παράλληλα με το επίδομα μπαίνει και το ζήτημα της δημιουργίας νέων χώρων κατοικίας, όπως π.χ. χρησιμοποίηση ξενοδοχείων για να μπουν τσάμπα οι νέοι ή δημιουργία εστιών κ.λπ (μόνο που εδώ χρειάζεται μια μεγάλη συζήτηση γιατί αν είναι να φτιάχνουν εστίες-γκέτο που θα αποκόβουν τους φοιτητές ή πιθανόν και άλλους νεολαίους απ' την κοινωνική ζωή της πόλης ...τότε προτιμούμε τα παγκάκια).

Τέλος επειδή πέρα απ' τις συνολικές κοινωνικές ανάγκες υπάρχουν και οι ανάγκες έχωριστών ομάδων ή ατόμων που μπορεί να είναι διαφορετικές απ' τις επικρατούσες, γι' αυτό και το «σύνθημά» τους καταλήψη υπάρχει και σαν λογική και σαν άμεση προοπτική. Μόνο που πάλι δεν έκεινάς να κάνεις μια κατάληψη έτσι απλά για να έχεις ένα ταβάνι από πάνω σου γιατί τότε όλοι αργά ή γρήγορα θα προτιμούσαν τα καθαρά σεντόνια της μαμάς ή το στρωματές της γκαρδονίερας τους. Το θέμα είναι να καταλάβεις ένα χώρο με σκοπό να τον κάνεις τη βάση για τη δημιουργία και το δοκίμασμα ενός συλλογικού κοινωνιού πρόσωπου τρόπου ζωής το οποίο είναι πράγματι μια ...έλλειψη στη σημερινή ζωή μας. Και υπάρχει κι ένα δεύτερο θέμα. Για να κερδίσεις κάποια κοινωνική υποστήριξη (πράγμα απαραίτητο για ν' αντέξεις την ιδεολογική ή κατασταλτική επίθεση του κράτους) θα πρέπει η κατάληψη να έχει σχέση με τον «έξω κόσμο». Κι' αυτό βέβαια θα γίνει αν οι «καταληψίες» ενδιαφερθούν για τις συνολικότερες κοινωνικές ανάγκες, και δημιουργήσουν πράγματα που θα τις κοινοποιούν (σε λιλλιπούτεια κλίμακα εννοείται) όπως π.χ. πολιτιστικά στέκια, παιδικούς σταθμούς κ.λπ.

Ελευσίνεια μυστήρια

Σέ όλους είναι γνωστό οτι η Ελλάδα φημίζεται στις πόλεις φαντάσματα που την περιστοιχίζουν.

Και λέγοντας φαντάσματα ενοούμε αυτές τις πόλεις, που άτομα από τις φηλές καρέκλες χάρακτηρίζουν ονειρικές, γεμάτες ζωή, δημιουργία και διάφορα συμπληρώματα μια φευτική εικόνα.

Γιατί την πραγματική εικόνα της κάθε πόλης την ξέρουν εκείνοι που μένουν, ζουν, και φωνάζουν σ' αυτή. Εσοι πιστή στη παράδοση και χωρίς αποτελεί καμιά εξαίρεση, η βιομηχανική Ελεύσινα, που επιβεβαιώνει τα θέματα και τα προβλήματα που έχουμε παραπάνω.

Μετά το ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ "ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΩΣ" και τα κομματικά καλώς ήλθατε: "ΕΕΩ ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΑΤΟ", "ΑΛΛΑΓΗ ΛΑ ΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ", "Η ΜΟΝΗ ΛΥΣΗ", "ΑΥΓΗ" και ο γραφικός "ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ, ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 35000 ΙΤΕΣ, ΚΑΙ ΕΓΩ".

Χωρίς κάτι ναχεί να ζηλέψει από τις άλλες βιομηχανικές πόλεις η Ελευσίνα, μας παρέχει πολιτιστικά της προβλήματα απλοχερά.

Και ας ξεκινήσουμε νατα παραγόμουμε: Πρώτα από όλα η βιβλιοθήκη. Εκείνη η χιλιοετη πομένη και ξαναειπομένη βιβλιοθήκη που έχει παντελήσει ενας ελώδης θεσμός, χωρίς να μπορεί να προσφέρει τίποτα άλλο εκτός από κομματική προπαγάνδα, κονσερβοποιημένες γνώσεις, χωρίς καμιά ερευνητική βάση.

Αλλα αυτό μπορεί κανείς να το διαπιστώσει κοιτώντας απλά τις παρανάτω αναλογίες από το συνολικό αριθμό βιβλίων (3500). Το 73 στα εκατό αποτελείται από λογοτεχνικά, μυθιστορήματα κλπ. Το 19 στα εκατό αποτελεί κομματικά βιβλία αποκτημένα από την ευγενή προσφορά του ΚΚΒ που φυσικά τα πλοκάμια του είναι απλωμένα κι εδώ. Και το 19 στα εκατό αποτελεί μελέτες γύρω από κοινωνιαλογικά θέματα, δοκίμια και ανάλυσεις, περί δήθεν περιθωριακών ομάδων αμφισβήτησης.

Όπως μπορεί κανείς να καταλάβει, αρκεί βέβαια να εχει την στοιχειώδη λογική, και να μη φοράει παραπίδες στα μάτια, η περιβόητη βιβλιοθήκη δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα πρόγραμμα στηριγμένο από την εξουσία και τους φορεις της.

Το επόμενο τραγικά σημαντικό πρόβλημα είναι η έλειψη αυθορμητών εκδηλώσεων στην πόλη μας. Άν και κατά καιρούς ο περιβόητος δήμαρχος, μαζί με την κομματική του κλίκα, ανακοινώνει πως τα νεολαίστικα στέκια ψυχαγγίας πάλι θαίνουν στη πόλη μας. Η αλήθεια είγαται ακριβώς το αντίθετο. Γιατί τι στέκια ευνοούνται απ' αυτούς.

Το πολιτιστικό κέντρο, που στην πραγματικότητα δεν αποτελεί παρά χώρος συνάντησης των μελών του κόμματος (ΚΚΒ), και τόπος μόνης νέων μελών του.

Σ' αυτό το σημείο αξίζει να αναφέρουμε το παρακάτω. Αν κάποιος που διαφέρει λίγο, από αυτά τα κονρδισμένα ανθρωπάκια, μπει εκεί έστω και για να χαζέψει, γίνεται κέντρο δύλων των βλέμμάτων των γύρω φαμώνων.

Παράλληλα ο δήμαρχος έχει το θράσος να μιλάει για πολιτιστικές εκδηλώσεις προς όφελος της νεολαίας.

Εμείς τη μόνη εκδήλωση που θυμόμαστε για την νεολαία, ηταν η υπαίθρια παράσταση κάποιου θεάτρου. Οι υπόλοιπες είναι εργατικές ή δημοτικές (κομματικές) εκδηλώσεις. Και σ' οσες μπορεί να χρυφτεί από πίσω, (εκδηλώσεις αλλων φορέων), με το τίτλο "συμπαράσταση του Δήμου".

Υπάρχουν και μερικά άλλα στέκια, που παίζουν το ρόλο του φερέφωνου του "Δήμου".

Το μόνο φώς αφορά τον χώρο των στεκιών, είναι το "Πειραματικό" ένα κάπως καλό στέκι, που τώρα όμως βρίσκεται υπό διάλυση. Όμως έχει και αυτό και τα ασχήμα του. Πίσω από την λέξη "πειραματικό κέντρο" ικρύεται κάποιο αλλο κόμμα της αριστεράς, με ορέσεις (φηφοφόρων).

Ακόμα δύσο αφορά την καλιτεχνική ζωή, τα πράγματα καταντούν τραγικά. Γιατί οι 3 σινεμάδες που έχει η πόλη μας, το μόνο που έχουν να προβάλουν είναι:

Ο Ιος βλακώδεις Ελληνικές κωμωδίες τυπου (έλα να γδυθούμε), ο 2ος τανιές πορνό (τσόντες) και καράτε και ο 3ος έργα όπως, τα σαγονιά του καρχαρία και όλα εκείνατα ανάλατα φιλμάκια της κουφής ώρας. Ή κάποια σπάνια εξαιρεση.

Η μόνη μας ελπίδα στο χώρο του κινηματογράφου, ήταν πριν λίγο καιρό η κινηματογραφική σχημάτων που πρόβαλε έργα σοβαρά και προπάντων δημιουργήματα τέχνης.

Και λεμε ήταν γιατί με το καιρό, το μόνο που μας θυμίζει την υπαρξή της είναι ο πίνακας ανακοινωσεων της.

Ο λόγος που αυτή η προσπάθεια πήγε στο βρόντο, ήταν η έλλειψη οικονομικής βοήθειας από τα αφεντικά, γιατί όπως και να το κάνουμε αυτούς δεν τους συμφέρει να μην προβάλονται τα νίες σχετικά με την "Επανάσταση-κόμμα" απλού.

Τελιώνοντας θα θέλαμε να θίξουμε άλλα δύο θέματα. Το πρώτο είναι η κομματικοποίηση του τοπικού τόπου, και δεύτερο η αντιμετώπιση των εξουσιαστών και των μπάτων προς τους νέους εκείνους, που αρνούνται να γίνουν πιόνια, μαζητες με παραπίδες, αυριανοί εργάτες χωρίς προσωπικότητα και πιστεύων, στρατιώτες, και αυριανοί κρίκοι της όλης αλυσίδας. Αναλυτικότερα όσον αφορά το πρώτο, θέλουμε να επισημάνουμε πως η φυλλάδια που κυκλοφορεί από την δημοτική αρχη και τις κλίκες της, έχει τίτλο "ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΝΕΑ", και είναι γεμάτη από δοξασίες, για έργα και ίδεες του δήμαρχου.

Στη συνέχεια το δεύτερο καυτό θέμα πάνω στο οποίο έχουμε και ζωντανά παραδείγματα, οπως η σύλληψη συντρόφων για λόγους και ευδύνεις άλλων. Γενικότερα όποιο άτομο διαφέρει σε εμφάνιση και στην ιδεολογία, από την ασφάλεια ή τα τίθεται υπό παρατήρηση, από την ασφάλεια ή τα KNAT, και στην πρώτη υποφύια ή φευτοκαταγγελία συλλαμβάνεται και ανακρίνεται σαν στυγερος εγκληματίας.

Στο τέλος λοιπόν αυτης της μακροσκελης και άχαρης περιήγησης σχετικά με την πόλη μας, θα θέλαμε με την σειρά μας να προτείνουμε τα εξης:

1. Δημιουργία Ελευθεριακού Στεκιου με δικιάτου ανεξάρτητη βιβλιοθήκη
2. Εκδηλώσεις ελευθεριακές φτιαγμένες από την νεολαία για την νεολαία
3. Την διεύρυνση του τοπικού τόπου και με άλλες εφημερίδες και έντυπα (φυσικά τοπικά)
4. Τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης του δήμου με βιβλία αναρχικού και αναρχοκομμουνιστικού περιεχομένου.
5. Την επαναλειτούργηση και χρηματοδότηση της κινηματογραφικής λέσχης.

Αυτόνομοι νέοι Ελευσίνιας "Ελευσίνιοι Μυστήριοι".

Η νεολαία των περιοχών Ελληνικού (Σούρμενα) Τερψιθέας και Άνω Γλυφάδας διακρίνεται για δύο βασικά χαρακτηριστικά της. Το ένα δτι είναι τα δια εργατικών οικογενειών, και τέτοιο στοιχείο εργατικού υπάρχει πολύ έντονο στις περιοχές αυτές, και το δεύτερο δτι ο ελεύθερος χρόνος, ο χρόνος ψυχαγωγίας και διασκέδασης καθορίζεται από τον τρόπο ζωής στην παραλιακή Γλυφάδα. Το δεύτερο χαρακτηριστικό είναι και το κυρίαρχο, γιατί καθορίζει ακόμα και την ίδια την καθημερινή συμπεριφορά της νεολαίας αυτης. Το να μελήσουμε αναλυτικά για την παραλιακή Γλυφάδα δύναται γιατί λίγο ως πολὺ έρουμε για αυτην. Η Γλυφάδα είναι μια τεράστια επιχείρηση μιας πλήρωμένης και ελεγχόμενης διασκέδασης, μια μικρογραφία κάποιας τέλειας οργανωμένης καταναλωτικής κοινωνίας που εκφράζεται με δεκάδες μπαρ, παμπ, ντισκοτέκ, φαστ-φουντ, ηλεκτρονικα, μπουλινγκ, πολυτελή πορνεία, πανάκριβα εστιατόρια. Από την άλλη οι δικές μας περιοχές ακόμα και πιο μακρινες π.χ. Αργυρούπολη, Ηλιούπολη, Μπραχά μι κλπ. είναι βυθισμένες δλες στη μιζέρια, στην απομόνωση, καταδικασμένες να εξαρτιούνται από τη Βιτρίνα της παραλίας. Τα μόνα που υπάρχουν στις δικές μας περιοχές, Ελληνικό, Τερψιθέα είναι 3-4 στέκια που εξ' αιτίας της μιζέριας και της απομόνωσης έχουν γκεττοποιηθεί με αποτέλεσμα ακόμα και οι ίδιοι οι καταστηματάρχες νάνι να κολητού της αστυνομίας και να χαφιεδίζουν άλλοτε ανοιχτά κι άλλοτε καλυμμένα. Η πλειοψηφία λοιπον της νεολαίας τη βρίσκεται στην Κάτω Παλιά. Π.χ. Β' λύκειο Τερψιθέας. Στην Τερψιθέα δεν υπάρχει ούτε μια μπασκέτα, ούτε μια γυνιά για κάποιο στέκι. Ο Δήμος Γλυφάδας (εκει ανήκει η Τερψιθέα) και με την παλιά γησειά του, (δεξιά) και με την τωρινή (ΚΚΕ και διέφοροι), ποτε δεν ενδιαφέρθηκε γιατί, την ψυχαγωγία και την διασκέδαση της νεολαίας της Τερψιθέας. Ούτε μια κουβέντα ακόμα ούτε μια απλή πρόβαση στο δημοτικό συμβούλιο, ενώ τα συνοικιακά συμβούλια ελεγχόμενα κι αυτά απ' την παράταξη του Δημάρχου και το ΚΚΕ έχουν αδρανοποιηθεί σε θανάσιμο βαθμό. Στο Ελληνικό ο Δήμος ελέγχεται απ' το ΚΚΕ ολοκληρωτικά, αλλά και κει η κατάσταση είναι ίδια αν δχι χειρότερη. Ενδιαφέρον μηδεν-κά ποτο στέκι που πιπίλαν οι ΚΝτες εδώ και τρία χρόνια δύο γίνεται και ξαναγίνεται και στέκι δεν βλέπουμε-παραπέρα τέλοτα. Οι πολιτικές οργανώσεις της νεολαίας τώρα έχουν μπει κι αυτές στο χώρο του δλου παιχνιδιου. Πρώτη και καλύτερη η ΚΝΕ. Έχει δύο δήμους (Γλυφάδα, Ελληνικό) έχει συνοικιακά συμβούλια, έχει οργανώσεις σ' δλα τα λύκεια της περιοχής, έχει μαζικους φοεις

(Βιρήνη, γυναίκες, ΕΒΕ, οικοδόμους κλπ) και έχει αδρανοποιηθεί σε κάθε επίπεδο. Οι αναφορες της και οι πρακτικες της στη νεολαία είναι μηδαμίνες. Έδω και 2 χρόνια κινείται περιστασιακά και επετειακά (Πολυτεχνειο, Πρωτομαγια), μιλάει για μπαρ, για ξενόφερτο τρόπο ζωής κλπ πολλα, αλλα από την άλλη βλέπεις κάμποσα μέλη της να την βρίσκουν στα στέκια της Κ. Γλυφάδας. Από τη γειτονιά ούτε να πατήσει το πόδι της. Εξαιρεση η προφεστιβαλική της που έγινε στην Τερψιθέα και που δεν ήταν παρα μια τυπικότατη εκδηλωσούλα, με μιαν άδηλα ομιλία με καμμια αναφορα πάνω στα προβλήματα της νεολαίας και μια κομπανία, που προσπαθούσε να μιμηθει τους παλιους ρευμέτες. Όσο για το ακροατήριο: περίπου 100 άτομα & αυτα επειδη ήταν μια εκκλησία και γινόντουσαν δύο γάμουι επειδη ήταν δάββατο απόγευμα, και φάνηκε τόσος ιδρόμος. Το ΠΑΣΟΚ είναι το άκρον ανώτατον της αδράνειας. Μόνο μια προφεστιβαλικη έκανε δυο μέρες πάλι στην Τερψιθέα κι αυτες μόνο για να δεξει το έργο της κυβερνησης. Ο Ρήγας, με την ελάχιστη παρουσία στις περιοχές μας και την μηδαμίνη στην Κ. Γλυφάδα, περιορίζεται σε επετειακες αφισσοκολήσεις και τίποτ' άλλο.

Παλια είχε ξεκινήσει μια προσπάθεια για κάποιο στέκι νεολαίας από τον Ρήγα. Ωμως ο Ρήγας δες το μόνο που ήθελαν ήταν το πως θα δυναμώσουν με νέα μέλη τις γραμμές τους. Η ΚΝΕ το καταδικασε διώς, κι ύστερα από την κατασταλτική αντεπίθεση της το στέκι έκλεισε. Επειτα γίνεται από την αυθόρυμης συναυλίες ροκ. Και μετα έχουμε να προσπάθεια του Ρήγα για στέκι και πολιτική στικη παρέμβαση του στο χώρο αλλα μετα από λίγο έμεινε απλα σαν σχήμα και δχι σαν πράξη. Αν εξαλρέσουμε κάτι χοροεσπερίδες που κάνουν τα λύκεια στην Κ. Γλυφάδα, δεν υπάρχει καμμια άλλη κίνηση. Ενας πολιτικιστικος σύλλογος της Τερψιθέας που στο Δ.Σ. του είναι το ΚΚΕ, έχει γίνει παπέλα.

Έμεις σαν ομάδα, είμαστε στην αρχη, και το μόνο που μπορούμε να κάνουμε ως τώρα είναι να προκαλούμε ένα μέρος της νεολαίας, δσο πλο πολυ μπορούμε, πάνω σε βασικα ζητήματα (ναρκωτικα, στρατος, αστυνομευση, σχολειο κλπ). Στις ίδιες γραφες αφίσες που Βγάλαμε και κολησαμε, κύρια, σε λύκεια και πλατείες, υπήρχαν και εκει ένοιουν αντεδρασαν αρνητικα αλλα υπήρχαν και άλλοι που έλεγαν "ποιοι είναι αυτοι, καλα να λένε, να τους γνωρίσουμε" ήλπ πολλα. Στην προκήρυξη, μας είδαν μερικοι και μας πήραν απο καλο μάτι. Ωμως η μεγάλη μάζα δεν μας έδειξε, αυτη πρέπει να ναμας δει και ο αυτην πρέπει να παρέμβουμε. Πιστεύουμε δτι με τον καιρο θα λύνονται τέτοια προβλήματα. Προσπαθούμε τώρα να φτιάξουμε ένα πάρτυ για γνωριμια, για να δημιουργηθει μια μεγάλη παρέα ικανη να πάρει τη ζωή της στα χέρια της. Δεν είναι τυχαίο το δτι ο Ρήγας Τερψιθέας προσπαθει, με πλάγιο τρόπο να μας πλησιάσει. Τα προβλήματα είναι πολλα που αντιμετωπίζουμε σαν ομάδα και κύρια το οικονομικο και η Ελλειψη κα ποιου χώρου που θα μπορούμε να τον μετατρέψουμε σε ένα αυτοδιαχειριζόμενο στέκι. Η πείρα του στεκιου υπάρχει απο παλια, δταν κάποιοι απο μας είχαν φτιάξει κάποιο ανάλογο στέκι αλλα λδγω πολλων προβλημάτων(νοικια, στρατος κά) έκλεισε. Η πείρα διώς σαν ομάδα που Βγάζει αφίσες, προκηρύξεις και προσπαθει να παρέμβει τώρα στην δλη υπόθεση δεν υπάρχει γιατί κάτι τέτοιο πρώτη φορα γίνεται στην περιοχή μας. Τι μόνο που κάνουμε αυτην την ώρα είναι το έντυπο υλικο που βγάζουμε και μια προσπάθεια δχι μόνο να δεθούμε μεταξιν μας αλλα και να γνωρίσουμε& να δεθούμε και με άλλους νέους της περιοχης.

ΟΙ PUNKS — ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΠΑΡΑΠΟΔΕΣ! (από ιστορίες του δάσους)

Είναι προφανής η φιλολογία που θέλει τις διάφορες ομάδες αισθητικοποιημένους νεολαίουν, φασίστες προβοκάτορες κ.λ.π. Μια απροκάλυπτη άκρητη, συμπεριφεριολογική κυριάρχη αντίψη. Μπρος τις εκδηλώσεις, τις εμφανίσεις και τη συμβολική αισθητικοποίηση του σώματος, ιερή φρίκη καταλαμβάνει τεχνοκράτες, ακαδημαϊκούς εκπαιδευτές της νεολαίας και τους διάφορους άλλους παρασκευαστές κοινής γνώμης. Η σωπήλη — αλλά κραυγαλέα — πλειοψηφία δυσανασχετεί και συνταράσσεται και οι σπασμοί της, αδυσώπητη χιονοστιβάδα, ζητάει τις κεφαλές στο πινάκιο για να λυτρωθεί. Η κοινωνία της βίας, φουσκώνοντας μ' ανακούφιση, κορνίζαρεται σαν συγκρίσιμο μέγεθος δίπλα στην παθολογική βία των θυμάτων της δηλώνοντας, με τη βεβαιότητα ότι απευθύνεται στο άλλο της αυτί, ότι τώρα έχει εξαγινστεί και φοράει το καπέλο της συναίνεσης.

Ο ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Ο συγκεντρωτικός φακός των Μεdia ανέβασε σε πρώτη προβολή το θίατρο του δρόμου, που μέχρι πριν λίγο του συμπεριφέροταν σαν αδέξια παντομίμα. Έτσι σήμερα φαντάζει γοντευτικά, σαν μοναδική συμπύκνωση ανορθοδοξίας κι εξέγερσης. Συνεχίζοντας η επίσημη κοινωνία το αδυσώ-

πητο σχέδιο της να εξοβελίσει κάθε απόπειρα άρνησης, να οργανωθεί πάνω στα αυταρχικά δυτικά πρότυπα που επιβάλλει η ανάγκη εξορθολογισμού της και ο τεχνολογικός οικεανός, βρήκε εκείνη τη ψυχρένη σχέδια των μισθισμένων ναυαγίων της, την ανηγόρευσε σε υπ. αρ. I τορπίλη κι άρχισε να την εξορκίζει. Μαγικά μεταμορφώνονται και περιθωριοποιούνται όλα τάλλα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας. Ο μοναδικός τρόπος που αντιμετωπίζουν οι δυτικές αυταρχικές κοινωνίες τις αντιπολευτικές αντιδράσεις των νέων κινημάτων εξωθείται στ' άκρα του. Ψυχιατρικοποίηση και καταδίωξη των αναζητήσεων των νέων, έτσι ώστε να φαίνεται ότι αυτές οι αναζητήσεις είναι έχθρικές στην κοινωνία, πως οι κυριάρχες ανάγκες είναι μοναδικά αιθεντικές και έλλογες. Συναίνεση και νομιμότητα! Ο λογικός καπιταλισμός δεν χαρακτηρίζεται από τον τεχνολογικό του τρόπο παραγωγής μόνο, αλλά περισσότερο από την παραγωγή κι επιβολή που αναγκώνται στον ευαίσθητο ορθολογισμό του. Τείνει όλο και περισσότερο να ενιαίοποιεί τις συμπεριφορές και να θεωρεί εξισώπησης τις ανάγκες γιατί σαν σύστημα προγραμματικό ενεργει με τον υπολογισμό. Όλα τα κοινωνικά στοιχεία μετατρέπονται σε υλικά αριθμήσιμα μεγέθη κι εντάσσονται στο λογισμό για μια πρακτική αποτελεσματικότητα. Το ανθρώπινο στοιχείο πρέπει να χάσει όλα τα χαρακτηριστικά της ιδιαιτερότητας και να εξισωθεί σε μια κλίμακα προσδοκώμενων συμπεριφορών, για να είναι ελέγχιμο, για να είναι υπολογίσιμο ορθολογικό μέγεθος.

Όταν λοιπόν προβάλλεται το ακραίο, το ανήμπορο, το παθολογικό, στρακίζεται πέρα κι από την άμυσο, η εξουσία το κάνει όχι γιατί το φοβάπανκς δυστυχώς μόνο τους εαυτούς τους απειλούν — αλλά γιατί της δίνεται η δυνατότητα ν' απλώσει πάνω από την κοινωνία τους τροχούς του φόρου και της ενοχής, να μετατρέψει την αρήσει της δικές της αξίες υποδοσή, ν' έμμεσα ότι οι δικές της ανάγκες είναι οι πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας, αφήνοντάς τες να εξατομικεύσουν και να γίνουν αυθόρυμπες εκδηλώσεις των αλλοτριωμένων.

Αυτό σήμερα προβάλλει σαν πρωτογενής ανάγκη του συστήματος της εξουσίας. Με δοσμένη την οικονομική κρίση και την κρίση των ιδεολογιών που παράγουν συμπεριφορές (Ηθική) αναγκαστούν νέες μορφές νομιμότητας και λογικής που να επενδύουν και

να εσωτερικεύουν την εξουσία καθ' αυτή.

Δεν τίθεται θέμα για τον εξωραΐσμό των ιδεολογιών, αυτό αποδείχτηκε τους πάει και προϋποθέτει είναι η ιδεολογικοποίηση που αναδύεται από τη βάση της τεχνολογικής ορθολογίκης κοτητας: Μαζική κοινωνία που να χάνει τα ταξικά χαρακτηριστικά, μαζική κουλτούρα που να τυποποιεί και να ναγκαία πληθυκότητα, προστή σ' άλους (προστή με τη δυνατότητα ότι εξαλείφει το πνεύμα).

Για να φτάσει ομως να ενιαίοποιηθώσει την κοινωνική ιεραρχία και ν' αναδιαρθρώσει την στρωμάτων, επαγγελματών κατηγοριών, και «Ελίτ». Το κερπροβλήματα ταυτότητας που γίνονται εκρηκτικά τόσο με την οικονομική κρίση όσο και με την πλεονάζουσα ακοινωνική οργάνωση που αντιπαραθετεί και συνθίζει το χώρο των υπολειμάτων της ιδιωτικής κοινωνίας εξαλείφοντας τα τελευταία κοινωνίας επαστικών βεβαιοτήτων. Η οχυρά των η έντονη κρατικότητα που πληθυσμού, ποιείται με τον πιό χονδροειδή τρόπο δημιουργεί εξόδους από το σύστημα και μορφές περιθωριακότητας. Αλλοτε σαν ψηγή, άλλοτε σαν παγιωμένες στερεότυπες αντισυμπεριφορές άλλοτε σαν ψυχοπαθολογίες.

ΣΥΜΒΟΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Αυτά τα φαινόμενα είναι σαφώς μορφές άρνησης αλλά πολύ απέχουν

από το να είναι επαναστατικές διεργασίες. Η φυγή και οι άλλες επιμέρους μικροκοσμικές μορφοποιήσεις, ακόμη κι όταν ξεπερνούν το επίκεδο της υπερεξατομικευσης, δεν μεταβάλλουν τους βασικούς κανόνες συμβίωσης, δεν μεταβάλλουν το περιβάλλον, δεν απονομοποιούν την αστική νομιμότητα των αναγκών. Στο βαθμό που οι μορφές άρνησης δεν εξελιχθούν σ' επαναστατικό φαινόμενο, χωρίς να διαλύονται, υποβάζονται σε φολκλορικούς μικρόκοσμους, στην πορεία κυριαρχούνται από τον κομφορμισμό και στο τέλος επανεντάσσονται.

Όσον αφορά τις μορφές πρακτικής αλλά και το περιεχόμενο αυτής, εδώ τα πράγματα είναι πιο περίπλοκα. Από τη μία οι παγκς, συμβολικοί, ασθητικοποιημένοι, προβάλλουν την ιδιαιτερότητά τους με τη χρήση συμβόλων της συντέλειας, τη γλώσσα σλόγκαν και την εικονογραφία. Έχουν ανάγκη την ομάδα αλλά τόσο όσο να αυτοαναγνωρίζονται, γίνονται μετρήζονται στα άλλα μάτια. Το τραυματισμένο από την οργάνωση της αποξένωσης άτομο φτιασιδώνται σαν καταλυσματικό πουλί κι επιχειρεί εικονογραφικά να δραπετεύσει από το χρόνο. Όπως στα φίλμ επιστημονικής φαντασίας, συντίθεται σε μια δεύτερη διάσταση εν σειρά όπου δεν υπάρχει το υποκείμενο και η ιστορία αλλά μόνο τα κουστούμια. Αυτά είναι η γλώσσα και η περιφρονημένη φαντασία. Ακόμη κι αν αρέσκονται σε λίγη ουτοπροδιαγραφή, είναι έξω από τις συνθήκες της συνείδησης και του Λόγου. Πέρα από τη βόλτα και τη γλώσσα της παρέλασης των συμβόλων της καταστροφής, αυτή η κυριαρχούμενη υποκουλτούρα δεν έχει άλλο κανάλι εκτός από την εμφάνιση. Είναι υποχρεωμένη να κοιτάζεται. Όταν αυτό δεν

γίνεται, πρέπει τα βλέμματα να εξαναγκαστούν, αλλιώς τα σύμβολα καταπίπουν κι εμφανίζεται το έντρομο ξερίζωσει την αυτοδιάθεση, που ουμαίνει κριτική αποδέσμευση από το δεδομένο κόσμο της εμπειρίας. Η παρακμή του Λόγου — του κριτικού Λόγου — δοκιμάζεται και πάλι στα περιθωριακά φαινόμενα με την αφαίρεση από τη πραγματικότητα, με τη δημιουργία δευτερευουσών πραγματικοτήτων έξω από την ιστορική συνέχεια και νοητή τους καταστροφή. Θα μπορούσε να συνάγει κανείς ότι οι εκδηλώσεις βίας της εξουσίας — πατέρα και νεολαίστικων φαινομένων αλληλοκαθορίζονται.

Στη δεύτερη περίπτωση η επιθετικότητα που προσλαμβάνεται — όταν δεν εξαντλείται στα σύμβολα — γίνεται αποσπασματική εκτόνωση και βία, και δεν έχει συνέχεια. Δεν ικανοποιείται στο να δημιουργήσει περιβάλλον, ν' αναζητήσει την ομορφιά στη δημιουργία, την επικοινωνία, στον αυτοπροσδιορισμό. Είναι ενέργεια που αντιπαρατίθεται στο ίδιο το Έγώ κι ενεργεί αντανακλαστικά και κατ' επιταγή της αντίρροπης βίας, της κυριαρχης. Και η μια και η άλλη αλληλονομισμούνται, αφού η μια είναι προϋπόθεση της άλλης.

Φαινόμενα όπως οι Πανκς αυτοδικαταστροφής: τότε όμως η βία γίνεται αποτέλεσμα και λύτρωση, κάθε άλλο βουμέ όμως αυτή τη κατώτερη μορφή βίας καθαυτή, στο βαθμό που ασκείται χωρίς να ελέγχει τ' αποτέλεσματά, τότε πέρα από τον αυτοκαταναγκασμό, εξαναγκάζει κι εκβιάζει κι άλλες θελήσεις που κινούνται σε συγγενείς τροχιές.

Γιατί είναι άλλο πράγμα ο αγώνας και το κίνημα που ζητά να μεταβάλλει, — και μέσα στα περιθώριά του αντύδοσονται μορφές αυτονομίας, επικοινωνίας ομορφιάς που επιδιώκουν το καθολικό — και άλλο πράγμα η

κουλτούρα της καταστροφής που καταστρέφει και τους μισοκατεστραμμένους.

Το αν είναι φασισμός οι εκδηλώσεις ορισμένων τμημάτων της νεολαίας είναι άλλο πράγμα. Η λέξη έχει κακοποιηθεί τόσο που έχασε το νόημά της.

Αν κάθε μορφή βίας είναι φασισμός τότε και κάθε απόπειρα απαλλαγής θα μπορούσε να είναι τέτοια. Τα νέα κινήματα μπορεί να είναι αυθεντικά εναντίον της βίας μόνο όταν αναπτύσσονται στη βάση εναλλακτικών αξιών μη βίας, όταν κατευθύνονται στη δημιουργία μορφών επικοινωνίας που τοποθετούνται στο πεδίο της αυτονομίας και της ομορφιάς, στην κατάκτηση και διεύρυνση του χώρου του απομικρού και της ιδιωτικής κοινωνίας. Η βία τότε που υποχρεώνονται ν' ασκούν είναι αναγκαία κι επιλεγμένη ναλλακτικής μορφής συμβίωσης. Οταν η μαζική κοινωνία κακοποιεί το πνεύμα, το βάζει στα μουσεία το διατρέφει και το εξειδικεύει, στην επιπλέουση και την τηλεόραση, οφειλούμε να το συγκρατήσουμε στην εστία του, τον άνθρωπο.

Τι κάνουν απ' όλα αυτά οι Punks κι δοσι άλλοι δεν θέλουν να υστερούν; Καταδικάζουν το πνεύμα και χάνονται στην εικονογραφία, δραπετεύουν έντρομοι από τη πραγματικότητα και διαλύονται στα σύμβολα, αρνούνται την επικοινωνία και την υπέρβαση αδιάκριτα, χώνονται σ' «ανορθόδοξα»

πρότυπα αλλά αρνούμενοι ν' αλλάξουν τους ρόλους, διευρύνουν τη βάση του γενικού πρότυπου. Κι αυτό γιατί η υπερέξατομίκευση που συμπορεύεται με τη περιφρόνηση του πνεύματος και της θέλησης είναι η πιο χρδαία διατακτική συμπεριφορά της μαζικής κοινωνίας. Με το ν' αποκαλούμε τη βία των πανκ φασισμό και τους ίδιους φασίστες ξεκαθαρίζουμε εύκολα μ' έπιος την έκανε άγαλμα. Δεν είναι οι πανκς αυτοί που θέλουν να κάνουν τη βία κοινωνικό ανάγλυφο, αυτοί κατέτρέφουν επιθετικά τα σύμβολα της βίας και κατά συνέπεια τον εαυτό τους. Είναι δυνατό όμως να γίνουν — αν και δύσκολο — εύπλαστη πρώτη ύλη για τη δημιουργία φασιστικών υποκαταστάτων. Οι πανκς δεν είναι μια ενιαία κατηγορία, ούτε συγκροτημένη αντικούλτούρα, είναι μια μορφή άρνησης και δεν πρέπει ν' αποκλείεται η συμμετοχή τους στις κοινωνικές διεργασίες ανατροπής. Βασικά πράγματα που δεν αφορούν μόνο τους πανκς αλλά και τ' άλλα τμήματα της εξεγερμένης νεολαίας. Ότι δηλαδή είναι πολύ πιό επίπονη η διαδικασία να σκέφτεται και ν' αποβλέπει κανείς στο σύνολο της κοινωνικής ανατροπής, να μπορεί να δημιουργησει μέσα από τις δυνατές εξόδους του συστήματος, να μπορεί να συνυπάρχει σαν άτομο διπλα σ' άλλα άτομα.

ΚΑΙ ΠΕΡΑ ΑΠ' ΤΟΥΣ ΠΑΝΚΣ;

Την ίδια στιγμή που κρίνονται οι πανκς ένα σύνολο άλλων συνδρόμων ανακηρύσσονται σε λυτρωτικά. Οι διάφοροι λεπτοφυείς διανοούμενοι

που μεταφέρουν τον ψυχισμό της παράτησης στις πλαγιές της αυτοδικαιωσης. Οι παρατηρητές που τους διακατέχει το άγχος της εγκυρότητας, του ποιός ερμηνεύει ορθότερα τις γραφές. Πολλές «αντιεξουσιαστικές» θεωρίες υποβάλλουν τους ψυχισμούς, γίνονται ιδεολογίες, προεξόφλουν συμπεριφορές. Από τι θα κριθεί κανείς; Απ' τη λαϊμητόμο λαγνεία κι ευνοχισμό των άπειρων σελίδων ή από φρετιχοποιημένου ακτιβισμού που τις περισσότερες φορές εγείρεται μόνο δαν προκαλείται, άκριτος κι αδιάκριτος;

Και μέσα στον κυκεώνα των διλημάτων που γίνονται πλεονασμοί από την ανυπαρχία, προβάλλουν αδυσώπητα ορισμένα γεγονότα που έγιναν κυνικές καταστάσεις: Ο αμοιβαίος ρατσισμός μεταξύ των διαφόρων προσγγίσεων. Αναρχικοί - αριστεριστές - Πανκς - και διάφορες ομάδες αντιεξουσιαστών, το παιχνίδι της «επανάστασης» διεξάγεται σαν κωμωδία στον, λες και το σύννεφο είναι τοπικό. Οι κονταρομαχίες κι οι μάχες μ' ανενογραφημένος εφιάλτης. Διατάσσονται οι επιμέρους ταυτότητες σε συναρπαστική πολυχρωμία: μετά τα Εξάρχεια, ο Ωκεανός.

Έντυπα χωρίς έμπνευση, χωρίς κριματολογίες, ικανά να περιγράψουν την δικαιώσουν στο ριζοσπαστικό αγραφικής τρομοκρατίας.

Ανατριχίλες που εξεγείρονται την υποψία συζήτησης. Αυτή η τελευταία κατάντηση «εχθρός του Λαού». Η κάθε παρέα διαθέτουσα το ελέγχιριο της αλήθειας, παθαίνει σύγκρυνο να το έχει συνθλίψει στη «συνείδησή της.

Ένας χώρος που υπάρχει μόνο γιατί πολλές φορές οι μπάτσοι του αναστατώνουν την ουράνια Νίρβανα του, τρέχει στα χάπτενινς κι όπου γίνεται κάτι. Αν τύχει κι αρχίσει κάποιος διάλογος, πέφτουν σαν χιονοστιβάδα και τον διαλύουν. Είναι οι στιγμές που ο αβίωτος αντιεξουσιασμός — που το παρόν του είναι η θεαματική αποσπασματικότητα — γίνεται κι ο ίδιος κασκέψης, ο ανταγωνισμός των διαπροσωπικών σχέσεων, ο νευρωτικός υποστροφείδες του μυστικισμού και η ενδοτικότητα στο αρ' υψηλού παρεχόγοητυτικός με τις πλασματικές εντάδικλειδες και την αυστηρότητα της προσδοκόμενης συμπεριφοράς, που θρέφει ένα νέο κονφορμισμό, μια ήττα χωρίς αγώνα.

Είναι εμφανές ότι οι λιγοστοί πανκς τις μέρες που πέρασαν έθεσαν πλήρως το πρόβλημα της κοινωνικής άρνησης, της αυτοπραγμάτωσης. Δεν είναι οι πανκς που έφταγαν κι οι υπόλοιποι δικαιωθήκαν, ούτε τα γκρίζα σχέδια του κράτους που επιχειρεί να καταδιδόμουν! Είναι συνολικά το στοιχείο, το πρόβλημα ενός εναλλακτικού κινήματος, είναι η παλιά και νέα αλήθεια: «Εκεί που η ανθρωπότητα δεν μπορεί να δημιουργησει τότε θα καταστρέψειν! Υποθέτω ότι σ' αυτή την εξαθλιωμένη πραγματικότητα που κτους δεινόσαυρους είναι προτιμότερο να είμαστε κοινοί εντοπίζοντας έτσι, αφού δεν γίνεται άλλως, τα ερειστατικό κονφορμισμό. Η γνώση και σω απ' την αυταπάτη.

G. Ρουσσέας

Τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα ντυμένα μαρξιστές μας κυνηγάνε

Στο... "χώρο" πάντα ήταν άφθονος ο προβληματισμός γύρω απ' την ιεραρχία, τις εξουσιαστικές σχέσεις, τον πλουραλισμό, την προσωπική έκφραση την δημοκρατία στο ιερημα, κλπ. Ήδη άλλου, ένα από τα λίγα πράγματα (σως και το μοναδικό) που σύνθεταν την πολιτική ταυτότητα του "χώρου" ή ταν το "συνομπάρισμα" των γραφειοκρατικων διαδικασιών και της Εμμεσης αντιπροσώπευσης, καθώς και η έντονη ειρωνία και πολεμική ενάντια στην κάθετη ιεραρχία και τον σταλινισμό της ΚΝΕ.

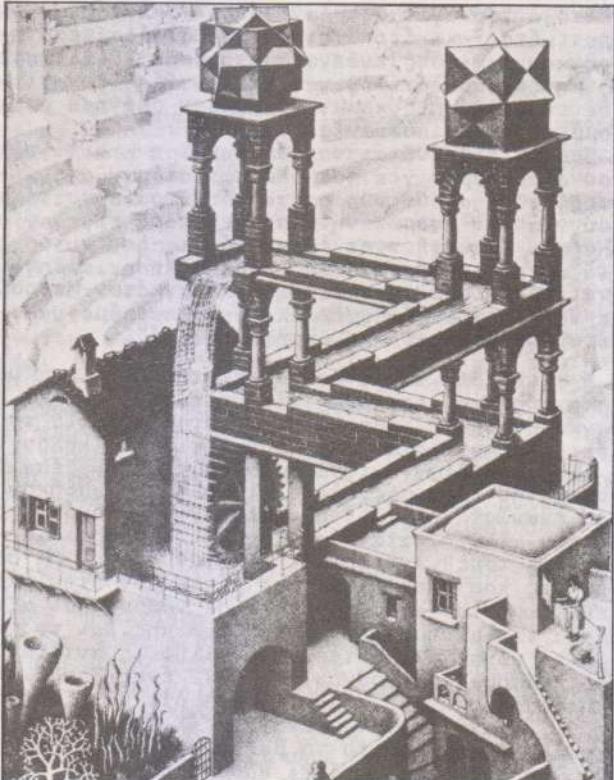
Παρ' όλα αυτά δμως, ο "χώρος" δεν έπαφε να αποτελεῖται και από οργανώσεις σταλινικού ή μισταλινικού τύπου, δεν έπαφε να κουβαλάει νοστροπίες και συμπεριφορές "δανεισμένες" είτε απ' το κοινωνικό περιβάλλον είτε απ' το πολιτικό παρελθόν πολλων απόμων ή ομάδων. Εποι στην πράξη τα πράγματα σε σχέση με τον πλουραλισμό ή τις διαπρωτωπικές σχέσεις δεν ήταν πάντα τόσο "ρδόδινα" δμως στην "θεωρία".

Ενα διαφορετικό πάλι ήταν δτι σε παλιότερους καιρους που ήταν καιροι πολιτικης δξυ - σης, που γινόντουσαν πράγματα στον κοινωνικοχώρο, η πολιτικη δραστηριότητα υπερκάλυπτε δλες τις δλλες ανάγκες. Έντονη δτι οι δλλες ανάγκες είτε εκφράζονταν με βάση και μέσα από την έντονη και σαφως πιο πλούσια και πιο δημιουργικη πολιτικη δραστηριότητα, είτε θεωρούνταν "μικροαστικο" και ανάξιο λόγου το να "μπερδεύεις" τα "προσωπικά" σου στην πολιτικη σου δουλειά. Το "πολιτικο" κυριαρχούσε πάνω στις δλλες ανάγκες.

Ολες αυτες οι προβληματικες γύρω απ' τη ποι δtητα των διαπρωτωπικων σχέσεων, τις ανθρώπινες επιθυμίες, το τι γυρεύει ο καθένας από την ένταξη του στο ιερημα και τι βρίσκει..., είναι πρόσφατα "φαίνομενα". Μάλιστα η εμφάνιση τους συμπίπτει με δυο πράγματα: Το ένα είναι η αποτυχία δλων των προσπαθειων του "χώρου" να δημιουργήσει ισχυρα και μαζικα κινήματα με κάποια διάρκεια, με αποτέλεσμα η πολιτικη δράση να έχει δλο και λιγότερο άμεσο αποτέλεσμα, να επιδρά δλο και λιγότερο στην πολιτικη και κοινωνικη σκηνη. Οι λόγοι αυτης της αποτυχίας δεν μας ενδιαφέρουν εδω. Εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι δτι έτσι άρχισε η διαδικασια συρρικνωσης και διάλυσης που συνεχίζεται εδω και 3-4 χρόνια, με δλες τις γνωστες συνέπειες αποτελμάτωσης, κούρασης-παρατήσης, "σαλταρίσματος", αυτοκατανάλωσης κλπ κλπ. Εποι η πολιτικη "κατέβηκε" απ' το βάθρο της κι άρχισαν να βγαίνουν διάφοροι προβληματισμοι στη φόρα.

Το δεύτερο πράγμα είναι η είσοδος στο "χώρο" κάποιων νέων παιδιων τα οποία δεν πέρασαν από καμια οργάνωση της παραδοσιακης ή άκρας αριστερας και για τα οποία οι προσωπικες δυσίες, ας το πούμε έτσι, για χάρη της οργάνωσης ή κάποιας άλλης κινησης είναι κάτι, ούτε λίγο ούτε πολύ, ξέω απ' τη λογικη τους. Παιδια που αυτα που ονομάζουμε "προσωπικα" προβληματα δεν τα απασχολουν λιγότερο απ' την πολιτικη. Κάθε δλλα

Τελικα λοιπον αυτες οι καινούργιες προβληματικες είναι συνέπεια της αποτελμάτωσης και της μιζέριας του χώρου και της ανευθυνότητας ή του μικροαστισμου.. των "παλιων του ευδαιμονισμου και της COCA-COLA" ή μήπως είναι συνέπεια της "ανάκλαυψης" του πλούτου των ανθρώπινων αναγκων;

Ο αντικειμενικός μαρξισμός...

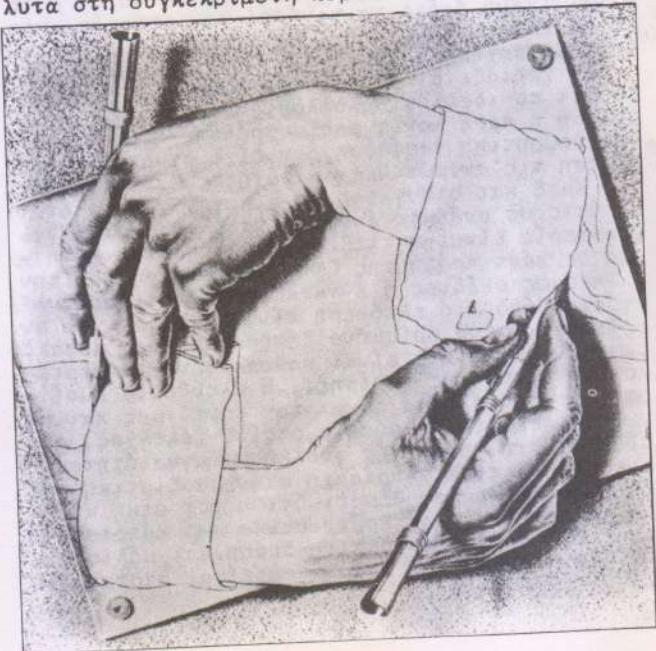
Πιστεύω δτι ο πιο σωστος τρόπος για να εξηγήσουμε την κατάσταση είναι να δούμε το θεωρητικο υπόβαθρο απ' το οποίο απορρέουν οι απόφεις σχετικα με το άτομο και τις ανάγκες του. Είναι αναμφισβήτητο δτι ο τρόπος που αντιμετωπίζεις και συμπεριφέρεσαι απέναντι στους ανθρώπους έχει τις ρίζες του στην αντίληψη που έχεις για την αξία της προσωπικης δράσης, για το αν αυτη είναι ικανη ή δχι να κινήσει την ιστορία, για το αν είναι ικανη ή δχι να προκαλέσει κοινωνικους μετασχηματισμους.

Δεν χρειάζεται να φάξουμε πολυ για να δούμε δτι το ιδεολογικο οπλοστάσιο του "χώρου", δηλαδη η κάθε λογης μαρξιστειδης ή αναρχοειδης θεωρητικη παράδοση, δεν είχε σε μεγάλη εκτίμηση τις ανθρώπινες ικανότητες. Μπορει βέβαια α ο Μαρξ και ο Ενγκελς να μιλαγαν για έναν πλούσιο σε ανάγκες άνθρωπο, να έλεγαν δτι "... ελευθερία είναι η επιβεβαίωση της ατομικητας σε κάθε πράξη της ζωης του ατόμου", απ' την δλλη δμως ο ίδιος ο Ενγκελς στο "Αντι-Μτέρναμ" έγραφε: "δσο πιο ελευθερη είναι η κρίση του ανθρώπου για ένα ορισμένο ζήτημα, με τδσο μεγαλύτερη αναγκαιότητα είναι ιαθορισμένο το περιεχόμενο αυτης της κρίσης... Η ελευθερία συνίσταται στον έλεγχο πάνω στον εαυτό μας και πάνω στην εξωτερικη φύση, ο οποίος (έλεγχος) στη ρίζεται στη γνώση της φυσικης αναγκαιότητας." Μοιάζει να είναι κυριαρχη στην μαρξιστικη σκέψη η αντίληψη που θεωρει δτι η ιστορικη κίνηση καθορίζεται υπερμινιστικα απο κάποιους νομους έξω απ' την ανθρώπινη δράση. Και μάλιστα κ'η ίδια η ανθρώπινη δράση θεωρείται υποταγμένη

σε "αναγκαιότητες" διώς λέει ο Ευγκελς, στον αμετάβλητο υπερμιλνισμό των νόμων της φύσης ή της ταξικής πάλης. Της ταξικής πάλης που θεωρείται σαν μια "αυτοκινούμενη", οικουμενική και "αντικειμενική" διαδικασία της οποίας μάλιστα το αποτέλεσμα είναι δεδομένο: η πτώση του καπιταλισμού. Κι ας έχει δεξερεί η ιστορία διτι η ταξική πάλη δεν είναι τύπος παραπάνω απ' το αποτέλεσμα του αγώνα του ανθρώπου (των τάξεων αντιτιμάτων) κι διτι έχει χιλιάδες ιδιαίτεροτήτες και χιλιάδες πιθανά αποτελέσματα. (Αλλωστε ας μη ξεχνάμε διτι έγιναν εκαποντάδες εργατικές επαναστάσεις, καμιά διώς δεν οδήγησε στην κομμουνιστική κόινωνία).

Παρόμοια φαίνεται να είναι και η αντίληφθη του αναρχισμού για το ρόλο των ατόμων στην ιστορία. Ο Μπακούνιν πάρα τα τόσα ωραία τοιτάστα του για την ανθρώπινη φύση δεν παραλείπει ν' αναφέρει κάπου: "...οι επαναστάσεις δεν αυτοσχεδιάζονται. Ανεξάρτητα από κάθε θέληση... οδηγούνται πάντα από την πίεση των πραγμάτων. Μπορούμε να τις προβλέψουμε αλλα δεν μπορούμε να επιταχύνουμε ποτε την έκρηξή τους"...

Η ελευθερία του ανθρώπου περιορίζεται στο να κατανοήσῃ την ιστορική κίνηση ή την "φυσική αναγκαιότητα". Ο Τρότσκι στην αυτοβιογραφία του λέει: "να καταλαβαίνουμε την αιτιώδη αλληλουχία των γεγονότων και να βρίσκουμε κάπου μέσα σ' αυτην την θέση μας, αποτελεί το πρώτο καθήκον της επανάστασης". Οχι, η δημιουργία γεγονότων, λοιπόν, αλλα η κατανόηση της "αιτιώδους αλληλουχίας τους". Αντιλήφεις που ταιριάζουν σχισμές που υποτίθεται διτι σκοπεύουν στην απελευθέρωση του ανθρώπου, αλλα σε νόμους και αξιώματα των μαθηματικών ή της φυσικής. Και το χειρότερο είναι διτι αυτες οι αντιλήφεις αντέξανε στο πέρασμα του χρόνου. Στα 1972 ένας "ανθρώπινης μαρξιστής", ο Νόβακ, έγραψε διτι η ταξική πάλη "...αναπτύσσεται μ' έναν αμείλικτο υπερμιλνισμό από το βαθμο οργάνωσης και επίγνωσης που έχει φτάσει κάθε πλευρά". Ο "αντιδρόνας" αριστεριστης Φυρούκης λέει κάπου διτι "...η ταξική πάλη δεν είναι καμιά υποκειμενική υπόθεση. Διεξάγεται αντικειμενικά και ανεξάρτητα από την θέληση των ατόμων"!.. Γενικό χειρότερο από την θέληση των ατόμων!.. Ο Γκορζ σε μια πολεμική του ενάντια σε κάποιους "επαναστάτες" των ακαδημαϊκών σαλονιών φτάνει σε κάποια συμπέρασμα διτι είναι πάρα μια μαριονέτα που είτε υπάρχει είτε δεν υπάρχει είτε το έδιο κάνει. Λαμπρά!.. Ο Γκορζ σε μια πολεμική του ενάντια σε κάποιους "επαναστάτες" των ακαδημαϊκών σαλονιών φτάνει σε κάποια συμπέρασμα που ταιριάζουν από να στη συγκεκριμένη περίπτωση. Παραθέτουμε τα λύτα στη συγκεκριμένη περίπτωση.

σχετικο απόσπασμα: "...οι άνθρωποι δηλαδή τα ία τομα, έχουν μια ειδική υπόσταση, αποτελουν μια ειδική πραγματικότητα και δεν είναι μόνο μια κοινωνική πραγματικότητα που εξαντλείται με τη λειτουργία τους στους κόλπους της παραγωγικής διαδικασίας. Αν χρειάζεται να υπενθυμίσουμε αυτες τις αρχέγονες αλήθειες είναι γιατί έφτασαν να τις αρνηθούν διάφορες ερμηνείες στρουκτουραλιστικής έμπνευσης. Πράγματι, αν υποστηρίζουμε διτι τα άτομα δεν είναι πάρα τα στηρίγματα της αντικειμενικής λειτουργίας που εκτελούν στους κόλπους της δομημένης ολοτητας-της κοινωνικής διαδικασίας παραγωγής-τότε δε μπορούμε με να τους ζητάμε κανένα φως, ούτε να δίνουμε βάση στις διακηρύξεις τους διτι η πραγματικότητα των βρίσκεται ολόκληρη έξω απ' αυτους... Υπάρχει διώς και κάτι περισσότερο: αν τα άτομα δεν έχουν μια ειδική υπόσταση, τότε και οι ανάγκες και οι απαλτήσεις τους θα εξαρτώνται και θα υποβάλλονται αυστηρα απ' την κοινωνική λειτουργία με την οποία καθορίστηκαν οι άνθρωποι. Αυτες οι ανάγκες και αυτες οι απαλτήσεις δεν έχουν πραγματικό χαρακτήρα. Βα είναι μόνον μια διαστρεβλωμένη ιδεολογική αντανάκλαση της αντικειμενικής πραγματικότητας. Συνεπώς δεν θα είναι δυνατόν να ξεκινήσουμε απ' αυτες και να βασίσουμε πάνω τους μια αντικαπιταλιστική κριτική και πρακτική. Αντίθετα θα πρέπει να δυσπιστούμε για αυτες μέχρι εσχάτου σημείου. Η κριτική-αντικειμενική υπάρχει εσχάτου σημείου. Η κριτική-αντιτιμή-θα πρέπει ν' αποτελεί αντικειμενικό μιας επιστήμης η οποία πρέπει να είναι υπερανθρώπινη" Η επανάσταση δεν μπορεί να έρθει πάρα απ' τα έξω κι απ' τα πάνω απ' αυτους που κατέχουν την επιστήμη. Ξαναβρίσκουμε, έτσι, την σταλινική ιδεολογία και θεοδικία".

Πραγματικά, απόφεις σαν τις προηγούμενες επδιόρθωσης ήταν να οδηγήσουν στον σταλινισμό στα στρατόπεδα συγκεντρωσης και στα φυχιατρεία, (προφανώς για δύος δεν δέχονται την φυσική & ιστορική "αναγκαιότητα"!), κι ακόμα, στην έλλειψη προβληματισμού πάνω στις ανάγκες και τα μέσα σα έκφρασής τους, στην αδιαφορία για αυτα που ο νομάζουμε (λανθασμένα) "προσωπικά" προβλήματα (Οσοι είδαν την ταίνια "η εργατική τάξη" πάει στον Παράδεισο" θα δυμούνται την απάντηση που δίνει ο αριστεριστης στον απολυμένο εργάτη διτι την ζητάει τη βοήθεια του: "εμένα μ' ενδιαφέρει η ταξική πάλη, δεν με νοιάζει η ατομική σου περίπτωση").

Κάποτε διώς, η ανάπτυξη κινημάτων γύρω απ' τον ελεύθερο χρόνο, τις φυλετικές αντιθέσεις, την νεολαία, ή ανάπτυξη δύων αυτων των κινημάτων της "προσωπικής ζωής" που λέμε, έβαλε έντονα το προβλήμα της σχέσης ανθρωπισμού κι επαναστατικού κινήματος. Κατινούργιες απόφεις άρχισαν να κερδίζουν έδαφος. Απόφεις που έδιναν στην συλλογική ανθρώπινη δράση την "πρωτοκαθεδρία" στην ανάλυση της ιστορικής κίνησης. Απόφεις που θεωρούν την ταξική πάλη δημιούργημα ανθρώπινων δύνων και συνεπώς άμεσα εξαρτώμενη απ' τη θέληση, την συνείδηση και την οργάνωσή τους και διτι από κάποιους "αντικειμενικούς" ή "σιδερένιους" κοινωνικούς νόμους. Αντιλήφεις, που δεν φάνηκαν για Μεσσίες, επαναστατικές πρωτοπορίες, αλλάνθαστη καθοδήγηση και γηγενούντες κάποτες, αλλα αντίθετα πρωθυΐουν την κατάργηση της ιεραρχίας, την αυτονομία και την ιδιαίτεροτητα κάθε ταξικού ή κοινωνικού κινήματος, τον πλουραλισμό των συμπεριφορών, των αναγκών, των αιτημάτων. Απόφεις που αρνήθηκαν να παραμείνουν κάποιες ανάγκες γιατί είδαν διτι... " τι νόημα έχει να παραδέσουμε μια βασικη ανάγκη ενάντια σε μια άλλη βασικη ανάγκη, τι νόημα έχει να θεωρήσουμε σαν μια μεταφυσικη αντίθεση την ιστορικη πραγματικότητα των αναγκών; Οχι, δεν είναι σωστο. "(Νέγκρι)

Ετσι, η ανθρώπινη προσωπικότητα έγινε το υπό κείμενο που αλλάζει την ιστορία, έγινε το "χωντάνο" στοιχείο της ταξικής πάλης σε αντιδιαστολή με το "νεκρό", τις αντικειμενικές κοινωνικές συνθήκες που δύο και αν είναι ευνοϊκές, μπορουν να μείνουν στείρες χωρις την παρέμβαση της ανθρώπινης δράσης.

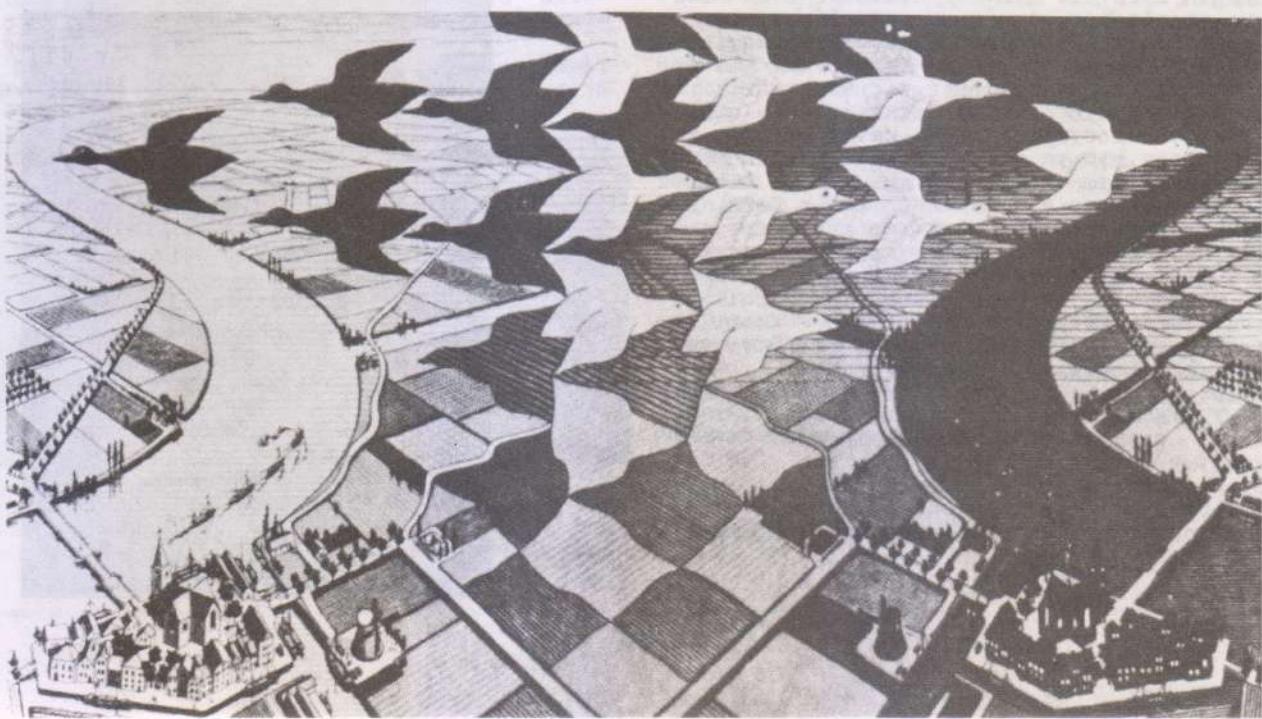
...καὶ τὸ βασίλειο του ιδιώτη

Στο μεταξύ δύμας δύος αυτος ο προβληματισμός αναπτύχθηκε σε "ησυχους καιρους" που χαρακτηρίζονται από το "ξέχασμα" της συλλογικής δράσης και την απονέκρωση των κοινωνικων λειτουργιών αυτου του "χώρου". Είναι καιροι που ο "χώρος" ζει μια κατάσταση διάλυσης, με δύο και με γαλύτερη συρρίκνωση κατηγεττοποίηση, ιδεολογικό χάος και κούραση των ανθρώπων του, φαινόμενα που συνοδεύονται απ' το χάσιμο των πολιτικών και κοινωνικων πρακτικών που κατοχύρων ναν δτι αυτος ο κόσμος κουβαλάει μια άλλη λογική και άλλα οράματα πέρα απ' το κατιστικο μπλοκ της Αριστερας. Το αποτέλεσμα είναι το πέρασμα κάποιου απ' το "χώρο" να είναι μια υπόθεση ακένδυνη και ανώδυνη: δεν υπάρχουν πια εκείνες οι αγωνιστικές καταστάσεις που αναγκαστικά έφεραν ριζικές αλλαγές στον τρόπο των ατόμων & αναγκαζαν να "ρισκάρεις" κάποια πράγματα. Σήμερα μπορεις κάλλιστα να το παίζεις "οργανωμένος" και "στον χώρο" χωρις να χρειάζεται σύντετο πτυχιάκι σου να ξεγράφεις, ούτε με τον μαμπά σου να τσακώνεσαι για τα μακριά σου μαλλιά, ούτε να φοβάσαι σε κάθε πορεία δτι θα στη πέσουνε τα MAT. Είναι περίοδος που ο "χώρος" δε δίνει κόρντρες με κανέναν (εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις βέβαια).

Το αποτέλεσμα λοιπον είναι ο "χώρος" να τραβάει δεξιά τόσο κοινωνικα δύο και πολιτικα .. Γιατι βέβαια άλλο είναι να λες κάποια πράγματα κι άλλο να τα κάνεις. Ετσι δεν είναι λίγοι αυτοι που αρνούνται να εγκαταλείψουν κάποιες ... βολικες συνήθειες. Και βλέπουμε έτσι, παρα την έντονη φιλολογία για το αντίθετο, ν' αναβιώνει και ο σεχταρισμός και η έντονη φαγωμάρα μεταξύ των ομάδων, και μέσα στις συλλογικές διαδικασίες να κυριαρχει ο παραγοντισμός και ο λόγος των πιο πολιτικα έμπειρων και καπάτων, δηλαδη τελικα των "παλαίμαχων" αυτου του χώρου.

Και εδω κάπου μπαίνουν και οι "καινούργιοι" στο παιχνίδι γιατι η συμπεριφορά τους κάθε άλλο παρα ανατρέπει αυτη τη κατάσταση. Να εξηγηθούμε: ο κόσμος που μπαίνει στο "χώρο" τα τελευταία χρόνια δε μπαίνει γιατι θέλει να φτιάξει την κοινουνιστικη οργάνωση που θα βγάλει την αριστερα απ' την κρίση της. Είναι κόσμος που κάποια πράγματα απ' τη ζωή του του τη "δύνανε" και κάπου είδε δτι μόνο συλλογικα μπορουν να λυθουν τα προβλήματά του. Είναι κόσμος που κάνει πολιτικη γιατι θέλει ν' ανατρέψει άμεσα εκείνα που του τη "σπάνε" και ουδέλως τον νοιάζει αν κάποιοι θεωρουν δτι πρέπει να περιμένουμε πρώτα την κατάληψη της εξουσίας κι όστε ρα βλέπουμε για την καθημερινή μας ζωη. Είναι κόσμος λοιπον που υποστηρίζει ανεπιφύλακτα τις καινούργιες ιδέες για την πολιτικη μόνο που, κάποτε, η ερμηνεία τους είναι αρκετα ιδιόμορφη. Το Πολιτικο γκρεμίστηκε και τη θέση του πήρε το Ιδιωτικο. Έκει που μπροστα στην πολιτικη οτιδήποτε άλλο έσβηνε τώρα σβήνει μπροστα στην ιδιωτικη κανέλα. Φράσεις δπως "θέλω ν' αράξω" ή "έτσι τη βρύση" θεωρούνται ιερα άβατα που κανεις δεν έχει δικαίωμα να τις κατηγορήσει. Έκει που μια συντηριτικότητα στη συμπεριφορα ή ταν αποτέλεσμα της υπερπολιτικοποίησης κ' της αδιαφορίας για το άτομο, τώρα ξανασυναντάμε των ίδιο ακριβως συντηριτισμο, την ίδια ακριβως ρηχτητα στις σχέσεις, την ίδια ακριβως αδιαφορία για την οικοδόμηση εναλλακτικων συστημάτων αναγκων, μόνο που τώρα πια οφείλεται στην απολιτικοποίηση και στην έλλειψη διάθεσης του κανενα μας ν' απαρνηθει τα βίτσια του ή τις διάφορες "δικιείδες ασφαλείας" που έχει, για χάρη κάποιου ενδιαφέροντος για πράγματα που δεν αφορουν μόνον αυτον. Κι δλες αυτες είναι συμπεριφορες που τελικα δείχνουν με τον καλύτερο τρόπο δτι οι παλιες συλλογικότητες και τα παλια οράματα έχουν χαθει για πάντα, μαζι με τις παλιες ιδέες, κι δτι ακόμα τα καινούργια πράγματα δεν έχουν πάρει τη θέση τους. Θα χρειαστει λοιπον να συνεχίσουμε για λίγο ακόμα χωρις να έχουμε λυμένες τις αντιθέσεις που ξεπήδαν απο αυτο περέδεμα του παλιου με το καινούργιο, απ' το μπέρδεμα του ατομικου ή πολιτικου συντηριτισμου με το φέιζιμο για νέες συλλογικότες.

Στο κάτω-κάτω δεν υπάρχει πιο ολοκληρωτικη πράξη απ' το να επιβάλλεις απ' τα πάνω συστήματα αναγκων που για κάποιους θεωρούνται ιδανικα.-

ΤΕΙ ή πρώην ΚΑΤΕ ή η δεξίωση του Κακλαμάνη

Το κείμενο αυτό γράφτηκε από σύντροφους που δρουν στα πρώην ΚΑΤΕΕ τώρα ΤΕΙ και έχει σα σκοπό να πληροφορήσει για μια αυξημένη κινητικότητα των σπουδαστών που παρουσιάζεται στους 2 τελευταίους μήνες σαν αντίδραση στο νέο κανονισμό σπουδών που προσπαθεί να περάσει το υπουργείο πατιδείας.

Η κινητικότητα αυτή δεν είναι καθόλου ασήμαντη. Γιατί τα ΤΕΙ δεν μπορούν πλέον να χαρακτηρίζονται σαν περιθώριο της εκπαίδευτικης διαδικασίας. Από τότε που ηρθε το ΠΑΣΚ στην εξουσία οι εισαγόμενοι σ' αυτά συνεχώς αυξάνουν μ' αποτέλεσμα πέρσι να φτάσουν τον αριθμό των εισαγόμενων στα ΑΕΙ. Και γιατί η αδυναμία δημιουργίας τεχνικής πατιδείας στη μέση εκπαίδευσης μεσα από την εκπαίδευτικη μεταρύθμιση της δεξιας (τεχνικού λύκειο) μεταφέρει την κρίση στα ΤΕΙ. Ετσι λοιπόν ο νέος κανονισμός σπουδών που κατέβηκε στα ΤΕΙ και ο παλιότερος νόμος 14/04 του ΠΑΣΚ είναι μια προσπάθεια οργανωσης και εκσυγχρονισμού της τεχνικής πατιδείας στην Ελλάδα.

Τα γεγονότα

Τελευταίες μέρες του Ιούνη. Τελειωνάμε τις εξετασεις. Ξαφνικά κυλοφορεί "ειδηση σφαγής" βγάλανε λέει προσχέδιο κανονισμού σπουδών που προωθεί: τα προαπαιτουμενα, τα απουσιολόγια το κόψιμο των διακοπών, το κόψιμο της 3ης εξεταστικής καθώς και κάποια πολυλόγια, μαλλον σαν την νεα μεθόδο αξιολόγησης του σπουδαστη!

Δεν μας ξάφνιασε καθόλου που αυτο το προσχέδιο ήρθε τελευταια στίγμη πριν τις διακοπές. Βίναι γνωστή η ταχτικη του υπουργείου ότιν θέλει να περάσει καποδιο "σοσιαλιστικο" νομο να τον κατεβάζει σε περιόδο διακοπών, όπου κανένας δεν μπορει να βρει κανένα, ενω αντίθετα κάποια μέτρα που πατρνει πιεσμένο από αιτήματα κοινωνικων στρωμάτων να κρατιούνται συνήθως για πριν τις εκλογες.

Ετσι λοιπόν, η πρωτη μας ανοργάνωτη και αυθόρμητη ενέργεια ήταν να πιάνουμε έναν-έναν τους σπουδαστες, να κάνουμε πηγαδάκια για να μπορέσουμε το Σεπτέμβρη όταν θα ξαναρχίσουν οι σχολες, να απαντήσουμε. Υπήρχε και μια δευτερη δουλεια: να πιάσουμε τις παρατάξεις να δουμε τι λενε, ο Δ.Α. μας ειπε ότι δεν συμφωνει με το προσχέδιο και θα κανει μέχρι και καταλήψεις για να μην υλοποιηθει. Η ΠΣΚ μας είπε πάνω κάτω τα ίδια με τη διαφορα ότι δεν μιλουσε για καταληψη ενω η ΠΑΣΠ κινήθηκε σε εντελως διαφορετικο επίπεδο. Αυτη μιλαγε για αγαθάθμιση στην τεχνικη εκπαίδευση για υλοποίηση των ορμάτων του σπουδαστικου κινήματος, για τους δικους τους σοσιαλιστους που περνάνε μέσα από το νεο κανονισμο σπουδων. Ετσι λοιπον ξεκινήσαμε εγνιαστοι για τις καλοκαιρινες διακοπες μας.

Αρχες Οχτωβρη κάναμε τη εμφάνιση μας ξανα στα ΤΕΙ. Ήταν η περιόδος όπου το πολιτικο και ρναγε από τη φαση των εγκαταστατων μημάτων και το προσχέδιο είχε ήδη γίνει κανονισμος και μας περιμενε με το στομα ανοιχτο. Ακριβως σ' αυτη τη φαση αποφασίσαμε να δράσουμε οργανωμένα. Μαζευτήκαμε καμια 30 αρια α

τομα από 3 σχολες (ΑΣΤΕΤ, ΑΣΓΔΤ, ΑΣΤΕΜ). Αφου βρήκαμε κάποια πρωτα πράγματα κοινα συμφωνήσαμε σε πρωτη φαση να βγάλουμε μια προκήρυξη σενάντια στο κανονισμο για να τη μοιρασουμε στους σπουδαστες ενω παράλληλα να λειτουργήσουν μερικα τραπεζακια με ντουντουκες ετοι ώστε να γίνει ένας πρώτος διάλογος με τους σπουδαστες και να κινηθει καπως η κατασταση

Εκει κοντα μάθαμε ότι η ΠΣΚ άλλαξε γνωμη για τον κανονισμο, που ουσιαστικα δεν διεφέρει απο το προσχέδιο το μονο προβλημα που ειχε ήταν ότι αντι για 2 βαθμους για παρακολούθηση 3 για περιόδους και 5 για τελικη εξεταστικη ζητουσε 1-3-6 ξεχνωντας αλοιμονο το 4-4-2 που είναι το καλύτερο σύστημα. Το είπε και ο Αλέφαντος.

Τι είναι ο εσωτερικός κανονισμός

Αψήνοντας τη πλaka όμως ας δούμε πάνω κάτω τι είναι ο κανονισμος αυτος, που τόσο επιμελως μοιρασε το υπουργείο σ' ολους τους σπουδαστες. Ο νέος κανονισμος φέρνει τα προαπαιτούμενα μαθήματα κόβει την 3η εξεταστικη, καθορίζει και γενικη συνέλευση στο εξαμηνο, φέρνει τις απουσίες και στα δεωρητικα μαθήματα μέχρι τωρα υπήρχαν μονο στα εργαστηρια, σε υποχρεωντει να παρακολουθησεις παλι απο την

αρχη το μαθημα άν δεν έχουν διδαχθει τα 2/3 των ωρων του μαθηματος η αν δεν μπορεσε να το περάσεις κ.α. Σημαντικο είναι το σημειο των βαθμολογικων συστηματων δηλαδη το 2-3-5 του κανονισμου σημαίνει 2 βαθμοι μπόνους στη παρακολουθηση του μαθηματος, 3 βαθμους απο 2 τουλαχιστον προσδους που πρέπει να δωσεις το εξαμηνο (οι προσδοι είναι ενδιαμεσες εξετασεις που παλιστερα οι σπουδαστες διεκδικουσαν να είναι: προσιρετικες και απαλλαχτικες στο βαθμο που ηταν θετικες, αμελητεες όταν ήταν αρνητικες, πράγμα που δεν γίνεται στο νέο κανονισμο) και 5 βαθμοι απο την τελικη εξέταση δηλαδη αγ δεν εχεις παρακολουθησει ένα θεωρητικο μάγημα και δε γραφεις στις προσδους στο τέλος πρέπει να γράφεις 10 για να περασεις. Μηπως θυμίζει τιποτα απο εντατικοποίηση και αυταρχισμο όλο τούτο; Ε λοιπον οι αστικες κυβερνητικες φυλαρδες τον χαραχτήρισαν επανάσταση στο χωρι της εκπαιδευσης. Η ΠΑΣΠ σταθερα μας είπε για αναβαθμιση, υλοποίηση πάγιων θέσεων του σπουδαστικου κινήματος κ.λ.π. Η ΠΣΚ απο τη μερια της διαφωνει με τα συστηματα, στα ποδοστα κανα δυο ακόμη παράγραφους αλλα συσιαστικα συμφωνει μιας και σαμποτάρει τις γενικες συνελεύσεις για αυτο το θέμα και όπου δεν το μπορει αυτο, συμμαχει με την ΠΑΣΠ για να μη περασουν οι καταδικαστικες για τον κανονισμο προτάσεις. Ετοι λοιπον ΠΑΣΠ-ΠΣΚ τραγουδάνε μαζι το παλι γνωριμο σκοπο του "μ' αγώνες καταχτάει το σπουδαστικο κίνημα τα δικαιωματα του", και φυσικα καλα κάνουν και το τραγουδάνε τωρα που το κινημα ειναι ουσιαστικα ανύπαρχτο, γιατι όταν υπήρχε τις ειχε χερινες πατόκορφα και τις δυο .

Οι πρώτες συνελεύσεις

Ας επανέλθουμε λοιπον στην ιστορια μας τώρα. Η πρωτη λοιπον μάζωη έβγαλε την προκύρηξη και η ντουντούνα λειτουργησε. Η προκύρηξη η μοιράστηκε τη δευτερη μέρα όμως τα ντουλαπάκια που ήταν μέσα βρέθηκαν παραβιασμένα και θυσια μια προκυρήξεις λείπανε. Ποιοι νατό κάνανε; Με λίγη σκέψη πάντως εύκολα βρίσκει ο καθένας την απάντηση. Εξετάζοντας την πιθανότητα η σχεδόν ανύπαρκτη ΔΑΠ να ξανακτύπωσε και ταλήγουμε στο στι είναι μέλλον πιθανότερο οι Ρώσικοι πύραυλοι να είναι λιγότερο επικινόνοι απο τα κουρτινόξυλα! Σάντο το σημείο γίνεται και η συνελεύση της ΑΣΤΕΤ ίσουν η συσπείρωση μαζι των ΔΑ την Χάνουν απο το ενιαίο μέτωπο ΠΑΣΠ-ΠΣΚ μελίγους φήμους διαφορά λόγω καικης κινητοποίησης δικια μας.

Μάζωη νούμερο 2. Σ' αυτη αποφασίζουμε να κινητοποιησουμε την αντιπαράθεση μας και συνάμα να

συντονιστούμε πανελλαδικα έτοι τυπώνεται νέο καλεομα για νέα συνάντηση σπουδαστων, απ' όσα περισσότερα ΤΕΙ μπορουμε νάρθουμε σ' επαφη.

Τώρα είναι η σειρα της ΑΣΓΔΤ να κάνει συνέλευση. Εδω όμως τα πράγματα αλλάζουν. Τα παραμύθια για ενότητα και διάφορα άλλα ζαχαρωτα, δεν έπεισαν τους πρωτοετεις κι έτοι η κοινη πρόταση της ΠΑΣΠ και της ΠΣΚ δεν πέρασε. Αντιθετα ση μας αποφάσισε καθαρα: 1. Πορεία στο υπουργείο την 1-11 και 2.5 και 6-11 διήμερη αποχή. Ομως οι "έτσι" μας την είχαν φυλαγμένη την 1-11 κατεβαίνουμε στην πορεια όπου βρισκόμαστε με μερικες εκατοντάδες ακόμα σπουδαστες που ζήταγαν υλικοτεχνικες υποδομες και φυσικα δεν έλεγαν τίποτα για τον κανονισμο. Οταν η πορεία έφτασε στο υπουργείο οι αντιπρόσωποι συναντήθηκαν με τον Αθανασούλη, παλιό συνδικαλιστη της ΠΑΣΠ στα ΚΑΤΕΕ και νυν μέλος στην Κ.Ε. του ΠΑΣΠ ο οποίος έδωσε μια.. σοσιαλιστικη απάντηση στην απόφαση της γ.σ., της ΑΣΓΔΤ, που έλεγε μεταξύ άλλων στις οι σπουδαστες είναι ανεύθυνοι, ο κανονισμος είναι δη μοκρατικότατος και όποιος αντιτίθεται σ' αυτο είναι δεξιος και υποπτος, δηλαδη την αντιπροσωπεία της ΑΣΓΔΤ την πέταξε έξω. Ουσιαστικα στης ΠΣΚ παρόλο που δεν πήραν απαντηση στο δήμητρα της υλικοτεχνικης υποδομης βρήκαν ότι η πορεια-σύνη πέρασε έβγαλε κάτι θετικο σε κάποια παράγραφο του κανονισμου και έτσι η αυλαία έκλεισε με ιαχες-συνθήματα "μ' αγώνες καταχτάμε τα δικαιωματα μας".

Την δευτερη 5/II απο νωρις το πρωι στα ΤΕΙ περιμέναμε τον Καλαμάνη που είχαμε πληροφορθει ότι θα έρθει. Πράγματι ο υπουργος μας ήρθε με συνοδεία μερικων τεκλενοντυμένων της χωροφυλακης. Μάλιστα δυο απ' αυτους βολτάριζαν στο κεντρικο διάδρομο των ΤΕΙ και όταν τους ρωτήσαμε γιατι είναι μέσα μας είπαν ότι τους έδωσε άδεια το συμβούλιο των ΤΕΙ.

Στο μεταξυ ο υπουργος εγκαινίασε το μεγάλο αμφιθέατρο των ΤΕΙ γιαγάζοντας λόγο και μοιράζοντας βιβλιάρια υγειας όπως παλιστερα μοίραζε η Φρειδερίκη τα βιβλιάρια καταθέσεων στις άπορες κορασίδες. Εμεις στριμωγμένοι απο τους πασπίτες και κάποιους άλλους που πρώτη φορα βλέπαμε, ζητάγαμε να μιλήσουμε γύρω απο τον νέο κανονισμο. Ο υπουργος όμως προτίμησε να πάει δίπλα στο εστιατοριο όπου είχε δεξίωση προ τιμη του. Και μεις αφου φάγαμε και δώσαμε μερικες φίλες με τους πασπίτες και τους τύπους της κλαδικης, κάναμε και ένα μικρότον για να φαμε και μεις απο τα σνίτσελ και τ' αλλα συναφη του κυρίου υπουργου. Στη συνέχεια, οι φάσεις συνεχίστηκαν όταν καταγείλαμε τους τραμπουισμους της πασπ, με την ντουντούνα και τέλειωσαν αργα το μεσημέρι, όταν η πείνα άρχισε να θερίζει τους πασπίτες.

Την επόμενη μέρα είχαμε την μάζωη νο.3 με παιδια απ' όλα σχεδον τα ΤΕΙ της αθήνας, αποτήθεσ/νίκη, λάρισα, χαλκίδα, πειραια. Ετοι μάζωμε, ότι στην Κοζάνη στη χαλκίδα και στο Ηράκλειο έχουν ήδη αρχίσει κάποιοι αγώνες σαν απάντηση στο νέο κανονισμο. Αποφασίστηκε η συγκροτηση εγος συντονιστικου.

Προσπαθώντας να βάλουμε το θέμα του κανονισμου σπουδων μέσα σε συνελεύσεις τμημάτων ελπίζουμε σε ένα μπαρας γενικων συνελεύσεων όπου προχωράμε με αρκετες πιθανότητες να μπων κάποιες πραχτικες που θα αντιπαλεύουν τον αστικο εκσυγχρονισμο μέσα στα ΤΕΙ.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ενα πτυχιο να σου δειχνει οτι εσαι ξυπνως
με επιστημηγικους ορους εγχειριδων,
αλλα καταναλωσεις
οικιας ενας εργατης,
κατι συμβανει λαθος εδω
και δεν προκειται να το θρεψει σε κανενα ραφι
(στεγη απο τους ντεντ κενεντυς)

ερετε οτι:
— τα οειδη που διεφυγαν απο το γιανυκοσλαβικο εργοστασιο
δικτωσαν καθε τι ζωνταν που βρηκαν στο δρομο τους;
— ακομη κι αυτο που αποφειλαν τα ανοιχμα του περιφερεια
και κατ την ηξολοπορη του σειχ-σου "ειναλ τωρα προβλημ
ατισμενοι με τις μαλακεις που κανανε και προσπαθουν να
φευτομπαλωσουν την κατασταση;
— ελλην πολυ προσφατα τα αρθρα της "θεοσαλονικης" που με
λουσαν για την αφορητη κατασταση που διμιουργηθησαν στις
διτ. συνοικιες ενω οι κρατικες υπηρεσιες σιωπουν;
— καποτα αγγελιη εταιρεια χρησιμοποιει τις ανακαλυφεις
της βιοτεχνολογιας για να παραγει συνθετικες τροφες τις
οποιες μοσχοποιουνε και πηγει στα λεγατα;
— φαρμακο που ανακαλυψαν καποτοι "επιστημονες" για να ανα
κονψιζεις απο τους πονους της εγκυμοσυνης προξενουσ μεχρι
και ακρωτηριασμους στα εμβρυα;
— η πλειονιφητα των βιολογικων ανακαλυφεων χρησιμοποιειται
για πολεμικους σκοπους;

Ο καταλογός είναι ατελειωτός, καὶ υπάρχει για την ποσοτή του "ουναδέλφοι" μαζί (βιωμόγοι, οικιογόνοι, περιβάλλοντα γοι, τοξικολογοί, βιοτεχνολογοί, γενετικες χρησιμότητες) οντικά γνωστές τους για να διευκολύνουν την ανακτηση του κεφαλαιου αδιαρρόφωντας για τις οικολογίες της ή ανθρωπινές συνεπειές της ενεργειας τους. Επιστημονες που σχετίζονται με την καταστροφη δάσων. Την καταστρεψη πετροχημικη και την διεξαγωγη ερευνών για πλειμονικους σιγουρους. Επιστημονες που κανουν από κανουν για να ειναι στην αφροκρέμα αυτης της απανθρωπης κοινωνιας.

Το περιεχόμενο καὶ οἱ εφαρμογὲς τῆς βιολογίας (στοὺς καὶ καθεὶς επιστημῆς) καθορίζονται απὸ αὐτοὺς που τὴν ελέγχουν. Καὶ ρεβάνα αυτοῦ δὲν είναι οὐτε οἱ εργατες (•••) οὐτε οἱ φοιτητὲς που περιορίζονται στα νερά δεκατίας τις απόλεις που τους σερβήθησαν. Βλέπε οἱ διάφοροι τεχνοκαπταρούς που κατέχουν τα γητεῖα.

Kt εμεις τι κανουμε;

Ε Η Ε Ι Δ

- ④ Ελεγχούμε στην αυτή τη στιγμή
μας...
- ⑤ Ενθουσιώνεις οχι προγραμματισμένα ρομπότακια σε καποτου
οδούς...

Αλλά νεοι που βλέπουν τις αναγκες τους για στην, ότι
φυχαγώγια να γίνονται αντικείμενο αισχρης κερδοσκοπιας
από μητροπεδαλους κι εμπορους της Κουλτουρας .....

ψη μας την σπειρ να το παιξουμε οι πρωνομιουχοι και να
καλα παιδια της γεολαιας, αρνουμαστε τον διαχωρισμο
"κακους" χουλιγκανες, πανκς και σε "καλους" φοιτητες

μπούλωδες θελόγικε μια γνωση για να καταλαβαινουμε τη κοινωνια τη φυση , μια γνωση οργανο για την ανθρωποτητη των πολεων, της ζωης μας, των σχεσων , μια γνωση οργανο για να αλλαξουμε την κοινωνια Για όλα αυτα τα ΒΙΒΛΙΑ, αλιαφορούμε για την προδό αυτο του συστατικο ιι ενδιάφερουμενο για την δικη μας μελαι για: ελεύθερο προσβαση στην γνωση για δροιον καβ δροτε το θελει, αντικαταστα των εξιτασων απο ομαδικες εργο στες, δικαιωμα του μετέπειουμενον να υποστηριζει τις διν του απονει εναντια στις "επιστημες", αντικαταστα της ηγημενης ακαδημαϊκης γνωσης απο μια γνωση που βγανει απ την αισιη καθημερινη εμπειρια στους χωρους δουλιας, κ στη ζωη της πολης, πολλες δυνατοτητες επιλογης μαθηματ

αποεμπορευματοκοινηση της ζωης μας . αυτονομια και αυτορργανωση απεναντι στους λειτουργικους θεσμους του κρατους και των κομματων...

Ούτε, δεν είναι αυτούσια ν' αναγνωρίζεται την διάστα-
την της καλαύδιου μορφή...

Αυτονομή Συσθετικών Βιολογικού

ΤΙΚΕΣ ΑΥΓΗΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ. Καὶ επειδὴ τὰ συμφέροντα ολῶν αὐτῶν των τυπῶν εἶναι δεμένα καὶ την βιομηχανική ανατίθηται την αποκομιδή του μοσχού, γίγαντο χρησιμοποιούν την βιολογία για να βρίσκουν νεούς τρόπους πλούτισμον καὶ εκμετάλλευση (ΛΑ. βιοτεχνολογία), κ' για να δικαιολογούν τις απανθώπες πράξεις τους στο ονομα της "ποιού" ή της "ανθρωπίνης φύσης". Γίγαντοι το πανεκποτισμό τους λειτουργεῖ ετοι μετά τα έξυπνατά τα συμφέροντα τους. Δηλα

στε να εξυπηρετει τα συμφέροντα τους...
---Σκοπος του πανεπιστημιου δεν είναι να μεταδώσει γνωστικούς στην ... ολυμπιαδα, αλλά να παραγει τις επομενες γενερατινες των τεχνοκρατων κ' γραφικορατων υπαλλήλων που θα δικιάζει τους ηγητούς υπαρχόντες στην εξουσία. Ή εξετασεις της Πανεπιστημια, με ενα ωρο αλλες εξευτελιστικες διαδικασεις επιλογης συνοπουν ακριβως στο να ξεχωρισουν ολους αυτους που δεχονται να πατησουν τους ρολους που αλλοι τους επιλαδουν, που δεχονται τον παπαγαλισμο, κ' την απαχανωση. Οι εξετασεις χωριζουν τον κοσμο σε "ξιλανούμενους" και "χειρωνακτες", σ' αυτους που "ξεραυνη" και "εξουσιαζουν" και σ' αυτους που δεν ξερουν και "οφειλουν" να το βουλωδουν.
---Λιγα τελικα τι ξερουν "χατο ποι ξερουν". Η γνωση τους δεν ειναι μια γνωση ελευθεριακη, πλα υφαλοτητη, φαραρικη κλπ. Ολοι εμεις πρεσβειαζομαστε απο την αρχουσα ταξη να αναλαμψουμε καποιο συγκεκριμενο ρολο στο τεχνοκρατικο-και πιταλιστικο σύστημα. Γι αυτο καλ μας προσφερουν μια γνωση σα Ισα Ισα για νάκιστε ικανοι γι αυτον το ρολο, δηλω. μια γνωση αποσπασματικη και εξειδικευμενη, μια γνωση τεχνοκρατικη γιατι τετοια χρειαζεται το συστημα.
---Γι αυτο ακριβως και η ολη λειτουργια του πανεπιστημιου

Για αυτό απέριττον είναι το περιστατικό στην Αθήνα που οι περιφερειακές της μιας μονάδας απλήθειας του καθηγητή, οι εξέτασες με τις ακαπνέες καθηγητήσκες προδιαγράφες, τα συνεχή εργαστήρια με τη προκαθορίσμενη και ελεγχόμενη ροή τους, οι υποχρεωτικές εργασίες και - αποβλεπει στο να μας στερησουν την δυνατότητα ν' απλώσουμε και να γιντιπάλεψουμε αυτά που μας σερβίρονται.

- Ακομά, μετατρέποντας το Ηανεπιστημό σε γκέττο απόκομένο απ' την υπόλοιπη ζωή μας στέρουν την δυνατότητα να ζώμε πως εφαρμόζουμε στην κοινωνία και τι συμβερούντα ευπρέπουν οι γνωστές που πατρούμε. Σχοινά θ' αλλάζει

Πέρασαν δύο χρόνια από τότε που εγκαινιάσαμε μια νέα εκδοτική προσπάθεια με τις εκδόσεις «Κομμούνα» και τέσσερα χρόνια, από τότε που φτιάχαμε το βιβλιοπωλείο με τον ομώνυμο τίτλο. Σ' αυτό το διάστημα πέρα από το ότι κατορθώσαμε να κρατήσουμε ένα βιβλιοπωλείο με λίγοπολύ κανονική λειτουργία εκδόσαμε 18 βιβλία και ετοιμάζουμε δέκα καινούρια περίπου.

Αυτή η προσπάθεια για τη δημιουργία μιας εκδοτικής δουλειάς στηρίχτηκε σε κάποιες ανάγκες και διαπιστώσεις.

1. Το ότι στην Ελλάδα υπήρχε μια εξόφθαλμη έλλειψη από εκδοτικούς οίκους που να δουλεύουν σύμφωνα με μια καθαρά πολιτική εκδοτική κατεύθυνση, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις, και ακόμα περισσότερο πως υπήρχε μια σχεδόν απόλυτη έλλειψη εκδοτικών προσπαθειών που να συνδέονται με μια πολιτική λογική και τις ανάγκες ανάπτυξης ενός κινήματος, εκτός από κάποιες περιπτώσεις, όπως ο Ελεύθερος Τύπος, ή Διεθνής Βιβλιοθήκη, οι «Ιστορικές εκδόσεις» που έχουν πάψει να εκδίδουν σχεδόν ότιδηποτε, η «Ουτοπία» και αργότερα η «Ασυνέχεια», η «Παρουσία» κ.π. Μετά την κρίση του πολιτικού βιβλίου που άρχισε από

ρούσαμε για παράδειγμα να ξεκινήσουμε από ένα «στέκι». Όμως εκείνη την εποχή το κυριαρχούσα φαινόμενο στό «χώρο» ήταν η αποσύνθεση και η έλλειψη σημαντικών μετώπων σύγκρουσης, όπως το γεγονός ότι ακόμα κυριαρχούσε η παλιά γενιά των αγωνιστών που δεν μπορούσε σε ένα τέτοιο στέκι να εκφράσει εκείνη την εποχή καμιά σοβαρή δημιουργικότητα. Στη χειρότερη περίπτωση θα φτιάχναμε κάτι που θα έκλεινε, όπως τόσα άλλα στέκια, και στήν... καλύτερη ένα μπαρ κοοπερατίβιστικο. Επειδή εκείνη την εποχή άρχιζε ο παλιός χώρος να ειδικεύεται στα μπαρ θεωρήσαμε πως θα έπρεπε εμείς να προχωρήσουμε σε κάτι διαφορετικό. Ένα βιβλιοπωλείο-εκδόσεις πιστεύαμε θα πρόσφερε και κάποια πράγματα στή γενική θεωρητική συζήτηση και προβληματισμό που είχε ανάγκη το κίνημα στη χώρα μας, θα ήταν ένα κεντρισμά για να γραφτούν και να εκδοθούν βιβλία από Έλληνες, θα ήταν ένα στέκι ουνάντησης σε μια εποχή κρίσης και θα πρόσφερε και ένα σημείο μετάβασης και συνάντησης ανάμεσα σε μια παλιά γενιά αγωνιστών που βρίσκοταν σε κρίση και υποχώρηση και μια νέα που ακόμα δεν είχε διαμορφωθεί.

ΚΟΜΜΟΥΝΑ - ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ

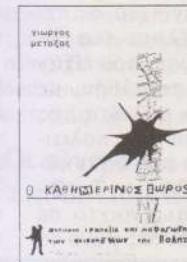
**Ρ. ΚΟΥΡΤΣΙΟ - Α. ΝΕΓΚΡΙ
Ο. ΣΚΑΛΤΣΟΝΕ**
Ιταλία, «αυτοκριτική του ανταρτικού

Μέσα από τη φυλακή ή την εξορία μιλούν αυτοκριτικά οι γητές των «Έρυθρων Ταξιαρχών» και της «Εργατικής Αυτονομίας» για μια πορεία δέκα χρόνων.

**ΓΙΟΥΛΙΑ
ΒΟΣΝΕΣΕΝΣΚΑΓΙΑ**
Η «ιστότητα» άνδρα - γυναικας στο Γκουλάγκ

Στη Ρωσία όπως είναι γνωστό οι γυναίκες είναι «ίστες με τους άνδρες». Είσται συμβανεί και στα στρατόπεδα συγκέντρωσης! Μια εμπληκτή και διευδυτική περιγραφή ενός στρατόπεδου καταναγκαστικής εργασίας στη Σιβηρία. Μια «άλλη» ρώσικη κοινωνία.

**ΥΙΟΥΡΓΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ
Ο καθημερινός χώρος**

Πώς η «επιστημονική» γνώση του αρχιτεκτόνα - μηχανικού - διανοούμενου γενικότερα μπορεί να συνδυαστεί με τη γνώση και την πρακτική εκείνων που χρησιμοποιούν την κατοικία.

ΒΙΑΤΣΕΣΛΑΒ ΣΥΣΣΟΙ ΕΦ

'Η ζωή έγινε καλύτερη'

Η καθημερινή ζωή στη Ρωσία, η καταπίση, τά στρατόπεδα, ή υποκρισία της Δύσης, δοσμένα από ένα μεγάλο σκιτσογράφο που ζει παράνομα στη Ρωσία.

**ΦΕΛΙΣ ΓΚΟΥΑΤΤΑΡΙ
Μοριακή επανάσταση**

Η «μοριαποίηση», των επαναστατικών διοδικασιών στο συγχρόνο καπταλισμό, απέναντι στην επεκτάση του κοινωνικού μοριακού κράτους.

Η «ΚΟΜΜΟΥΝΑ» ΜΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

το '79 και μετά σε μεγάλη κλίμακα, ακόμα και τα λίγα πολιτικά βιβλία που έβγαιναν έπαγαν πια να βγαίνουν από τους εμπορικούς εκδοτικούς οίκους (με εξαιρέσεις, όπως τα «κινήματα» του Κάλβου, ή σκόρπια βιβλία), ενώ έκλεισαν προσπάθειες όπως η εκδοτική ομάδα γυναικών ή παλιώτερες εκδοτικές απόπειρες σαν εκείνες του ΕΚΚΕ τις εκδόσεις «Αγώνας» κ.λ.π.

Το αποτέλεσμα ήταν πως ενώ υπήρχε μια αυξανόμενη ανάγκη για ιδεολογικό ζεκαθάρισμα, συζήτηση, προβληματισμό μειώνονταν τα κανάλια κυκλοφορίας των ιδεών.

2. Το δεύτερο ήταν ένα στοιχείο συγκυρίας. Όταν αποφασίσαμε να ξεκινήσουμε το βιβλιοπωλείο, το 1980, και τις εκδόσεις το 1982 θεωρήσαμε πως η περίοδος που έμπαινε ήταν τέτοια που να χρειάζεται όχι μόνο ένταση της συζήτησης και του θεωρητικού προβληματισμού αλλά και δημιουργία χώρων αναφοράς και στήριξης ενός εναλλακτικού κινήματος. Πάνω σ' αυτό το ζήτημα είχαμε να κάνουμε κάποιες επιλογές. Επιλογές γύρω από το από πού να αρχίσουμε. Θα μπο-

πληρώνεται κανείς! Ούτε για μετάφραση, ούτε για διορθώσεις, ούτε για μοντάζ, συχνά και για τα φίλμ, που όλα γίνονται από μας.

Και βέβαια είχαμε να αντιμετωπίσουμε χιλιάδες προβλήματα. Το ότι ενώ είχαμε στο βιβλιοπωλείο τις ίδιες εκπτώσεις με την Πρωτοπορεία, ή το Χνάρι, υποχρεωτικά, από τη φύση του κοινού του βιβλιοπωλείου, δεν έχουμε παρά ελάχιστο ποσοστό του τζίρου αυτών των βιβλιοπωλείων, με αποτέλεσμα να είμαστε πάντα «με την ψυχή στο στόμα». Γιατί ως γνωστόν ο χώρος έχει τόσο αναπτυγμένο το αίσθημα της αλληλεγγύης που ενώ βρίσκει αδιάκοπα τους «εμπόρους του βιβλίου», από την άλλη προτιμάει να πάει σ' αυτούς παρά να ενισχύσει τους «εχθρούς», ή ακόμα χειρότερα κάποιους που του εντείνουν τις τύψεις για την απράξια του. Τι να γίνει, αυτά έχουν οι προσπάθειες που είναι δεμένες με κάποια πολιτική δραστηριότητα. Εξάλλου μέσα στους στόχους μας δεν ήταν ποτέ να δημιουργήσουμε ένα «στέκι» για το χώρο. Αν θέλαμε κάτι τέτοιο θα προτιμούσαμε ν' ανοίξουμε μπαρ ή ταβέρνα. Στόχος μας ήταν από την αρχή να απευθυνθούμε σε έναν ευρύτερο κόσμο, και αν σ' αυτόν συμπεριλαμβάνονταν και άλλα κομμάτι του «χώρου» τόσο το καλύτερο.

Από την άλλη πλευρά δεν βλέπαμε ούτε ακόμα και τις εκδόσεις να περιορίζονται σε μια προβληματική και κατευθυνση. Τα βλέπαμε να είναι ανοιχτά σε περισσότερα θέματα. Δεν θέλαμε ένα βιβλιοπωλείο του τύπου εκείνου που είχαν οι πολιτικές ομάδες στο παρελθόν, με πέντε πολιτικά βιβλία και μάλιστα της αντίστοιχης κατεύθυνσης με την πολιτική ομάδα, και από όπου αποκλείεται κάθε άλλη κατεύθυνση και βιβλίο. Το βιβλιοπωλείο έπρεπε να είναι ανοιχτό σε όλες τις επιλογές, αποκλείοντας μόνο το πορνό, τα φασιστικά έντυπα και τα προπαγανδιστικά έντυπα των υπερδυνάμεων. Οσο για τις εκδόσεις θεωρούσαμε πως αυτές χωράνε περισσότερες από μια κατεύθυνσης. Δεν θεωρούμε πως για να εκδόσουμε ένα βιβλίο πρέπει να συμφωνάμε απόλυτα μαζί του. Γι' αυτό και διάφοροι φίλοι μπερδεύτηκαν και ανάλογα με το βιβλίο που εκδίδαμε μας χαρακτηρίζαν άλλοτε «αυτόνομους, νεγκρικούς» και άλλοτε «πράσινους», ανάλογα με τα βιβλία που βγάζαμε, ή οπαδούς του «ευρωκομμουνισμού» της Χέλλερ. Νομίζουμε πως όπως θα δείξει και η συνέχεια των εκδόσεων μας δεν έχουμε μια αντίληψη περιοριστική για τις εκδόσεις, όπως εξάλλου και για το επαναστατικό κίνημα. Πιστεύουμε στον πλουραλισμό του και αυτό θέλουμε να εκφράζεται και από τις εκδόσεις.

Η εκδοτική μας δουλειά

Στην εκδοτική μας δουλειά μέχρι τα σήμερα σταθήκαμε σε τρεις κύρια κατεύθυνσεις. Σε μια κατεύθυνση πληροφόρη-

σης για τα ξένα κινήματα και πραγματικότητες. Σε μια δεύτερη θεωρητικής επεξεργασίας και προβολής θεμάτων και προβληματικών και σε μια τρίτη που ονομάσαμε «αντιπαραθέσεις» και αφορά επικαιρά ζητήματα και προβλήματα που πιάνονται μέσα από μικρά κείμενα και αντιπαραθέσεις.

Έτσι σε σχέση με εμπειρίες κινημάτων και χωρών έχουμε εκδόσει μέχρι τα τώρα, τα εξής: «Η εξέγερση της Αγγλικής νεολαίας, από το Μπρίξτον στο Λίβερπουλ», «Γερμανία, από τη ΡΑΦ στους Πράσινους», και πάνω στο ίδιο ζήτημα μια σειρά κόμικ «Ο καταληψίας» τέλος μαζί με τις εκδόσεις «Κίνηση» το βιβλίο του Βασίλη Γιόκαρη, «Οι Πράσινοι - εναλλακτικοί στη Δυτική Γερμανία». Για την Ιταλία έχει κυκλοφορήσει το βιβλίο «Αυτοκριτική του αντάρτικου», τέλος για το φαινόμενο των καταλήψεων σπιτιών και του νεολαϊστικού κινήματος στην Ευρώπη, το βιβλίο «Καταλήψεις σπιτιών στη Δυτική Ευρώπη», που είναι ταυτόχρονα και φωτογραφικό άλμπουμ.

Πάνω στο ίδιο ζήτημα ετοιμάζουμε μια σειρά για το Μάη του '68 με πρώτο ένα βιβλίο που περιγράφει το '68 σε όλο τον κόσμο, από το Μπέρκλεϋ μέχρι την Πολωνία και θα ακολουθήσουν μονογραφίες για διάφορες χώρες. Ακόμα κάτι για την Αμερική της δεκαετίας του '70 και '80. Μια περιγραφή της κατάστασης των Ρώσων εργατών. Και στη συνέχεια στοχεύουμε σε μια δουλειά για τη Βραζιλία και κινήματα χωρών του «τρίτου κόσμου».

Στη σειρά «θεωρία» εκδόσαμε δύο βιβλία για τον ιταλικό εργατισμό και την αυτονομία, ένα του Νέγκρι, «Από τον εργάτη μάζα στον κοινωνικό εργάτη» και ένα δεύτερο, των Νέγκρι, Παντριέρι, Τρόντι «Νεοκαπιταλισμός και εργατικό κίνημα». Ακόμα εκδόθηκαν τρία βιβλία του Γιώργου Καραμπελιά «Κρίση του Κεφαλαίου και αυτονομία» «Σύγχρονος καπιταλισμός και επαναστατικό υποκείμενο» και πρόσφατα το «Πέρα από το σοσιαλισμό, για μια νέα ουτοπία».

Σκοπεύουμε να εκδώσουμε άμεσα το βιβλίο του Μπενζαμεν Κοριά «Εργάτες και χρονόμετρο», του Αντρέ Γκορς «Οι δρόμοι του Παραδείσου», και του Νέγκρι «Ο Μάρξ πέρα από το Μάρξ», πέρα από άλλα που θα ακολουθήσουν.

Στί «Αντιπαραθέσεις» εκδόσαμε τα κείμενα του Κούπερ και της Χέλλερ με τον τίτλο «Ριζικές ανάγκες», τα σκίτσα του μεγάλου Ρώσου σκιτσογράφου Συσσόδιεφ που βρίσκεται σήμερα στη φυλακή, με τον τίτλο «η ζωή έγινε καλύτερη», το κείμενο της Ρωσίδας Γιούλια Βοσνεσόσκαγια «Η γυναίκα είναι ίση με τον άνδρα, σε ένα στρατόπεδο της Σιβηρίας», την υποδειγματική μελέτη του Γιώργου Μεταξά «Ο καθημερινός χώρος» και τέλος το βιβλίο του Φελίξ Γκουαταρί «Μοριακή επανάσταση». Ακόμα εκδόσαμε το βιβλίο «Οι ψυχασθενείς ενάντια στο κεφάλαιο» γραμένο από το SPK, την Σοσιαλιστική Κοινότητα ασθενών της Χαϊδελβέργης.

ΒΑΚΛΑΒ ΜΑΚΑΙΣΚΙ
Ο σοσιαλισμός
των διανοούμενων

ΝΤΑΙΗΒΙΝΤ ΚΟΥΠΕΡ
ΑΓΚΝΕΣ ΧΕΛΛΕΡ
Οι ριζικές ανάγκες

Μέσα από τα Σιβηριανά κάτεργα στις αρχές του αιώνα ζεπροβάλει μια φωνή που καταγγέλλει το σοσιαλισμό σαν έκφραση της κυριαρχίας των διανοούμενων πάνω στους εργάτες. Ο «Μακαΐσμός» προτείνει για πρώτη φορά την εργατική επανάσταση και παρεμβαίνει στην επανάσταση του 1905.

Κομμούνα - Κοινωνικά κινήματα

KON - ΜΠΕΝΤΙΤ, ΣΑΡΤΡ,
ΣΒΑΤΣΕΡ, ΡΟΤ,
ΜΠΑΡΜΠΙ κλπ.

Γερμανία, από τη RAF
στους πράσινους

Μετά την κρίση του Γερμανικού κινήματος με την RAF, αναπτύσσεται ένα εναλλακτικό κίνημα που φτάνει με τους «Πράσινους» να αποτελεί σταθμό για την Ευρώπη. Η πορεία της ανασύνθεσης.

S.P.K.
Οι ψυχασθενείς ενάντια
στο κεφάλαιο

Η «σοσιαλιστική κοινότητα ασθενών» (S.P.K.) που έφερε τα 500 μέλη στη Χαϊδελβέργη περιγράφει μια πρωτόγνωρη εμπειρία πάλλης ενάντια στο ψυχιατρικό και κρατικό κατεστήμαντο. Η «αντιψυχιατρική» σαν μαζικό κίνημα αρρόστων.

Καταλήψεις σπιτιών
στη Δυτική Ευρώπη

Με συνειτούεις από τους Ολανδώνες κράτερες και τους καταληψίες του Δ. Βερόλινου, κείμενα από την Κοπεγχάγη, τη Σορίη, την Αγγλία και ένα φωτογραφικό άλμπουμ πάνω καταλήψεων. Στοιχεία και αναλίσεις για ένα κίνημα που συντάραξε όλη τη Δυτική Ευρώπη.

Ο «Καταληψίας»

Τέσσερις Γερμανοί σκιτσογράφοι περιγράφουν την γέννηση και την ανάπτυξη του κινήματος των καταλήψεων σπιτιών, μέσα από το χιούμορ και τη ζωντανία ενός μαζικού κινήματος.

Αγγλία:
Η εξέγερση των νέων
(Από το Μπρίζτον
στο Λίβερπουλ)

Στην Αγγλία οι εξεγέρσεις της γήχωμης και λευκής νεολαίας το καλοκαίρι του 1981 όχι μόνο αμφισβήτησαν την εξουσία της Θάτσερ, αλλά σημαδόδοτούν την ανάπτυξη ενός νέου επαναστατικού υποκειμένου του κοινωνικού προλετάριου.

Η ΕΕΓΓΕΡΣΗ
ΤΗΣ ΛΥΓΓΙΚΗΣ
ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΓΚΑΒΙ, ΓΚΕΡΑΣΣΙ, κλπ. Το «κίνημα» στην Αμερική

Η πραγματικότητα του Αμερικανικού κινήματος στη δεκαετία του '70 και μετά την ανάδο του Ρήγκαν. Μετά την έκρηξη του '68 η μαρκόρχονη συναρπατική και πολύπλοκη πορεία των μαύρων, των γυναικών, των διανοούμενων, των εργατών μέσα στην «Βασιλιάνα» του κεφαλαίου.

ΒΙΑΛΕ, ΝΤΕΛ ΚΑΡΙΑ κλπ. Το 1968

Η παγκόσμια διάσταση της εξέρτησης. Ένα ιστορικό και μια ανάλυση μιας παγκόσμιας, κυριολεκτικά εξέρτησης, από την Ιαπωνία στο Μεξικό, περνώντας από την Πολονία, την Γουγκούσλαβια μέχρι την Ιταλία τη Γαλλία, τη Γερμανία την Αγγλία. Οι άγνωστες πτυχές μιας παγκόσμιας έκρηξης.

ΚΟΜΜΟΥΝΑ - Θεωρία

ANTONIO NEGRI
Ο «Μάχη» της Ιταλίας
(Από τον εργάτη-μάχα
στον κοινωνικό εργάτη)

Η ιστορία 20 χρόνων κινήματος στην Ιταλία. Η ιστορία μιας πρωτότυπης θεωρητικής ανακάλυψης που επιβεβαιώνεται στην ίδια την πράξη, και της ανοίγει νέους ορίζοντες.

G. KARAMPETIAS
Σύγχρονος καπιταλισμός και
επαναστατικό υποκείμενο

Η ανάγκη σύνθεσης των κινημάτων του «Μάχη», της τελευταίας 20τεταίας.
Ο Μαρξ των Grundrisse σαν ο θεωρητικός του κοινωνικού εργοστάσιου και της πάλης ενάντια στην εργασία.

PANTZIERI - NEGRI
ΤΡΟΝΤΙ
Νεοκαπιταλισμός και
επαναστατικό κίνημα

Τη στιγμή που έστω καθυστερήμένα αναπτύσσεται ο «καταναλωτικός καπιταλισμός» και το «κοινωνικό κράτος» στην Ελλάδα τρεις Γαλοί Θεωρητικοί του «εργατισμού» και της «αυτονομίας» επιχειρούν μια καταπληκτική ανάλυση — από την αλλοτρίωση της εργασίας μέχρι το κράτος και το νέο χαρακτήρα της επαναστατικής οργάνωσης.

Τέλος σε σχέση με την ελληνική κοινωνία εκδόθηκε το βιβλίο του Γ. Καραμπελί «Μικρομεσαία Δημοκρατία». Στην ίδια κατεύθυνση ετοιμάζεται μια δουλειά για το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα στο μεσοπόλεμο και κάτι για το Πανεπιστήμιο και το φοιτητικό κίνημα σήμερα.

Στις «Αντιπαραθέσεις» θα κυκλοφορήσει το βιβλίο «Πολιτικό και ιδιωτικό» του Τέρρου Κόλεμαν, κ.λπ.

Τομείς στους οποίους σκεφτόμαστε πως πρέπει να ανοίξει μια παρά πέρα προβληματική είναι η ιστορία, όπου ετοιμάζονται ήδη δύο βιβλία, ένα για την επανάσταση στην Κεντρική Ευρώπη 1917-1923 και ένα άλλο για το ΡΟΥΜ στην Ισπανία, το μνημειώδες έργο του Βίκτωρ Σερέ, «Αναμνήσεις ενός επαναστάτη» και το κλασισικό βιβλίο του Πωλ Άβριτς για τους Ρέσοντσις αναρχικούς.

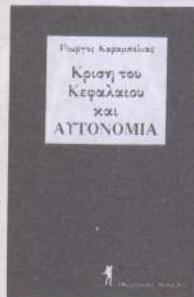
Άλλο θέμα είναι κείμενα για τη γυναικεία και το γυναικείο κίνημα, που θα ανοίξουμε με το βιβλίο της Σήλα Λέβενακ «Η γυναικεία εργασία μετά τη βιομήχανική επανάσταση».

Τέλος ένα ντοκουμέντο άγνωστο μέχρι τα σήμερα «Ο σοσιαλισμός των διανοούμενων» του Βάκλαβ Μακάισκυ, βιβλίο γραμμένο το 1905 στη Ρωσία που παίρνει προφτικές διαστάσεις σήμερα.

Και βέβαια υπάρχουν και άλλα βιβλία στα σκαριά ενώ μένουμε ανοιχτοί σε κάθε πρόταση, προσφορά, συμβολή.

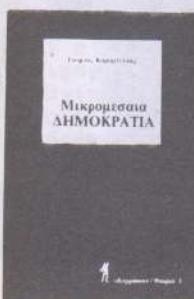
Στόχος μας είναι να προχωρήσει μια εκδοτική δουλειά, στην οποία να συμμετέχουν όσο το δυνατό περισσότεροι σύντροφοι, ακόμα και από διαφορετικούς ορίζοντες. Ένα και μόνο κριτήριο βάζουμε, την θέληση για δουλειά, την δημιουργική ενασχόληση, την άρνηση του εμπορικού κυκλώματος.

Οι αρχές μας παραμένουν πάντα οι ίδιες. Οι εκδόσεις και το βιβλιοπωλείο ανήκουν σε όσους δουλεύουν γι' αυτά και είναι καταστάσεις ανοιχτές.

G. KARAMPETIAS
Κρίση του Κεφαλάριου
και αυτονομία

Η κρίση του σύγχρονου καπιταλισμού σαν συνέπεια της αυτονομίας του προλεταρίου και πάρα πέρα σαν παράγοντας ανάπτυξης αυτής της αυτονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο, ενάντια στην καπιταλιστική συσσώρευση και τις υπερδυνάμεις.

G. KARAMPETIAS
Η μικρομεσαία
δημοκρατία

Τό «παράδοξο» μιδις χώρας τού καπιταλιστικού κόδιμου με διατήρηση και έντεμβαση τών μικρομεσαίων στραμμάτων, μέχρι και τήν έξουσια. Οι αντιφάσεις και τά δρια τού ΠΑΣΟΚ. Πραγματικότητες και προοπτικές τής ελληνικής κοινωνίας.

Βήματα παρά πέρα

Τα βήματα που είμαστε υποχρεωμένοι να κάνουμε είναι πολλά και δύσκολα, μια και δεν μεταβαλόμαστε σε εμπορικό εκδοτικό οίκο. Το γέγονός ότι πια έχουμε βγάλει αρκετά βιβλία και θέλομε να εκδόσουμε πολύ περισσότερα μας βάζει ζητήματα που μέχρι σήμερα δεν είχαμε αντιμετωπίσει. Η διακίνηση και η προετοιμασία των εκδόσεων απαιτούν μια δουλειά που δεν έχουμε την δυνατότητα να την βγάλουμε πέρα όπως στο παρελθόν. Χρειάζεται πια πολύ περισσότερη απασχόληση και «έπαγγελματοποίηση». Και βέβαια υψηλότερο κόστος, χώρος, μέσα, άνθρωποι.

Η αρχή μας σε σχέση μ' αυτό είναι να προχωράμε αργά. Οι σύντροφοι που ασχολούνται με τις εκδόσεις δεν μπορούν και δεν θέλουν να εγκαταλείψουν κάθε άλλη πολιτική δραστηριότητα για να γίνουν εκδότες! Και γι' αυτό την ανάπτυξη του βιβλιοπωλείου και των εκδόσεων δεν τις βλέπουμε να ξεπερνάνε κάθε φορά το επίπεδο άλλων πολιτικών δραστηριοτήτων, γιατί τότε θα μεταβαλλόμαστε σε εκδοτική κολλεκτίβα.

Αντίθετα λοιπόν η εκδοτική δουλειά θέλομε να πηγαίνει μαζί να «αφογικεράζεται» τις ανάγκες του κινήματος. Γι' αυτό δεν μπορούμε να μεταβληθούμε σε «σκέτους» εκδότες. Ούτε το κίνημά μας είναι τόσο μεγάλο που να μπορεί να επιτρέψει έναν αυξημένο καταμερισμό εργασίας. Γι' αυτό λοιπόν έχουμε ανάγκη από διεύρυνση των προσπαθειών και της συμμετοχής. Αυτός είναι ο μόνος δρόμος.

Οι σύντροφοι που δουλεύουν στις εκδόσεις και το βιβλιοπωλείο «Κομμούνα»

GIORGOS KARAMPETIAS
Πέρα από το σοσιαλισμό
Μία νέα ουτοπία

Τη στιγμή που ο σοσιαλ/καπιταλισμός κυριαρχεί στην Ανατολή και Δύση, ειτε σαν υπαρκός σοσιαλισμός, ειτε σαν ασδιαδημοκρατία, η ανάγκη για τη διαιροφράση μιας νέας «κομμούνιστικής» επαναστατικής ουτοπίας.

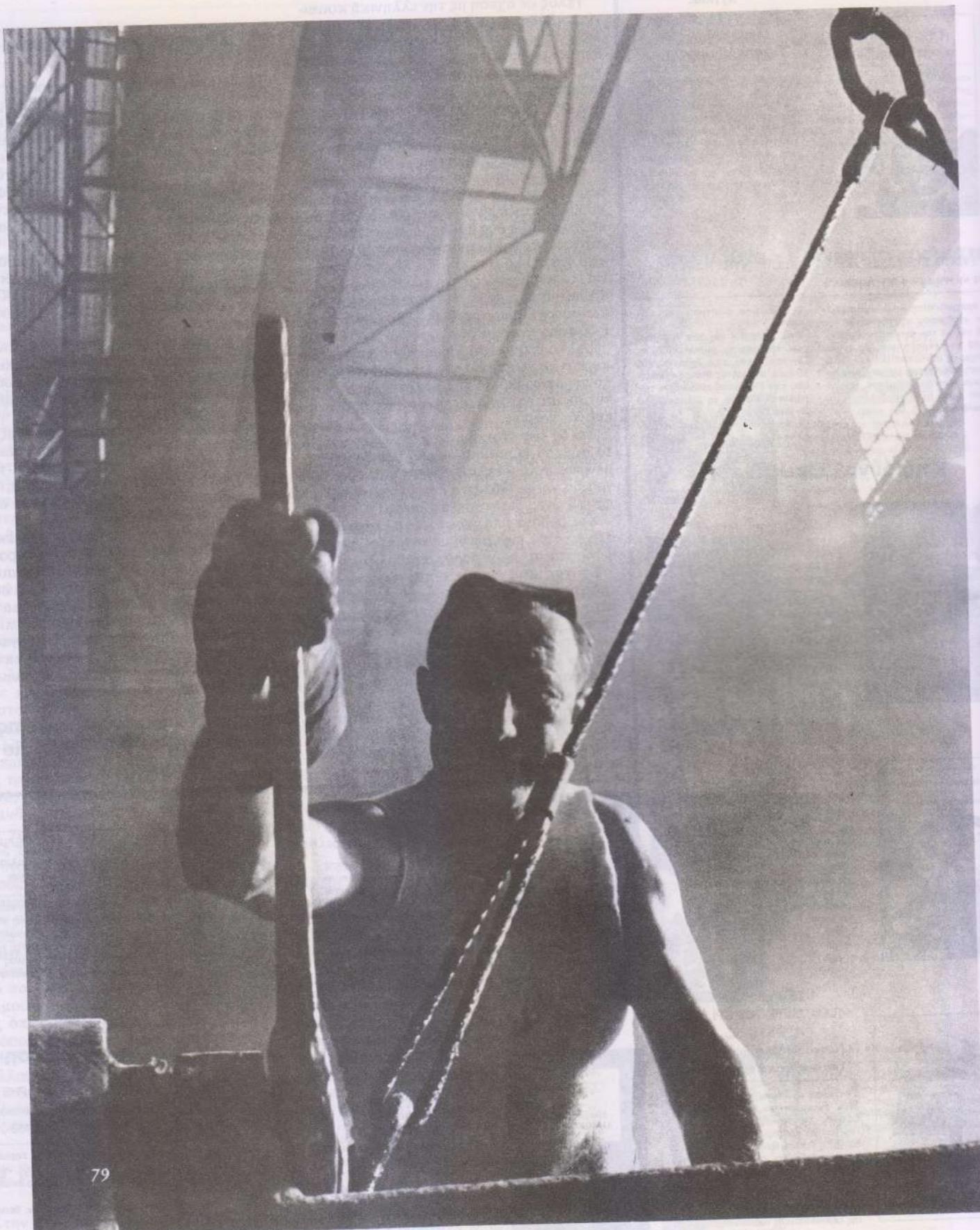
«ΚΟΜΜΟΥΝΑ» - «ΚΙΝΗΣΗ»

BASILIS D. GIOKARIS
Οι Πράσινοι/επαλλακτικοί
στη Δυτική Γερμανία

Ιστορικό και ανάλυση της πορείας και των κατεύθυνσεων ενός νέου φαινομένου με παγκοσμιες διαστάσεις. Ντόκουμέντα των Πράσινων, θέσεις και αποψεις τους.

«Κίνηση» Αραχωβής 46
«Κομμούνα» Σουλιού 9
Τηλ. 3602644

79

58

Ενα ιστορικό, και παράλληλα, ως ένα σημείο, θεωρητικό βιβλίο που επιχειρεί να δώσει μέσα σε 133 σελίδες μια συνοπτική έκθεση των γεγονότων της κατοχής, φωτίζοντάς τα από την άποψη ενός διεθνούς σοσιαλισμού, είναι το κείμενο του παλαιότατου αγωνιστή του εργατικού κινήματος; Α. Στίνα "ΕΑΜ-ΕΛΑΣ-ΟΠΛΑ" που κυκλοφόρησε από τις αρχές της χρονιάς στην Αθήνα.

Μύθος και πραγματικότητα της Εθνικής Αντίστασης — Μια επανεκτίμηση — (Το βιβλίο του Στίνα: «ΕΑΜ, ΕΛΑΣ, ΟΠΛΑ»)

Η έκδοση αυτή αξίζει να χαιρετιστεί σα μια σπάνια και πολύ αξιόλογη συμβολή στην κριτική της ελληνικής μυθολογίας της "εθνικής αντίστασης" (μυθολογίας που τόσο έντεχνα καλλιεργείται ακόμα και σήμερα) έτσι που υπάρχει κάθε λόγος να φοβάται κανείς αυτό του άλλω - στε πάντα σε κάθε ανέλογη περίπτωση γίνονταν και στο παρελθόν, δηλαδή μια συνομωσία σιωπής του κάθε λογής κατεστημένου μας εναντίον μας έκδοσης που δε χαρίζει κάστανα, που δέρει να βρίσκεται ο ουσιώδες και που λέει την σκάφη - σκάφη και τα σύκα - σύκα. Γιατί αυτή είναι η αρετή του προκείμενου βιβλίου.

Κι αν ο πολιτικός διάλογος σ' αυτόν τον τόπο δε λειτουργούσε συσκοτιστικά με τις μόνιμες επικαλύψεις και τα φευδοπροβλήματά του, μέσα στις απειράριθμες λογοκριτικές και αυτολογοκριτικές, κατα βάθος, ζώνες του, οι θέσεις, και οι ανακαλύψεις του Α. Στίνα και σε αυτό το βιβλίο αλλά και στα προηγούμενα, θέ' χαν συζηθεί πλατειά σε δύο τα δημόσια μέσα επινοιώντας. Ηδη: Και η σκηνή της πολιτικής αντιπράθεσης θα ταν διαφορετική.

Αλλά τι πραγματικά συνέβηκε στην Ελλάδα το 1941-44; Μια εμπλοκή της χώρας σ' έναν παγκόσμιο ιμπεριαλιστικό πόλεμο που ο αληθινός του χαρακτήρας πάγια αποκρύπτεται απ' όλες τις επίσημες ερμηνείες. Το θέμα είναι ακόμη καυτό, κι όχι αρχειακό. Ο ελληνικός λαός σύρθηκε και αυτός στο σφαγείο χωρίς η πάλη του να οδηγήσει στην πραγματική απελευθέρωση που η φενακισμένη ιδεολογία του υποσχόταν με τα "εθνικά" της προστάγματα. Ο "δόλος της Ιστορίας" έτσι και πάλι έκανε να μην είναι, παρά τα φανόμενα, ο φασισμός, ο πραγματικός ήττημένος του Β' παγκόσμιου πολέμου. Ο συγγραφέας με γλαφυρό τητα, σαφήνεια και διεισδυτικότητα επαναπροσδιορίζει την αληθινή σημασία των γεγονότων και την πραγματική ταυτότητα των πρωταγωνιστών. Δρόστες και δρόμενα παρουσιάζονται χωρίς τις συνηθισμένες μεταμφιέσεις και παραποτήσεις. Τι πραγματικά ήταν το ΕΑΜ, το ΚΚΕ, οι "σύμμαχοι", ο κατοχικός φασισμός και διοι οι άλλοι. Τα πραγματικά ελατήρια της συμπεριφοράς τους. Κι επιχειρείται η ανατομία του "εθνικοπαπελευθερωτικού" αγώνα κατά των "γερμανοϊταλών", δηλαδή ο τερατώδης αποπροσανατολισμός της λαϊκής πάλης που πραγματοποιήθηκε εκείνη την περίοδο τόσο απ' τα αστικά κομματα δύο και απ' το ΚΚΕ. Κλειδί για την κατανόηση της κατα 180° με ταστροφής του ΚΚΕ, φυσικά, η ναζιστική επίθεση κατά της ΕΣΣΔ κι ο πόλεμος που επακολούθησε.

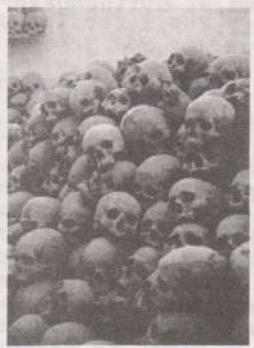
Α. ΣΤΙΝΑΣ

ΕΑΜ-ΕΛΑΣ-ΟΠΛΑ

με προσωπικές καταγραφές από την Εθνική Αντίσταση

μεταξύ 1941-1944, και η οποία με την έκθεση της Εθνικής Αντίστασης

ΣΙΩΝΗΣ ΒΙΒΛΟΘΗΚΗΣ

Ακόμα ο Α.Σ. δείχνει πως η αυθεντική λαϊκή επανάσταση είναι κάτι εντελώς διαφορετικό από αυτό που ήταν το ΕΑΜ ή ο Δ.Σ. μετα. Πως η λαϊκή πάλη παροχετεύτηκε επιτήδεια από τους γραφειοκρατικούς κομματικούς μηχανισμούς και τελικά η ενέργεια της καναλιζαρίστηκε σύμφωνα με τις ανομολόγητες επιδιώξεις της πγεσίας και των ξένων κεντρών αποφάσεων. Άκομα δείχνεται, πάντα με στέρεο ντοκουμεντάρισμα απ' τη μεριά του συγγραφέα, πώς οργανώθηκαν οι αντιλαϊκοί κατασταλτικοί μηχανισμοί στην "ελεύθερη Ελλάδα" από τους δήθεν αντιφασίστες. Ολόκληρο πλέγμα από προβλήματα της Ιστορίας της περιόδου 1940-50 πιάνονται με τόλμη και ρωμαλεδητη από τον Α.Σ., περιόδου που ακόμα βαράνει και σήμερα. Και μια ώστη εκτίμηση της εμπειρίας εκείνης της περιόδου μας στέκεται, βέβαια, καλός συμβούλος και στους σημερινούς συσχετισμούς. Εδώ ακριβώς συμβάλει και η μαρτυρία του Α.Σ.. Γι αυτό συνιστούμε την ανάγνωσή του δαν απαραίτητη παιδευτική δάσκηση για την κρίση των αληθινών αγωνιστών του κινήματος της χειραφέτησης, αλλά και παραπέρα για πλήθες καλόπιστο συμπολίτη. Κριτικά. Οπως πρέπει, δάλλωστε, για κάθε δάλλη πρόταση, γιατί είναι και η κάμποσα σημεία όπου οι εκτιμήσεις του Α.Σ. δε μας ικανοποιούν, προσωπικά. Και που κατά τη γνώμη μας χρειάζονται μιαν επανεξέταση. Ενδειχτεί καί έτσι σημειώνω ως προς το πραγματολογικό μέρος τα εξής:

Πραγματολογικές παρατηρήσεις

1) Είναι εν μέρει ανακριβες πως τα αντάρτικα, δεν συνετέλεσαν - όπως υποστηρίζεται - "σε τίποτα" στην στρατιωτική ύλη των "συμμάχων". Στη περίπτωση της Ελλάδας π.χ. καθήλωσαν μεραρχίες για την εξασφάλιση των διόδων προς Αφρική. Ούτε επίσης εντελώς ακριβες είναι πως καμια βοήθεια δεν στάλθηκε από τους Αγγλους στους αντάρτες.

2) Δεν τονίζεται με επάρκεια στο κείμενο ο εκ μεταλλευτικός ρόλος των "στρατευμάτων κατοχής" και η ιδιόμορφη απομίζηση ενος τυμάτος του ντόπιου εισοδήματος με τη μορφή επιτάξεων χαλαρώντας που λ.χ. και ο γερμανός εργάτης, που αποτελούσε μέρος του στρατού κατοχής συμμετείχε κι αυτός σ' αυτή την απομίζηση. Το ίδιο πρόβλημα με δάλλη μορφή έχουμε και σήμερα με τη σχέση, έστω πολύ ανισομερης, εκμετάλλευσης των αγωρών του "τρίτου κόσμου", από το σύνολο του πληθυσμού των μητροπόλεων. Και σε συνάρτηση, πάλι υπερβολικό είναι κι αυτό που λέ-

γεται κάπου στο κείμενο για τα λεγόμενα "εθνικοπελευθερωτικά" σημειώνα κινήματα, πως δεν είναι ποτε αυθόρυητα και πως πάντα πέσω τους κρύβεται η CIA ή το NKVD. Και για να περάσουμε στις καθαυτό αξιολογικές προτάσεις, πάλι εν δειχτικά, οι αντιρρήσεις μας εστιάζονται στα παρακάτω:

Αξιολογικές παρατηρήσεις

1) Μια κάποια τάση για έναν μεσσιανισμό μιας "εργατικής τάξης" που ο ιστορικός της ρόλος προεξοφλείται (καθώς και η φύση της) αδικαίωτα, διαποτίζει δογματικά το κείμενο σε μια μη χανική προβολή. Και παραπέρα μια συνολική απλουστευτική αντίληψη που πιστεύει πως "μόλις εξαφανιστουν οι καταπιεστές τους, οι μάζες των εργαζομένων θα λύσουν αμέσως τα προβλήματά τους με κομμουνιστικό τρόπο", αντίληψη που ούτε καν θίγει το τεράστιο πλέγμα συμφύσεων, που παρουσιάζουν εδώ και χιλιάδες χρόνια σε εξουσιαστικές σχέσεις, και που δεν μπορούν αναγνωριστικά να καταλυθούν με "εξαφανίσεις" ενδε φορέα. Αν, η απομιθοποίηση που ο Α.Σ. επιτελεί της "εθνικής αντίστασης" συνοδευόταν^κ από μια παράλληλη ή σύνστοιχη απομυθοποίηση των μαρξιστικών (ή δίλλων) ιδεοληπτικών φετιχισμών αυθορμητίστικου-εργατικήστικου χαρακτήρα-κατα βάθος μηχανιστικά οικονομιστικούτο κείμενο θα κέρδιζε στα σίγουρα πάρα πολύ, από άποφη εμβέλειας. Κι αυτή η δεύτερη απομυθοποίηση είναι σόσ ποτε απαραίτητη σήμερα που και στη θεωρία και την πρακτική των κοινωνικών κινημάτων υπάρχουν ακόμη, και συχνά δεσπόζουν, αντιλήφεις απλοίκες και ανυποφίαστες ως προς τις περιπλοκότητες των προβλημάτων χου σχετίζονται με την κατηγορία "εργαζόμενοι". Σ' ολόκληρο τημά του κινήματος καθημερίνα δεν παρατηρούμε μια λεξιμαγική λειτουργία του ουδιματος, είτε με τη μορφή ενος ταξικήστικου αναγνωρισμού, είτε με την δίλλη μιας νεφελώδους λαϊκήστικης σχηματικότητας όπου η ταξική διατομή θολώνεται ή ακόμη και αγνοείται;

2) Μια αφήρημένη απλουστευτική λογική διαπιστώνουμε ακόμη στο θέμα των πλαισίων ανάπτυξης, των λαϊκων αγώνων, στον τρόπο που το κείμενο τα συγκρίνει, ή μάλλον δεν τα συγκρίνει. Εποιηταυτίζονται ή μπαίνουν στο ίδιο τουσιύδιο χώρες με κάποια πλαστικά δημοκρατικά δικαιωμάτων κι ελευθεριών (δύος εκείνη την περίοδο ή ταν η Γαλλία και η Αγγλία π.χ.) με τα χιτλερικά και μουσολινικά νεκροταφεία αυτών των καί ποιων ελευθεριών. Και μοναδικός γνώμονας γίνεται το κατα τα δίλλα κεντρικό στοιχείο που τάξη ηγετών στη σύρραξη. Πέρτουμε έτοι σε μιαν αντίληψη στην ουσία συμπληρωματική της δίλλης που αποδέχεται τον εθνικό πόλεμο υπό την ηγεσία της καπιταλιστικής τάξης με το έμβλημα ενδε θολου φευτοαντιφασισμού. Κι ενώ το Βεβλίο σωστά ξεσκεπάζει την απάτη της συμπαράδεξης, μέσα στο δήθεν αντιφασιστικό - αντιστασιακό μπλοκ κάτω από την ηγεσία αστικών στοιχείων, απ' την δίλλη πέφτει στο λάθος να αρνείται εξ ορισμού με μηδενιστικό τρόπο κάθε προσωρινή δυναμικά με οποιοδήποτε ενδιάμεσο στοιχείο διταν οι συσχετισμοί δυνάμεων δεν είναι ευνοϊκοί για την επαναστατική πτέρυγα και αντίθετα είναι ιδιαίτερα ευνοϊκοί για την πιο ακράτη αντιδραστική. Παραπέρα, σύμφωνα με την αντίληψη που υιοθετεί ο Α.Σ. οι καταπιεζόμενοι δε πρέπει να εξετάζουν ποτε εάν σε μια εθνική σύγκρουση το καθεστως α είναι σχετικά φιλελεύθερο και το β καθαρα απολυταρχικο.

Εθνικοί πόλεμοι και διεθνισμός

3) Σέ συνάρτηση με τα παραπάνω, στο θέμα των εθνικών πολέμων, ο Α.Σ., συμφωνώντας με τον Λένιν της περιόδου πριν το 1917-κυρίως του κειμένου "Οι σοσιαλιστές και ο πόλεμος", αρνείται να διακρίνει ανάμεσα σε επιτιθέμενη και αμυνόμενη χώρα γενικά, βάζοντας στο ίδιο τους βάσι λιπεράσπιση του εδάφους από ένη αρπαχτική εισβολή καταχτητικού έθνους, και ληστρικού ιμπεριαλιστικού πόλεμο κρατών για ξαναμοιράσια σφαιρών επιρροης. Μα, διευθετούνται έτσι διλημματα και διλες οι δυσκολίες απ' τη πλευρα του επαναστατικου κινήματος, μονοκοπανιάς; Φυσικά, δεν το νομίζουμε. Ο επαναστατικος ντεφαϊτισμος που υποστηρίζει ο Α.Σ. δεν είναι καθόλου αυταπόδεικτος. Άλλα και το δίλημμα: "σοσιαλωβινισμος"ή ντεφαϊτισμος μας φαίνεται πλαστο. Η αληθινη λύση βρίσκεται πέρα από αυτη τη διάζευξη. Και το θέμα έχει επικαρπτητα ιδιαίτερα για την Ελλάδα εν διεθνης πιθανης σύρραξης με την Τουρκία κάποτε. Η έλλειψη ζεκαθαρων προοπτικων στα αριστερα εδω, εγκυμονει τεράστιους κινδύνους. Το θέμα ξεπερνα το αντικείμενο του Βιβλίου, βέβαια, αλλα συναρπάται κρίσιμα. Το γεγονός διτι σε κάθε περί πτωση ο Α.Σ. κρατα σταθερα και φηλα τη σημαία α του διεθνησμου και της αληθινης αλληλεγγύης πέρα από σύνορα, είναι το πιο ουσιαστικο. Και το χαιρετίζουμε από καρδιας με συγκίνηση για τι είναι πραγματικα πο πιο δύσκολο. Ομως τα προβλήματα παραμένουν ανοιχτα στη βάση μιας συγκεκριμένης ρεαλιστικης εκτίμησης των συσχετισμων. Ποιος θα μπορούσε να βαυκαλιστει με την ίδια πως ο Τούρκος μιλιταριστης εισβάλλοντας θα άφηνε περιθώρια ανάπτυξης επαναστατικης δράσης; Η ευθύνη για τις θολούρες μιας τετοιας στάσης θα' πρέπει να προσμετρηθουν από τώρα. Το εθνικο πρόβλημα και η σχέση εθνικων κ' ταξικων αγώνων είναι ένα τεράστιο κεντρικο αποφασιστικο πρόβλημα, φαίνεται ενδιαφέντο και από τον παραδοσιακο μαρξισμο και από άλλους. Και κάμποσες εφθαρμέγες στερεοτυπίες επιβιώνουν ακόμα. Εδώ και πάλι δεν αρκει να συντάσσεσαι με τη θέση του α ή β, της Λούδεμπουργκ, ή του Λένιν ας πούμε. Ο Μαρξ πάλι πρόστευε πως είχε συμπλέξει με το ζήτημα αυτο πλρνοντας θέση συνεπ μιας εθνότητας ή δίλλης, γράφοντας α κόμη αλλου και πως οι προλετάριοι δεν έχουνε πάρει. Ομως σήμερα, μπορει κανείς να μείνει σ αυτά; Βασικα κι εμείς θα ζεκινούσαμε απ' την δια θέση που και ο Α.Σ. βάζει στο επίκεντρο: διτι το χριτήριο μας για τον πόλεμο μεταξ κατων δεν είναι το επιφανειακο του "ποιος δρχι σε τις εχθροπράξεις" αλλα το ποια τάξη τις α ευθύνει κι από τις δύο (ή περισσότερες) μεριες. Ομως η διαφορδ μας με το ντεφαϊτισμο, είναι, συγκεκριμένα, πως π.χ. η αυτόνομη από την ιερα του επαναστατικου κινήματος χρησιμοποιηση του οπλισμου που ο αστικος στρατος του πρέχει, για την υπεράσπιση του εδάφους ενάντια στον Τούρκο μιλιταριστη, μας φαίνεται μια εντελως λελογισμένη συμπεριφορα, σε περίπτωση λη στρικης εισβολης. Καθόλου βέβαια με την έννοια α που ο Ζαχαριάδης και το ΚΚΕ δέχονται να πλημήσουν υπο τις διαταγες του Μεταξα "σαν απλοι στρατιώτες" τους "Ιταλους". Άλλα ούτε είναι δεκτο να παρακάμπτονται διλες οι δυσκολίες και περιπλοκες με αφοριστικες φράσεις για το σε κάθε περίπτωση απαράδεκτο της "δύναμης" Στην γραμμη της έδιας λογικης δε θα συμφωνούσαι με ακόμα με αυτο που υποστηρίζεται στο κειμένο, πως δηλαδη ο μόνος αντιφασιστικος πόλε-

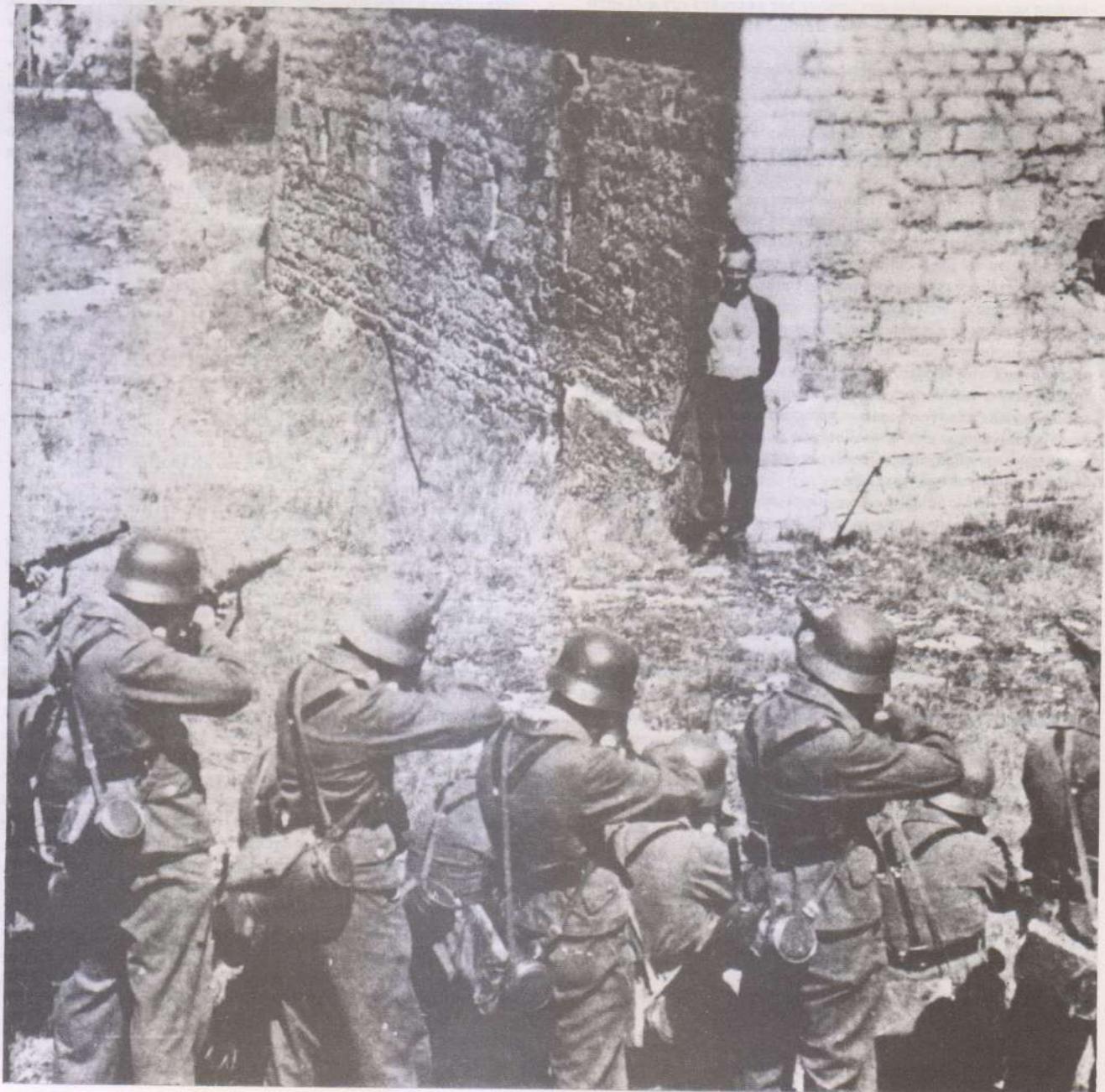
μος ήταν εναντίον του Μεταξά και πως η πάλη κατά του γερμανικού ναζισμού ήταν αποκλειστική υπόθεση του "γερμανικού προλεταριάτου". Εδώ υποστέλλεται έτσι και η σημαία της διεθνούς στικής αλληλεγγύης, αν υποτεθει πως στα σοβαρά υποστηρίζεται μια τέτοια θέση. Εξ αλλού, και η επίκληση της ανθευσης του Καστοριάδη ως προς το επαναστατικό φαινόμενο αντιστρατεύεται αυτον τον αφηρημένο εργατισμό. Πρέπει να θυμίσουμε εδώ πως και γενικότερα, οι στενοί πλειστοί προσδιορισμοί, μέσα στην επαναστατική διαδικασία υπερβαίνονται ως ένα σημείο, αν και ανισόμερα απ' τα διέφορα κοινωνικά στρώματα, φυσικά δχι απ' όλα. Ένας ντετερμινιστικός ταξιδιος αντι να ξεκαθαρίζει διάποσ θα νομίζουν πόλεις, θολώνει την δραση του συγκεκριμένου, τελικά. Η έννοια της επαναστασής σήμερα έχει περάσει απο μια σειρα διεργασιες επαναπροσδιορισμού, πραχτικού και θεωρητικού, με καινούργια στοιχεία και στις τέσσερεις άκρες του κόσμου. Στο ρωμαϊκό, ακόμα, αυτες οι διεργασιες κι αυτοι οι προβληματισμοι καθυστερουν τρομακτικα. Κατα κανόνα έχουμε παχυλη άγνοια, και στην καλύτερη περίπτωση, ζωσ κύρια για το λόγο πως η

πληροφόρηση κυκλοφορει πάρα πολυ δύσκολα, η ποιότητα των συζητήσεων είναι μάλλον αστεία, ακόμα και στους δήθεν επαίοντες (πάντα ετερόφωνους και με θεωρητικα εργαλεία εντελως εύφωνα).

Θέλουμε να πιστεύουμε πως οι κάποιες αδυναμίες του κειμένου του Α.Σ.δεν έχουν σχέση με τη βαθύτερη τάση της σκέψης του, και πως με το βάθαυμα σιγα-σιγα ενος εποικοδομητικου διαλόγου θα ξεπεραστουν. Ο Α.Σ. ζέρει να βάζει και να δείχνει τις κεντρικες αλήθειες. Την ώρα που οι καπνοι επικρατουν στα μυαλά σχεδον δλωτων διαλων "θεωρητικων" στον τόπο, ειδικων του ιδεολογικου φενακισμου. Είναι λίγο αυτό; Και το βιβλίο που συζητήσαμε κάπως εδω, το μαρτυράει. Ακόμη μια φορα. Για αυτο και του αξίζει η μεγαλύτερη προσοχη. Και σφίγγοντας το χέρι του σεβδομιου αγωνιστη, του ευχόμαστε καλη υγεία και καλη δύναμη για νέες παραπέρα δημιουργίες.-

20.10.84

Αδωνις Ε.Σαρίδης

Από το βιβλίο του Γιώργου Καραμπελιά «Πέρα από το σοσιαλισμό μια νέα ουτοπία» που κυκλοφόρησε τον Αύγουστο του 1984 από την «Κομμούνα» δημοσιεύουμε ένα απόσπασμα, το κεφάλαιο με τον τίτλο «Για μια νέα φύση της παραγωγής»

E. ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Στο παρελθόν, όταν προήγούνταν τα αιτήματα της σοσιαλιστικής φάσης της επανάστασης, ποτέ δεν είχε αμφισβητηθεί η ίδια η φύση και οι στόχοι της παραγωγής. Η εργατική επανάσταση δεν είχε άλλο στόχο παρά την κατάκτηση του ελέγχου της παραγωγής, την υποταγή της στις ανάγκες των εργατών. Μόνο για τομείς σχετικούς με τους εξοπλισμούς και τα είδη πολυτελείας υπήρχαν κάποιες αμφισβήτησεις από την πλευρά του εργατικού κινήματος σε σχέση με τον καπιταλιστικό χαρακτήρα της παραγωγής, ότι δηλαδή σε μια μελλοντική κοινωνία θα καταργούνταν τα εργοστάσια όπλων και παραγωγής ειδών πολυτελείας. Κατά τα άλλα όμως το εργατικό κίνημα δεν αμφισβήτησε συνολικά τη φύση και τον χαρακτήρα της παραγωγής. Το κέντρο έμπαινε στην κατάκτηση της δοσμένης παραγωγικής μηχανής.

Όμως από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα, η επέκταση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, του κεφαλαιου, οδήγησε σε μια διχοτόμηση ανάμεσα στην ίδια την κατεύθυνση της καπιταλιστικής παραγωγής και την κοινωνιστική παραγωγή. Η διχοτόμηση ανάμεσα στο εργατικό και το καπιταλιστικό συμφέρονταν επεκτάθηκε στην ίδια την φύση και το χαρακτήρα της παραγωγής. Το κεφάλαιο, μέσα στη λογική της επέκτασης της παραγωγής που έχει σαν μοναδικό κινητήρα το κέρδος, οδηγείται σε μια ανθρωπολογική και οντολογική κρίση. Η καπιταλιστική ανάπτυξη έρχεται πια σε σύγκρουση τόσο με τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας του πλανήτη, όσο και της οντολογικής ισορροπίας του ανθρώπου σαν φυσικού οργανισμού.

1. Το κεφάλαιο ενάντια στη φύση

Στο βαθμό που το κίνητρο ανάπτυξης της καπιταλιστικής παραγωγής είναι το καπιταλιστικό κέρδος, το κεφάλαιο καταστρέψει τους φυσικούς πόρους, τις πρώτες ύλες, μεταβάλλει σε εμπορεύματα, μέσα από την αδιάκοπη εμπορευματική επέκταση, τον αέρα, το νερό, τη θάλασσα, τη γη. Από ένα σημείο και μετά όμως αυτή η επέκταση του κεφαλαιου οδηγεί σε οικολογικό αδιέξοδο. Δηλαδή το κεφάλαιο έφτασε να απειλεί την ίδια τη φύση και την επιβίωση του πλανήτη και του ανθρώπου. Να λοιπόν μια καινούρια αντίφαση.

Πράγματι, η εμφάνιση του ανθρώπου πάνω στον πλανήτη σήμανε εξαρχής μια ρήξη της «οικολογικής ισορροπίας», γιατί ο άνθρωπος ξέφυγε από τους απιδερένους νόμους της φύσης και άρχισε διπλά στη φυσική ιστορία του να γράφει μια κοινωνική ιστορία της φύσης. Αυτή η ανατροπή της οικολογικής ισορροπίας που έφερε η ανάπτυξη των ανθρώπινων κοινωνιών, μέχρι την εποχή εμφανίσης του κεφαλαιου, δεν ήταν ανεπανόρθωτη. Ο άνθρωπος, ταυτόχρονα με την κοινωνική ιστορία του, οικοδομούσε μια κάποια ισορροπία με το φυσικό περιβάλλον, μια ισορροπία με τον ίδιο του τον εαυτό, σαν κομμάτι τη φύσης. Ο άνθρωπος έμοιαζε ακόμα πολύ μικρός πάνω στη μεγάλη επιφάνεια του πλανήτη. Η σχέση του με τη φύση ήταν διπλή, ήταν ταυτόχρονα εκμετάλλευτή και ερωτική, συμμετοχική. Και όσο πιο πάσια στις ανθρώπινες κοινωνίες, όσο κατεβαίνουμε τα στάδια του απολιτισμούν, τόσο συναντάμε ανθρώπους που είχαν εγκαθιδρύσει μια συμβιωτική, σχεδόν αρμονική σχέση με τη φύση. Γι' αυτό σήμερα νιώθουμε τόσο δικούς μας τους Ινδιάνους και η φράση του «Καθιστού Τάυρου» μοιάζει τόσο επίκαιρη, γιατί ζούμε στον αντίποδα εκείνης της κοινωνίας και της συμβίωσης, ζούμε σε μια εποχή και μια κοινωνία όπου ο άνθρωπος τείνει να διαρρέει οριστικά — με καταστροφικό τρόπο — τις σχέσεις του με τη φύση. Έλεγε λοιπόν ο «Καθιστός Τάυρος», αρχηγός των Σιού: «Μα πώς είναι δυνατό να πιστεύουν τα χλωμά πρόσωπα ότι μπορούν να αγοράσουν τα ρυάκια, πώς είναι δυνατό να πιστεύουν ότι μπορούν να πουλήθουν τα κελαϊδίσματα των πουλιών!» Και μεις ζούμε σε μια κοινωνία που αγοράζει τα ρυάκια και έχει κάνει εμπόρευμα τα κελαϊδίσματα των πουλιών.

Αυτή — από μια πλευρά — ήταν η ιστορία του πολιτισμού. Ο πολιτισμός, σαν ανάπτυξη των δημιουργικών δυνατοτήτων του ανθρώπου, μπόρεσε να υπάρξει γιατί στηριζόταν παράλληλα στην υποδύνωση του πιο μεγάλου αριθμού και την ξέφρενη εκμετάλλευση της φύσης. Αυτή η αρχική ύβρις απέναντι στη φύση και τον άλλο άνθρωπο — που αποτέλεσε ταυτόχρονα το μεγαλείο και την ντροπή του ανθρώπου — συνέχισε να επεκτείνεται αδιάκοπα. Το ανθρώπινο είδος, αφού έπαψε πια να ξέρεται απόλυτα από τη φύση για να επιβιώνει και αποτελούσε όλο και περισσότερο δημιουργήμα του ίδιου του εαυτού του, οδηγήθηκε στην εποχή του ώριμου καπιταλισμού — στην ύψιστη ύβρι: αποπειράται πια την ολοκληρωτική «απογείωσή» του από τη φύση (όσο αυτό είναι δυνατό) με την ολοκληρωτική ενιετάλλευση και καταστροφή των φυσικών πόρων και ταυτόχρονα με την ολοκληρωτική εκμετάλλευση του ίδιου του

ανθρώπου. Ο άνθρωπος, μέσα από τον καταμερισμό της εργασίας, μεταβάλλεται σε υπόλειμμα ανθρώπου και δεν είναι (θεωρητικά) μακριά η στιγμή που ο έλεγχος της γενετικής θα κάνει τις φαντασίες του 'Οργουελ και του Χάξλεϋ για τον γενετικό έλεγχο του ανθρώπινου είδους και την παραγωγή νέων ανθρώπινων υποειδών με διαφορετικές διανοητικές δυνατότητες, να βρεθούν κοντά στην πραγματικότητα, οπότε ο καταμερισμός εργασίας θα μπορεί να εγγραφεί στα χρωματοσώματα του ανθρώπου!

Παράλληλα η ειδίκευση, η ύβρις έναντι στον άνθρωπο σαν φύση, έχει οδηγήσει σε μια ανθρωπολογική κρίση που θα βαθαίνει αδιάκοπα. Ο άνθρωπος στον υπέρτερο καπιταλισμό έρχεται, σχεδόν ολοκληρωτικά, να διαρρήξει τους δεσμούς του με τη φύση στο επίπεδο της παραγωγής. Τώρα πια ακόμα και η γεωργία, σαν ένας τρόπος επαργής — σχέσης — με τη φύση, καταστρέφεται. Γεννιέται ο άνθρωπος του γραφείου, ο άνθρωπος του ουρανού, ο άνθρωπος που έχει την αναφορά στη φυσική του ιδιότητα. Ακόμα και ο έρωτας, η οικογένεια, μπαίνουν σε κρίση και η πιθανή επιβίωση του καπιταλισμού θα οδηγήσει σε καταστροφή κάθε παραδοσιακού δεσμού ανάμεσα στους ανθρώπους.

Οι συνέπειες είναι τρομακτικές. Οι «ψυχασθένειες», τα ναρκωτικά, ο αλκοολισμός, η κάθε είδους φυγή, η βία και η εγκληματικότητα έρχονται να γειμίσουν τον κενό χώρο που δημιουργεί μέσα στον καθένα η εμπορευματοποίηση και η καταστροφή της ανθρώπινης φυσικής υπόστασης. Η εκμετάλλευση της φύσης και η εκμετάλλευση του ανθρώπου έρχονται να οδηγήσουν στο φυσικό τους άριο την καταστροφή της φύσης, την ίδια την ποικιλόμορφη καταστροφή του ανθρώπου. Ή καπιταλισμός, το κεφάλαιο μεταβάλλονται πια σε ανθρωπολογική απειλή.

Και όλα αυτά σε βάρος της υγείας των ανθρώπων, της φυσικής ισορροπίας, και φυσικά της διατροφής του υπόλοιπου πλανήτη. Η κατανάλωση ζάχαρης υπερβαίνει κατά πολὺ αυτό που χρειάζεται ο ανθρώπινος οργανισμός, το ίδιο δε ισχύει για το κρέας, το αλκοόλ, τον καπνό, κλπ. Και αυτά δε μεταφράζονται μόνο σε επέκταση της σπατάλης και των ασθενειών αλλά και σε ανατροπή των οικολογικών ισορροπιών. Η κατανάλωση κρέατος ξεπερνάει πια σε δλες τις «αναπτυγμένες» χώρες τα 100 κιλά το χρόνο κατ' άτομο και στην Ελλάδα πλησιάζει τα 80. Το αποτέλεσμα δεν είναι μόνο η άνεξηση των καρκίνων και των καρδιοπαθειών, των αγγειακών παθήσεων κλπ., αλλά μια τεράστια σπατάλη πρωτεινών. Γιατί η μετατροπή των φυτικών πρωτεινών και θερμίδων που καταναλώνουν τα ζώα απαιτεί την καταστροφή πολλαπλάσιων πρωτεινών και θερμίδων από εκείνες που καταναλώνει ο τελικός καταναλωτής άνθρωπος. Έτσι μια μείωση της κατανάλωσης κρέατος στο μισό στις αναπτυγμένες χώρες θα είχε σαν άμεση συνέπεια ένα τεράστιο πλεόνασμα σε φυτικές πρωτεινές και θερμίδες που θα ακρούσαν για την ικανοποιητική διατροφή όλου του πλανήτη.

Και δε μένει μόνο εδώ. Κατασκευάζει ασταμάτητα άχρηστα προϊόντα ή προϊόντα που έχουν μικρή διάρκεια ζωής, κατασκευάζει ένα περιβάλλον ζωής ανυπόφορο, μέσα από τεράστιες μητροπόλεις - τεραπούπολεις, μέσα από ένα κόσμο όπου το ιδιωτικό μέσο κυκλοφορίας — αυτοκίνητο γίνεται πηγή μόλυνσης, προκαλεί εκατόμβες από εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς, οδηγεί σε μια ατελείωτη σπατάλη πόρων μέσα από ένα διαρκώς επεκτεινόμενο σύστημα δρόμων, κλπ. κλπ. Η επιβίωση το καπιταλισμού και των κριτηρίων του κέρδους, οδηγήσαν σε ριζική αντιπαράθεση του κεφάλαιου με τον ίδιο τον άνθρωπο, τον ίδιο τον ανθρώπινο οργανισμό.

2. Ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης

Έτσι η κομμουνιστική επανάσταση νοείται πλέον και σαν μια νέα αντίληψη για την παραγωγή και την ανάπτυξη. Μια ανάπτυξη που θα πάρει υπόψη τον άνθρωπο σαν κομμάτι της φύσης και θα τον συμφιλιώνει πάλι με τη φύση, που θα προσπαθεί να βρει μια οικολογική ισορροπία ανάμεσα στον άνθρωπο και τη φύση, που θα δημιουργεί νέους τύπου κοινωνικότητες και θα μεταβάλλει σε κεντρικό κριτήριο της παραγωγής όχι τη συσσώρευση αλλά την εξυπηρέτηση των ανθρώπινων αναγκών, εννοώντας ένα νέο άνθρωπο που θα έχει συμφιλιωθεί με το σώμα και το μυαλό του.

Μια αντίληψη για την παραγωγή όπου η ανάπτυξη δε θα νοείται σαν αδιάκοπη συσσώρευση αλλά που η κυριαρχική παραγωγική δύναμη θα γίνεται το μέτρο των πάντων.

Αυτή η παραγωγική δύναμη είναι ο άνθρωπος. Αυτά τα αιτήματα δεν είναι του μακρινού μέλλοντος. Η κατάργηση της διαφοράς χειρωνακτικής - διανοητικής εργασίας δεν είναι πρόβλημα κάποιου μακρινού κομμουνιστικού μέλλοντος, είναι σημερινό πρόβλημα, είναι κομμουνιστική διεκδίκηση του παρόντος. Γιατί η κατάτμηση του ανθρώπου στην οποία οδηγήσει το κεφάλαιο έχει γίνει πια ανθρωπολογικά ανυπόφορη, πέρα από το ότι αποτελεί και εμπόδιο στην ίδια την επέκταση της γνώσης του ανθρώπου, μια και περιορίζει τους ανθρώπους σε ρομπότ. Η απορομποτοποίηση των ανθρώπων αποτελεί τον πρώτο όρο για την απελευθέρωση των παραγωγικών δυνάμεων — για να χρησιμοποιήσουμε μια παλιά μαρξιστική έκφραση. Πράγμα που φαίνεται όχι μόνο από την εξέγερση ενάντια στην ταυτοροποιημένη εργασία, τέτοια που την περιγράφαμε παραπάνω, αλλά και από την αντιδραση του ανθρώπου στον καταμερισμό. Όλο και περισσότερο αυξάνεται η τάση των ανθρώπων να ανακαλύψουν και πάλι το σώμα τους (αθλητισμός, γυμναστική, έρωτας), τη χρήση των παραδοσιακών δεξιοτήτων (ανάπτυξη χειροτεχνικών δραστηριοτήτων ανάμεσα στους νέους που δε στηρίζονται σε κριτήρια οικονομικής αποδοτικότητας) την εκ νέου ανακάλυψη παλιών χειρωνακτικών εργασιών (η τεράστια επέκταση που παίρνει στις αναπτυγμένες χώρες, π.χ. Αμερική, το μαστόρεμα στο σπίτι, η κατασκευή παραδοσιακών φαγητών, πέρα από τη μηχανοποίηση, η ανάπτυξη νέων μορφών συλλογικότητας και παραγωγής κοινότιτια, κοινότητες νέων, κοινότητες παραγωγής). Έτσι διαγράφεται σταδιακά ένα νέο μοντέλο παραγωγής. Ένα μοντέλο παραγωγής που θα ξεκινάει από δραστηριότητες πλανητικής ή ηπειρωτικής κλίμακας, όπως π.χ. η παραγωγή κάποιων κραμάτων απασιού ή αυτοματισμών που στόχος θα είναι η πραγματοποίηση τους με δύσο το δυνατό μεγαλύτερη αυτοματοποίηση και τα μεγαλύτερα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος, θα περνάει από ενδιάμεσες μορφές παραγωγής σε περιφερειακή ή εθνική κλίμακα (π.χ. παραγωγή οχημάτων) και θα καταλήγει σε μια παραγωγή τοπική (τρόφιμα, ρούχα κλπ.) αμέσως ελεγχόμενη από τους ίδιους τους άμεσους παραγωγούς και την κοινότητα και όπου θα αναπτυχθούν μορφές χειροτεχνικής και βιοτεχνικής παραγωγής ανάλογα με τις θελήσεις και τις δεξιότητες των ανθρώπων, όπου θα επανεμφανιστεί μια μη βιομηχανική γεωργία - παραλληλη με τη βιομηχανική. Έτσι η παραγωγή των ειδών καθημερινής ανάγκης θα μπορούσε να ξαναγίνει σε ένα βαθμό χαρά της δημιουργικότητας και αυτά τα είδη, έχοντας έκφυγει από το εμπόρευμα, να ξαναγίνουν αντικείμενα καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η τέχνη θα είναι αποτέλεσμα της παραγωγής, και οι παλιές ανθρώπινες επιδειξιότητες, που σήμερα τείνουν να εξαφανιστούν με τη ρομποτοποίηση, θα επανεισχθούν σαν δημιουργικότητα του ανθρώπου-παραλληλη βέβαια με την επέκταση της αυτοματοποιημένης και πληροφοροποιημένης παραγωγής.

Ταυτόχρονα η χωροταξική οργάνωση, η εγκατάσταση των παραγωγικών μονάδων και η συσσώρευση του ανθρώπινου πληθυσμού θα πρέπει να αλλάξουν ριζικά. Οι πόλεις - μαμούθ θα πρέπει να αντικατασταθούν από πόλεις με μικρότερη έκταση και πληθυσμιακή συγκέντρωση, δεμένες με το γύρω φυσικό περιβάλλον και τη γεωργία, έτσι ώστε να επιταχύνεται μια δύσο το δυνατό πλανητικό σχέση με τη φύση και τα μεγέθη συμβίωσης της ανθρώπινης κοινότητας. Είναι προφανές πως σε μια νέα τέτοια κοινωνική

ανάπτυξη και θα ανατρέπει, για πρώτη φορά μετά τις πρωτόγονες κοινωνίες, τον εκμεταλλευτικό χαρακτήρα της σχέσης ἀνθρώπων-φύσης. Το σπάσμο της εκμετάλλευσης ανθρώπου από ἀνθρώπο θα σημάνει και το τέλος της εκμετάλλευσης της φύσης. Πρόκειται για μια ειρωνία της ιστορίας ή για μια βαθύτερη αλληλουχία; Τώρα πια ένας ἀνθρώπος ὡριμος θα επανατοποθετήσει τη σχέση του με το φυσικό περιβάλλον σε ένα επίπεδο συμβίωσης, τέτοιο βέβαια που μπορεί να καθορίζεται από το σημερινό επίπεδο ελέγχου του ανθρώπου πάνω στις φυσικές διαδικασίες. Δεν πρόκειται δυστυχώς να ξαναγίνουμε «παιδιά της φύσης» σαν τους Ινδιάνους Σιου, μπορούμε όμως να ξανασυναντήσουμε τη φύση στο σημερινό επίπεδο ανάπτυξης μας, με μια διάθεση διατήρησης της και συμβίωσης μαζί της. Επομένως θα πρέπει να αποκαταστήσουμε την ιστοροπία της ανθρώπινης φύσης —απ' όλες τις απόψεις. Και εδώ βλέπουμε τη βαθύτερη αλληλουχία που περιγράφαμε. Η παραβίαση της φύσης σήμανε ταυτόχρονα και παραβίαση του ίδιου του ανθρώπου καθόσον φύση. Να γιατί εκμετάλλευση της φύσης και εκμετάλλευση που ανθρώπου είναι αξεδιάλυτα δείμενες.

Και ισορροπία της ανθρώπινης φύσης σημαίνει να καταπολεμήσουμε όλες τις αρρώστιες που προκαλεί ο καπιταλισμός, ψυχασθένειες, ασθένειες διατροφής, εργασίας, και πάνω απ' όλα τις ασθένειες του εμπορεύματος. Όπως δείξαμε παραπάνω, ο καπιταλισμός οδηγεί σε παροξυσμό την αντίθεση με την ανθρώπινη φύση, τέτοια που βιώθηκε μέσα στα εκατομμύρια χρόνια ζωής του ανθρώπου. Η καπιταλιστική εμπορευματοποίηση καταστρέφει σταδιακά αλλά αδυσώπητα αυτή τη κοινωνικά και βιολογικά δημιουργημένη «ανθρώπινη φύση». Η καπιταλιστική εμπορευματοποίηση καταστρέφει κάθε σχέση κοινότητας ανάμεσα στους ανθρώπους, είτε αυτή είναι κοινότητα φύλου, είτε φυλής, είτε περιοχής, γλώσσας κλπ. Τέλος, ακόμα και κάθε αναφορά στο κύτταρο της βιολογικής αναπαραγωγής και της κοινωνικοποίησης των ανθρώπων. Το εμπόρευμα διεισδύει πάντοτε, καταστρέφει κάθε συλλογικότητα, κάθε κοινότητα και, αν φανταστούμε τον καπιταλισμό να επιβιώνει για μερικούς αιώνες ακόμα, η συνέπεια θα είναι η εξαφάνιση κάθε σχέσης ανάμεσα στους ανθρώπους. Για το κεφάλαιο το μάξιμουμ της κοινωνικοποίησης πρέπει να συμβαδίζει με το μάξιμουμ της ατομικοποίησης. Κάθε ἀνθρώπος τελικά πρέπει να μεταβληθεί σε ένα ανεξάρτητο εμπόρευμα, ελεύθερο στην αγορά, όπως όλα τα άλλα εμπορεύματα. Αυτό εννοούμε με την καταστροφή της ανθρώπινης φύσης, τη μεταβολή του ανθρώπου σε εμπόρευμα, του υποκείμενου σε αντικείμενο. Ο ἀνθρώπος πάνει να είναι ἐμβιο ον (κομμάτι της φάσης) με ανάγκες ακόμα και βιολογικού χαρακτήρα — οικογένεια, αναπαραγωγή — μια και οι λειτουργίες της αναπαραγωγής αναλαμβάνονται προοπτικά από το κεφάλαιο και το κράτος. Ταυτόχρονα πάνει να είναι και κοινωνικό ον, όπως είχε βιώθει για χιλιετήριδες χιλιετηρίδων, μια και η κοινωνικότητα βιωνόταν σαν συμβίωση όχι μόνο παραγωγική άλλα φυσική-οικογενειακή, κοινοτική και περιφερειακή, εθνική, κλπ.

3. Αυτοαξιοποίηση ενάντια στο κεφάλαιο

Να λοιπόν τι σημαίνει η καταστροφή της φύσης, και της ανθρώπινης φύσης ιδιαίτερα. Η καπιταλιστική αξιοποίηση έρχεται να αντιπαραθεί με την αυτοαξιοποίηση, με την ύπαρξη των ανθρώπων σαν υποκείμενα και ἐμβια όντα. Το ιδιαίτερο του κεφάλαιου είναι το ἀτομο — ρομπότ — εμπόρευμα. Απέναντι λοιπόν σ' αυτή την εμπορευματοποίηση — στην οποία ο ἀνθρώπος απαντάει ηδη αρνητικά, μέσα από την τρέλα, τη φυγή, τα ναρκωτικά — υψώνεται ο κόσμος της αυτοαξιοποίησης, που δεν είναι απλά προλεταριακή αλλά τείνει να είναι ηδη ανθρωπολογική, μια και το προλεταριάτο ενωματώνει ηδη τον ἀνθρώπο, γίνεται φορέας της φίλοσοφίας.

Η προλεταριακή αυτοαξιοποίηση απέναντι στην καπιταλιστική αξιοποίηση δεν είναι τίποτε άλλο παρά η επέκταση της «μικρής κυκλοφορίας» και η καταλήψη τομέων της «μεγάλης κυκλοφορίας» ήδη από σήμερα. «Μικρή κυκλοφορία» για τον Μάρκ είναι η κυκλοφορία της επιβίωσης και αναπαραγωγής του εργάτη, που βέβαια δεν παράγει αξίες ούτε χρήμα, έστω και αν χρησιμοποιείται χρήμα. Η μικρή κυκλοφορία επεκτείνεται σαν χώρος ελεύθερίας και αυτο-

αξιοποίησης του εργαζόμενου, διαπλέσαση, ελεύθερος χρόνος, αθλητικές δραστηριότητες, σύλλογοι, πολιτικές δραστηριότητες. Σήμερα δε, τείνει να παρέμβει και στην οργάνωση της ιδιαίτερης κοινωνίας, ενώ παράλληλα το προλεταριάτο παρεμβαίνει και στο ίδιο το επίπεδο της μεγάλης κυκλοφορίας. Η προλεταριακή αυτοαξιοποίηση παρεμβαίνει καθημερινά, αδιάκοπα στο ίδιο το επίπεδο της καπιταλιστικής παραγωγής και αναπαραγωγής.

Στο παρελθόν νοούσαμε την «καταρργήση» του καπιταλισμού σαν τον μόνο τρόπο με τον οποίο οι αξίες χρήσης θα έπαιναν να είναι ανταλλακτικές, αξίες. Έτσι παρ' όλο που η αντίθεση κεφαλαιο-εργασία εκδηλώνεται στο ίδιο το επίπεδο της παραγωγής και της αναπαραγωγής, η λύση της αντίθεσης νοούνταν σαν λίστη που θα έρθει από τα δέκα, από το οργανωμένο εργατικό κίνημα που θα καταργούντας τις ανταλλακτικές αξίες. Έτσι τελικά δεν είχε και μεγάλη σημασία από ποιον θα έρθει η λύση, αρκούσε να έρθει και να καταργήσει τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής. Μ' αυτή την έννοια το κόμμα εμφανίζοταν σαν ένα φορέας του προλεταριάτου, η συνείδηση του προλεταριάτου, τελικά κάτι σημαντικότερο από την ίδια την τάξη. Όμως η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Η εργασία σαν ανθρώπινη δραστηριότητα είναι η μόνη αξία χρήσης που δεν μεταβάλλεται σε εμπόρευμα. Η εργατική δύναμη ναι, η εργασία όπ. Δεν πουλάται. Πουλάται η δυνατότητα για εργασία. Κι από κει ξεκινάνε όλα. Το κεφάλαιο υποτάσσει την εργασία, την εκμετάλλευση, την περικυλώνει από παντού. Όμως δεν μπορεί να εξαφανίσει τον ανταγωνιστικό χαρακτήρα της με τον κόσμο των ανταλλακτικών αξιών, καθόσον αξία χρήσης. Η εξέγερση της εργασίας ενάντια στο κεφάλαιο είναι εγγενής στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Γι' αυτό και ποτέ η εργατική τάξη δεν έπαψε να παλεύει με όλους τους τρόπους, από τους πιο ενεργητικούς μέχρι τους πιο παθητικούς.

Από τη στιγμή και πέρα που η εργατική τάξη, οι εργαζόμενοι υποτάσσονται στο κεφάλαιο, αρχίζουν και να παλεύουν εναντίον του. Η εργασία ενάντια στο κεφάλαιο, η κατ' εξοχήν αξία χρήσης ενάντια στην κατ' εξοχήν ανταλλακτική αξία, το sumptum των ανταλλακτικών αξιών. Το κεφάλαιο υπάρχει λοιπόν από τη γέννησή του αντιφατικά, φέρνει μέσα του τον ανταγωνισμό. Και ο εργατικός αγώνας σημαίνει ηδη την αυτοαξιοποίηση της εργατικής τάξης, την προβολή της εργασίας καθόσον αξία χρήσης. Ως εργάτες σπάνια μέσα από τους αγώνες τους τον σιδερένιο νόμο του εμπορεύματος που λέει πως η εργατική δύναμη πληρώνεται σαν εμπόρευμα με βάση την αξία της παραγωγής και της αναπαραγωγής της. Η εργατική τάξη διεκδίκει κάτι αλλό, την πληρωμή σύμφωνα με τις ανάγκες της. Είναι ηδη εργασία ενάντια στο κεφάλαιο. Η εργατική τάξη μειώνει τις ώρες δουλειάς, κατατάει ελεύθερο χρόνο, κοινωνικό μισθό, πολιτικά δικαιώματα, ξεπροβάλλει σαν υποκείμενο της ιστορίας και όχι σαν εμπόρευμα, σαν αξία χρήσης και πάλις. Μέσα σε δύο αιώνες άλλαζε την όψη του κόσμου. Δηλαδή η εργατική τάξη αποτελεί τον φορέα της ανθρώπινης ιδαιτερότητας (της εργασίας σαν δημιουργικής ιδιότητας που μετασχηματίζει τον κόσμο) απέναντι στο κεφάλαιο. Γι' αυτό είναι και φορέας της καθολικότητας του ανθρώπου. Η εργατική επανάσταση λοιπόν, η εργατική αυτοαξιοποίηση είναι σύμφυτη στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Ο κόδιμος του κομμουνισμού, των αξιών του κομμουνισμού, των αξιών χρήσης πέρα από το εμπόρευμα είναι ηδη υπαρκτός μέσα στο εργατικό και κομμουνιστικό κίνημα. Εξάλλου είναι προφανές ότι αν δεν δεχτούμε αυτή τη θέση θα οδηγηθούμε σε φιλοσοφικό και γνωστικό αδιέξοδο. Πώς θα ήταν δυνατό να νοήσουμε τον κομμουνισμό σαν ανάγκη του ανθρώπου αν αυτός δεν ξεπηδούσε από τις αντιθέσεις του σήμερα; Θα πέφταμε υποχρεωτικά στον πιο χυδαίο νατουραλισμό που νοεί την εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών σαν αποτέλεσμα μηχανικών διαδικασιών έξω από τη θέληση των ανθρώπων.

Η επέκταση λοιπόν της αυτοαξιοποίησης σημαίνει αδιάκοπο περιορισμό του κόσμου του εμπορεύματος, των ανταλλακτικών αξιών και επέκταση των αξιών χρήσης, της επανιδιοποίησης του κόσμου σαν αξίας χρήσης. Το ίδιο νόημα λοιπόν, για να κλείσουμε την παρένθεση, έχει η αντιπαράθεση ενός άλλου τρόπου ανάπτυξης, μιας άλλης ανάπτυξης απέναντι στην καπιταλιστική. Την επέκταση των αξιών χρήσης, της εργατικής αυτοαξιοποίησης στον

τομέα του μοντέλου ανάπτυξης — όχι απλά με την καθημερινή αμφισβήτησή του, δύος γινόταν μέχρι σήμερα, αλλά και με την προβολή ενός άλλου τύπου — «μοντέλου» — ανάπτυξης που θα παίρνει σαν βάση του τις ανάγκες του καθολικού ανθρώπου, της εργασίας καθόσον αξίας χρήσης.

Είναι προφανές λοιπόν ότι αυτή η αντίληψη — απων δύο κόσμων μέσα σε έναν — αναβιώνει την αξία και τη σημασία της καθημερινής πάλης, των καθημερινών αλλαγών σαν στιγμής αντίστασης της εργασίας, σαν στιγμής επέκτασης της αυτοαξιοποίησης. Η παλιά περιφρόνηση των διανοούμενων για την καθημερινή «ουκονομίστικη» πάλη ήταν όχι μόνο ένδειξη της άγνοιάς τους αλλά και της ταξικής τους αλαζονείας. Η καθημερινή «ουκονομίστικη» πάλη, η καθημερινή πάλη στο ατομικό και κοινωνικό πεδίο, η πάλη στο επίπεδο των αναγκών και επιθυμιών του ανθρώπου ενάντια στην καπιταλιστική αξιοποίηση είναι το δρών παλλόμενο σώμα του κομμουνισμού, της κομμουνιστικής επανάστασης.

Έτσι λοιπόν ο νέος τύπος ανάπτυξης που «ευαγγελίζόμαστε» ξεκινάει από τις ανάγκες αυτοαξιοποίησης των εργαζόμενων, των ανθρώπων (μα και η κατηγορία της εργατικής τάξης τείνει στην καθολικότητα) και θα οδηγεί σε μια επανασυμφίλωση με τη φύση, την ανθρώπινη φύση, τις ιστορικές και διαστορικές ανθρώπινες ανάγκες.

4. Η κατάργηση κάθε διαχωρισμού

Και το πεδίο είναι τεράστιο. Έχουμε ήδη μιλήσει για την κατάργηση της διαφοράς χειρωνακτικής - διανοητικής εργασίας και του καταμερισμού της εργασίας σαν ακρωτηριασμού του ανθρώπου, που οδηγεί στην παράνοια, την τρέλα, τη φυγή.

Παραπέρα βρίσκεται η κατάργηση της διαφοράς άντρα - γυναικας, η κατάργηση της καταπίεσης των φύλων που δεν είναι απλή πατριαρχική επιβίωση αλλά μεταβάλλεται σε οικονομικό, πολιτικό, πολιτιστικό όπλο του κεφαλαίου, όπλο που, μέσα από την επιβίωση της γυναικείας κατωτερότητας, διασπάει την καθολικότητα του ανθρώπου, καταδικάζει το μισό του ανθρώπινου είδους σε πολλαπλή κατωτερότητα και καταπίεση και αλλοτριώνει τις σχέσεις των δύο φύλων μέσα από την υποτιθέμενη ανθρική «ανωτερότητα».

Η κατάργηση της διαφοράς πόλης - χωριό είναι μια άλλη βασική κατεύθυνση, πράγμα που σημαίνει μια νέα χωροταξική οργάνωση των ανθρώπινων κοινωνιών που δε θα ρυθμίζεται από το κέρδος και τη θέληση εξουσίας. Είναι προφανές ότι και σ' αυτό τον τομέα ο καπιταλισμός οδηγείται σε αδιέξοδο με τη δημιουργία των πόλεων - μακρού, που προσεγγίζουν ήδη τα 20 εκατομμύρια πληθυσμό, πόλεις που είναι όχι μόνο απάνθρωπες, καταπιεστικές, τερατώδεις, αλλά ήδη και αντιπαραγωγικές με την τεράστια σπατάλη πόρων, ανθρώπινων και υλικών, που προκαλούν. Όσο δε για το ανθρώπινο κόστος από μια κομμουνιστική σκοπιά, αυτό είναι ανυπόλογιστο.

Μόνο μια νέα χωροταξική οργάνωση, που θα διαλύσει τις τεράστιες συγκεντρώσεις των μητροπόλεων, θα οδηγήσει σε μικρότερες πόλεις που θα βρίσκονται σε μια νέα σχέση με την ίπαθρο. Μια νέα χωροταξική οργάνωση όπου όλοι οι ανθρώποι θα ζουν κοντά σε πόλεις, απολαμβάνοντας τις πολιτιστικές, κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες που αυτές μπορούν να προσφέρουν, και ταυτόχρονα κοντά στο χωριό. Ας φανταστούμε τι θα σήμαινε για την Ελλάδα η μείωση του πληθυσμού της πρωτεύουσας σε ένα εκατομμύριο για παράδειγμα. Δυόμιση εκατομμύρια άνθρωποι θα μετακινούνταν στην επαρχία και αντίστοιχα θα μπορούσαν να δημιουργθούν, στη βάση των ήδη υπαρκτών πόλεων, δέκα πόλεις με 300 χιλιάδες κατοίκους, διαταγμένες με τέτοιο τρόπο, ώστε το σύνολο των κατοίκων της χώρας να βρίσκονται σε μια ακτίνα 30 ή 50 χιλιομέτρων απ' αυτά τα αστικά κέντρα, που θα μεταβάλλονται έτσι σε κέντρα πολιτιστικής ζωής για τον πληθυσμό που θα κατοικεί γύρω τους. Θα είχαμε έτσι 12 μεγάλες πόλεις (μαζί με την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη) κατανεμημένες σε όλη την Ελλάδα, και γύρω τους ένα δίκτυο μικρότερων οικισμών σε έναν πληθυσμό 10 εκατομμυρίων. Πρακτικά θα οδηγούμαστε έτσι σε μια κα-

τάργηση της διαφοράς πόλης - χωριού. Ταυτόχρονα στην Αθήνα θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε τεράστιους χώρους πράσινου, ακόμα — γιατί όχι — και καλλιέργειας.

Παραπάνω βάλλαμε σαν πρωταρχικό ζήτημα την κατάργηση της διαφοράς ανάμεσα στη χειρωνακτική και διανοητική εργασία. Όμως η κατάργηση αυτής της διαφοράς, που τη θεωρούμε σαν την αποφασιστικό «κλειδί» της κομμουνιστικής επανάστασης, δεν είναι κάτι που μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με μέτρα ενάντια στον διαχωρισμό της εργασίας και των καθηκόντων μέσα στη μονάδα παραγωγής, αλλά απαιτεί ένα σύνολο από επιπλέον μετασχηματισμούς. Έτσι θα πρέπει να ξεπεραστεί ο διαφορισμός ανάμεσα στην εκπαίδευση και την εργασία. Αρχικά θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί μηχανισμοί ν' ανοίξουν και να επεκταθούν σε όλη την κοινωνία, το πανεπιστήμιο θα πρέπει να καταργηθεί σαν ειδικός μηχανισμός κοινωνικής διαφοροποίησης και να ανοίξει σε όλους, αλλά αυτό δεν αρκεί. Βλέπουμε πως το σχολείο, για παράδειγμα, έχει ανοίξει για όλους κάτω από τις ανάγκες της εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού. Και όμως δεν πάνε να είναι καταπιεστικό, ταξικό, iεραρχικό. Όχι μόνο γιατί έχει iεραρχική εσωτερική δομή, αλλά και γιατί παραμένει ένας μηχανισμός έκομμενος από την υπόλοιπη κοινωνία, ένας χωριστός μηχανισμός. Αντίθετα δε η εργασία και η ώριμη ηλικία θεωρούνται σαν οι φάσεις εφαρμογής αυτών που μαθεύτηκαν. Μια νέα κοινωνία θα ανέτρεπε, θα καταργούνται αυτούς τους διαχωρισμούς. Εκπαίδευση και δημιουργική εργασία, διανοητική και χειρωνακτική, θα διαπλέκονται τόσο για τους νέους όσο και για τους μεγαλύτερους.

Μια άλλη συνέπεια θα ήταν η κατάργηση του διαφοροποίησμού ανάμεσα στη βιομηχανική και την αγροτική παραγωγή. Όχι βέβαια με την έννοια πως τα χαλυβουργεία θα παράγουν... σανό, αλλά με την έννοια της κατάργησης των τεράστιων διαφοροποιήσεων ανάμεσα στον αγροτικό και βιομηχανικό τρόπο παραγωγής. Εδώ βέβαια το κεφάλαιο έχει κάνει τη μισή δουλειά. Στις πιο αναπτυγμένες χώρες του καπιταλισμού έχει οδηγήσει σε μια πραγτική εξαφάνιση της αγροτικής παραγωγής σαν ιδιαίτερης παραγωγής, και συνεχίζει να προχωράει στο δρόμο της βιομηχανοποίησης της. Όμως δεν μπορούμε να μείνουμε σ' αυτή την εκδοχή της «εξαφάνισης» κάθε διαφοράς, τη μεταβολή δηλαδή της κτηνοτροφίας σε ορμονική βιομηχανική παραγωγή, γιατί τότε μένουμε στο ίδιο μοντέλο. Ούτε βέβαια θα προτείνουμε την επιστροφή των ανθρώπων στη γη και τα χωράφια για να παράγουν με φυσικό τρόπο. Η χρησιμοποίηση των μηχανών στην αγροτική παραγωγή δεν χωράει επιστροφή. Μπορούμε μάλιστα να προβλέψουμε παραπέρα επέκτασή τής, όπως ισχύει και με την αυτοματοποίηση στη βιομηχανική παραγωγή. Εκείνο που μπορούμε να φανταστούμε είναι μια αγροτική και βιομηχανική παραγωγή που να στηρίζεται σε δύο πόλους. Από τη μια σε μια αυτοματοποιημένη παραγωγή και από την άλλη σε μια παραγωγή φυσικής καλλιέργειας στην γεωργία, και βιοτεχνικής ή και χειροτεχνικής παραγωγής ακόμα, σύμφωνα με τις θελήσεις και τις διαθέσεις των ανθρώπων. Κάτι τέτοιο δε θα έχει μόνο το νόημα της χρησιμοποίησης για τη διατροφή μας λαχανικών που θα είναι πραγματικά φυσικά, αλλά θα καλύπτει και την ανάγκη του ανθρώπου να βρίσκεται σε επαρθή με τη φύση και το παρελθόν του, την ιστορία του, πράγμα εντελώς απαραίτητο για μια μιασσοροπημένη κοινωνικοποίηση του ανθρώπου. Και αυτό θα είναι δυνατό γιατί ανάμεσα στον ένα τομέα και τον άλλο, τον αυτοματοποιημένο και τον παραδοσιακό, δε θα υπάρχουν σχέσεις οικονομικού ανταγωνισμού, ο παραδοσιακός τομέας θα νοείται σαν έκφραση της δημιουργικής θέλησης του ανθρώπου για επαρθή με τη φύση και φυσιολογική διατροφή, όπως και η βιοτεχνία, η χειροτεχνία, το κιμαστόρεμα θα εκφράζουν, και εκφράζουν ήδη, μια διάθεση απασχόλησης πέρα από το κέρδος και τη λογική του.

Και θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε αδιάκοπα σ' αυτή την κατεύθυνση του μετασχηματισμού της παραγωγής, της αλλαγής παραγωγικών τομέων κλπ.

Για να μπορέσουμε όμως να προχωρήσουμε σε μια τέτοια κατεύθυνση έτσι σε κάτια ανάγκη να πραγματοποιηθεί μια σημαντική αλλαγή στην κατανομή του ανθρώπινου χρόνου.

ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ Η ΕΚΡΗΞΗ

Εδώ και τρισήμιση μήνες, η Νότια Αφρική συνταράεται από ένα νέο κύμα εξέγερσης των Μαύρων, ίσως το σημαντικότερο μετά την εξέγερση του 1976 στο Σούβετο, που προκάλεσε — σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία — γύρω στους 600 νεκρούς.

Μάλιστα, η ρατσιστική κυβέρνηση της Πρετόρια φαίνεται ν' ανησυχεί σήμερα πολύ περισσότερο απ' ό, τι το 1976, εξαιτίας τόσο της μαζικής συμμετοχής του πληθυσμού στις κινητοποίησεις δύο και της μεγαλύτερης οργάνωσης των Μαύρων. Το 1976 υπήρξε κύρια μα παθητική και φοιτητική εξέγερση, παρά την υποστήριξη που δέχτηκε και από τον υπόλοιπο πληθυσμό. Σήμερα όμως είναι όλος ο πληθυσμός (κάθε ηλικίας) που αντιπαρατίθεται στο καθεστώς, και — πράγμα ακόμα πιο ανησυχητικό — με κεντρική δύναμη τους μάρων εργάτες.

Έτσι, δεν ήταν σύμπτωση το γεγονός ότι την ίδια περίοδο, οι μαθητές ζεκίνησαν αποχή από τα μαθήματα που κράτησε πολλές εβδομάδες, ζητώντας εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και κατάργηση της σωματικής τιμωρίας, οι κάτοικοι πολλών πόλεων γκέττο οργάνωσαν διαμαρτυρίες ενάντια στην αύξηση των ενοικίων, ενώ το καινούριο Συνδικάτο των Μαύρων Μεταλλωρύχων (NUM), που αντιπροσωπεύει κάπου 90.000 εργάτες, αποφάσισε την ίδια στιγμή νά κηρύξει απεργία για μισθολογικές αυξήσεις.

Αφορμή για τη σύγκλιση και την κορύφωση όλων αυτών των επιμέρους κινημάτων αποτέλεσε η απόφαση της κυβέρνησης να οργανώσει βιολετικές εκλογές στις οποίες θα έπαιρναν μέρος για πρώτη φορά οι Μιγάδες και οι Αστέρες (Ινδοί), που αποτελούν περίπου 9% και 3% αντίστοιχα του συνολικού πληθυσμού, ενώ οι Αφρικανοί, που είναι τό 72 με 75%, έζακολούσθιον να στερούνται ακόμα και αυτό το στοιχειώδες δικαίωμα της ψήφου.

Πράγματι, η χώρα ζούσε σε αναβρασμό εδώ και πάνω από ένα χρόνο περίπου. Τον Αύγουστο του 1983, 600 περίπου οργανώσεις αντι απαρτχάιντ ίδρυσαν το Ενωμένο Δημοκρατικό Μέτωπο (UDF), που ζεκίνησε ένα πολύ πλατύ κίνημα με συμμετοχή όλων των φυλών, και με στόχο το μπούκοτάρισμα των εκλογών που θα έστελναν στη Βουλή 80 εκπροσώπους των Μιγάδων και 40 των Ινδών. Το κίνημα σημείωσε τεράστια επιτυχία στις εκλογές της 22 και 28 Αυγούστου, 70% των Μιγάδων και πάνω από 80% των Ινδών απέιχαν από τις εκλογές. Οι πιο βίαιες συγκρούσεις έσπασαν στις αρχές του Σεπτεμβρίου, τη μέρα της συγκλησης της νέας Βουλής, και συνεχίστηκαν επί δύο μήνες σχεδόν χωρίς διακοπή.

Η κυβέρνηση απάντησε όπως πάντα με άγρια καταστολή: πάνω από 100 νεκροί και εκατοντάδες τραυματίες. Στα τέλη του Οκτώβρη μάλιστα κάλεσε και το στρατό που εισέβαλε μέσα στις πόλεις γκέτο για να επιβάλει την «τάξη». Μετά από ένα ολιγοήμερο διάλειμμα πρεμίας, που έκανε την κυβέρνηση να καυχηθεί, δια στόματος του υπουργού του Νόμου και της Τάξης (!) ότι τα πράγματα «θα ηρεμήσουν σιγά σιγά», το σύνθημα για γενική 48ωρη απεργία που έριξε στις 5 Νοέμβρη, στην περιοχή του Τράνσβααλ, μα επιτροπή από πολλές οργανώσεις έφερε και πάλι το κίνημα των Μαύρων στην παγκόσμια επικαρπότητα. Η απεργία σημείωσε τεράστια επιτυχία: ο αριθμός των απεργών εργάτων έφτασε περίπου το 90% στο τρίγωνο του Βάσαλ, έναν από τους πιο βιομηχανοποιημένους τομείς της χώρας, στα ανατολικά του Γιοχάνεσμπουργκ, όπου διεξάχθηκαν και οι πιο βίαιες συγκρούσεις σ' όλη τη διάρκεια των δύο τριών μηνών που πέρασαν.

Η αστυνομία και ο στρατός επιτέθηκαν με τρομερή αγριότητα προκαλώντας το θάνατο του λάχιστον 16 ατόμων από την πρώτη κιόλας μέρα της απεργίας.

Αιτήματα των απεργών αυτή τη φορά ήταν να μην ανέηθούν τα νοίκια, το ηλεκτρικό και το νερό, να προσληφθούν οι απολυμένοι εργάτες, να απελευθερωθούν όσοι πάστηκαν στα γεγονότα καθώς και να ικανοποιηθούν τα αιτήματα των μαθητών. Το κάλεσμα στην απεργία έγινε τόσο από συνδικαλιστικές οργανώσεις όσο και από το Ενωμένο Δημοκρατικό Μέτωπο. Κι εκεί βρίσκεται και η μεγάλη σημασία αυτής της απεργίας στο ότι δηλαδή ήταν η πρώτη φορά που συνδικαλιστικές και πολιτικές οργανώσεις κατέβηκαν σε κοινή διαμαρτυρία. Μέχρι τώρα τα συνδικάτα απέφευγαν να συμμετέχουν σε καθαρά πολιτικές κινητοποιήσεις και περιορίζονταν σε συνδικαλιστικά αιτήματα. Η αναμφισβήτητη όμως επιτυχία αυτής της τελευταίας απεργίας ανοίγει ίσως νέες προοπτικές για το κίνημα της μαύρης εργατικής τάξης της Νότιας Αφρικής.

Θα ήταν λάθος να φανταστεί κανείς ότι οι κινητοποιήσεις των τελευταίων μηνών βγήκαν από το μηδέν. Αντίθετα, η Νότια Αφρική, εδώ και δεκαπέντε χρόνια σχεδόν, γνωρίζει ένα εργατικό κίνημα που, παρά την άγρια καταπίεση που αντιμετωπίζει — την αγριότερη ίσως σε όλο τον κόσμο — δεν παύει να ογκώνεται και να αγκαλιάζει όλο και πλατύτερα στρώματα μαύρων.

Θωρακισμένο με ένα απίστευτο πλέγμα κατασταλτικών νόμων, οπλισμένο μέχρι τα δόντια και οργανωμένο κατά τα χιτλερικά πρότυπα, το ρατσιστικό καθεστώς των Αφρικάνερς παραλύει κάθε φορά που οι σύγχρονοι σκλάβοι του αποφασίζουν να ξεσηκωθούν, ανίκανο να λύσει τη θεμελιακή του αντίθεση: την προσπάθεια δηλαδή να βάλει στο περιθώριο, να υπεβιβάσει στην κατηγορία του πράγματος, αυτούς που από την άλλη αποτελούν αποκλειστικά το εργατικό δυναμικό της χώρας.

Πιστεύοντας ότι τα δύο συμβαίνουν σ' αυτή τη χώρα όχι μόνο έχουν τεράστια σημασία αλλά και είναι σχεδόν άγνωστα στο ελληνικό κίνημα (αλλά και στο ελληνικό κοινό γενικότερα), σ' αυτό το τέχνος θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μια γενικότερη πληροφόρηση για τη Νότια Αφρική, το περίφημο απαρτχάιντ, και το κίνημα των Μαύρων τα τελευταία χρόνια.

Οι πληροφορίες και τα στοιχεία που παραθέτουμε είναι παραμένα από τις εφημερίδες "Le Monde" και "Libération", καθώς και από τα βιβλία: *Luttes ouvrières et libération en Afrique du Sud*, της B. Lachartre, εκδ. Syros, Παρίσι, 1977, *Southern Africa. The new politics of Revolution*, των Davidson, Slovo και Wilkinson, Pelican Books, 1976, και από το περιοδικό *Apartheid Non*, τεύχος 53, 1983. Τα αποσπάσματα που δημοσιεύουμε από έρευνες Notio-Afrikianών και νοτιο-αφρικανικές εφημερίδες έχουν παρθεί από το βιβλίο του Claude Meillasoux, *Les derniers blancs, le modèle sud-africain*, εκδ. Maspero, 1979.

Έκταση: 1.182.345 τ.χλμ.
Πληθυσμός: 32.700.000 (1982)

ΑΠΑΡΤΧΑ·INT: ΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Ο ρατσισμός στη Νότια Αφρική δεν είναι απλά μια επιβίωση του παρελθόντος που εκμεταλλεύεται ο καπιταλισμός. Αντίθετα, πρόκειται για ένα επιστημονικά επεξεργασμένο σύστημα που σκοπό έχει να μετατρέψει την εργατική τάξη σε «κατώτερο είδος» ανθρώπου, εκμεταλλεύσιμο μέχρις εσχάτων. Ένα πείραμα που το ζηλεύουν όλοι οι καπιταλιστές της γης. Και καθώς δεν μπορούν να το δοκιμάσουν στις αντίστοιχες χώρες τους εξαιτίας των πολιτικών και συνδικαλιστικών κατακτήσεων της εργατικής τάξης, δε διστάζουν να κάνουν επενδύσεις στην ίδια τη Νότιο Αφρική, επενδύσεις που αποδείχνονται ιδιαίτερα κερδοφόρες. Εποι, παρά τις πλατωνικές καταγελίες που ψηφίζονται καθε τόσο από όλες τις χώρες του ΟΗΕ (εκτός φυσικά από τις ΗΠΑ που απέχουν) «ενάντια στο ρατσιστικό καθεστώς της Νότιας Αφρικής», οι περισσότερες μεγάλες εταιρίες και τράπεζες των αναπτυγμένων χωρών της Δύσης διατηρούν άριστες σχέσεις μαζί του. Για παράδειγμα, οι ΗΠΑ, η Βρε-

τανία, η Ελβετία, η Δυτ. Γερμανία, η Ιαπωνία και η Γαλλία εξασφαλίζουν μόνες τους τα δύο τρίτα του νοτιο αφρικανικού εμπόριου.

Μαύροι εργάτες: μετανάστες στην ίδια τους τή χώρα

Η λέξη «απαρτχάιντ» σημαίνει στα αφρικάνς — τη γλώσσα των αφρικάνερς (απόγονων των Ολλανδών αποίκων) — «χωρισμός». Και εννοεί το χωρισμό ανάμεσα στις διάφορες φυλές που κατοικούν στην ίδια χώρα. Πρόκειται για ένα χωρισμό κατοχυρωμένο από το Σύνταγμα και που εφαρμόζεται σε δύο επίπεδα. Το πρώτο είναι το επίπεδο του φυσικού χωρισμού ανάμεσα στους ανθρώπους ανάλογα με το χρώμα του δέρματος, στους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, όπως στις συγκοινωνίες, τους σταθμούς, τα ταχυδρομεία, τα πάρκα, τις ιδιωτικές κατοικίες, κινηματογράφους, κ.λπ.

Το δεύτερο επίπεδο χωρισμού, που είναι και το πιο σημαντικό μια και στηρίζει όλο το σύστημα οικονομικής εκμετάλλευσης των μαύρων, είναι η λεγόμενη «χωριστή ανάπτυξη».

Πρόκειται δηλαδή για το χωρισμό ολόκληρης της χώρας σε λευκές και μαύρες ζώνες. Οι πρώτες καλύπτουν το 87% της συνολικής επιφάνειας, και οι δεύτερες το υπόλοιπο 13%. Για να μπορέσουμε να συλλάβουμε καλύτερα τη σημασία των μεγεθών αυτών θα πρέπει να δούμε την κατανομή του πληθυσμού στη Νότια Αφρική.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της χώρας, το 1982 τα 32, 7 εκατομμύρια του συνολικού πληθυσμού κατανέμονταν ως εξής:

«Αφρικανοί»	... 24,7 εκατομ.
«Λευκοί»	..... 4,6 »
«Μιγάδες»	..... 2,6 »
«Ινδοί»	..... 0,8 »

Με λίγα λόγια, το 75% του πληθυσμού στριμώχνεται στο 13% του εδάφους ενώ το 15% του πληθυσμού καταλαμβάνει το 87%. Σ' αυτό φυσικά βρίσκονται τα πιο εύφορα εδάφη, τα ορυχεία χρυσού και διαμαντιών, τα λιμάνια, οι μεγάλες πόλεις, οι βιομηχανικές περιοχές.

Οι «λευκές ζώνες»: Σύμφωνα μέτοντο αποαγορεύεται στους μαύρους να μένουν σ' αυτές τις περιοχές, εκτός από συγκεκριμένες πόλεις που προορίζονται γι' αυτό το σκοπό. Πρόκειται για τις πόλεις γκέττο (townships), που βρίσκονται στις περιφέρειες των μεγάλων πόλεων, και όπου συνωστίζονται οι αφρικανοί εργάτες, «μόνιμοι κάτοικοι, μετανάστες καταληψίες, μέσα σε άθλιες παράγκες. Στίς λευκές ζώνες ζουν συνολικά 10 περίπου εκατομμύρια Αφρικανοί μοιρασμένοι σε αγροτικές και αστικές περιοχές. Οι αφρικανοί των αστικών περιοχών αποτελούν και τους κατοίκους των πόλεων γκέττο. Η μεγαλύτερη από αυτές τις πόλεις είναι το Σούβετο, κοντά στο Γιοχάνεσμπουργκ, όπου κατοικούν ενάμισι εκατομμύριο Αφρικανοί, και όπου το 1976 είχε ξεπάσει η μεγάλη μαθητική εξέγερση με 600 περίπου νεκρούς.

«Μόνιμοι» κάτοικοι θεωρούνται όσοι έχουν γεννηθεί σ' αυτές τις πόλεις ή ζουν εδώ από τότε που γεννήθηκαν, όσοι δουλεύουν στον ίδιο εργοδότη επί δέκα χρόνια χωρίς διακοπή, ή σε διαφορετικούς εργοδότες επί δεκαπέντε χρόνια χωρίς ενδιάμεση περίοδο ανεργίας (πράγματα και τα δύο έξαιρετικά δύσκολα αν όχι αδύνατα, όπως θα δούμε παρακάτω). Οι υπόλοιποι θεωρούνται προσωρινοί κάτοικοι και κινδυνεύουν από τη μια στιγμή στην άλλη να διωχτούν. Χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει ότι οι μόνιμοι κάτοικοι έχουν καμιά από-

λυτη εγγύηση ότι δε θα διωχτούν. Οι προσωρινοί κάτοικοι είναι στην πλειοψηφία τους «μετανάστες» ή «εργάτες με σύμβαση» και οι περισσότεροι μένουν σε κοιτώνες ή εστίες για «εργένηδες». Όμοια και στις περιοχές των ορυχείων, οι Αφρικανοί εργάτες μένουν στα λεγόμενα *Com-pounds* (στρατώνες). Κι εκεί απαγορεύεται να μένουν οικογένειες και προορίζονται αποκλειστικά για «εργένηδες». Φυσικά όλοι αυτοί οι «εργένηδες» είναι οικογενειάρχες που απλά αναγκάζονται να αφήνουν την οικογένειά τους στις Ρεζέρβες (Μπαντουστάν) όπου τους έχουν περιορίσει οι λευκοί.

Τέλος, οι καταληψίες είναι εργαζόμενοι που ενώ καταφέρνουν να βρουν δουλειά, δεν μπόρεσαν λόγω της έλλειψης των σπιτών και των ακριβών νοικιών να βρούν σπίτι. Έτσι καταλαμβάνουν ένα χώρο και χτίζουν μια παράγκα, με αποτέλεσμα να σχηματίζονται τεράστιες παραγκουπόλεις (*Shantytowns*). Σ' αυτούς περιλαμβάνονται ακόμα οι άνεργοι, που κανονικά δεν έχουν δικαίωμα να μένουν στις λευκές ζώνες, καθώς και οικογένειες που έχουν έρθει από τις Ρεζέρβες και που δεν έχουν δικαίωμα μόνιμης κατοικίας. Οι αρχές κλείνουν τα μάτια, στο βαθμό που οι καταληψίες επιτρέπουν στους εργαζόμενους να στεγαστούν χωρίς έξοδα του κράτους, αλλά κάθε τόσο, ανάλογα με την εκάστοτε πολιτική τους, η αστυνομία κυριολεκτικά ξεθεμελώνει αυτές τις παραγκουπόλεις και χιλιάδες άνθρωποι βρίσκονται στο δρόμο από τη μια στιγμή στην άλλη.

Στις λευκές ζώνες ζουν επίσης οι μιγάδες και οι ασιάτες. Οι πρώτοι είναι συγκεντρωμένοι κύρια στην επαρχία του Κέιπ Τάουν και οι δεύτεροι στο Νατάλ. Μέχρι το 1950, οι μιγάδες και οι Ασιάτες ζούσαν μαζί με τους λευκούς. Σήμερα όμως έχουν

Ζοφερή επέτειος για το Τρανσκέι

Εδώ και ένα χρόνο η Νότια Αφρική παραχωρούσε τυπικά στο Τρανσκέι την «ανεξαρτησία» του, με την ελπίδα ότι θα κατασίγαζε το κύμα της παγκόσμιας εχθρότητας απέναντι στο νέο κράτος. (...) Τον περασμένο Οκτώβρη, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ψήφισε ως άκυρη την ανεξαρτησία του Τρανσκέι με 134 ψήφους υπέρ και μία αποχή, από την πλευρά των Ηνωμένων Πολιτειών. Από τότε, η παγκόσμια κοινή γνώμη κατά της «χωριστής ανάπτυξης» των Μπαντουστάν έγινε ακόμα πιο σκληρή, με τις Ηνωμένες Πολιτείες επικεφαλής της επίθεσης. (...) Ένας από τους λόγους στους οποίους οφείλεται αυτό είναι το ότι το Τρανσκέι γεννήθηκε από ένα νόμο που στερεί τη νοτιο-αφρικανική ύποκοδήτη από τους Μαύρους που ζουν στη Νότια Αφρική αλλά που έχουν κάποια καταγωγή από το Τρανσκέι, κι αυτό εξαιτίας της φυλής και της εθνότητας. Το Τρανσκέι όχι μόνο αποδέχτηκε αυτό το νόμο αλλά και τον ενσωμάτωσε στο δικό του σύνταγμα. (...) Άλλα τα πράγματα πάνε ακόμα πιο μακριά.

Οι υπερασπιστές της υπόθεσής του έκαναν έντονες εκκλήσεις στο Τρανσκέι να καταργήσει τη νοτιο-αφρικανική νομοθεσία για την ασφάλεια, και ιδιαίτερα το έγγραφο 400, το νόμο για την εσωτερική ασφάλεια και το νόμο για την τρομοκρατία (...) με τη διάταξη για απεριόριστη κράτηση χωρίς δίκη και για ανάκριση στην απομόνωση. Το Τρανσκέι κατάργησε πράγματα αυτούς τους νόμους για να τους αντικαταστήσει όμως με το νόμο για τη δημόσια ασφάλεια που περιέχει τις διατάξεις των άλλων τριών και επιπλέον ένα νόμο για τις παράνομες οργανώσεις. (...) Ανάμεσα στις οργανώσεις που κηρύχτηκαν παράνομες σύμφωνα με το νόμο του Τρανσκέι είναι και το African National Congress (Εθνικό Αφρικανικό Συνέδριο) και το Pan African Congress (Παν Αφρικανικό Συνέδριο). Και οι δύο αυτές οργανώσεις είναι παράνομες στη Νότια Αφρική. (...) Η αποδοχή του Τρανσκέι να δικάσει πέντε Μαύρους, που κατηγορούνταν για παραβίαση στη Νότια Αφρική, του νόμου για την εξάλειψη του κομμουνισμού, δε βοήθησε την υπόθεσή του. Οι επιδρομές της ασφάλειας του Τρανσκέι εναντίον των γραφείων του Black Community Programs στην Ουμπάτα (πρωτεύουσα του Τρανσκέι) αποκαλύπτουν πως οι αρχές του Τρανσκέι συμμερίζονται την εχθρότητα που τρέφει η νοτιο αφρικανική κυβέρνηση για το κίνημα της Μαύρης Συνείδησης — παρά το χαιρετισμό σε στιλ Μαύρης Δύναμης που έστειλε ο Πρωθυπουργός του Τρανσκέι. Και σαν επιστέγασμα όλων αυτών, ήρθε η επίθεση του αρχηγού Κάιζερ Ματανζίμα, μετά το θάνατο του Στηβ Μπίπο, εναντίον των οργανώσεων της Μαύρης Συνείδησης. «Εδώ, στο Τρανσκέι, θα τους σαρώσουμε σαν σκουπίδια», δήλωσε. Και όλα αυτά συνέβησαν αφού ο αρχηγός Ματανζίμα δήλωσε σε ένα Κενυάτη δημοσιογράφο, αμέσως μετά την ανεξαρτησία του Τρανσκέι, ότι ένα ανεξάρτητο Τρανσκέι θα μπορούσε να χρησιμεύσει σαν βάση στα «απελευθερωτικά κινήματα» (αυτά ήταν τά λόγια του) για να απελευθερωθούν οι λαοί της Νότιας Αφρικής «που στενάζουν ακόμα κάτω από το ζυγό». Οι σημερινές διαμαρτυρίες του Τρανσκέι κατά των «αδικιών του απαρτχάντ» ελάχιστα παίρνονται στα σοβαρά από την παγκόσμια κοινή γνώμη, και ακόμα λιγότερο από τους κατοίκους του Σοβέτο.

(Εφημερίδα *Star*, 26 Οκτώβρη 1977)

διωχτεί κι αυτοί σε προάστεια και παραγκουπόλεις, χωριστά για την κάθε φυλή και αρκετά μακριά από τις πόλεις των λευκών.

Τα Μπαντουστάν: Ήδη από τις αρχές του 19ου αιώνα, οι Βρεττανοί κατακτητές είχαν αναγκάσει, με νομοθετικά και στρατιωτικά μέσα, ένα κομμάτι των αφρικανικών πληθυσμών να συγκεντρωθεί σε «ρεζέρβες», επιτρέποντας ή υποχρεώνοντας το υπόλοιπο να εύγει από αυτές για να δουλέψει σε διάφορα σημεία της χώρας. Το 1913, ένας νόμος περιορίζει συνταγματικά πια τους Αφρικανούς σε μικρές και διεσπαρμένες λωρίδες γης, που ονομάστηκαν αρχικά Ρεζέρβες, στη συνέχεια Μπαντουστάν και τέλος Homelands (που σημαίνει «εθνικές εστίες»!). Σήμερα τα Μπαντουστάν καλύπτουν συνολικά το 13% της επιφάνειας της Ν. Αφρικής που θα πρέπει θεωρητικά να χωρέσει το 75% του πληθυσμού. Είναι συνολικά 10 και αποτελούνται από μικρά κομμάτια γης διεσπαρμένα στην ανατολική πλευρά της χώρας, στις περιοχές τις πιο άγονες και τις πιο φτωχές σε φυσικούς πόρους. Υποτίθεται ότι το καθένα απ' αυτά αντιστοιχεί σε μια αφρικανική φυλή, πράγμα που δεν ισχύει φυσικά. Όλοι οι Αφρικανοί, είτε μένουν σε λευκή ζώνη είτε σε μπαντουστάν, ανήκουν υποχρεωτικά σε ένα από αυτά τα 10 Μπαντουστάν. Και όταν η εξουσία των λευκών αποφασίζει, μονόπλευρα φυσικά, νά «ανεξαρτητοποιήσει» κάποιο απ' αυτά, τότε όλοι οι μαύροι *Notio Afrikanoί* που ανήκουν σ' αυτό, έστω και αν δεν έχουν πατήσει ποτέ το πόδι τους εκεί, χάνουν αυτόματα τη νοτιο αφρικανική υπηκοότητα. Έτοι, από το 1976, που η κυβέρνηση «ανεξαρτητοποίησε» τέσσερα Μπαντουστάν, 8 εκατομμύρια αφρικανοί έχασαν την υπηκοότητά τους και έγιναν «πολίτες» των «ανεξαρτητών» Homelands του Τρανσκέι, του Σισκέι, του Βέντα και του Μποφουστασούνα.

Κανένας Αφρικανός δεν μπορεί να εγκαταλείπει τα Μπαντουστάν και να πάει σε λευκή ζώνη αν δεν έχει συμβόλαιο εργασίας, που συνήθως διαρκεί ένα χρόνο. Ακόμα δεν επιτρέπεται να πάρει μαζί την οικογένειά του. Πηγαίνει μόνος και μένει στις πόλεις γκέττο, στους περιφημούς κοιτώνες για «εργένηδες». Την οικογένειά του θα την ξαναδεί μετά από ένα χρόνο, όταν λήξει το συμβόλαιο. Γιατί τότε πρέπει να γυρίσει πίσω και να ξανακάνει νέο συμβόλαιο. Επίσης αν είναι άνεργος, αν αρρωστήσει, πάθει ατύχημα στη δουλειά και τέλος όταν γεράσει, θα πρέπει πάλι να επιστρέψει στη Ρεζέρβα.

Μ' αυτό τον τρόπο το κεφάλαιο κάνει πολλές οικονομίες. Καταρχήν, στο βαθμό που τα Μπαντου-

Ψάχνοντας για δουλειά

Για να επιβιώσουν (στη Ζ., μια Ρεζέρβα των Ζουλού), οι άντρες που μπορούν να εργαστούν πρέπει να ψάξουν δουλειά μακριά. Άλλα απαγορεύεται να εγκαταλείψουν ελεύθερα τη Ρεζέρβα. Οι εργαζόμενοι υπόκεινται σε νόμους (...) που απαιτούν από όλους όσους γυρεύουν δουλειά να περνούν από τα γραφεία προσλήψεων. (...) Στη Ρεζέρβα Ζ. λειτουργούν δύο γραφεία, το ένα της κυβέρνησης και το άλλο των χρυσωρυχείων. Ήδη το να παρουσιάστει κανείς στο γραφείο είναι αυτό καθευτό αρκετά επικίνδυνη υπόθεση, γιατί πρέπει να παρουσιάσει τα χαρτιά του που θα εξεταστούν από τους υπαλλήλους. Αν τα χαρτιά δεν είναι εντάξει, όχι μόνο δε σε γράφουν στους καταλόγους τους αλλά κινδυνεύεις και να συλληφθείς. Για να γραφτεί, ο εργαζόμενος πρέπει να δείξει το πάσο του στο οποίο είναι κολλημένη μια φωτογραφία του που έχει πληρώσει 0,75 σεντς ή 1 ραντ. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να είναι τουλάχιστον 16 χρονών, γιατί μόνο απ' αυτή την ηλικία και μετά μπορεί να έχει πάσο. Δεύτερο, δεν πρέπει να χωράστει τίποτα από τον επήσιο κεφαλικό φόρο των 2,5 ραντ που υποχρεώνεται να καταβάλλει. (...) Έτσι όσοι έχουν άμεση ανάγκη να εργαστούν, δεν μπορούν να γραφτούν στο γραφείο προσλήψεων. Πολλοί, πάνω στην απελπισία τους, βραχυκυκλώνουν το γραφείο καί ένας μεγάλος αριθμός απ' αυτούς συλλαμβάνονται, φυλακίζονται και εκδιώκονται από τις πόλεις. Η πρόσληψη είναι κι αυτή μια πολύ αβέβαιη υπόθεση και δεν διεξάγεται με κάποιον καθορισμένο τρόπο. Οι εργαζόμενοι είναι υποχρεωμένοι να περιμένουν, ανίκανοι, πότε θα έρθουν οι πράκτορες των βιομηχανιών στα γραφεία να τους προσλάβουν. Ολόκληροι μήνες μπορεί να περάσουν δίχως να φανεί κανένας πράκτορας. Έπειτα έρχεται κάποιος Έφανικά, αλλά εκείνος που γυρεύει δουλειά μπορεί να τον ίχασει γιατί δεν είναι στο γραφείο εκείνη τη στιγμή ή γιατί δεν ήρετε ότι θα ερχόταν. Δεν υπάρχουν ταχυδρομεία ούτε καμμία άλλη υπηρεσία που να γνωστοποιεί τους εργαζόμενους την άφιξη των πρακτόρων. Έτσι όσοι ψάχνουν για δουλειά πρέπει να έρχονται τακτικά στο γραφείο, πράγμα πολύ κουραστικό και δαπανηρό, ίδιως αν μένουν μακριά. (...) Η λίστα αναμονής δεν εξασφαλίζει την προτεραιότητα σ' αυτούς που έχουν γραφτεί πρώτοι. Η επιλογή γίνεται σύμφωνα με κριτήρια όπως το ύψος, το βάρος ή το επίπεδο μόρφωσης. (...) Δεν υπάρχει πάντα συμβόλαιο που να εξηγεί την ακριβή φύση της δουλειάς, το μισθό, τις συνθήκες εργασίας, απλά οι περισσότεροι άντρες έρουν ότι θα λείψουν για ένα χρόνο περίπου. Στην πόλη, όλη η ζωή του μετανάστη εργάτη είναι έτσι οργανωμένη ώστε να τον απομακρύνει από την οικογένειά του στο χωρίο. Τα χρήματα και ο χρόνος του ξεδεύονται πολύ εύκολα καί όσο περνά ο καιρός όλο και λιγοστεύουν τα ποσά που μπορεί να αποταμιεύσει και να στείλει στην οικογένεια. Οι μετανάστες εργάτες πέφτουν επίσης συχνά θύματα ατυχημάτων. Η ελπίδα της οικογένειας, αυτός που αποτελεί το μοναδικό πόρο ζωής της, μπορεί να εκλείψει προσωρινά ή για πάντα. Μπορεί να γίνει θύμα σε ένα από τα πολυάριθμα εγκλήματα που κάνουν τη ζωή των Αφρικανών των πόλεων τόσο βασανιστική, μπορεί να του επιτεθούν, να τον κλέψουν ή ακόμα και να τον δολοφονήσουν οι κακοποιοί που τρομοκρατούν τις μαύρες πόλεις. Πολλές γυναίκες που έρχονται στο νοσοκομείο διηγούνται ότι έχασαν κάθε ίχνος του συζύγου τους που έφυγε για να δουλέψει στην πόλη. Καθώς ο μετανάστης περνά ένα μεγάλο μέρος της ενεργής ζωής του μακριά από το

σπίτι του, η ηθική του, οι ανάγκες του, οι πόθοι του, τελικά όλος ο τρόπος ζωής του αλλάζουν σημαντικά. Αποκτά καινούριες συνήθειες για φαγητό, στα ρούχα ή ακόμα και στα οινοπνευματώδη ποτά. Συνηθίζει στο τρεχούμενο νερό και στο ηλεκτρικό. Οι σχέσεις του με τη γυναίκα του απειλούνται διαρκώς. Δέν έχει τίποτα να περιμένει από την πόλη, κι όμως προσπαθεί αδιάκοπα να ενσωματωθεί σ' αυτή με τη μάταιη ελπίδα ότι κάποτε αυτή θα τον δεχτεί. Στην απεγγωνισμένη του προσπάθεια να ενταχθεί στην πόλη, τείνει να αντιδρά ευνοϊκά στην παραμικρή ένδειξη συμπάθειας από την πλευρά των αφρικανών γυναικών της πόλης. Μια νέα οικογένεια δημιουργείται πολύ εύκολα και η οικογένεια της Ρεζέρβας υποχρεώνεται να μοιραστεί μαζί της το μισθό του. Ένας από τους επίσημα διακηρυγμένους στόχους της χωριστής ανάπτυξης είναι η διαφύλαξη της εθνοτικής ταυτότητας των λαών που απαρτίζουν τη Νότια Αφρική. Ωστόσο τίποτα δεν είναι πιο καταστροφικό γι' αυτή την ταυτότητα από τη μεταναστευτική εργασία που πλήττει την ζωή των αφρικανών στο πιο κρίσιμο σημείο της, την οικογένεια. (...)

Η φτώχεια μέσα στη Ρεζέρβα υποχρεώνει άντρες και γυναίκες να γυρεύουν δουλειά στις πόλεις, αλλά οι πόλεις δεν προσφέρονται για τις οικογένειες που έρχονται από τις Ρεζέρβες: ο άντρας και η γυναίκα σε εστίες ή στρατώνες, χωριστά (...). Οι συναντήσεις τους γίνονται λαθραία και τα παιδιά που γεννιώνται πρέπει να τ' αφήσουν ή να τα στελούν πίσω στις Ρεζέρβες. Ακόμα και αν οι εργοδότες τους δεχτούν, η αστυνομία μπορεί να τους διώξει. Τα παιδιά τα εμπιστεύονται στις γιαγιάδες και τους παππούδες ή στους μεγαλύτερους αδερφούς ή αδερφές ή σε άλλους συγγενείς. Πρόκειται για την κατάρρευση της παραδοσιακής οικογένειας και της ιεραρχίας της, των αρμοδιοτήτων και της πειθαρχίας της: Η άτακτη ανάμιξη των φύλων, η εγκληματικότητα, οι πρόωρες εγκυμοσύνες και η βία γίνονται καθημερινά φαινόμενα.

Επίπεδο ζωής

Οι 150 οικογένειες, στις οποίες έγινε η έρευνα, μόλις που επιβιώνουν με ένα μέσο εισόδημα σε χρήμα και σε είδος που φτάνει τα 14,87 ραντ το μήνα. (Σύμφωνα με μελέτες που έκαναν οικονομολόγοι, εκείνη την εποχή, 1977, σχετικά με το λεγόμενο, δηλαδή το μίνιμου αναγκαίο για να ζήσει κανείς, τα απολύτως απαραίτητα έξοδα μιας οικογένειας φτάνουν τα 103,99 ραντ Σ.Σ.) Είναι κακοντυμένες και τρέφονται άσχημα· δεν μπορούν να δώσουν την απαραίτητη εκπαίδευση στα παιδιά τους, ούτε το παραμικρό περιττό έξοδο, όπως το να πάνε στην πόλη για ν' αγοράσουν ένα πακέτο τσιγάρα ή να πιουν ένα ποτό, χωρίς να βάλουν σε σοβαρό κίνδυνο τη στοιχειώδη διατροφή τους που συνίσταται σε αμυλώδεις τροφές. Κάτω από αυτές τις συνθήκες δε μας εκπλήσσει αυτό που απέδειξε μια μελέτη σχετικά με τον υποστησμό της Ζ. στο Κουαζουλού, ότι δηλαδή η φτώχεια και η κακή διατροφή την πλήττουν τόσο σοβαρά, σε σημείο που αλλάζει η παραδοσιακή σωματική διάπλαση των Ζουλού. Σ' αυτή την περιοχή οι Ζουλού γίνονται καχεκτικοί και διανοητικά καθυστερημένοι. (...)

(Απόσπασμα από μια έρευνα δύο κοινωνικών λειτουργών που εργάζονται στο νοσοκομείο μιας Ρεζέρβας του Κβαζουλού)

στάν βρίσκονται στις περιοχές τις πιο άγονες και χωρίς καμιά βιομηχανική υποδομή, είναι φυσικό να πλήγονται από την ανεργία και να μεταβάλλονται έτσι σε δεξαμενή φτηνού εργάτικου δυναμικού (είναι χαρακτηριστικό ότι οι Αφρικανοί τα ονομάζουν *labour-pools*, δηλαδή δεξαμενές εργασίας). Από την άλλη οι εργάτες θεωρούνται στο χώρο της δουλειάς τους «ξένοι», δεν έχουν κανένα συνδικαλιστικό ή πολιτικό δικαίωμα και βρίσκονται μόνιμα κάτω από την απειλή να διωχτούν πίσω στη Ρεζέρβα αν δεν υποτάσσονται στις θελήσεις των αφεντικών τους. Τέλος, με το να επιτρέπει την παραμονή στις λευκές ζώνες μόνο εκείνων που έχουν μια απασχόληση, το κράτος απαλλάσσεται από τα έξοδα συντήρησης των ανέργων, των άρωστων, και γενικά του μη παραγωγικού πληθυσμού (γυναίκες, παιδιά, γέροι). Παράλληλα δε, οι καπιταλιστές δικαιολογούν έτσι τα χαμηλά μεροκάματα που υποτίθεται ότι καλύπτουν τις ανάγκες ενός μόνο αδόμου μια και η υπόλοιπη οικογένεια στο χωριό όχι μόνο δεν μπορεί να ζήσει από τη γη αλλά εξαρτάται άμεσα από το μεροκάματο του άντρα που δουλεύει στη λευκή ζώνη. Από τη μια η κακή ποιότητα των εδαφών και από την άλλη ο υπερπληθυσμός (η πυκνότητα του πληθυσμού στα Μπαντουστάν είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερη από την υπόλοιπη χώρα) δεν επιτρέπουν παρά μόνο στο ένα τρίτο περίπου των οικογενειών να ζήσουν από την καλλιέργεια. Για παράδειγμα, μια εφημερίδα του Γιοχάνεσμπουργκ, η «*Star*», αναφέρει ότι το Σισκέι, ένα από τα «ανεξάρτητα» Μπαντουστάν, εξαρτάται κατά τα 4/5 από τη λευκή οικονομία. Έτσι ο κόσμος που έχει κυριολεκτικά στοιβαχτεί στις Ρεζέρβες ζει σε συνθήκες εξαθλίωσης και μόνιμου υποσιτισμού. Δεν είναι τυχαίο ότι η βρεφική και παιδική θνησιμότητα στη Νότια Αφρική είναι από τις υψηλότερες της Ήπειρου.

Άλλωστε, η «χλωμή εξουσία» δεν κρύβει τους σκοπούς της όταν δηλώνει μέσω του υφυπουργού των Υποθέσεων Μπαντού ότι «οι αφρικανοί που ζουν στις Ρεζέρβες βρίσκονται στη Νότια Αφρική για να πουλάνε την εργατική τους δύναμη», και πως «αυτή είναι στην πραγματικότητα η βάση της πολιτικής του σ' ό,τι αφορά τη λευκή οικονομία: εργατικά χέρια μεταναστών».

Ένας παράδεισος για το κεφάλαιο

Πολιτική πρωτοπορία του παγκόσμιου κεφαλαίου, το καθεστώς της Νότιας Αφρικής έχει πετύχει μέχρι στιγμής αυτό που ονειρεύεται ο κάθε

Υποσιτισμός

καπιταλιστής: μια φτηνή εργατική δύναμη, στοιβαγμένη σε σύγχρονα στρατόπεδα συγκέντρωσης (τα Homelands), απ' όπου τα αφεντικά αντλούν όσους χρειάζονται, μέσα από ένα τελειοποιημένο σύστημα αστυνομικού ελέγχου.

Όλοι οι Αφρικανοί άντρες από 15 έως 65 χρονών υποχρέωνται να γραφτούν σ' ένα γραφείο προσλήψεων, στα Μπαντουστάν. Τα γραφεία αυτά θα τους βρουν κάποια θέση σε βιομηχανία, ορυχείο ή στην αγροτική παραγωγή, ανάλογα με τις ανάγκες των αφεντικών και δίχως να πάρουν υπόψη τη θέληση του εργαζόμενου ή την ειδίκευσή του. Ο εργάτης που θα καταφέρει να βρει κάποια δουλειά υπογράφει ένα συμβόλαιο που ισχύει για ένα χρόνο ή δεκαοχτώ μήνες. Μόνο μ' αυτό το συμβόλαιο μπορεί να φύγει από τη Ρεζέρβα και να πάει σε λευκή ζώνη. Όταν λήξει το συμβόλαιο πρέπει να γυρίσει πίσω στη Ρεζέρβα όπου το γραφείο προσλήψεων θα του βρει καινούρια δουλειά. Έτσι είναι πολύ δύσκολο για κάποιον να συγκεντρώσει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να γίνει μόνιμος κάτοικος των Townships.

Όλοι οι μαύροι — άντρες και γυναίκες — που κυκλοφορούν ή μένουν έξω από τα Μπαντουστάν πρέπει να έχουν μαζί τους ένα βιβλιάριο, το λεγόμενο πάσο. Στο πάσο αυτό είναι γραμμένα: ο αριθμός μητρώου του κατόχου, η διεύθυνσή του, η διεύθυνση του εργοδότη του, τα ωράρια εργασίας του, το ποινικό του μητρώο, οι αποδείξεις της εφορίας... Σε ορισμένες μάλιστα πόλεις (όπως στο Μπλεμφοντέιν) οι αφρικανοί εργάτες φορούν στο χέρι ένα βραχιόλι με τον αριθμό της ταυτότητά τους και το όνομα του εργοδότη τους! Τα βράδια, την ώρα που οι εργάτες επιστρέφουν από τη δουλειά, η αστυνομία κάνει συχνά επιδρομές στα γκέττο για να ελέγξει τα χαρτιά τους. Όσοι πιαστούν να έχουν παραβεί κάποιον από τους αναρίθμητους νόμους που ρυθμίζουν το δικαιώμα παραμονής τους σε λευκή ζώνη, συλλαμβάνονται, δικάζονται και τιμωρούνται είτε με πρόστιμο είτε με φυλάκιση είτε με καταναγκαστικά έργα. Περίπου 500.000 μαύροι εργάτες δικάζονται κάθε χρόνο γιατί δεν έχουν πάσο.

Αυτή η αυστηρή νομοθεσία κι ακόμα πιο αυστηρή αστυνόμευση στοχεύουν στη ρύθμιση της αγοράς εργασίας ανάλογα με τις ανάγκες του κεφάλαιου.

Κι όλα αυτά τα περίπλοκα συστήματα καταλήγουν στο ζητούμενο αποτέλεσμα, στην υπερεκμετάλλευση της μαύρης εργατικής τάξης στη σφαίρα της παραγωγής.

Κι όλα αυτά τα περίπλοκα συστήματα καταλήγουν στο ζητούμενο α-

(...) Είμαστε ανίκανοι να κατανικήσουμε τον υποσιτισμό σ' αυτές τις συνθήκες κοινωνικού χάους: είναι το αποτέλεσμα της καταστροφής της οικογενειακής ζωής και όσο θα υπάρχει το σύστημα της μεταναστευτικής εργασίας το πρόβλημα του υποσιτισμού θα γίνεται όλο και πιο έντονο. Μια άλλη όψη του κοινωνικού χάους είναι η ένδεια. Οι έρευνες που έχουν γίνει σχετικά με τα εισόδημα των οικογενειών δείχνουν ότι οι περισσότερες απ' αυτές ζουν με ένα εισόδημα 18 έως 22 ραντ το μήνα περίπου. Αυτές οι οικογένειες αριθμούν κατά μέσο όρο επτά άτομα εκτός από τον μετανάστη που βρίσκεται στην πόλη (...). Το όριο φτώχειας, που έχει υπολογιστεί με βάση τα έξοδα για διατροφή, θέρμανση, ένδυση, που έχει υπολογιστεί με βάση τα έξοδα για διατροφή, θέρμανση, ένδυση, τουαλέτα και υλική συντήρηση μόνο, είναι 120 ραντ το μήνα. Μας συμβαίνει συχνά, στη διάρκεια μιας συζήτησης, να καταλαβαίνουμε ότι οι μητέρες γνωρίζουν θαυμάσια τι θα έπρεπε να τρώνε τα παιδιά τους αλλά ότι είναι ανίκανες να αγοράσουν αυτή την τροφή ή ότι αυτά τα τρόφιμα δεν βρίσκονται στην περιοχή όπου δουλεύουν. Το φρέσκο γάλα, τα αυγά, το κρέας, τα λαχανικά και τα φρούτα δε βρίσκονται εύκολα στα απομακρυσμένα σημεία της περιοχής και συχνά οι τιμές τους είναι απαγορευτικές. (...) Το ψηλό κόστος των καυσίμων συμβάλλει επίσης στον υπότιτλο (...). Οι περισσότερες οικογένειες δεν μπορούν να βράσουν το νερό, πράγμα που κάνει πολύ επικίνδυνη την τεχνητή τροφή των μωρών. (...) Η ανεργία είναι μια σημαντική αιτία σε όλες τις περιπτώσεις υποσιτισμού. (...) Η έλλειψη κοινωνικών υπηρεσιών στα Homelands, και ιδιαίτερα η τύχη των γυναικών που μένουν χήρες, τις υποχρεώνει να συνάψουν νέους γάμους με την ελπίδα να βοηθθούν. Έτσι σχηματίζεται μια νέα οικογένεια, με καταστροφικά συχνά αποτελέσματα πάνω στην προηγούμενη. (...) Η εξάπλωση του υποσιτισμού δεν είναι αντανάκλαση της γενικότερης φτώχειας που υπάρχει στη Νότια Αφρική, αλλά πολύ περισσότερο είναι η αντανάκλαση του δικού μας νοτιο αφρικανικού τρόπου ζωής. Ωστόσο δε θεωρείται πραγματικό πρόβλημα γιατί δεν είναι κάποιο λευκό πρόβλημα.

(...) Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι το κυριότερο πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζουμε σ' αυτή την περιοχή είναι το πρόβλημα του υποσιτισμού (...). Άν και το νοσοκομείο μας έχει εγκατασταθεί εδώ και καιρό στην περιοχή, φαίνεται πως είμαστε ανίκανοι να σταματήσουμε τη διάδοση αυτής της «ασθένειας». Οι στατιστικές του νοσοκομείου καθρεφτίζουν μια θλιβερή κατάσταση: τον περασμένο χρόνο νοσηλεύτηκαν εδώ 472 παιδιά κάτω των έξι ετών με τη διάγνωση του υποσιτισμού· τουλάχιστον 50 απ' αυτά πέθαναν. Υπολογίζεται ότι 75% των παιδιών που μπαίνουν στο νοσοκομείο πάσχουν από υποσιτισμό σε διάφορα στάδια. Οι στατιστικές μας δε δείχνουν καθαρά πόσοι ενήλικες και πόσα παιδιά πάνω από έξι ετών πάσχουν από υποσιτισμό, αλλά η πελλάγρα παρατηρείται πολύ συχνά στα ηλικιωμένα άτομα. Η κακή διατροφή των κατοίκων της περιοχής επιδεινώνει την υγειονομική κατάσταση και ευνοεί τη φυματίωση, την πνευμονία ή τις εντερίτιδες, για παράδειγμα. (...) Ερευνούμε τον κοινωνικό περίγυρο σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις που αντιμετωπίζουμε. Να ποιοί είναι οι πιο κοινοί παράγοντες υποσιτισμού:

1) Ο σύζυγος είναι μετανάστης, βρίσκεται στήν πόλη και δέ στέλνει αρκετά χρήματα για τη συντήρηση της οικογένειάς του.

2) Ο σύζυγος έχει εγκαταλείψει την οικογένεια και εκείνη δε διαθέτει τακτικά εισοδήματα.

3) Η γυναίκα έχει εγκαταλείψει το σπίτι της ψάχνοντας για δουλειά ή γυρεύοντας τον άντρα της που παράτησε την οικογένειά της παιδιά έχουν αφεθεί στις φροντίδες του παπού και της γιαγιάς.

4) το παιδί είναι νόθο και η μητέρα του παντρεύτηκε αλλού αφήνοντας το παιδί στους γονείς της.

5) ο άντρας στέλνει ένα λογικό ποσό χρημάτων (40 ραντ) αλλά η οικογένεια είναι πολύ μεγάλη.

6) ο σύζυγος στέλνει χρήματα αλλά η σύζυγος τα ξοδεύει αλόγιστα.

Το σημαντικότερο συμπέρασμα απ' αυτά είναι ότι η κυριότερη αιτία του υποσιτισμού στις αγροτικές μας περιοχές είναι το κοινωνικό χάος που φέρνει τη μεταναστευτική εργασία και η φτώχεια. Η μεταναστευτική εργασία καταστρέφει στις αγροτικές περιοχές την οικογένεια σε τέτοιο σημείο ώστε αυτό που στη δική μας κοινωνία (τη λευκή) θα το θεωρούσαμε πρόβλημα εδώ έχει γίνει κανόνας. Το «σύνδρομο του απόντα πατέρα» είναι ο κανόνας. Η παρουσία του πατέρα στο σπίτι του είναι αντίθετα ένδειξη κάποιας ανωμαλίας (σημαίνει ότι είναι άρρωστος, τεμπέλης ή άνεργος). (...) Τα παιδιά που μεγαλώνουν στην περιοχή μας δεν έρουν τι θα πει πατέρας, μητέρα, σύζυγος. Δεν υπάρχει κανένα πρότυπο οικογενειακής ζωής, κανένα παραδειγμα αμοιβαίας βοήθειας και αγάπης ανάμεσα στους γονείς. (...)

(Έκθεση που παρουσίασε μια κοινωνική λειτουργός στο νοσοκομείο της Ζ., στις 17 Ιουνίου 1977).

ποτέλεσμα, στην υπερεκμετάλλευση της μαύρης εργατικής τάξης στη σφαίρα της παραγωγής.

Κι εδώ οι διακρίσεις σε μαύρους και λευκούς εργάτες είναι νομοθετικά κατοχυρωμένες. Κατ' αρχήν, σύμφωνα με τον περίφημο νόμο για το «φράγμα του χρώματος» (*colour bar*), απαγορεύεται στους μαύρους να απασχολούνται σε θέσεις πέρα από ένα συγκεκριμένο επίπεδο ειδικευσης. Όμοια, ένας άλλος νόμος για την «αποκλειστικότητα των απασχολήσεων» (*job reservation*) καθορίζει ποιές εργασίες εκτελούνται αποκλειστικά από λευκούς. Φυσικά πρόκειται πάντα για εργασίες ειδικευμένες ή επιστασίας.

Εδώ αξίζει να σταθούμε λίγο και να πούμε ότι οι νόμοι αυτοί αποτελούν «κατάκτηση» της λευκής εργατικής τάξης που το 1922 αντέδρασε μαχητικότατα στην προσπάθεια του Επιμελητηρίου των Ορυχείων να χρησιμοποιήσει μαύρους εργάτες σε ειδικευμένες και μισο ειδικευμένες θέσεις. Μέχρι τότε δεν υπήρχε νόμος που να απαγορεύει την απασχόληση των μαύρων σε ειδικευμένες θέσεις, απλά μια συμφωνία, από το 1917, ανάμεσα στους ιδιοκτήτες των ορυχείων και τους λευκούς εργάτες. Όταν λοιπόν οι πρώτοι θέλησαν να παραβάσουν τη συμφωνία, προφανώς για να ρίξουν τα μεροκάματα, οι λευκοί εργάτες των ορυχείων κατέβηκαν στους δρόμους του Γιοχάνεσμπουργκ, σε μιά σγκώδη διαδήλωση, ύψωσαν ... την κόκκινη σημαία στο Δημαρχείο και, παιανίζοντας επαναστατικά εμβατήρια, φώναζαν το σύνθημα: «Εργάτες του κόσμου, αγονιστείτε και ενωθείτε για μια λευκή Νότια Αφρική» (!!) Το Κομμουνιστικό Κόμμα, που μόλις τον προηγούμενο χρόνο είχε ιδρυθεί, αφού προσπάθησε αρχικά να δώσει μια μη ρατσιστική κατεύθυνση στην απεργία, τελικά υποστήριξε ανεπιφύλακτα τους λευκούς εργάτες κατηγορώντας μάλιστα το Εθνικό Αφρικανικό Κονγκρέσσο, που υποστήριξε τους μαύρους, ότι «παίζει το παιχνίδι των καπιταλιστών» (σας θυμίζει τίποτα αυτό;).

Η απεργία αυτή έμεινε γνωστή σαν εξέγερση του Rant και οδήγησε στην ψήφιση μιας εργατικής νομοθεσίας το 1924 που καθόριζε αυστηρά τα ποσοστά λευκών και μαύρων εργατών που οι εργοδότες έπρεπε να τηρούν, απαγόρευε την εκτέλεση ειδικευμένων εργασιών από τους μαύρους και τους στερούσε από το δικαίωμα της απεργίας καθώς και της συνδικαλιστικής οργάνωσης.

Η προνομιακή θέση των λευκών φαίνεται ακόμα από τη θέση που κατέχουν στην παραγωγή. Τα δύο τρίτα περίπου του λευκού ενεργού πληθυσμού απασχολούνται στον τρίτο-

Οι Squatters (καταληψίες) ξεσπιτώνονται

Ένας παγωμένος και διαπεραστικός άνεμος φυσάει στο οροπέδιο του Ακρωτηρίου αυτή τη βδομάδα. Πιο πολύ όμως κι από τον άνεμο, την ψυχή σου παγώνει το μίσος αυτών των ανθρώπων που τα σπίτια τους ισοπεδώθηκαν από τις μπουλντόζες. Χτες η παραγκούπολη ήταν έρημη (...) λες κι είχε περάσει από πάνω της τυφώνας. Παντού βλέπεις στοιβαγμένα έπιπλα, βαλίτες, κουτιά και ολόγυρα απεγγωμένα πρόσωπα. Ανθρώπους δίχως ελπίδα. Πολλοί δεν έχουν να πάνε πουθενά. (...) Μίλησα μ' έναν Αφρικανό τριάντα χρονών, πατέρα ενός παιδιού έντεκα μηνών, την ώρα που συναρμολογούσε μερικές σανίδες για να προστατευτεί από τον παγωμένο άνεμο. Τ' όνομά του είναι Σίντνεϋ. «Ηρθα εδώ για να δουλέψω, για να θρέψω και να ντύσω την οικογένειά μου, και να μπορέσω ίσως κάποτε να της προσφέρω ένα πραγματικό σπίτι. Αυτό δεν μπορώ να το κάνω στο Σισκέι απ' όπου έρχομαι, γιατί εκεί δεν υπάρχει δουλειά. Γιατί είναι έγκλημα να θέλω να προσφέρω κι εγώ στην οικογένειά μου αυτό που θέλουν οι λευκοί για τη δική τους; Έμενα σε μια τρώγλη, φτιαγμένη από λαμαρίνες και σανίδες. Ήταν όμως το σπίτι μου. Τώρα θέλουν να πάρω τα πράγματά μου και να γυρίσω πίσω στο Σισκέι. Να γυρίσω πίσω σε τί; Όχι σε μια δουλειά, σε μια σκεπή πάνω από το κεφάλι μου, αλλά πίσω στο τίποτα! Δε θα ξεχάσουμε ποτέ αυτό που μας έκαναν». Ο Σίντνεϋ είναι ένας από τους ελάχιστους που δέχονται να μιλήσουν. Οι υπόλοιποι αναστκώνουν τους ώμους. Το βλέμμα τους είναι άδειο. Κάποιος άλλος δέχεται να μου πει τ' όνομά του, είναι ο κύριος Φίλιμον Ραντέμπε, εργάτης σε μια οικοδομική εταιρεία. Είναι σαράντα πέντε χρονών και έχει τέσσερα παιδιά. «Είμαι σκουότερ έδω και πολύ καιρό. Έζησα σε πολλές παραγκουπόλεις, γιατί μόνο εκεί μου επιτρέπεται να ζήσω. Θα μπορούσα να μένω στις εστίες για «εργένηδες», αλλά είμαι άνθρωπος. Και σαν όλους τους ανθρώπους που έχουν μια οικογένεια, θέλω να ζήσω μαζί της. Έτσι θα μετακομίσω σε άλλη παραγκούπολη κι έπειτα πάλι σε άλλη, γιατί η γυναίκα και τα παιδιά μου θα μείνουν κοντά μου ό,τι κι αν κάνει η κυβέρνηση». (...)

(Ρεπορτάζ του Howard Laurence, Sunday Times, 14 Αυγούστου 1977).

γενή τομέα, ή σαν στελέχη και μηχανικοί στη βιομηχανία, ενά αντίστροφα το 96% των ανειδίκευτων εργάτων είναι μαύροι.

Οι διαφορές μισθών είναι μυθικές. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τα στοιχεία του Επιμελητήριου των Ορυχείων, το 1982, ο μέσος μισθός ενός λευκού εργάτη (ειδικευμένου) ήταν 1.294 ραντ (1 ραντ = 70 περίπου δρχ.) ενώ ο μισθός ενός μαύρου (ανειδίκευτου) ήταν 210 ραντ!!

Οι μιγάδες και οι ασιάτες Βρίσκονται σε μια βαθμίδα κάπως ψηλότερη από τους αφρικανούς στο βαθμό που τους επιτρέπονται κάποιες ειδικευμένες απασχολήσεις, αλλά δεν παύουν να αποτελούν ένα σκληρό εκμεταλλεύμενο κομμάτι της εργατικής τάξης.

Συνολικά εκείνο που πέτυχαν τά αφεντικά είναι να κάνουν την εργατική τάξη να αποτελείται αποκλειστικά από έγχρωμο πληθυσμό. Η λευκή εργατική τάξη στη Ν. Αφρική είναι πλα κομμάτι της άρχουσας τάξης, έστω και παρακατιανό. Έτσι το ζήτημα της εθνικής απελευθέρωσης των μαύρων δένεται άμεσα με ε-

κείνο της ταξικής τους χειραφέτησης.

Γι' αυτό το λόγο άλλωστε, σήμερα η λευκή εξουσία προωθεί όλο και περισσότερο τη λεγόμενη «ανεξαρτητοποίηση» των Μπαντουστάν, αποβλέποντας στη δημιουργία μικροαστικών μεσοαστικών στρωμάτων ανάμεσα στους μαύρους ώστε να δημιουργήσει αντιθέσεις ανάμεσά τους.

Όπως όλοι οι παράδεισοι όμως, έτσι κι αυτός είναι καταδικασμένος να χαθεί. Τα τελευταία χρόνια πράγματι, η Νότια Αφρική αντιμετωπίζει μια όλο και μεγαλύτερη έλλειψη εργατικών χεριών, λευκών εννοείται. Η μετανάστευση από τις χώρες της αναπτυγμένης Δύσης έχει μειωθεί σημαντικά, ενώ έχει αυξηθεί το αντίστροφο ρεύμα: περισσότεροι είναι αυτοί που φεύγουν. Ετσι παρατηρείται το παράδοξο φαινόμενο τα ίδια τ' αφεντικά να ζητάνε από την κυβέρνηση να χαλαρώσει τους αυστηρούς ρατσιστικούς νόμους και συγκεκριμένα όσους αφορούν τη δυνατότητα ειδικευσης των μαύρων εργα-

τών. Κι αυτό φυσικά τόσο για να ανταπεξέλθουν στην έλλειψη εργατικών χεριών όσο καί, κύρια, για να μειώσουν τα μεροκάματα. Μάλιστα, οι πιο μοντέρνες επιχειρήσεις, όπως η Φορντ, η BMW, και άλλες, έχουν αρχίσει ήδη να προσλαμβάνουν μαύρους εργάτες σε ειδικευμένες θέσεις καθώς και να τους εκπαιδεύουν οι ίδιες.

Από την άλλη πλευρά, η ανάπτυξη ενός εργατικού κινήματος που από τις αρχές της δεκαετίας του '70 μέχρι σήμερα ογκώνεται διαρκώς, σε συνδυασμό με την εξέγερση της νεολαίας και όλου του πληθυσμού των μαύρων πόλεων για την κατάκτηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων, έχουν κάνει τη μαύρη εργατική τάξη πολύ λιγότερο εκμεταλλεύσιμη και εύπλαστη πρώτη ύλη στα χέρια των λευκών αφεντικών.

Για πρώτη φορά μετά από 10 χρόνια οι Αφρικανοί διαδηλώνουν στα κέντρα των λευκών πόλεων

ΤΡΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ «ΧΛΩΜΗ ΕΞΟΥΣΙΑ»

Ο αγώνας των λαών της Νότιας Αφρικής ενάντια στους λευκούς χρονολογείται από την πρώτη περίοδο της αποικιακής εισβολής.

Η Νότια Αφρική αποικίστηκε από τους Μπόερς (ολλανδικής καταγωγής) και τους Βρετανούς. Οι πρώτοι, κοινωνία παραδοσιακή, συντηρητικοί και φανατικοί καλβινιστές, ήταν δεμένοι με την καλλιέργεια της γης και την κτηνοτροφία. Αφού υπέταξαν τους Μαύρους, τους χρησιμοποίησαν σαν σκλάδους να τους δουλεύουν τη γη που τους άρπαξαν. Οι Βρετανοί, όντας η μεγαλύτερη οικονομική δύναμη της εποχής, χρησιμοποίησαν πιο φιλελεύθερη πολιτική και στις περιοχές που έλεγχαν κατάργησαν τη δουλεία. Οι φυλές των Μαύρων και κύρια των Ζουλού, αντιστάθηκαν σκληρά στους εισβολείς: οι πόλεμοι ενάντια στους Λευκούς διάρκεσαν έναν αιώνα και έμειναν στην ιστορία. Η τελευταία εξέγερση έγινε το 1906 στο Νατάλ, ενάντια στους φόρους που επέβαλαν οι Βρετανοί, και φυσικά πνίγηκε στο αίμα. Για παραδειγματισμό μάλιστα, οι κατακτητές έκοψαν το κεφάλι του αρχηγού των Μαύρων, του Μπαμπάτα, και το έκθεσαν στη δημόσια θέα.

Αφού υπέταξαν τους ιθαγενείς με τα όπλα, οι Βρετανοί τους περιορίσαν σε ορισμένες περιοχές, τις ρεζέρβες, απ' όπου τους απαγόρευαν να μετακινούνται ελεύθερα.

Όταν ανακαλύφτηκαν τα διαμάντια στο Κίμπερλ και ο χρυσός στο Ραντ, γύρω στα 1870, η κατάσταση έγινε ακόμα χειρότερη για τους Μαύρους. Ο αποικισμός της Νότιας Αφρικής από Ευρωπαίους εντάθηκε με αποτέλεσμα μια βαθιά αλλαγή στην κοινωνική και οικονομική δομή της χώρας. Η δραστηριότητα των ορυχείων επιτάχυνε τη βιομηχανοποίηση, και άρα την ανάπτυξη των πόλεων, αποδιοργάνωσε τις παραδοσιακές αφρικανικές κοινωνίες αλλά και την αγροτική οικονομία των Μπόερς.

Η οικονομική ανάπτυξη που προκάλεσε η ανακάλυψη των ορυχείων έφερε ήδη από τότε τους λευκούς αποικους αντιμέτωπους μ' ένα πρόβλημα που μέχρι σήμερα δεν μπορούν να λύσουν και αποτελεί το αδύνατο σημείο τους: το ότι δηλαδή, ενώ οι νέες οικονομικές συνθήκες απαιτούσαν άφθονα εργατικά χέρια για να μπουν στη μισθωτή εργασία, και άρα «ελεύθερα», από την άλλη μια ελεύθερη αφρικανική εργατική τάξη, έξω από τις ρεζέρβες, που θα ακολουθούσε το νόμο της ελεύθερης αγοράς και της προσφοράς και ζήτησης, κινδύνευε να διαταράξει σοβαρά τις φυλετικές ισορροπίες.

Σ' αυτή την αντίφαση έχει την αφετηρία του και όλο αυτό το περίπλοκο σχήμα της «χωριστής ανάπτυξης» που περιορίζει τους Μαύρους σε ορισμένες περιοχές προσπαθώντας να ελέγξει τη ροή τους προς τις

λευκές ζώνες ανάλογα με τις ανάγκες του κεφάλαιου. Έτσι, από τα τέλη του περασμένου αιώνα οι λευκοί άποικοι επέβαλαν μια σειρά από νόμους που όλοι τους στόχευαν στο να εντάξουν τους Μαύρους, κυνηγούς, αγρότες ή πολεμιστές, στη μισθωτή εργασία. Νόμοι συχνά αντιφατικοί, άλλοτε τους υποχρέωναν να μένουν στις ρεζέρβες, άλλοτε να φεύγουν απ' αυτές για να δουλέψουν μισθωτοί στις πόλεις.

Την ίδια περίοδο κορυφώνεται και μια αντίθεση που υπέβοσκε πάντα στο στρατόπεδο των λευκών, ανάμεσα στους Βρετανούς και τους Μπόερς. Οι τελευταίοι, όντας δεμένοι με την αγροτική οικονομία, βλέπουν να υποσκελίζονται από τους Βρετανούς, που η αυτοκρατορία τους εκείνη την εποχή εξαπλώνεται σ' όλο τον πλανήτη. Συσπειρωμένοι στις ανεξάρτητες Δημοκρατίες του Τράνσβααλ και της Οράγγης, οι Μπόερς κηρύσσουν τον πόλεμο στους Βρετανούς. Τα ορυχεία του Ραντ, που δρίσκονται σ' εκείνη την περιοχή, αποτελούν ένα από τα κυριότερα ελατήρια του πολέμου που τελειώνει το 1902 με νίκη των Βρετανών. Νίκη που θα επιτρέψει στους τελευταίους να συνεχίσουν απρόσκοπα την κατιταλιστική ανάπτυξη της περιοχής. Οι Μπόερς, ήτημένοι, θα υποταχθούν στους όρους του δρετανικού κατιταλισμού. Μόνο προσωρινά δύμως, γιατί μετά από λίγες δεκαετίες θα καταφέρουν να ανέβουν στην εξουσία και να την κρατήσουν μέχρι τις μέρες μας. Πράγματι, από το 1925-30, οι Αφρικάνερς (έτσι ονομάζονται πια οι Μπόερς) αρχίζουν να οργανώνονται στη βάση μιας ιδεολογίας αντικαταταλιστικής, αντικομμουνιστικής και βαθιά ρατσιστικής, με έντονη την επίδραση του ναζιστικού κινήματος, και θεωρώντας τους εαυτούς τους εκπροσώπους του δυτικού πολιτισμού στην Αφρική. Οργανωμένοι σε όλα τα επίπεδα, ακόμα και σε τρομοκρατικές οργανώσεις, οι Αφρικάνερς θα καταφέρουν το 1948 ν' ανεβούν στην εξουσία με το κόμμα τους, το Εθνικιστικό Κόμμα, που κυβερνάει μέχρι σήμερα.

Οι πρώτες εθνικές οργανώσεις των Μαύρων

Μέχρι τις αρχές του αιώνα, η αντίσταση των Μαύρων στους λευκούς εισβολείς, παρά τον ηρωισμό τους, ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία. Ο ασύγκριτα ανώτερος οπλισμός των Βρετανών αλλά και η γνωστή πολιτική τους να χρησιμοποιούν τη μια φύλη ενάντια στην άλλη, αποδεκάτισε τους ιθαγενείς πολεμιστές. Η τελευταία εξέγερση του 1906 σφράγισε το τέλος αυτής της μορφής αντίστασης. Από δω και στο εξής ο διαχωρισμός των Μαύρων σε φυλές θα τείνει να ξεπερνιέται όλο και πιο πολύ, στο βαθμό που αλλάζει ίδια η κοινωνική και ταξική τους κατάσταση (καθώς μεταβάλλονται συνολικά σε εργατική δύναμη υπερεκμεταλλευόμενη από τους λευκούς), και θ' αποκτάνε όλο και πιο ενοποιημένη εθνική συνείδηση. Αντίθετα, είναι οι Λευκοί που προσπαθούν τώρα να τους χωρίσουν τεχνητά κατά φυλές και εθνότητες, μέσω των Μπαντουστάν, ώστε να τους διασπούν.

Οι Αφρικανοί αποκτούν το 1912 την πρώτη εθνικιστικού τύπου οργάνωσή τους, το Εθνικό Αφρικανικό Κονγκρέσσο (A.N.C., African National Congress), που βάζει σαν στόχο του να προωθήσει την εθνική αφρικανική συνείδηση και να εξαλείψει τα υπολειμματα του τοπικισμού και του διαχωρισμού σε φυλές. Τα μέσα πάλης του A.N.C. εκείνη την εποχή δεν ξεφεύγουν από τα πλαίσια του νόμου, και οι ηγέτες του σε μεγάλο βαθμό αποδέχονται την κυριαρχία των Λευκών. Απλά ζητάνε δεξιότητα των συνθηκών ζωής για τους Μαύρους.

Την ίδια περίοδο οργανώνεται και η μειονότητα των Ινδών (που έχουν φέρει με συμβόλαιο οι Βρετανοί για να δουλέψουν στις φυτείες ζάχαρης στο Νατάλ), κάτω από την καθοδήγηση του Μαχάτμα Γκάντι, που δίνει τότε τους πρώτους αγώνες του παθητικής αντίστασης και πολιτικής ανυπακοής. Στη συνέχεια θα σχηματίσουν και οι Ινδοί το Νοτιο-Αφρικανικό Ινδικό Κονγκρέσο (S.A.I.C.) και μαζί με το A.N.C., θα οργανώσουν στη δεκαετία 50–60 πολλές κοινές μη βίαιες διαδηλώσεις.

Ταυτόχρονα, με την ανάπτυξη της βιομηχανίας και την ένταξη των Μαύρων σ' αυτή, ξεκινάνε και οι πρώτοι αγώνες των Αφρικανών εργατών. Η πρώτη συνδικαλιστική τους οργάνωση, η 'Ένωση των Εργατών Βιομηχανίας και Εμπορίου (I.C.U.) γνωρίζει μεγάλη επιτυχία που όμως δε θα διαρκέσει πολύ (1919–1930).

Το 1921 ιδρύεται και το Νότιο-Αφρικανικό Κομμουνιστικό Κόμμα. Αρχικά κυριαρχείται από λευκούς εργάτες γι' αυτό και στην απεργία των εργατών των ορυχείων, το 1922, θα ταχθεί τελικά με το μέρος τους υποστηρίζοντας το ρατσιστικό τους αίτημα να μην προσλαμβάνονται Αφρικανοί εργάτες σε ειδικευμένες θέσεις. Τελικά οι λευκοί εργάτες υποχρέωνται την κυβέρνηση να κατοχυρώσει νομοθετικά τα προνόμια τους, πράγμα που τους μεταβάλλει σιγά-σιγά όχι

απλά σε εργατική «αριστοκρατία» αλλά σε κομμάτι της ίδιας της άρχουσας τάξης. Όπως είναι φυσικό, το Κομμουνιστικό Κόμμα χάνει σταδιακά την επιφροή του στη λευκή εργατική τάξη, που ένα μεγάλο της κομμάτι εκφράζεται από το Εθνικιστικό Κόμμα, και στρέφεται προς τους Μαύρους. Ορισμένα από τα μέλη του εντάσσονται στο επίσης ρατσιστικό Εργατικό Κόμμα, ή ακόμα και στο Εθνικιστικό Κόμμα, ενώ η πλειοψηφία του τάσσεται υπέρ του αγώνα της απελευθέρωσης των Μαύρων. Το 1928, από τα 1750 μέλη του, τα 1600 είναι Αφρικανοί.

Το Εθνικιστικό Κόμμα στην εξουσία

Με το τέλος του Δεύτερου Πόλεμου, πολιτική η κατάσταση στη Νότια Αφρική αντιστρέφεται. Ενώ συμμετέχει στον πόλεμο στο πλευρό των συμμαχικών δυνάμεων, όντας κτήση της M. Βρετανίας, και παρ' όλο που το τέλος του πολέμου σφραγίζει την κατάρρευση του φασισμού, στις εκλογές του 1948 ανεβαίνει στην εξουσία το Εθνικιστικό Κόμμα των Αφρικάνερς, που δεν κρύβει τις συμπάθειές του στο ναζισμό.

Έτσι η παραδοσιακή αντίθεση ανάμεσα στους Μπόερς και τους Βρεταννούς λύνεται αυτή τη φορά σε βάρος των τελευταίων. Πρόκειται για μια αντίθεση δεμένη με τη δομή του νοτιο-αφρικανικού καπιταλισμού που από τη γέννησή του οργανώνεται γύρω από δύο πόλους: ένα, θα λέγαμε, «εθνικό» κεφάλαιο (των Αφρικάνερς) και ένα ξένο που ελέγχει από πάντα τον τομέα των ορυχείων, και που είναι δεμένο με το δρεπανικό. Στο βαθμό που η βιομηχανική ανάπτυξη περιορίζει τη δύναμη της αγροτικής οικονομίας, με την οποία ήταν δεμένα τα συμφέροντα των Αφρικάνερς, το Εθνικιστικό Κόμμα, ανεβαίνοντας στην εξουσία, εφάρμοσε συστηματικά μια πολιτική κατάκτησης συμαντικών οικονομικών θέσεων μέσω μιας έντονης κρατικής παρέμβασης. Έτσι δημιουργήσε μεγάλες κρατικές τράπεζες, έβαλε κάτω από τον έλεγχο τους κράτους ένα μεγάλο κομμάτι του τομέα των ορυχείων, και ίδρυσε μεγάλες κρατικές επιχειρήσεις, κύρια στον τομέα της ενέργειας.

Μ' αυτό τον τρόπο, η προσπάθεια του Εθνικιστικού Κόμματος να εδραιώσει την εξουσία των Αφρικάνερς και να εμποδίσει μια ενδεχόμενη άνοδο των αγγλόφωνων, έφερε μια υπερανάπτυξη του κρατικού τομέα, που σήμερα πιά ελέγχει τομείς κλειδιά της παραγωγής: τις συγκοινωνίες, τα μέσα εντμέρωσης, τη γη, την ηλεκτρική παραγωγή, τη βιομηχανία όπλων, την παραγωγή ατσαλιού; το πετρέλαιο, γκάζι και χημικά προϊόντα, τον εμπλούτισμό του ουράνιου, τις μεταφορές, κλπ. Αν δε προστεθεί σ' αυτά και το 30% του ιδιωτικού κεφαλαίου που ελέγχεται από τους Αφρικάνερς, καταλαβαίνουμε πόσοστέρεα (τουλάχιστον απέναντι στο αγγλόφωνο κομμάτι της άρχουσας τάξης) είναι η εξουσία του κόμματος των Βόρστερ (και σήμερα του Μπότα).

Αμέσως μόλις ανεβαίνει στην εξουσία, το κόμμα αυτό βάζει σ' έφαρμογή τη ρατσιστική του πολιτική: το απαρτχάιντ συστηματοποιείται, ενισχύεται, και εντάσσεται στο Σύνταγμα της χώρας. Το Κομμουνιστικό Κόμμα απαγορεύεται και το αστυνομικό κράτος οργανώνεται.

Στο μεταξύ, το βάθαυμα της σύγκρουσης ανάμεσα σε Λευκούς και Μαύρους ωρίζεται στην πολιτική της οργανώσεις των τελευταίων. Το A.N.C., μέσα από την ανάδειξη μιας νέας γενιάς αγωνιστών, εγκαταλείπει την πολιτική της παθητικής αντίστασης και προχωράει σε πιο αγωνιστικές μορφές πάλης. Σ' όλη τη χώρα οργανώνονται καμπάνιες ενάντια στους άδικους νόμους (και κύρια το νόμο για το πάσο), κινητοποιήσεις ενάντια στη φορολογία, τέλος απεργίες από το Συνέδριο των Νοτιο-Αφρικανικών Συνδικάτων (S.A.C.T.U.).

Το 1959, το A.N.C. διασπάται και ένα κομμάτι του σχηματίζει το Παν-Αφρικανικό Συνέδριο (P.A.C.), που χαρακτηρίζεται από μια τάση πιο εθνικιστική σε σχέση με το A.N.C. και ακολουθεί μια πολιτική περισσότερο προκλητική απέναντι στην εξουσία. Το 1960, το P.A.C. ξεκινάει μια «καμπάνια πρόκλησης» ενάντια στο πάσο. Εκείνη τη μέρα οι Αφρικανοί αρνήθηκαν να δείξουν το πάσο τους και τα μέλη των οργανώσεων άφηναν να τους πιάσουν και να τους φυλακίσουν στα τμήματα της αστυνομίας. Θέλοντας να διαλύσει το συγκεντρωμένο πλήθος, η αστυνομία πυροβόλησε τους διαδηλωτές στη Σάρπιλ σκοτώνοντας 69 ανθρώπους και τραυματίζοντας εκατοντάδες.

Η σφαγή στη Σάρπιλ υπήρξε το ορόσημο που σημάδεψε το πέρασμα από την μη δίαιτη πάλη στον ένοπλο αγώνα.

Πράγματι, μετά απ' αυτό το γεγονός, η κυβέρνηση κήρυξε κατάσταση πολιορκίας, έβγαλε εκτός νόμου τις δύο οργανώσεις, το Εθνικό Αφρικανικό Κονγκρέσσο και το Παν-Αφρικανικό Κονγκρέσσο και φυλάκι σε πολλά μέλη τους, ενώ άλλα υποχρεώθηκαν να φύγουν στο εξωτερικό.

Οι δύο οργανώσεις δημιούργησαν παράνομες ομάδες που προχώρησαν σε ενέργειες σαμποτάζ σ' όλη τη χώρα. Ωστόσο, το μαζικό κίνημα σημείωσε μεγάλη ύφεση, ενώ από το 1956 ως το 1964, οι κυριότεροι ηγέτες του A.N.C., του P.A.C. και του Κομμουνιστικού Κόμματος συλλαμβάνονται και καταδικάζονται σε ισόβια ή προγραφές (N. Μαντέλα, B. Σισούλου, R. Φίσερ, κ.α.) και σε πολύχρονες φυλακίσεις.

Σ' όλη τη δεκαετία 1960-70 το κίνημα σωπαίνει, ενώ η κυβέρνηση θωρακίζεται με όλο και πιο τελειοποιημένο κατασταλτικό μηχανισμό και παράλληλα προετοιμάζει το διαμελισμό του μαύρου πληθυσμού μέσα στα ψευτο-κράτη, τα Μπαντουστάν.

Το τέλειο αστυνομικό κράτος

Και από τότε μέχρι σήμερα, το ρατσιστικό καθεστώς δεν έχει πάψει να ενισχύει τους μηχανισμούς καταστολής και αποτελεί ίσως το μοναδικό στον κόσμο

παράδειγμα κράτους που δεν έχει κάνει παραχώρηση στο κίνημα με τη μορφή κάποιας, έστω και ψεύτικης, μεταρρύθμισης. Αντίθετα στην παραμικρή κινητοποίηση απαντά με την πιο άγρια καταπίεση, και πραγματικά κυριολεκτεί κανείς λέγοντας πως και η πιο ασήμαντη κατάκτηση του μαύρου πληθυσμού κερδίζεται κάθε φορά με το αίμα δεκάδων ανθρώπων.

Ένα αξεδιάλυτο πλέγμα αναρίθμητων νόμων που φτάνουν να απαγορεύουν τα πάντα, δένει χειροπόδαρα τη συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού. Θεσμοθετώντας την αυθαιρεσία και τον κυνισμό της εξουσίας.

Πέρα από τους νόμους που ρυθμίζουν την καθημερινή ζωή και τις συνθήκες εργασίας των Αφρικανών (νόμοι για τα Μπαντουστάν, για τις Λευκές και Μαύρες ζώνες, για το πάσο, για την απαγόρευση μεικτών γάμων, για το φράγμα του χρώματος, κλπ.), είναι χαρακτηριστική μια σειρά νόμων με στόχο την καταστολή της συνδικαλιστικής δραστηριότητας των Μαύρων. Παραθέτουμε τους πιο ενδεικτικούς:

- Ο νόμος κατά της Οκνηρίας. Ισχύει μόνο για τους Μαύρους: Το να θρεπεί κάποιος σε λευκή ζώνη χωρίς να έχει κάποια απασχόληση αποτελεί αδίκημα που επισύρει ποινή 2 χρόνια καταναγκαστικά έργα, καθώς και ισόβια απαγόρευση να επιστρέψει στην περιοχή του αδικήματος.

- Ο νόμος για τα δακρυγόνα αέρια δίνει το δικαίωμα να τα χρησιμοποιήσουν στους εργοδότες που προσφέρουν στέγη στις «εστίες» σε 100 εργάτες και πάνω.

- Ο νόμος για τη Συλλογή Χρημάτων, απαγορεύει σε ορισμένα συνδικάτα να δέχονται χρηματική ενίσχυση από το εξωτερικό.

- Ένας νόμος του 1956 απαγόρευε στα αναγνωρισμένα συνδικάτα να προσχωρούν και να στηρίζουν χρηματικά πολιτικά κόμματα. Ο νόμος του 1981 για τις Επαγγελματικές Σχέσεις επεκτείνει αυτούς τους περιορισμούς απαγορεύοντας στα μέλη ενός συνδικάτου να δοηθήσουν κάποιο πολιτικό κόμμα ή κάποιον υπουργό.

- Ο ίδιος νόμος προβλέπει μια άλλη παράδοση: η πληρωμή μισθών στη διάρκεια παράνομων απεργιών

Ελεγχος των πάσων στα σύνορα λευκών και μαύρων γυναικών

(και φυσικά όλες οι απεργίες θεωρούνται παράνομες) επισύρει πρόστιμο 1000 ραντ, ενώ οι ίδιοι οι απεργοί απειλούνται με φυλάκιση ενός έτους ή πρόστιμο 1000 ραντ, ή και τα δύο.

Φυσικά υπάρχουν και οι νόμοι καταστολής της γενικότερης πολιτικής δραστηριότητας, που είναι ακόμα πιο άγριοι:

— Ο νόμος για την Εσωτερική Ασφάλεια: καλύπτει 4 αδικήματα (τρομοκρατία, κομμουνισμός, σαμποτάζ, ανατρεπτική δραστηριότητα) και προβλέπει την κράτηση οποιουδήποτε θεωρηθεί ύποπτος, χωρίς δίκη και χωρίς απαγγελία κατηγοριών, στην απομόνωση, για απροσδιόριστο χρόνο.

— Ο νόμος για τον εκφοβισμό που καλύπτει οποιαδήποτε δραστηριότητα που έχει στόχο να αναγκάσει ή να οδηγήσει κάποιον να κάνει ή να μην κάνει μια ενέργεια. Ο ένοχος απειλείται με 10 χρόνια φυλακή και/ή πρόστιμο ύψους 20.000 ραντ.

Για όποιον λοιπόν «παραδεί» τους νόμους αυτούς (που φυσικά δεν έχουν καν την έννοια της αστικής νομιμότητας, απλά αποτελούν νομοθετική κατοχύρωση του νόμου της ζούγκλας), η λευκή εξουσία έχει επινοήσει τις εξής «τιμωρίες»:

— **Η προγραφή:** απαγορεύει για πολλά χρόνια (3 ώς 5) στον προγραμμένο να συναντά περισσότερα από ένα άτομα κάθε φορά, εκτός από τα μέλης της οικογένειάς του (φυσικά τους συγγενείς πρώτου βαθμού), να συμμετέχει σε συγκεντρώσεις, να παρακολουθεί μαθήμα-

τα ή να παραδεθεί σε οποιαδήποτε συνέλευση. Η αράληλα ο προγραμμένος δρόσκεται σε περιορισμό κατ' οίκον, είναι υποχρεωμένος να μένει στο σπίτι του ορισμένες ώρες της ημέρας. Ακόμα, αν ο προγραμμένος είναι συγγραφέας άρθρων ή βιβλίων, απαγορεύεται σε άλλους να αναφέρουν ή να δημοσιεύουν κείμενά του.

— **Η κράτηση χωρίς δίκη:** Ο «νόμος» προβλέπει την κράτηση χωρίς δίκη για 180 μέρες, αν ο κρατούμενος θεωρείται ότι κατέχει πληροφορίες που ενδιαφέρουν την αστυνομία. Βγαίνοντας από την αστυνομία, είναι δυνατό να συλληφθεί ξανά και να κρατηθεί άλλες 180 μέρες, κ.ο.κ. Η κράτηση γίνεται στην αστυνομία και άρα δεν υπόκειται στους κανονισμούς των φυλακών.

— **Η δίκη και η φυλάκιση:** Οι δίκες στη Νότια Αφρική είναι στημένες από την αρχή μέχρι το τέλος: μάρτυρες που βασανίζονται και εξαγοράζονται, κατηγορίες που συχνά είναι τόσο χοντροκομμένες ώστε ακόμα και ο δικαστής — πάντα ένας (δεν υπάρχουν ένορκοι) — υποχρεώνεται συχνά να απαλείψει ορισμένες, αν κινδυνεύει να δημιουργηθεί σκάνδαλο. Φυσικά οι Αφρικανοί κρατούμενοι δεν είναι ποτέ «πολιτικοί» αλλά πάντα «ποινικοί», και κλείνονται στο κάτεργο του Ρόμπεν Άιλαντ. Δεν υπάρχει ποτέ μείωση της ποινής.

Και φυσικά, όποτε το νομικό οπλοστάσιο αποδειχνείται ανεπαρκές για να αντιμετωπίσει το κίνημα των μαύρων, τότε το καθεστώς δε διστάζει να καταφύγει

Μια γενιά αγωνιστών

(...) Οι σπουδαστές και οι ηγέτες τους επιτρέασαν σ' εκπληκτικό βαθμό τα γεγονότα, όχι μόνο στο Σοβέτο αλλά και πέρα απ' αυτό. Γιατί το Σοβέτο παραμένει ο ακρογωνιάσιος λίθος για το μέλλον των Μαύρων στη Νότια Αφρική. «Οι συμβαίνει σ' αυτή την πόλη ασκεί μια βαθιά επίδραση στις υπόλοιπες μαύρες πόλεις της χώρας. Στους τελευταίους δεκαπέντε μήνες, οι σπουδαστές και οι ηγέτες τους (το Αντιπροσωπευτικό Συμβούλιο των Φοιτητών του Σοβέτο - S.S.R.C.) κατόρθωσαν τα εξής:

— οργάνωσαν το μπούκοτάρισμα των σχολείων και των εξετάσεων που μπλοκάρισε το εκπαιδευτικό σύστημα στα σχολεία του Σοβέτο.

— άσκησαν τέτοια πίεση πάνω στους καθηγητές που υποχρέωσαν εκατοντάδες να παραιτηθούν.

— προκάλεσαν την κατάρρευση του Συμβούλιου Πόλης των Μπαντού (U.B.C.)

— προκάλεσαν μια μαζική διαμαρτυρία που έπαιξε καθοριστικό ρόλο στο να εμποδίσει την αύξηση των ενοικίων που είχε προβλέψει το Διοικητικό Γραφείο του Γουεστράντ (W.R.A.B.)

— οργάνωσαν και ενίσχυσαν την άρνηση εργασίας των κατοίκων του Σοβέτο που, μερικές μέρες, έκανε να απόσχουν από τις δουλειές τους το 85% των εργαζομένων στις επιχειρήσεις του Γιοχάνεσμπουργκ.

— τέθηκαν επικεφαλής στη διοργάνωση των κηδειών και των επετειακών τελετών των περασμένο χρόνο απαγόρευσαν το δημόσιο γιορτασμό των Χριστουγέννων στο Σοβέτο και υποχρέωσαν τα μαγαζιά της πόλης να κλείσουν για μερικές μέρες.

— οργάνωσαν διαδηλώσεις στο Σοβέτο και το Γιοχάνεσμπουργκ περίπου 20.000 άτομα πήραν μέρος σ' αυτές τις διαδηλώσεις των περασμένο χρόνο.

— ακόμα και σημαντικές αθλητικές οργανώσεις ανταποκρίθηκαν στο αίτημα των σπουδαστών να αναβάλουν κάποιους αγώνες στις περιόδους πένθους· και όλα αυτά χωρίς να υπολογίζουμε τις πολυάριθμες συγκρούσεις με την αστυνομία στη διάρκεια του περασμένου χρόνου και τις επιθέσεις ενάντια στα κρατικά κτίρια της πόλης. Πολλά άτομα σκοτώθηκαν και προκλήθηκαν ζημιές αξίας εκατομμυρίων ραντ.

Η σφαγή των μαύρων διαδηλωτών

στα πιο «αποτελεσματικά» μέσα, όπως ανοιχτές δολοφονίες στο δρόμο, στις φυλακές, στα σπίτια των αγωνιστών, με παγιδευμένες επιστολές, κλπ.

Το ξέσπασμα νέων αγώνων

Μέσα από τη σιωπή νεκροταφείου που φαίνεται να έχει σκεπάσει το κίνημα, θα σηκωθεί, το 1970, μια νέα φωνή εξέγερσης, το κίνημα της Μαύρης Συνείδησης. Αντλώντας τη δύναμή του κύρια από τα μορφωμένα, φοιτητικά, στρώματα των μαύρων, το κίνημα της Μαύρης Συνείδησης παρουσιάζει πολλές αναλογίες με εκείνο της Μαύρης Δύναμης στη Βόρεια Αμερική: αναζήτηση της ταυτότητας της μαύρης φυλής, της κουλτούρας της, των πεπρωμένων της.

Το κίνημα αυτό ασκεί αρκετά σημαντική επίδραση στον μαύρο πληθυσμό των μεγάλων πόλεων-γκέττο, κύρια ανάμεσα στη νεολαία, και παρά την καταστολή που αντιμετωπίζει, κατορθώνει να δομηθεί σε διάφορα επίπεδα. Μια πολιτική συσπείρωση (Black Peoples' Convention, B.P.C.), μια συνδικαλιστική οργάνωση (Black Allied Workers' Union) και μια φοιτητική οργάνωση (South African Students' Organisation, S.A.S.O.), καθώς και διάφορες πολιτιστικές ομάδες, θα παίξουν σημαντικό ρόλο ιδιαίτερα στην εξέγερση των μαθητών στο Σούβετο, Το 1976.

Ήδη από το 1974, η κυβέρνηση με κάποιο πρόσχημα συλλαμβάνει 40 από τα πιο δραστήρια μέλη της και τα φυλακίζει. Ο ιδρυτής του κινήματος, Στήλη Μπίκο, αφού προγράφεται για πέντε χρόνια, στη συνέχεια συλλαμβάνεται, και το 1977 βρίσκεται νεκρός στα χέρια της αστυνομίας. Η αυτοψία δείχνει ότι πέθανε από χτυπήματα. Φυσικά κανένας δε διώκεται για τη δολοφονία του.

Παράλληλα, την ίδια περίοδο το 1971-72 μέχρι το 1975, ένα νέο κύμα απεργιών ξεπάσει και μεταδίδεται από το ένα εργοστάσιο στο άλλο σαν χιονοστιβάδα. Τα αιτήματα των εργατών είναι κύρια μισθολογικές αυξήσεις και ξαπλώνονται κύρια στην περιοχή του Νατάλ. Οι απεργίες αυτές είναι σε μεγάλο βαθμό αυθόρυητες, γι' αυτό και δεν έχουν καθόλου πολιτικά αιτήματα, ούτε καμιά άμεση σχέση με πολιτικές ομάδες. Ωστόσο, φαίνεται πως σημαντικό ρόλο στην εξάπλωσή τους έπαιξαν ομάδες λευκών φοιτητών του πανεπιστημίου του Νατάλ και συνδικαλιστές της περιοχής που με προκηρύξεις και φυλλάδια εξηγούσαν στους εργάτες τα δικαιώματά τους. Οι δυνάμεις αυτές βοήθησαν επίσης στη σημουοργία των «ανοιχτών» συνδικάτων του Νατάλ που πρόκυψαν απ' αυτές τις απεργίες. Λέγονταν ανοιχτά με την έννοια ότι δεν έβαζαν φυλετικούς περιορισμούς στα μέλη τους, πράγμα που τους διαχώριζε από το κίνημα της Μαύ-

Ποιοί είναι αυτοί οι νέοι που ασκούν τέτοια επίδραση από τον Ιούνη του περασμένου χρόνου;

1. Αντιπροσωπεύουν μια γενιά πολύ πιο μορφωμένη από την προηγούμενη. Είναι πιο πολιτικοποιημένοι και έχουν μεγαλύτερη διάθεση νά ασχοληθούν με τα κοινωνικά προβλήματα. Ακόμα δεν έχουν τις αναφορές στη φυλή που χαρακτηρίζουν πολλούς από τους γονείς τους. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της αναφοράς στη φυλή είναι η υποταγή στην εξουσία και οι γονείς τους υποτάχθηκαν στην εξουσία του λευκού από πολύ παλιά. Αυτοί όμως δεν πρόκειται να υποταχτούν. Καθώς έχουν διαμορφωθεί στην πόλη, αντιμετωπίζουν την κυβερνητική πολιτική για τα Homelands πολύ πιο εχθρικά από τους γονείς τους, οι οποίοι εξακολουθούν να έχουν κάποιους δεσμούς με αυτά. (...) Πολλοί απ' αυτούς τους νέους νιώθουν επίσης μίσος για τους λευκούς. Μια από τις αιτίες αυτού του μίσους είναι ο χωρισμός με τούς λευκούς στο Γιοχάνεσμπουργκ. Οι μόνοι λευκοί που έρχονται σε επαφή μαζί τους είναι οι υπάλληλοι του W.R.A.B. και η αστυνομία (...) Σαν δημοσιογράφος που δούλεψα στο Σούβετο επί ένα χρόνο, αντιμετώπισα αυτό το μίσος πολλές φορές, και το είδα να απαλύνεται μονάχα όταν κάτσει κανείς και κουβεντιάσει με τους σπουδαστές και τους πείσει ότι δεν ανήκει στο γνωστό στερεότυπο του λευκού. Τη δυσπιστία αντικαθιστά μια επιφυλακτική φιλία όταν καταλαβαίνουν ότι είσαι έτοιμος νά ακούσεις αυτά που θέλουν να πουν. (...)

Η αφοσίωση στόν «άγώνα» ορισμένων σπουδαστών είναι πολύ βαθιά. Μερικοί έχουν μια σπαρτιάτικη αντίληψη για τα πράγματα ενώ άλλοι κατέχονται από την έμμονη ιδέα να διατηρήσουν τη σωματική τους ευρωστία. Οι επιθέσεις ενάντια στα μπαρ, τους εμπόρους ποτών και τα Shebeens² δεν είναι πράξεις βανδαλισμού. Τον περασμένο χρόνο οι σπουδαστές ξεκίνησαν κάποια στιγμή μια καμπάνια για να περιορίσουν την κατανάλωση αλκοόλ στα λύκεια γιατί έκανε τον μαύρο «σκλάβο του λευκού ανθρώπου». (...)

(Tom Duff, *Star Hebdo*, 15 Οκτώβρη 1977)

1. Πρόκειται για όργανο «αντιπροσώπευσης» των κατοίκων της πόλης που στην πραγματικότητα όμως είναι ανδρείκελο της κυβέρνησης.
2. Shebeens: παράνομα μπαρ όπου σερβίρονται νοθευμένα και επικίνδυνα ποτά.

οης Συνείδησης που αντιμετώπιζε με δυσπιστία τη συμμετοχή των λευκών στο κίνημα των Μαύρων. Τα συνδικάτα αυτά ήρθαν σε αντίθεση με τα επίσημα συνδικάτα των λευκών που πρωθούσαν τη δημιουργία μέσα σ' αυτά παράλληλων συνδικάτων των μαύρων.

Συνολικά το απεργιακό κίνημα αυτών των χρόνων άνοιξε μια πραγματικά νέα φάση στο εργατικό κίνημα της Νότιας Αφρικής.

Κατ' άρχην οι μαύροι εργάτες επέβαλαν σ' αφεντικά τα δικά τους ανεξάρτητα και μαχητικά συνδικάτα. Μέχρι τότε οι Μαύροι δεν μπορούσαν να οργανωθούν ούτε να κάνουν απεργία. Τυπικά βέβαια τα συνδικάτα δεν ήταν παράνομα, αλλά οι μαύροι δε θεωρούνταν «απασχολούμενοι» και τα αιτήματά τους απλά αγνοούνταν.

Έπειτα, το κίνημα αυτό, μετά από μια δεκαετία σιωπής και υποχώρησης, έδωσε νέα εμπιστοσύνη στους Αφρικανούς ότι μπορούν να καταφέρουν σημαντικά χτυπήματα στο ρατσιστικό καθεστώς.

Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που το 1976 ξεπάίει μια άλλου τύπου εξέγερση, μια εξέγερση των μαθητών του Σούδετο, ενάντια την εκπαίδευση Μπαντού καθώς και ενάντια στην απόφαση της κυβέρνησης να κάνει υποχρεωτική τη διδασκαλία των αφρικανών. Γρήγορα όμως τα αιτήματα αυτά ξεπερνιούνται και το κέντρο του αγώνα μπαίνει και πάλι στο καθεστώς του απαρτχάντ.

Η εξέγερση του Σούδετο θα πνιγεί στο αίμα: πάνω από 600 νεκροί! Τώρα όμως τίποτα δεν είναι σε θέση να σταματήσει αυτό το κίνημα που θα συνεχιστεί αμέιωτο όλα τα επόμενα χρόνια. Νέες εργατικές απεργίες θα ξαπλώσουν και θα δυναμώσουν ακόμα περισσότερο τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των μαύρων, νέες εξεγέρσεις των κατοίκων στις πόλεις – γκέτο ενάντια στο απαρτχάντ και τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης θα οδηγήσουν στη δημιουργία νέων πολιτικών οργανώσεων.

Ένας πανίσχυρος αντίπαλος

Ωστόσο, παρά την πρωτοφανή του ένταση, που εδώ και δεκαπέντε χρόνια σχεδόν συνεχίζεται με έλαχιστα διαλείμματα, το κίνημα των Μαύρων της Νότιας Αφρικής δε φαίνεται να πλησιάζει σε οριστικές λύσεις. Την ίδια στιγμή που άλλα κινήματα των χωρών της Αφρικής, με πολύ μικρότερη παράδοση αγώνων, κατάφεραν να ανατρέψουν τα αντιδραστικά καθεστώτα τους, η ρατσιστική κυβέρνηση της Ν. Αφρικής δείχνει να στέκεται αρκετά καλά στη θέση της.

Το παράδοξο δε είναι ότι μέσα στη χώρα κυριαρχεί αυτό που θα λέγαμε «φιλελεύθερο» κομμάτι της αστικής τάξης, ο τύπος είναι την πλειοψηφία του αντιπολιτευτικός, οι ίδιοι οι καπιταλιστές ζητάνε συχνά να απαλυνθούν τα πιο χτυπητά ρατσιστικά μέτρα.

Από που λοιπόν αντέλει αυτή τη δύναμη το Εθνικιστικό Κόμμα ώστε τίποτα να μην μπορεί να το ταρακούνησε από τη θέση του; Προφανώς όχι από το

αριθμητικά περιορισμένο υπερσυντηριτικό και ρατσιστικό κομμάτι των Αφρικανερς.

Η νοτιο-αφρικανική αστική τάξη πολύ θα ήθελε να έχει να κάνει με μια εργατική τάξη συνδικαλισμένη μεν αλλά και «συνεργάσιμη», σύμφωνα με τα δυτικά πρότυπα. Εξότιονται οι «αντιρατσιστικές» της κραυγές κάθε τόσο που τα πράγματα φτάνουν σε αδιέξοδο. Δυστυχώς όμως γι' αυτή, δρίσκεται στη Νότια Αφρική κι όχι στη Γερμανία ή τη Γαλλία. Και ξέρει πολύ καλά ότι αν η ισορροπία κινδυνεύσει πέρα από ένα δρόμο, είναι δυνατό ν' ανοίξουν οι ασκοί του Αιόλου, που φυσικά δε θα σεβαστούν κάποιους «αντιρατσιστές» καπιταλιστές. Σε τελική ανάλυση ξέρει πολύ καλά ότι το μέλλον της είναι δεμένο με το μέλλον όλων των Λευκών στη Ν. Αφρική.

Και εδώ ακριβώς δρίσκεται η δύναμη του Εθνικιστικού Κόμματος, στο ότι δηλαδή μέσα σ' όλα αυτά τα χρόνια που δρίσκεται στην εξουσία κατάφερε να λειτουργήσει σαν ο προστάτης των Λευκών, όλων των Λευκών. Αυτό το κόμμα έστησε στο αστυνομικό κράτος που αναχαιτίζει τις θύελλες που ξεπούν κάθε τόσο, αυτό οργάνωσε το εκπληκτικό θεσμικό πλαίσιο καταστολής.

Κατόρθωσε να κάνει να εξαρτηθούν απ' αυτό όχι μόνο οι Λευκοί της Ν. Αφρικής αλλά και το παγκόσμιο κεφάλαιο που έχει αποκτήσει τεράστια συμφέροντα σ' όλη τη χώρα. Με λίγα λόγια, είναι σ' αλήθεια αυτό που καυχιέται: η ασπίδα του πολιτισμού στη Ν. Αφρική! Γι' αυτό, σε κάθε δύσκολη στιγμή, όλοι – φιλελεύθεροι και μη – ξεχνάνε τις ωραίες διακηρύξεις και σπεύδουν να το υποστηρίξουν.

Έτσι, οι μαύροι εργάτες έχουν να χύσουν ακόμα πολύ αίμα προτού πετύχουν το σκοπό τους. Γιατί ο εχθρός τους δρεν είναι μόνο η συγκεκριμένη κυβέρνηση με τη συγκεκριμένη αστυνομία, όσο δυνατή κι αν είναι αυτή. Είναι κι ένας άλλος, πολύ πιο ύπουλος και επικίνδυνος, που κάνει τον αγώνα τους πιο δύσκολο ακόμα, και που αρχίζει από το παγκόσμιο κεφάλαιο και φτάνει μέχρι τη χορτασμένη μας αδιαφορία όταν ακούμε στις ειδήσεις της τηλεόρασης πόσοι Αφρικανοί σκοτώθηκαν σήμερα περιμένοντας με αγωνία ν' αρχίσει το σήριαλ.

Απεργοί εργάτες χορεύουν

Η αμμετροέπεια, η αδυναμία χάραξης σταθερής πολιτικής, η υποταγή στην πρωτοκαθεδρία του Καραμανλή, η ουσιαστική ατολμία πίσω από τις κραυγές που χαρακτηρίζαν από την αρχή την κυβέρνηση, τώρα πιά έχουν γίνει συνειδητοί σε όλους πως δεν αποτελούν κάτι το πρόσκαιρο, αλλά μόνιμο χαρακτηριστικό ενός κοινωνικού και πολιτικού υποκειμένου.

Ο θίασος ποικιλιών ορχείται αλλά οι θεατές καταλαβαίνουν πως πίσω από την μάσκα του τραγωδού κρύβεται ο Κα-

τσιφάρας.

Έτσι μπαίνουμε σε μια μακρόχρονη περίοδο κρίσης, που θα έχει σαν επόμενο στοιχείο της τη σταδιακή απώλεια της αυτοδυναμίας του ΠΑΣΟΚ και την μείωση των περιθωριών ελιγμού του καθώς θα γίνονται όλο και πιό πιεστικά τα οικονομικά και πολιτικά ζητήματα.

Θεατή, μήπως άραγε θάπρεπε να σηκωθείς από τη θέση σου; Γιατί το πολύ των ανούσιων θεαμάτων αποβλακώνει, ως γνωστό, και τον ίδιο το θεατή.

ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΣΤΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΟΧΙ ΣΤΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΑΝΕΡΓΙΑ - ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ
ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΝΕΟΥΣ Η ΑΛΛΑΓΗ

συγκέντρωση: Πέμπτη
4 Οκτωβρη Πλ. Εξαρχείων 7 μ.μ.

Πρωτοβουλία νέων ενάντια στην καταστολή • Αριστερές Συσπειρώσεις Φοιτητών

Κεντρική Διαθεση: ΑΘΗΝΑ: βιβλιοπωλείο 'Κομμουνά', Σουλιού 9, τηλ. 3602 644 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Ιωαννού Δελιού 6
Υπευθυνη: Σταματόπουλου χρ. Δερβενιών 39, Αθηνα . Τυπογραφειο: Παπαδοπουλος Μ., Ζ. Πηγης και Γ. Αβερωφ 117 , Κορυδαλλος

ΔΙΑΒΑΣΕΤΕ ΝΑ ΠΑΡΟΥΜΕ Η ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΥΜΕ

ΥΙΑ ΝΑ ΉΜΗ ΧΑΛΑΡΩΣΑΝΤΑΣ ΕΙΔΟΥΣ ΣΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

Τιμή 100 δρχ.

- 1 ..... Ο ΤΡΙΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΖΕΤΑΙ
- 3 ... ΣΧΟΛΙΑ
- 3 ..... Μετανάστες
- 4 ..... Στέκι... πάρτυ
- 4 ..... Το Δημοκρατικό κόμμα των ΗΠΑ
- 4 ..... Ένα ανώνυμο γράμμα
- 5 ..... Το σχολείο μαυώσειο-φυλακή
- 6 ..... Ο Αρασένης κοινήματα - κατεστημένος λόγος
- 7 ..... Εναλλακτικά κινήματα
- 7 ..... Διανόση και έγκλημα
- 8 ..... Ο κίτρινος τύπος
- 8 ..... Θέρισε ότι έσπειρε
- 10 ..... Music City
- 10 ..... Αυτοδύναμη ανάπτυξη
- 11 ..... Περί μικρομεσαίων
- 12 ... ΝΑ ΠΑΡΟΥΜΕ Η ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ
- 14 ..... Πανελλαδική συνάντηση γυναικών
- 17 ... ΕΡΓΑΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
- 17 ..... ΡΑΪΝΕΡ: ΟΙ ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΜΙΛΟΥΝ
- 22 ..... Οι νέοι θεσμοί συμμετοχής
- 24 ..... Ταχυδρομεία
- 25 ..... Φιλιάτες
- 25 ..... Αναδασώσεις
- 26 ..... ΤΑΞΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ-ΕΘΝΙΚΟ-ΚΙΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟ
- 29 ..... ΣΤΡΑΤΟΣ: ΟΧΙ ΣΤΗ ΔΙΑΛΥΣΗ
- 31 ..... Χανιά, οι φοιτητές και η καθαριότητα!
- 33 ... Η ΝΕΟΛΑΙΑ ΣΤΟ ΣΤΟΧΑΣΤΡΟ
- 34 ..... Οι δέκα μέρες... των Εξαρχειών
- 35 ..... Καλημέρα κύριε Πρόεδρε
- 36 ..... Πανκς... Πολυτεχνείο
- 37 ..... ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ
- 38 ..... Προκήρυξη μοτοσικλετιστών
- 39 ..... Συνέντευξη Ομάδας Γαλατοίου
- 40 ..... Το σχολείο είναι νεκρό
- 41 ..... Συνέντευξη μαθητών Ηλιούπολης
- 42 ..... Ενοικιάζεται
- 44 ..... Ελευσίνεια μυστήρια
- 45 ..... Σούρμενα
- 46 ..... ΟΙ ΠΑΝΚΣ ΚΑΙ ΟΙ ΆΛΛΟΙ ΠΑΡΑΠΟΔΑΣ
- 49 ..... Τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα ντυμένα μαρξιστές μας κυνηγάνε
- 52 ..... ΤΕΙ ή ΚΑΤΕΕ: η δεξιάση του Κακλαμάνη
- 54 ..... Βιολογικό Θεσσαλονίκης
- 55 ..... «Κομμούνα», εναλλακτικές εκδόσεις
- 59 ... ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ Α. ΣΤΙΝΑ
- 62 ..... ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ
- 66 ... ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ: Η ΕΚΡΗΞΗ ΣΗ
- 68 ..... ΑΠΑΡΤΧΑΪΝΤ ΚΑΙ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥ.
- 69 ..... Ζοφερή επέτειος για το Τρανακέι
- 70 ..... Ψάχνοντας για δουλειά
- 71 ..... Επίπεδο ζωής
- 72 ..... Υποσιτισμός
- 73 ..... Οι καταληψίες ξεσπιτώνονται
- 75 ..... ΤΡΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΧΛΩΜΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ